

ХЕНРИ РАЙДЪР ХАГАРД

РУДНИЦИТЕ НА ЦАР

СОЛОМОН

Част 1 от „Альн Куотърмейн“

Превод от английски: Весела Кочемидова, 1984

chitanka.info

*Този скромен, но верен разказ
за едно забележително пътешествие
се посвещава с уважение от автора
АЛЪН КУОТЪРМЕЙН
на всички големи и малки, които ще го четат.*

ВЪВЕДЕНИЕ

Сега, когато тази книга е почти готова да излезе на бял свят, съзнанието за нейните недостатъци както в стила, така и в съдържанието ми тежи много. По отношение на второто съм длъжен да призная, че тя няма претенцията да покаже всичко, което сме видели и преживели. Яма много неща, свързани с пътуването ни до Кукуаналанд, на които бих желал да се спра по-задълго. Аз обаче едва загатвам за тях. Между тях са странните легенди, които успях да събера, за ризниците, спасили ни от унищожение в голямата битка при Лу, както и за „Мълчаливците“ или Колосите при входа на сталактитовата пещера. Ако се бях поддал на желанието си, щях да се занимая и с различията между зулуския и кукуанския диалект, според мен, те са много показателни. Така също няколко страници можеха да бъдат от полза и за изучаване флората и фауната на Кукуаналанд.^[1] И после остава най-интересният въпрос, който съвсем слабо съм засегнал, а именно за великолепната военна организация в тази страна. По мое мнение, тя далеч превъзхожда онази въведена от Шака в Зулуланд, тъй като позволява много по-бърза мобилизация и при нея не се налага вредната система на насилиствено безбрачие. И най-после аз почти \нищо не съм разказал за домашните и семейни обичаи е Кукуаналанд, много от които са извънредно интересни, или за изкуството на туземците при топенето и заваряването на металите. Последното те владеят почти до съвършенство. Добър пример за това, са техните „толи“ или тежките ножове за хвърляне. Дръжките на тези ножове са направени от ковано желязо; остриетата от прекрасна стомана са заварени с голямо умение към железните дръжки. Работата се състои в това, че аз смятах, а такова беше мнението и на сър Хенри Къртис, и на капитан Гуд, че най-добре ще бъде да разкажа историята просто, направо и да оставя тези въпроси да бъдат разгледани покъсно, при някой друг удобен случай. Междувременно, разбира се, е радост бих помогнал с всички допълнителни сведения, с които разполагам, на всеки, който би се интересувал от тези неща.

А сега остава само да помоля за извинение за прямия си начин на писане. Като оправдание мога да прибавя само, че съм свикнал много повече с пушката, отколкото с перото и нямам никакви претенции към голямото литературно майсторство, което съм откривал в романите, тъй като понякога и аз обичам да чета романи. Предполагам, че това майсторство е желателно, и съжалявам, че не съм могъл да го достигна, но същевременно не мога да не мисля, че простите неща са винаги тези, които правят най-голямо впечатление, и че книгите по-лесно се разбираат, когато са написани на обикновен език. „Острото копие — казва кукуянската поговорка — няма нужда от точене“; на същото основание се осмелявай да мисля, че истинската история, колкото и чудна да е тя, няма нужда да се украсява с излишни думи.

---

[1] Аз открих осем вида антилопи, каквито преди въобще не познавах, и много нови видове растения, повечето от които от рода на луковичните — Б.а. ↑

ПЪРВА ГЛАВА

СРЕЩАТА МИ СЪС СЪР ХЕНРИ КЪРТИС

Чудно е наистина, че на моята възраст — петдесет и пет години, на последния ми рожден ден — вземам перото, за да се опитам да напиша една книга. Чудя се каква ли ще бъде тази книга, ако някога изобщо я напиша. Правил съм много неща през живота си, който ми се струва доста дълъг, може би поради това, че започнах много млад. На възрастта, когато другите момчета ходеха на училище, аз припечелвах за съществуванието си като търговец в една стара колония. И оттогава насам съм търгувал, ходил съм на лов, бил съм се, работил съм в мини. И все пак едва преди осем месеца успях да направя състояние. Сега, след като го спечелих, виждам, че то наистина е голямо богатство, макар и да не зная още точно на колко възлиза. Струва ми се обаче, че не бих искал да преживея отново последните петнадесет или шестнадесет месеца, за да го спечеля. Не, дори и да зная, че накрая пак ще остана жив и здрав и ще го спечеля. Освен това аз съм тих човек, не обичам насилието и приключенията са ми дотегнали. Защо тогава искам да напиша тази книга: това не е по моя нрав. Не съм литератор, въпреки че чета Стария завет и Легендите на Инголдсби^[1]. Нека се опитам и изложа причините, за да видя има ли такива.

Първа причина: защото сър Хенри Къртис и капитан Джон Гуд ме помолиха да го сторя.

Втора причина: понеже сега съм у дома в Дърбан и съм принуден да лежа на легло поради болките и неприятностите, които ми създава левият ми крак. Откакто онзи проклет лъв ме рани, аз страдам от тези болки, но точно сега те ме карат да куцам повече от всяко време. Трябва да има отрова в лъвските зъби, иначе не мога да си обясня защо отдавна заздравелите ми рани отново започват да ме болят, и то обикновено по едно и също годишно време. А и обидно е някак, след като си убил шестдесет и пет лъва през живота си, шестдесет и шестия да ти сдъвче крака като стиска тютюн. Но това между другото.

Трета причина: защото искам моето момче Хари — той сега се учи за лекар в една болница в Лондон — да получи нещо, което за седмица-две да го развлече и възпре от лудориите. Болничната работа понякога е блудкова и скучна, само рязането на труповете е достатъчно да ти се втръсне до гуша, а тази книга, каквато и да бъде, няма да е поне скучна и може да внесе разнообразие в ежедневието му за ден или два, докато я чете.

Четвърта причина и последна: понеже ще разправя най-странныата история, която някога съм чувал. Може да изглежда чудно, ако кажа, че в нея не участвува друга жена, освен Фулата. Не, впрочем участвува още и Гагул, въпреки че знае зная дали тя беше жена или дявол. Но тъй като беше най-малко на сто години и поради тази причина неподходяща за внимание, не я слагам в сметката. Във всеки случай мога уверено да кажа, че в целия разказ няма нито една фуста. Но не е ли време да си надяна вече хомота? Предстои ми дълъг път, а чувствувам, като че ли колата ми е затънала до оста. Един впряг волове може да ме измъкне, разбира се, ако не се окаже слаб. Защото със слаби волове нищо не може да направиш. А сега да започна:

Аз, Алън Коутърмейн от Дърбан, Натал, джентълмен, заклевам се да кажа... — ето как започнах показанията си пред съдията за трагичната смърт на бедния Кива и Вентфьогел. Но това не изглежда подходящ начин за началото на една книга. И при това джентълмен ли съм аз? Какво е джентълмен? Не зная точно. И все пак срещал съм негри — не, ще зачеркна тази дума „негри“, понеже не я обичам. Познавал съм туземци, които са джентълмени, и вярвам, че така мислиш и ти, Хари, моето момче, когато прочетеш историята докрай. Познавал съм и мнозина бели, макар и с купища пари, които пък не са. Във всеки случай аз бях роден джентълмен, макар че през целия си живот не бях нищо друго освен пътуващ търговец и ловец. Дали останах такъв, не зная, вие сами ще прецените. Кълна се, че поне се стараех. Убивал съм много хора през живота си, но никога без причина и не съм опръсквал ръцете си с невинна кръв, а само за самозашита. Бог ни е дарил с живот и предполагам, че той изисква от нас да го браним. Поне аз винаги съм постъпвал така и се надявам, че това няма да е в моя вреда, когато удари часът ми. Да, да, това е един жесток и лош свят и въпреки че по природа съм кротък човек, бях замесен в много кръвопролития.

И така, изминаха вече около осемнадесет месеца от първата ми среща със сър Хенри Къртис и капитан Гуд. И това стана по следния начин. По него време бях ходил на лов за слонове отвъд Бамангуато, но нямах късмет. Вървеше ми някак си наопаки през това пътуване и на всичкото отгоре се разболях зле от треска. Веднага щом се почувствувах по-добре, успях да се домъкна до Диамантените полета. Продадох наличната си слонова кост, а така също каруцата и воловете си, освободих ловците си и взех пощенската кола за Кейп. След като прекарах цяла седмица в Кейптаун и открих, че в хотела ме лъжеха със сметката, и след като бях разгледал всичко, каквото имаше за гледане, включително и ботаническата градина, която смяtam, че е от голяма полза за страната, както и новата сграда на Парламента, за която не мога да кажа същото, реших да се върна в Натал с кораба „Дънкелд“, който очакваше на доковете пристигането на „Единбъро касъл“ от Англия. Ангажирах си каюта и се качих на кораба. Същият следобед пътниците за Натал се прехвърлиха от „Единбъро касъл“. Ние дигнахме котва и отплавахме в открито море.

Двама от пътниците на борда възбудиха любопитството ми. Единият, на около тридесет години, беше най-широкоплещият и внушителен мъж, който някога бях виждал. Имаше жълта коса и голяма жълта брада, правилни черти и големи сиви очи, разположени дълбоко в лицето; му. Не бях срещал по-хубав човек и нещо в него ми напомняше за древните датчани. Не че зная много неща за древните датчани — аз добре си спомням един съвременен датчанин, дето ми замъкна десет лири, — но си спомних, че някъде бях виждал картина на такива датчани, които тогава счетох за бели зулуси. Те пиеха от големи рогове и дългите им коси се вееха върху плещите им. Мислено удължих косата на изправения до мостика непознат, облякох на широките му плещи една ризница, сложих в ръцете му бойна брадва и рог за пиене и го превърнах в модел за такава картина. Все пак интересен факт е как кръвта се познава. По-късно открих, че във вените на сър Хенри Къртис, защото това беше името на едрия мъж, наистина тече датска кръв. Освен това той много ми напомняше за някого, за когото не можех да се сетя в момента.

Другият мъж, който разговаряше със сър Хенри, беше нисък, набит и тъмнокос, съвсем друг тип. Веднага ми заприлича на морски офицер. Ходил съм на лов с неколцина от тях през скитническия си

живот и те винаги са се оказвали най-добрите, най-храбрите и най- приятните хора, които съм срещал, макар че обичаха да употребяват солени изрази.

Преди страница или две бях се запитал какво е джентълмен. Сега ще отговоря. За пример може да послужи един морски офицер от кралския флот, макар от само себе си да се разбира, че тук-там и между тях се срещат черни овце. Предполагам, че необятното море и силните ветрове измиват сърцата им и пречистват душите им от всичко лошо и ги правят такива, каквито трябва да бъдат. Но да се върна на въпроса. Оказа се, че пак имах право. Моят непознат наистина беше морски офицер, лейтенант на тридесет и една година, пратен в запаса с голата чест — капитански чин — след осемнадесетгодишна вярна служба на нейно величество. Ето какво могат да очакват хората, които служат на кралицата. Точно когато са започнали да разбират работата си и са стигнали разцвета на силите си, да бъдат прогонени и да търсят ново препитание в негостоприемния свят. Може би те не приемат нещата толкова зле, но що се отнася до мен, бих предпочел да печеля хляба си като ловец. Парите може съвсем да не ми стигат, но поне няма да ме изритат накрая.

В книгата на пасажерите открих, че се нарича Гуд — капитан Джон Гуд. Той беше добре сложен, среден на ръст, тъмнокос, набит и с доста интересна външност. Винаги беше много чист, идеално обръснат и носеше монокъл на дясното си око. Монокълът изглеждаше като сраснат, защото не се виждаше да виси шнур, и той никога не го сваляше, освен да го избръше. Отначало мислех, че дори спи с него, но сетне разбрах, че греша. Когато си лягаше, той го слагаше в джоба на панталона си заедно с изкуствените си зъби; тези две челюсти с красиви зъби често ме изкушаваха да наруша десетата божка заповед, тъй като моите бяха много лоши. Но аз избръзвам.

Скоро след като потеглихме, с приближаването на вечерта, времето стана много лошо. Силен вятър задуха откъм сушата и никаква гъста мъгла, по-лоша от шотландската, пропъди всички от палубата. Корабът, който имаше плоско дъно и се носеше много леко, сега едва се движеше. Изглеждаше, че ще се преобърне, но за щастие това не се случи. Да се разхождам беше невъзможно, така че застанах близо до машините, където беше топло, и се забавлявах да наблюдавам стрелката на наклономера. Той се намираше точно срещу мен и

стрелката му се люлееше напред и назад, според накланянето на кораба, като отмерваше ъгъла на наклона.

— Този наклономер не е балансиран — с раздразнение каза някой зад гърба ми.

Обърнах се и видях морския офицер, когото бях забелязal между пътниците.

— Наистина какво ви кара да мислите така? — попитах аз.

— Да мисля така! Аз не мисля, то се вижда. Погледнете! — Корабът точно се беше изправил от едно накланяне. — Ако корабът — продължи той — се беше наклонил до градуса, който стрелката показва, той никога вече нямаше да се изправи. Това е всичко. Но то е неизбежно при търговските кораби, капитаните им са ужасно небрежни.

Точно тогава удари камбаната за вечеря и аз не съжалех, защото няма нищо по-неприятно от това да слушаш офицер от кралската флота да говори за офицер от търговската флота. Зная само едно по-неприятно нещо, и то е да слушаш офицер от търговски кораб да изказва мнението си за офицер от кралската флота.

Капитан Гуд и аз слязохме заедно на вечеря. Там заварихме сър Хенри Къртис. Той и капитан Гуд седнаха един до друг, а аз срещу тях. Капитанът и аз скоро поведохме разговор на ловни теми. Той ми задаваше много въпроси и аз отговарях колкото се може по-добре. Скоро заговорихме за слонове.

— Ах, сър — каза някой, който седеше наблизо до мен. — Вие много сте сполучили. Защото, каквото ви каже ловецът Куотърмейн за слоновете, друг не би могъл да ви го разкаже.

Сър Хенри, който дотогава слушаше спокойно, явно се сепна.

— Извинете, сър — каза той с дълбок, нисък глас, напълно подходящ за огромните му дробове, като се наведе през масата към мен. — Извинете, сър, вие ли сте Алън Куотърмейн?

Отговорих утвърдително.

Той не направи друга забележка, но го чух да промърморва в брадата си: „Каква сполука!“

Скоро вечерята свърши. Когато напуснахме салона, сър Хенри се доближи до мен и ме запита дали бих отишъл в неговата каюта да изпушим по една лула. Приех и той ме поведе към каютата си, която се намираше на палубата. Там беше наистина много приятно. Вероятно

преди са били две каюти, но впоследствие междинната стена е била премахната. В каютата имаше едно канапе с малка масичка пред него. Сър Хенри поръча на прислужника да донесе бутилка уиски и тримата седнахме. Запалихме лулите си.

— Мистър Куотърмейн — обърна се към мен сър Хенри Къртис, след като прислужникът донесе бутилката уиски и запали лампата, — както разбрах, миналата година по това време сте били в местността Бамангуато, северно от Трансваал.

— Бях — отговорих доста изненадан, че този джентълмен познаваше така добре моите пътешествия. Доколкото съзнавах, те не можеха да представляват особен интерес за него.

— Вие търгувахте там, нали? — намеси се неочеквано и капитан Гуд.

— Да. Закарах една кола стока, установих се на лагер извън селището и стоях, докато продадох всичко.

Сър Хенри седеше на плетен стол срещу мен, облегнат с ръце на масата. Той ме гледаше проницателно с големите си сиви очи. В тях се четеше особен интерес.

— Спомняте ли си да сте срещнали там човек на име Невил?

— О, да, спомням си. Той разпрегна колата си близо до мен и престоя около две седмици. Това даде възможност на воловете му да починат, преди да навлезе във вътрешността. Преди няколко месеца получих писмо от един адвокат. Питаше ме дали съм чул какво е станало с него. На писмото отговорих, като описах всичко, което знаех тогава.

— Да — каза сър Хенри, — вашето писмо ми беше препратено. В него пишехте, че джентълменът, наречен Невил, напуснал Бамангуато в началото на май с един фургон, колар и един ловец, кафър на име Джим. Невил имал намерение да достигне по възможност Айнайти — най-далечния търговски пункт в страната Мatabеле, да продаде колата си и да продължи пеш. Вие пишехте също, че той наистина продал колата си, защото шест месеца по-късно тя била собственост на един португалски търговец. Португалецът ви казал, че я купил в Айнайти от един бял човек, чието име не си спомнял. Същият бял човек заедно със слугата си туземец се упътил към вътрешността на страната, вероятно на лов.

— Точно така.

Настъпи мълчание.

— Мистър Куотърмейн — каза внезапно сър Хенри, — предполагам, че не знаете и не можете да се сетите за причината, поради която моят... мистър Невил е предприел това пътуване на север или пък към какво точно се е стремял.

— Чух тогава нещо — отговорих кратко. Темата не ми беше много приятна.

Сър Хенри и капитан Гуд се спогледаха. Капитан Гуд кимна многозначително.

— Мистър Куотърмейн — продължи пак сър Хенри, — искам да ви разкажа една история и да помоля на вашия съвет или дори за вашето съдействие. Адвокатът, който ми препрати вашето писмо, ме увери, че мога абсолютно да се осланям на вас, тъй като сте добре известен в Натал и се ползвате с името на човек, който умеет да пази тайни.

Понеже по природа съм скромен, аз се поклоних и отпих малко уиски със сода, за да скрия смущението си. Сър Хенри продължи:

— Мистър Невил е мой брат.

— О! — изненадах се аз. Едва сега се сетих на кого ми заприлича сър Хенри, когато го видях за първи път. Неговият брат беше доста подребен и имаше тъмна брада. Но очите му имаха същия сив цвят и проницателен поглед. Чертите на лицата им също си приличаха.

— Той е моят по-малък и единствен брат — продължи сър Хенри. — Допреди пет години не се бяхме разделяли за повече от месец. Но точно преди пет години ни сполетя едно нещастие. Скарахме се жестоко и в гнева си аз се отнесох несправедливо към него.

Тук капитан Гуд енергично кимна с глава в знак на потвърждение. В този момент корабът така се залюля, че монокълът, който блестят срещу мен, се намери почти над главата ми, докато аз с ръце в джобовете гледах нагоре към него.

— Както знаете — продължи невъзмутимо сър Хенри, — ако човек умре, без да остави завещание и няма друго имущество освен земя, недвижим имот, както се казва в Англия, наследява го най-старият му син. Случи се така, че точно когато се скарахме, моят баща почина, без да остави завещание. Той дълго го отлага, докато накрая стана късно. В резултат брат ми, който нямаше никаква професия,

остана без петак. Разбира се, мой дълг беше да се грижа за него, но на времето кавгата между нас беше толкова голяма, че за мой срам аз не направих това. — И той въздъхна дълбоко. — Не че исках да постъпя така, но чаках той пръв да направи стъпки за помирение. А той не предприе такива. Извинете, че ви занимавам с тази история, мистър Куотърмейн, но трябва да ви изясня някои неща, нали, Гуд?

— Точно така, точно така — съгласи се капитанът. — Аз съм уверен, че мистър Куотърмейн ще запази тази история за себе си.

— Разбира се — потвърдих незабавно, понеже доста се гордеех с умението си да пазя тайни.

— Моят брат имаше тогава няколкостотин лири стерлинги по сметката си — продължи сър Хенри. — Без да зная, той изтеглил тази жалка сума и под името Невил тръгнал за Южна Африка с безумната надежда да спечели богатство. Това научих по-сетне. Изминаха около три години, без да чуя нещо за него, въпреки че му писах няколко пъти. Без съмнение писмата ми не са го достигнали. Но колкото повече време минаваше, толкова повече се тревожех за него. Открих, мистър Куотърмейн, че кръвта вода не става.

— Така е — съгласих се аз, като мислех за сина си Хари.

— Разбрах, мистър Куотърмейн, че съм готов да дам половината от богатството си, само да науча, че брат ми Джордж, единствения мой близък, е жив и здрав и че ще го видя отново.

— Но надеждата е малка, Къртис — забеляза капитан Гуд, като го погледна в лицето.

И така, мистър Куотърмейн, с течение на времето желанието ми да открия дали брат ми е жив и ако е жив, да го върна обратно у дома ставаше все по-голямо. Изпратих много запитвания и вашето писмо се получи в отговор на едно от тях. Досега сведенията са задоволителни, защото показват, че доскоро Джордж е бил жив. Но това не е достатъчно. С една дума, реших да дойда тук и сам да го потърся, а капитан Гуд любезно се съгласи да ме придружи.

— Виждате ли — каза капитанът, — след като лордовете адмиралтейството ме препратиха в запаса да живея на половин заплата нямам друга работа. А сега може би, сър, вие ще ни разкажете какво точно знаете и какво сте чули за джентълмена на име Невил.

[1] Легендите на Инголдсби — сборник балади, написани от английския писател Бергемон (1788–1845) под псевдоним Томас Инголдсби — Б.пр. ↑

ВТОРА ГЛАВА

ЛЕГЕНДАТА ЗА СОЛОМОНОВИТЕ РУДНИЦИ

— Какво чухте в Бамангуато за пътешествието на брат ми? — запита сър Хенри, докато аз мълчаливо пълнех лулата си, преди да отговоря на капитан Гуд.

— Това, което чух — отговорих аз, — не съм го казал на никого до днес. Чух, че той се отправил към Соломоновите рудници.

— Соломоновите рудници! — възкликаха и двамата ми слушатели. — Къде се намират те?

— Не зная — отговорих. — Зная само мястото, където казват, че се намират. Веднъж видях върховете на планината, която прегражда пътя към тях. Между планината и мен лежеше пустиня, сто и тридесет мили широка, и никога бял човек не е преминавал през нея, с изключение на един. Но може би най-добре ще бъде да ви разправя легендата за Соломоновите рудници, както я зная, ако ми обещаете, че без мое позволение няма да кажете нито дума на никого. Съгласни ли сте? Имам сериозни причини, поради които поставям това условие.

Сър Хенри кимна в знак на съгласие, а капитан Гуд отговори:

— Разбира се, разбира се.

— Е, добре — започнах аз. — Както знаете, ловците на слонове са, общо взето, груби мъже и не се занимават с неща извън реалния живот, като например да изучават обичаите на кафрите. Ала тук-таме може да се срещне някой човек, който да събира легенди от туземците и да се опитва да възстанови историята на тази неизвестна страна. Точно такъв човек ми разправи за пръв път легендата за Соломоновите рудници, и то преди около тридесет години, когато бях на първия си лов за слонове в Матабеле. Казваше се Ивънс и на следващата година загина от един ранен бизон. Гробът му е близо до водопада Замбези. Помня, една вечер разправях на Ивънс за една странна находка, на която се бях натъкнал по време на лов за антилопи куду в местността

Лайденбург в Трансваал. По-късно разбрах, че при търсене на злато и други пътешественици намерили галерията, но аз я бях открил много преди това. Един широк коларски път, изсечен в твърдата скала, извеждаше до входа на някаква работилница или галерия. Вътре в галерията имаше купчини златоносен кварц, приготвен за преработване, което показваше, че работниците бяха избягали набързо и оставили всичко. Около двадесет стъпки навътре галерията беше преградена с изкусно иззидана стена.

— Аз мога да ти разкажа още по-чудно нещо от това — прекъсна тогава разказа ми Ивънс; и ми разправи как далече във вътрешността открил развалините на някакъв град, за когото вярвал, че е споменатият в библията Офир. И наистина други учени мъже потвърдиха мнението му, дълго след като Ивънс беше умрял. Спомням си, че тогава слушах с голям интерес всички тези чудеса, защото бях млад и историите за древната цивилизация и богатствата, които старите еврейски или финикийски авантюристи са извличали от страната, която след това отново потънала в мрак и невежество, ми правеха силно впечатление.

Внезапно Ивънс каза: Момче, чувал ли си за планината Сулиман горе на северозапад от земята Машкулумбуе? — Казах му, че не съм. — Именно там са били рудниците на Соломон, говоря за диамантените му рудници.

— Откъде знаеш това? — попитах любопитно.

— Откъде зная! Е добре, какво значи Сулиман, ако не изменени от Соломон; и освен това една стара исануси (врачка) в земята Миника ми разправи всичко. Тя ми каза, че хората, които живеели отвъд планината, произлизали, от зулусите. Те говорели зулуски диалект, но били още по-хубави и силни от зулусите. Между тях живеели големи магъосници, които изучили изкуството си от бели хора още когато „целият свят бил тъмен“ и които пазели тайната на чудните рудници с блъскавите камъни.

Тогава историята ми се видя смешна въпреки учудването ми, че диамантените залежи още не са открити. Малко след, това горкият Ивънс беше убит и цели двадесет години не се бях сещал за неговия разказ. Но точно след двадесет години, джентълмени, а това е доста дълъг период, защото ловецът на слонове рядко остава жив с този си занаят в продължение на двадесет години. Та след двадесет години

научих нещо по-определено за планината Сулиман и страната отвъд нея. Бях на едно място, наречено Краал^[1] на Ситанда, лежащо оттатък страната Маника. Това беше ужасно място. Не можеше да се намери нищо за ядене освен малкото дивеч наоколо. Бях болен от треска и въобще бях в много лошо състояние, когато един ден пристигна някакъв португалец заедно с единствения си придружител, един полудив слуга. Трябва да кажа, че добре познавам португалците в Делагоа^[2]. Няма по-големи злодеи на земята, които така да се гаврят с живота и страданията на робите си. Но в сравнение с долните типове, които бях срещал, този човек беше доста различен. Той повече ми напомняше някой благороден испански дон, за каквito бях чел. Беше висок и слаб, с големи тъмни очи и завити сиви мустаци. Ние малко разговаряхме, понеже той говореше на лош английски език, а аз не разбирах добре португалски. Каза ми, че се наричал Хосе Силвестра и притежавал участък земя близо до залива на Делагоа. И когато на следния ден потегли със своя полудив слуга, той се сбогува с мен, като свали шапката си със старомоден жест: „Довиждане, сеньор — каза ми той, — ако някога отново се срещнем, аз ще бъда най-богатият човек в света и ще си спомня за вас.“ Едва се усмихнах. Бях твърде слаб, за да се засмее повече. Видях го да се запътва към голямата пустиня на запад и се усъмних дали не беше луд, тъй като не схващах какво възнамеряваше да намери там.

След около седмица се почувствувах по-добре от треската. Едва вечер седях пред малката си палатка, която носех със себе си. Предъвквах последните остатъци от жалката птица, която купих от един туземец срещу парче плат, срещу което при други обстоятелства може да си набавя най-малко двеста птици. Докато наблюдавах горещо червено слънце да потъва в пустинята, внезапно на около триста ярда^[3] далеч, на склона на малкото възвишение срещу мен, изскочи странна фигура. Ако съдех по дрехите, трябва да беше европеец. Отначало фигурата се влачеше по ръце и колене, после с мъка се изправи, придвижи се няколко ярда, отново падна и продължи да лази. Разбрах, че човекът изнемогва, и изпратих един от хората си да му помогне. Когато най-после го доведоха, кой мислите, че беше това?

— Хосе Силвестра, разбира се! — възклика капитан Гуд.

— Вярно, Хосе Силвестър или по-скоро скелетът му, обвит с кожа. Лицето му беше жълто от треска и големите му черни очи почти

бяха изскочили от главата му, тъй като всичкото му месо се беше стопило. Нищо не беше останало освен жълта като пергамент кожа, измъчените кости под нея и побелялата му коса.

— Вода, за бога, вода — простена той. Видях, че устните му са напукани, а езикът подут и черен.

Дадох му вода с малко мляко. Той изпи на големи гълтки две кварти^[4], а може би и повече, без да спре. Не му позволих да пие повече. Треската му отново го хвърли в огън. Изпадна в безсъзнание и започна да бълнува за планината Сулиман, за диаманти и пустиня. Настаних го в палатката. Направих, каквото можах, но грижите ми не бяха достатъчни. Виждах, че краят му наближава. Към единадесет часа вечерта той се поуспокои. Аз легнах до него, за да си почина, и неусетно заспах. Събудих се призори и в полумрака видях странната му измъчена фигура да се взира нататък в пустинята. Първият слънчев лъч се стрелна над широката равнина пред нас и докосна далечния гребен на най-високия връх на Сулиман, на повече от сто мили.

— Ето там е — извика умиращият на португалски, като простира дългата си слаба ръка. — Но аз никога няма да го достигна, никога! Никой няма да го достигне.

Той замълча, като че ли премисляше нещо, а после се обърна към мен.

— Приятелю, тук ли си? Пред очите ми тъмнее.

— Да — отговорих, — тук съм; ела си легни и почини.

— Скоро ще имам достатъчно време да почивам във вечността — каза той. — Слушай, аз умирам. Ти беше добър към мен. Аз ще ти дам документа. Може би ти ще се добереш дотам, ако преминеш жив през пустинята, която погуби слугата ми и мен.

Той бръкна в ризата си и извади нещо прилично на кесия за тютюн от кожата на самурена антилопа. Тя беше завързана с ремък, който ние наричаме „римпи“. Опита се да я развърже, но не можа. Тогава ми я подаде да я развържа. От нея извадих скъсано парче пожълтяло платно, върху което с ръждиви букви пишеше нещо. Вътре шумолеше книга.

Той продължи немощно, с прекъсвания. Силите му бързо намаляваха.

— На книгата е написано всичко, което е на парчето плат. Трябваха ми години, за да го прочета. Слушай: пра-пра-пра-дядо ми е

бил политически емигрант от Лисабон и един от първите португалски заселници по тези брегове. Той е написал това, умирайки върху онази планина, където никога преди или след него не е стъпвал кракът на бял човек. Той се наричал Хосе да Силвестра и е живял преди триста години. Слугата му, който го чакал отсам планината, го намерил мъртъв и донесъл написаното у дома в Делагоа. Оттогава документът бил притежание на семейството ми, но никой не си направим труд да го разчете. Най-сетне аз го прочетох. Това ме погуби, но друг може да успее и да стане най-богатият човек на света, най-богатият човек на света. Само не го давай на друг; иди ти!

После започна отново да бълнува и подир час свърши. Мир на праха му! Той умря успокоен. Погребах го дълбоко в земята и сложих тежки камъни върху гърдите му, за да не могат чакалите да го изровят. Сетне отпътувах.

— А документа? — запита с интерес сър Хенри.

— Да, какво пишеше в документа? — добави капитанът.

— Е, добре джентълмени, щом искате, ще ви кажа. Не съм го показвал на никого друг освен на милата си съпруга, която почина. Тя смяташе, че това са глупости. Един стар португалски търговец ми го преведе, но той беше съвсем пиян, така че на другата сутрин не си спомняше нищо. Парчето плат е у дома в Дърбан заедно с превода на горкия дон Хосе. Но аз имам в портфейла си английско копие и отпечатъка на картата, ако това може да се нарече карта. Ето какво пише

„Аз, Хосе да Силвестра, който сега умирам от глад в една малка пещера, където няма сняг на северния склон на по-южния от двата върха, които нарекох «Гръдта на Савската царица», пиша настоящето със собствената си кръв в годината 1590 с парче кост върху къс от дрехата си. Ако моят слуга го намери, когато дойде, и го занесе в Делагоа, нека моят приятел (името не се чете) доведе въпроса до знанието на краля, за да може той да изпрати тук войска. Ако тази войска успее да премине пустинята и планината и срази храбрите кукуани техните дяволски магии, за което трябва да бъдат доведени много

свещенослужители, той ще стане най-богатият крал от времето на Соломона. Със собствените си очи видях безбройните диаманти, струпани в съкровищницата на Соломон, която се намира зад Бялата смърт. Но поради коварството на Гагул, вешницата, не можах да изнеса нищо и едва спасих живота си. Нека този, който дойде, да следва картата и изкачи снега по лявата гръд на Савската царица, докато стигне върха. От северната му страна започва големият път, построен от Соломон, откъдето има три дни път до палата на краля. Нека той убие Гагул. Молете се за душата ми. Сбогом.

Хосе да Силвестра“

Когато прочетох горното и показах копието от картата, начертах с ръката на умиращия стар дон с кръв вместо с мастило, настъпи дълбоко мълчание. Слушателите ми бяха поразени.

Най-после капитан Гуд се обади:

— Два пъти съм обиколил света и съм бил на много места, но нека ме обесят, ако съм чул някога нещо подобно. Даже в книгите не съм срещал такава чудна история.

— Наистина това е странна история, мистър Куотърмейн — каза на свой ред сър Хенри. — Вярвам, че не се шегувате с нас. Зная, понякога е допустимо да си направиш шега с новаци.

— Ако мислите така сър Хенри, тогава нека сложим точка на въпроса — казах аз засегнат, прибирайки книжата си. Не ми беше приятно да ме причисляват към онези глупаци, дето мислят, че показват голямо остроумие, като разправят лъжи и всякога се хвалят на новациите ловци с необикновени ловни приключения, каквито всъщност никога не са преживели. И аз станах да си вървя.

Сър Хенри постави голямата си ръка върху рамото ми.

— Седнете, мистър Куотърмейн — рече той. — Моля да ме извините. Виждам много добре, че не желаете да ни мамите, но историята изглежда толкова необикновена, че човек трудно може да я приеме.

— Когато стигнем Дърбан, ще ви покажа оригиналната карта и писмото — казах малко успокоен. Наистина, като премислих,

изглеждаше естествено да се усъмнят в думите ми. — Но аз не ви разправих за брат ви. Познавах човека, който беше с него. Казваше се Джим, много умен туземец и добър ловец, родом от Бечуана. Сутринта, когато мистър Невил се готвеше да отпътува, видях Джим изправен до фургона ми да реже тютюна си.

— Джим — попитах аз, — накъде тръгвате? За слонове ли?

— Не, баас^[5] — отговори той. — Отиваме за нещо, което струва много повече от слонова кост.

— Какво е това? — запитах заинтригуван отново. — Да не е злато?

— Не, баас, нещо по-скъпо от златото. — И той се ухили.

Не зададох повече въпроси, защото не исках да понижавам достойнството си, като се покажа любопитен. Но думите му много ме заинтригуваха.

В това време Джим привърши с рязането на тютюн и каза:

— Баас!

Направих се, че не чувам.

— Баас! — повтори той.

— Е, какво има? — попитах аз.

— Баас, ние отиваме за диаманти.

— За диаманти? Тогава тръгвате в погрешна посока. Трябва да се отправите към Полетата.

— Баас, чувал ли си някога за Сулимановата планина?

— Да.

— Чувал ли си, че там има диаманти?

— Зная една глупава история, Джим.

— Това не е история, баас. Някога познавах една жена, която беше дошла оттам в Натал с детето си. Тя сама ми разправи. Жалко, че вече не е жива.

— Твоят господар ще послужи за храна на лешоядите, Джим, ако не се откаже от намерението си да достигне страната зад планината Сулиман. И теб те очаква същото, ако изобщо могат да изкълват нещо от жалките ти останки — казах аз. Той се ухили.

— Може, баас. Човек все трябва да умре. Лично аз бих желал да опитам щастието си в нова страна. Слоновете тук са вече на привършване.

— Почакай, моето момче, нека само „бледоликият старец“ (смъртта) да те сграбчи за гърлото, тогава ще запееш друга песен.

След половин час видях фургона на Невил да тръгва на път. Джим изтича към мен.

— Сбогом, баас — каза той. — Не искам да тръгна, без да се сбогуваме. Ти си прав. Ние никога няма да се върнем...

— Господарят ти наистина ли тръгва за планината Сулиман, Джим или ме лъжеш?

— Не лъжа — отговори Джим. — Наистина тръгва натам. Той ми каза, че трябва да забогатее, и ще се опита да намери диамантите.

— Почакай малко, Джим — спрях го аз. — Ще занесеш ли една бележка на господаря си и обещаваш ли, че няма да му я дадеш, преди да стигнете Айнайти (което беше на около сто мили).

— Добре — каза той.

Тогава взех парче хартия и написах: „Нека този, който дойде... да изкачи снега по лявата гръд на Савската царица, докато стигне върха. От северната му страна започва големият Соломонов път.“

— Слушай, Джим. Когато дадеш тази бележка на господаря си, ще му кажеш да следва неотклонно съвета. Но сега няма да му я даваш, защото не искам да се върне и да ми задава въпроси, на които нямам желание да отговарям. Хайде, тръгвай мързеливецо, че колата почти не се вижда.

Джим взе бележката и си отиде. Това е всичко, което знам за вашия брат, сър Хенри. Но аз много се страхувам, че...

— Мистър Куотърмейн — прекъсна ме сър Хенри. — Аз отивам да търся брат си. Ще го проследя до планината Сулиман и ако е необходимо — отвъд нея, докато го намеря или узная, че е мъртъв. Ще дойдете ли с мен?

Мисля, споменах вече, че съм предпазлив и скромен човек. Това предложение ме изплаши. Струваше ми се, че да тръгна на такова пътешествие би означавало сигурна смърт. И като оставех всичко друг на страна, не можех да си позволя да умра, тъй като имах задължението да издържам син.

— Не, благодаря, сър Хенри. Мисля, че по-добре е да откажа — отговорих аз. — Много съм стар вече да върша неразумни неща. А няма да свършим другояче освен като бедния ми приятел Силвестър

Не мога да си позволя да рискувам живота си, защото имам син, за когото трябва да се грижа.

Сър Хенри и капитан Гуд изглеждаха много разочаровани.

— Мистър Куотърмейн — каза пак сър Хенри. — Аз съм богат човек и няма да се откажа от намерението си. За вашите услуги може да поискате възнаграждение. Тази сума ще ви бъде изплатена, преди да отпътуваме. Освен това, преди да тръгнем, ще уредя в случай, че нещо се случи с нас или с вас, синът ви да бъде обезначен материално, докато се изучи. От моето предложение можете сам да прецените колко необходимо смятам вашето участие. Освен това ако ние достигнем онова място и намерим диамантите, те ще принадлежат на вас и Гуд по равно. На мен те не ми са нужни. Разбира се, ние може да не стигнем до диамантите. Но по пътя сигурно ще се сдобием със слонова кост и вие ще си я разделите. Можете да mi поставите условията си, мистър Куотърмейн. Разбира се, всичките разноски ще поема аз.

— Сър Хенри — отговорих. — Досега не съм получавал пощедро предложение от вашето. Като беден ловец и търговец не мога да го отхвърля. Но това е най-рискованата работа, в която съм взимал участие, и mi трябва време да я премисля. Ще ви дам отговора си, преди да стигнем Дърбан.

— Много добре — съгласи се сър Хенри.

Пожелах им лека нощ и отидох в каютата си. През нощта сънувах отдавна умрелия Силвестър и диамантите.

---

[1] Краал — наименование на село в Южна Африка, заградено с ограда — Б.пр. ↑

[2] Делагоа — пристанище и залив на югоизточното африканско крайбрежие. Б.пр. ↑

[3] 1 ярд = 91,4 см — Б.пр. ↑

[4] 1 кварт = 1,14 литра — Б.пр. ↑

[5] Баас — господин — Б.пр. ↑

ТРЕТА ГЛАВА

УМБОПА ПОСТЬПВА НА СЛУЖБА ПРИ НАС

Разстоянието от Кейп до Дърбан се изминава за четири или пет дни. Това зависи от времето и скоростта на кораба. Понякога не може да се акостира в Ист Ландън, тъй като чудесното пристанище, за което толкова много се говори и което погълна сума пари, още не е построено, слизането се забавя с двадесет и четири часа, докато дойдат товарните лодки, за да приберат стоката и пътниците. Но този път нямаше вълнение и шлеповете веднага се приближиха, влечейки след себе си опашки от плоскодънни товарни лодки. Хвърляха стоката с трясък в тях. И вълната, и стъкларията падаха в лодките по един и същ начин. Видях как една каса с четиридесет и осем бутилки шампанско се пръсна на парчета, като течността започна да кипи по дъното на мръсната лодка. Жалко за хубавото вино. Сигурно така помислиха и кафрите и лодката, понеже видях как намериха няколко оцелели бутилки, извадиха запушалките им и ги изпиха до дъно. Те обаче не бяха свикнали с такова питие и скоро почувствуваха силата му. Започнаха да се търкалят на дъното на лодката и да викат, че виното било омагьосано. Извиках им от кораба, че това е най-силната отрова на белите, така че сигурно ще умрат от нея. Те загребаха с голям страх към брега и смятам, че никога вече няма да се докоснат до шампанско.

През цялото време на пътуването ни до Натал размишлявах върху предложението на сър Хенри Къртис. Първите два дни не говорихме по въпроса, въпреки че им разправих много случки из ловджийския си живот; всичките до една истински. Когато говориш за лов, няма нужда да преувеличаваш, защото на всеки човек, занимаващ се с лов, се случват най-интересни преживелици. Но това между другото.

Най-после, в една прекрасна януарска вечер — там януари, е най-горещия месец — ние достигнахме бреговете на Натал и по залез

се надявахме да пристигнем в Дърбан. Целият бряг от Ист Ландън нагоре е много красив със своите могили от червен пясък и разстлалата се свежа зеленина, изпъстрена с кафърските краали. Пяната на разбиващите се в скалите морски вълни обгръща брега в бяла дантела. Ала особено красива е природата точно преди да се стигне до Дърбан. Ту се виждат дълбоки клисури, издълбани в скалите през течение на вековете от поройните дъждове. В дъното им искрят реки. На фона на тъмнозелените храсти, които растат в безредие навред, изпъква ярката зеленина на хлебните дървета и захарната тръстика. Между тях бели къщурки приветливо се усмихват на спокойното море и придават домашна уютност на целия пейзаж. Според мен, колкото и красив да е един пейзаж, за да бъде той съвършен, трябва да се чувствува присъствието на човека. Може би мисля така, защото дълго съм живял на диви места и ми е липсвало домашното огнище, макар че присъствието на хората прогонва дивеча. Райската градина без съмнение е била прекрасна, но мисля, че е била още по-прекрасна, когато из нея се е разхождала Ева.

Ние бяхме събркали с пресмятанията си и слънцето отдавна вече беше залязло, когато спуснахме котва в пристанището. Чухме гърмежа да известява на добрите жители на Дърбан, че пощата от Англия е пристигнала. Да се прехвърлим на сушата, беше твърде късно, така че след като видяхме как натоварват пощата в лодката, слязохме долу за вечеря.

Когато се качихме пак горе, луната вече беше изгряла. Тя осветяваше така силно блесналото море и брега, че светлините на фара едва се забелязваха. От брега долитаše сладкият аромат на растения, който винаги ми е напомнял за химни и мисионери. Прозорците на къщите искряха със стотици светлинни. От един голям двумачтов кораб близо до нас се носеше песента на моряците. Те вдигаха котва и се готвеха да отплуват. Беше тиха чудна нощ, каквато може да бъде нощта само в Южна Африка. Луната щедро беше разпиляла среброто си над природата, а нощта беше обгърнала всичко със спокойствие. Под влияние на тържествената тишина даже огромният булдог на един от пасажерите се беше отказал от непрекъснатия си стремеж да се вмъкне в клетката на маймуната. Той щастливо спеше до вратата на клетката и вероятно сънуваше, че беше разчистил сметките си с нея.

Ние тримата, сър Хенри Къртис, капитан Гуд и аз, отидохме и седнахме около кормилото. Дълго не проговорихме.

— Мистър Куотърмейн — наруши пръв мълчанието сър Хенри.
— Обмислихте ли моето предложение?

— Наистина — обади се капитан Гуд. — Кажете какво мислите за него, мистър Куотърмейн. Надявам се, че няма да ни лишите от удоволствието да споделяме вашата компания, докато стигнем Соломоновите рудници или дотам, докъде се е добрал джентълменът, кого познавате под името Невил.

Аз се изправих и заизтърсах пепелта от лулата си, преди да отговоря. Все още не бях решил. Нуждаех се от още малко време да размисля. Но преди още горещата пепел да падне в морето, решението ми беше взето. Точно тази последна секунда се оказа съдбоносна. Често се случва така — когато дълго време си се колебал за нещо, накрая решаваш изведнъж.

— Да, господа — казах аз и отново седнах. — Ще дойда с вас, а ако позволите, ще изложа доводите си и своите условия. Ето условията, които поставям:

1. Бие ще поемете всички разноски, а цялото количество слонова кост или други ценности, които бихме намерили, ще бъде поделено между капитан Гуд и мен.

2. Преди да тръгнем на път, ще ми платите петстотин лири стерлинги за моите услуги. Аз поемам задължението да ви служа вярно, докато не се откажете от задачата, докато не достигнете целта или не ни сполети някое нещастие.

3. Също преди да тръгнем, ще уредите в случай, че умра или остана неработоспособен, синът ми Хари, който сега учи медицина в Лондон, да получава по сто лири стерлинги в продължение на пет години. До това време той ще трябва вече да може сам да печели хляба си. Това е всичко. Но може би ще ви се види, че искам много.

— Ни най-малко — отговори сър Хенри. — Щастлив съм да приема условията ви. Поставил съм си тази задача и бих заплатил повече, отколкото искате, за вашата помощ, особено като имам предвид важните сведения, които притежавате.

— Много добре. А сега, след като знаете условията ми, нека чуете причините, поради които взех решението си. Преди всичко, господа, тези няколко дни имах случай да наблюдавам и двама ви.

Може би считате за дръзко моето мнение, но аз ви харесах и смятам, че добре ще си подхождаме в задачата, с която се нагърбваме. Това е едно много съществено условие за хората, които тръгват на дълъг път като нашия. Що се отнася до самото пътешествие, то, откровено казано, малко е вероятно да се завърнем живи, особено ако се опитаме да преминем планината Сулиман. Каква беше съдбата на стария дон да Силвестра преди триста години? Каква беше съдбата на неговия потомък преди двадесет години? Каква е съдбата на брат ви? За съжаление, господа, убеден съм, че тяхната съдба ще бъде и наша.

Замълчах, за да видя ефекта от думите си. Капитан Гуд малко се посмути, но по лицето на сър Хенри не личеше никаква промяна.

— Трябва да опитаме щастието си — каза някак глухо той.

— Може би ще се учудите — продължих аз — защо, след като съм сигурен в лошия завършек, аз, който съм, както вече казах, кротък човек, се наемам с това пътешествие. Имам две основания: първо, защото съм фаталист и вярвам, че когато ми дойде часът, той ще дойде независимо от моите действия. А ако ми е писано да се изкача на планината Сулиман, за да загина, ще отида и ще загина там. Всемогъщият Бог безсъмнено е начертал съдбата ми, така че няма защо да се тревожа по този въпрос. Второ, аз съм беден човек. В продължение на почти четиридесет години ходих на лов и търгувах, но никога не съм спечелил повече, отколкото за ежедневните си нужди. Не зная, господа, дали ви е известно, че поради опасния характер на работата си един ловец на слонове живее средно от четири до пет години. Виждате, че аз съм живял седем пъти повече от моите другари по занаят и затова смяtam, че краят ми не може да бъде много далеч. Освен това, ако нещо лошо ме сполети в обикновения ми живот, даже и да съм изплатил дълговете си, нищо няма да остане за моя син Хари. А чрез вас той ще бъде обезпечен за цели пет години, докато бъде в състояние сам да се издържа. Ето това е цялото положение на нещата.

— Мистър Куотърмейн — каза сър Хенри, който ме слушаше с голямо внимание. — Мотивите ви да участвувате в това предприятие, за което вярвате, че ще има нещастен край, вдъхват само чувство на доверие. Дали сте прав или не, времето и ходът на събитията ще покажат. Независимо от това трябва да ви уверя, че съм решил да изкарам работата докрай, бил той добър или лош. Ако е писано да

загинем, редно е да се предполага, че преди това ще имаме късмет, нали, Гуд?

— Разбира се — отговори капитанът. — И тримата сме свикнали да се срещаме с опасностите и да рискуваме живота си по различни начини, така че няма смисъл да се отказваме. А сега предлагам да слезем в салона и обсъдим работата.

Разискванията проведохме с чаши в ръце.

На другия ден слязохме на брега. Аз заведох сър Хенри и капитан Гуд в малката къщурка, която имах в Берея и която наричах мой дом. Тя се състои само от три стаи и кухня и е построена от неизпечени тухли. Покривът ѝ е от поцинкована ламарина. Около нея обаче има хубава градина с най-красивите дървета локуот^[1], които познавам, както и няколко млади дървета манго, на които възлагам големи надежди. Тях ми ги даде директорът на ботаническата градина. За градината ми се грижи един стар мой ловец на име Джек, чието бедро беше така надробено от един бизон в страната Сикукунис, че той вече не може да ходи на лов. Ала той все пак може да се влачи из градината и се грижи за нея, тъй като произхожда от миролюбивото племе грикуа. Никога не можеш накара един зулус да се занимава с градинарство. То е тихо занимание, а тихите занимания не са по характера му.

Сър Хенри и Гуд спяха в малка палатка, разпъната сред горичката ми от портокалови дървета накрая на градината. А има ли нещо по-хубаво от аромата на цветовете и гледката на зелените и златни плодове? А в Дърбан всичко това може да се види едновременно на дървото. За мен това е едно много приятно място, още повече че там почти няма комари, освен при необикновено силни дъждове.

Но да продължа, за да не се отегчите от разказа ми, преди да сме тръгнали за планината Сулиман. След като реших, че ще тръгна, започнах да правя необходимите приготовления. Най-напред получих от сър Хенри документа, който осигуряваше сина ми в случай на нещастие. Имаше известни трудности, докато го оформим законно, тъй като сър Хенри беше чужденец и имуществото му се намираше отвъд океана. Затрудненията бяха превъзмогнати с помощта на адвокат, който ни взе двадесет лири за услугата. Цената ми се стори възмутителна, но нямаше друг изход. След като платих тази дан за моето спокойствие,

купих за сметка на сър Хенри един фургон и впряг, много хубави волове. Фургонът беше направен изцяло от сухо дърво, дълъг двадесет и две стъпки, с железни оси, здрав и лек. Виждаше се, че не е нов. Бяха го използвали веднъж до Диамантените полета. Това обстоятелство потвърждаваше високото качество на дървения материал, от който беше направен. Ако фургонът е слаб или скован от сурво дърво, това проличава още при първото пътуване. Този вид фургони наричаме „полузакрити“ фургони, а това ще рече, че само двадесет стъпки от него бяха покрити. Цялата му предна част оставаше свободна за необходимите неща, които щяхме да вземем със себе си. В закритата част имаше кожена „люлка“ — легло за двама души, полица за пушките и много други малки удобства. Платих за него сто двадесет и пет лири и смятам, че го взех евтино за тази цена. Впрягът се състоеше от двадесет зулуски вола, които си бях набелязал от година или две. Обикновеният брой волове за един впряг е шестнадесет, но за всеки случай купих четири повече. Тези зулуски волове са дребни и леки, почти на половината от големината на африкандерските^[2] волове, които обикновено се използват за транспортни цели. Обаче те могат да живеят там, където африкандерските гладуват и с лек товар могат да извърват по пет мили повече на ден, понеже се движат по-бързо, и то без да им се подбият краката. Освен това моят впряг беше изпитан в едно пътуване, из цяла Южна Африка. Преминаването им през изпитание означаваше, че бяха изпробвани срещу „червената вода“, за която се знае, че често унищожава цели впрягове волове, пътуващи през непознатите велди^[3]. Що се касае до „белодробната болест“, ужасна форма на пневмония, разпространена извънредно много в тази страна, всичките те бяха ваксинирани срещу нея. Ваксинацията се извършва по следния начин. Прави се разрез в опашката на вола, към който се привързва парче от заразения дроб на животно, умряло от тази болест. В резултат волът преболедува, като прекарва болестта в умерена форма. Обикновено опашката му окапва около една стъпка след основата си и волът става устойчив на бъдещи зарази. Изглежда жестоко да лишиш животното от опашката му особено в страна с толкова много мухи. Но по-добре е да се пожертвува опашката и запази волът, отколкото да се загубят и двете. Защото опашка без вол не служи за нищо друго, освен да изтупваш прах с нея. Все пак странна картина е да гледаш пред себе си двадесет чуканчета на мястото,

където трябва да има опашки. Също като че природата е направила някаква грешка и е забутила задните украшения на двадесет наградени булдога на задниците на воловете.

Следващият по ред беше въпросът с провизиите и лекарствата, който изискваше най-внимателно обслужване. Важното при него е да се вземе всичко необходимо, без да се допусне претоварване на фургона. Okаза се за щастие, че Гуд е малко нещо доктор. По време на предишната си кариера той преминал курс по медицина и хирургия, които добре усвоил. Разбира се, той не притежаваше диплома, но разбираше много неща по-добре от някои, пред чието име пише „д-р“. Това откряхме по-късно. Освен това той носеше със себе си прекрасна пътна медицинска чанта и комплект инструменти. Докато бяхме в Дърбан, той отряза палеца на крака на един кафър така леко, че изпитахме удоволствие да го гледаме. Но Гуд беше съвсем смаян, когато кафърът, след като понесе операцията с пълна апатия, го помоли да му постави друг палец, твърдейки, че „един бял“ може да направи това...

След благополучното разрешаване на тези въпроси останаха още две важни точки за обмисляне, а именно: въпросът за оръжието и въпросът за слугите. Колкото до оръжието, най-добре е да представя списъка на всичко, което накрая избрахме от богатия асортимент, който сър Хенри беше донесъл със себе си от Англия, и това, което притежавах аз. Преписвам го от тефтерчето си, на времето там ги бях записал:

Три тежки двуцевки със задно зареждане, предназначени за стрелба по слонове. Всяка от тях тежеше около петнадесет фунта със заряд от единадесет драхми^[4] чер барут. Двете от тях носеха марката на една добре известна лондонска фирма. Те бяха чудесно измайсторени. Не ми е известно каква марка беше моята, която не беше толкова красива наглед. Бях я използвал при няколко пътувания и с нея бях застрелял голям брой слонове. Тя винаги се беше проявявала като чудесно оръжие, заслужаващо напълно моето доверие.

Три двуцевки система „Експрес 500“ с по шест драхми заряд, удобни за лов на средно големи животни като антилопи, и незаменими при отбрана, особено сред открита местност.

Една 12-калибрена пушка, която сетне ни служеше най-добре при лов на дивеч за храна.

Три винтовки система „Уинчестър“.

Три револвера марка „Колт“, тежкокалибрени.

Това беше цялото ни въоръжение. Читателят без съмнение ще забележи, че всеки вид оръжие беше от една и съща система и калибър, за да се ползват едни и същи патрони. Не моля за извинение, че отегчавам с това дълго описание. Всеки опитен ловец знае от какво значение е правилният избор на оръжието и мунициите за успешния край на експедицията.

Сега остана въпросът за хората, които щяхме да вземем с нас. След дълги обсъждания решихме, че броят им трябва да бъде пет, а именно: водач, колар и трима слуги.

Водача и коларя намерих без много мъчинотии. Наехме двама зулуси на име Том и Гоза. Но със слугите въпросът се оказа по-труден. Изискваше се те да бъдат напълно верни и храбри мъже, тъй като при начинание като нашето животът ни можеше да зависи от тяхното поведение. Най-после избрах двама: един хотентот, наречен Вентфьогел (птица-вятър), и един дребен зулус, наречен Кива, който говореше отлично английски. Вентфьогел познавах от по-рано. Той беше един от най-добрите преследвачи на дивеч, с които бях работил, и живел като бич. Никога не се уморяваше. Имаше една слабост, присъща на племето му — да пие. Щом се докоснеше до кана грог, вече не можеше да му се вярва. Но тъй като отивахме в район, където нямаше кръчма, тази негова слабост не ни тревожеше. След като намерих двамата, аз напразно търсех още един подходящ за целта. Накрая решихме да тръгнем без него, надявайки се да срещнем подходящ човек навътре в страната. В навечерието на заминаването ни Кива — зулусът — ми съобщи, че някакъв човек ме търси. Щом свършихме с вечерята, понеже точно тогава се хранехме, му казах да го въведе. В стаята влезе висок едър мъж на около тридесет години с доста светъл за зулус цвят на кожата. Той вдигна в знак на поздрав тоягата си, украсена с топка накрая, и мълчаливо седна с кръстосани крака вътре във вътрешната ни стая. Известно време не му обръщах внимание. Щеше да бъде, голяма грешка, ако направех това. Ако влезете веднага в разговор, зулусът е наклонен да мисли, че ви липсва достойнство и уважение. Забелязах, обаче, че той е кешла. Това означава, че на главата си носеше черен обръч от гума, лъснат с мазнина и вплетен в

косата. Обикновено у зулусите това беше знак за известна възраст или благородство. Стори ми се също, че лицето му ми е познато.

— Е — казах най-после. — Как се казваш?

— Умбопа — отговори човекът с бавен дълбок глас.

— Виждал съм лицето ти по-рано.

— Вярно, Инкози (господарят) видя лицето ми в местността Исан-дхлуана в деня на битката.

Спомних си. Тогава бях един от водачите на лорд Хелмсфорд в злополучната зулуска война. Имел бях късмет да ми наредят да напусна лагера с няколко коли в деня преди битката. Докато чаках да впрегнат добитъка, започнах разговор с този човек, който командуваше малка група от туземните спомагателни войски. Той беше изразил съмнението си в безопасността на лагера. На времето му казах да си държи езика и да остави тези въпроси за по-умни глави. Но след това се замислих върху думите му.

— Спомням си — казах аз. — Е, какво желаеш?

— Ето какво, Макумазан (така ме наричат кафрите, а то означава човек, който бди в нощта или, на английски, човек, който държи очите си отворени). — Чух, че отиваш на голяма експедиция далеч на север заедно с белите хора, дошли отвъд водата. Вярно ли е?

— Вярно.

— Чух, че ще достигнете даже река Луканга, една луна път след земята Маника. Това също ли е вярно, Макумазан?

— Защо питаш накъде отиваме? Какво значение има за теб? — попитах подозрително, защото целта на нашето пътуване пазехме в дълбока тайна.

— Защото, о, бели хора, ако наистина отивате толкова надалече, аз ще дойда с вас.

Имаше известно достойнство в начина на неговото говорене и особено в това, че той употреби „о, бели хора“ вместо „о, инкози“ (господари), което ми направи впечатление.

— Ти се забравяш малко — казах аз. — Твоите думи са неочеквани. Не е този начинът да се говори. Как се казваш и от кой краал си? Кажи ни, за да знаем с кого имаме работа.

— Името ми е Умбопа. Аз съм от рода на зулусите и все пак не точно от тях. Родината на моя народ се намира далеч на север; и той остана там, когато зулусите слязоха тук долу „преди хиляда години“,

дълго преди Шака да царува в Зулуланд. Аз нямам краал. Скитал съм се в продължение на много години. Дошъл съм още като дете от север в Зулуланд. Служил съм на Кечуайо^[5] в полка на Нкомабакози. Напуснах Зулуланд и дойдох в Натал, защото исках да изучава живота на белите. После през войната се бих против Кечуайо. Оттогава работя непрекъснато в Натал. Но вече съм уморен и искам да се върна отново на север. Мястото ми не е тук. Нямам нужда от пари, но съм храбър мъж и ще заслужа мястото и храната. Казах всичко.

Словото на този човек доста ме обърка. От държанието му личеше, че в основни линии говори истината. Но все пак той се различаваш от обикновените зулуси и не изпитваш доверие към предложението му да дойде без заплата. Намирайки се в затруднение, преведох думите му на сър Хенри и Гуд и поисках тяхното мнение. Сър Хенри ме накара да му кажа да се изправи. Умбопа се изправи, като същевременно съблече дългия военен шинел, с който беше облечен, и остана гол е изключение на „мучата“^[6] около кръста си и огърлицата от лъвски нокти. Той наистина беше силен човек. Не бях виждал по-хубав туземец. Беше висок около шест стъпки и три дюйма, добре развит и строен. На светлината кожата му изглеждаше малко потъмна от мургава, освен тук-таме, където имаше дълбоки черни белези от рани, нанесени с асегай^[7]. Сър Хенри се приближи до него и го погледна в гордото мъжествено лице.

— Двамата изглеждат хубава двойка, нали? — каза Гуд. — Единият висок колкото другият.

— Ти ми харесваш, мистър Умбопа, и аз ще те взема за мой слуга — каза сър Хенри на английски.

Изглежда, че Умбопа го разбра, защото отговори на зулуски:

— Много добре. — И като измери с поглед височината и фигурата на белия, добави: — Ние сме мъже, ти и аз.

---

[1] Японска мушмула — Б.пр. ↑

[2] Африканери — бури, потомци на първите европейски колониалисти в Южна Африка — Б.пр. ↑

[3] Велда — южноафриканска степ — Б.пр. ↑

[4] Драхма — стара мярка за тежест, равна на 3,732 г — Б.пр. ↑

[5] Кечуайо — зулуски крал, живял във втората половина на XIX век. — Б.пр. ↑

[6] Муча — надбедрена превръзка — Б.пр. ↑

[7] Асегай — копие за хвърляне — Б.пр. ↑

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

ЛОВ НА СЛОНОВЕ

Нямам намерение да разправям с подробности всички преживели по време на дългото пътуване до краала на Ситанда, намираш се близо до мястото, където се сливат реките Луканга и Калукуе и отстоящ на хиляда мили от Дърбан. Последните триста мили извървяхме пеша поради присъствието на ужасната муха цеце. Нейното ухапване е фатално за всички животни с изключение на магаретата и човека.

Напуснахме Дърбан към края на януари и беше вече втората седмица на май, когато се установихме, на бивак близо до краала на Ситанда. Приключенията ни по пътя имаха най-разнообразен характер, от тия, дето се случват на всеки африкански ловец. Ще спомена само за едно от тях, с което ще избягна опасността разказът ми да стане отегчителен.

В Айнайти — най-красивият търговски пункт в Матабеле, където царува Лобенгула (един голям негодяй), ние със съжаление изоставихме нашият удобен фургон. От хубавия впряг от двадесет вола, който купих в Дърбан, останаха само дванадесет. Един беше ухапан от кобра, три загинаха от глад и жажда, петият се загуби, а останалите три умряха от отровната трева, наречена тулип. Пет от останалите също се разболяха от нея, но ние успяхме да ги излекуваме, като им давахме отвара от същата трева. Това средство е много ефикасно, ако бъде дадено навреме. Фургона и воловете оставихме на грижите на Гоза и Том, коларя, и водача, които заслужаваха напълно доверието ни. За всеки случай замолихме един почтен мисионер шотландец, живеещ на това диво място, да ги държи под око. После, придружени от Умбопа, Кива, Вентфьогел и половин дузина новонаети носачи, ние се отправихме пеш към неизвестността. Спомням си, че всички се бяхме умълчали при тръгването и предполагам, че всеки от нас се питаше дали ще оцелеем, за да видим отново фургона си; колкото до мен; аз въобще не се надявах. По едно време Умбопа, който вървеше най-напред, запя една зулуска песен. В нея се разказваше как

храбрите мъже, уморени от живота и ежедневието, потеглили към непознати места, за да открият нови неща или да умрат. Когато обаче навлезли далеч в чуждите земи, открили не пустош, а плодородна земя с млади невести и тълст добитък, с дивеч за лов и неприятели да се сражават.

Всички се развеселихме и приехме песента като добър знак. Жизнерадостен туземец беше Умбопа, би могло да се каже — благороден, освен когато изпадаше във временна унесеност. При това притежаваше чудесното умение да поддържа духа у другите. Всички скоро го обикнахме.

А сега да разкажа за приключението, защото наистина обичам ловните истории.

Две седмици след като напуснахме Айнайти, достигнахме до особено красива гориста местност, която изобилстваше с вода. Склоновете на хълмовете бяха гъсто обрасли с храстите айдоро, както ги наричат туземците, а на места с тръните „wacht-een-deche“ (чакай малко). Тук растеше в изобилие и дървото мачабел, отрупано със свежи жълти плодове с грамадни кокички. Това дърво е любимата храна на слоновете. Не беше нужно да предполагаме, че са наблизо, тъй като следите им можеха да се видят навсякъде, а на много места дърветата бяха изпочупени и даже повалени. Слонът унищожава всичко, когато се храни.

Една вечер, след като бяхме вървели през целия ден, стигнахме до чудно красиво място. В подножието на обрасъл с храсти хълм се виждаше пресъхнало речно корито. Из него обаче имаше вирове с кристалночиста вода. Около тях личаха отпечатъците от копитата на дивеч. От хълма започваща равнина, цялата покрита с мимоза и изпъстрена с блестящите листа на мачабел. Наоколо се простираше огромно море от непроходим, обгърнат в мълчание храсталак.

Когато навлязохме в речното корито, пред нас пробяга изплашено стадо високи жирафи. Щом ни усетиха, жирафите се спуснаха в галоп или, по-добре казано, навириха опашки и се понесоха в бяг, тракайки с копита по земята като кестанети. Намираха се на около триста ярда далеч от нас. Практически бяха вън от обсега на пушките ни. Гуд, който вървеше напред и носеше в ръка заредената „Експрес“, не устоя на изкушението, вдигна пушката си, примери се в последната от стадото млада женска жирафа и стреля. По някаква

необикновена случайност куршумът я удари откъм гърба, разбивайки гръбначния й стълб. Жирафата се преметна презглава като заек и падна. Наистина случката беше много любопитна.

Дявол да го вземе — възклика Гуд. Той имаше навика да употребява такива изрази, когато беше развълнуван. Навик, придобит вероятно през време на морската му кариера. — Дявол да го вземе, улучих я!

— Уу, Бугуян — викаха кафрите, — уу, уу (да, да).

Те наричаха Гуд „Бугуян“ (стъклено око) паради монокъла му.

— Уу, Бугуян — възкликахме сър Хенри и аз. От този ден вече Гуд беше признат за отличен стрелец, поне от кафрите. Всъщност той не беше добър стрелец и винаги когато по-късно пропускаше целта си, ние се правехме, че не забелязваме, защото си спомняхме случая с жирафата.

Изпратихме някои от „ момчетата“ да отрежат най-хубавото мясо от убитата жирафа. Останалите се заехме да построим „шърм“ (бивак) на около стотина ярда вдясно от един вир. Това се прави по следния начин: нарязват се бодливи храсти и с тях се огражда един кръг като с плет. Мястото в кръга се изравнява. Ако има суха трева тамбуки, то тя се струпва в средата за легло; запалва се огън или няколко огньове.

Луната беше вече изгряла, когато привършихме нашия шърм. Вечерята ни от жирафски пържоли и печени кости, пълни с мозък, ни чакаше. Тези кости ни доставиха голямо удоволствие, макар че беше трудно да ги чупим. Не познавам по-разкошно ядене от печените кости на жирафа, пълни с мозък, като се изключи сърце от слон, каквото ядохме на другия ден. Вечеряхме на светлината на пълната луна. От време на време поспирахме, за да благодарим на Гуд за чудесния му изстрел; след това запушахме лулите си и заразправяхме разни истории. Трябва да сме представлявали странна картина около огъня — аз, с ниско остриганата си сива коса, щръкнала право нагоре, и сър Хенри с жълтата си коса, станала вече доста дълга. Представлявахме пълен контраст. Аз съм слаб, нисък и мургав и тежа само девет и половина стоуна^[1], а сър Хенри е висок, едър, рус и тежък петнадесет стоуна. Но като взема предвид всички обстоятелства, предполагам, че най-странен е изглеждал запасният капитан от кралската флота Джон Гуд. Той седеше върху една кожена чанта и изглеждаше сякаш току-що се е завърнал от еднодневен лов за развлечение в някоя цивилизована

страна; съвсем чист, спретнат и добре облечен. Носеше ловен костюм от мек, кафяв вълнен плат, с подходяща шапка и гамashi. Както обикновено беше гладко избръснат, монокъльт и изкуствените му зъби бяха също в пълен ред. Въобще беше най-спретнатият човек, когото бях срещал в пустошите. Даже носеше и бяла яка, с каквito се беше добре запасил.

— Те тежат толкова малко — ми каза той невинно, когато изразих учудването си от този факт, — а аз желая винаги да съм джентълмен.

И така ние седяхме и си разправяхме разни истории на вълшебната лунна светлина. Кафрите лежаха на няколко ярда от нас, и смучеха замайващата ги „даха“ през лули, измайсторени от рога на южноафрикански антилопи. Постепенно, един по един те се завиха с одеялата си и задрямаха край огъня. Само Умбопа седеше малко на страна дълбоко замислен. Забелязал бях, че той винаги седеше по-настрана от другите кафри.

Изведнъж из дълбините на храстите зад нас се чу силно „ууф“, „ууф“.

— Това е лъв — казах уверено.

Ослушахме се. Миг след това на около стотина ярда от вира се чу пронизителното тръбене на слон.

— Ункунгунклово! Ункунгунклово! (Слон, слон!) — зашепнаха кафрите. Минута по-късно редица от огромни сенки се задвижиха бавно откъм водата към храстите. Гуд скочи, обхванат от ловна треска. Той мислеше вероятно, че да се убие слон е така лесно, както да се застреля жирафа. Аз силно го стиснах за ръката и го съмъкнах долу.

— Не трябва — казах. — Остави хи да отминат.

— Изглежда, че се намираме в ловния парк на рая. Гласувам да спрем тук поне ден-два и половуваме — обади се възторжено сър Хенри.

Изненадах се. Досега сър Хенри настояваше да вървим колкото се може по-бързо, особено след като установихме в Айнайти, че около преди две години един англичанин на име Невил продал фургона си и се отправил навътре в страната. Но предполагам, че и той беше обхванат от ловна треска.

При това предложение Гуд отново подскочи. Много му се искаше да стреля по слоновете. Да си кажа право, и на мене ми се искаше

същото, защото не беше по разбиранията ми да оставя такова стадо да се измъкне спокойно, без да стрелям по него.

— Добре, приятели — намесих се аз. — Мисля, че имаме нужда от малко развлечение. А сега нека спим. Утре преди зори ще потеглим след тях и може да ги изненадаме, докато пасат някъде наблизо, преди да са се отдалечили.

Другите ме подкрепиха и ние се пригответихме за спане. Гуд сложи монокъла и изкуствените си зъби, в джоба на панталона, свали дрехите си, изтърси ги, сгъна ги прилежно и ги постави под мушамената си завивка, за да не се измокрят от росата. Сър Хенри и аз се загърнахме в одеялата си и скоро потънахме в дълбокия и здрав сън на пътешественика. И в съня ни се струваше, че вървим, вървим, вър...

Но какво беше това?

Внезапно откъм водата се чу ожесточено боричкане, което в следващия миг премина в поредица от най-ужасни ревове. Съмнение нямаше. Само лъв можеше да реве така. Всички скочихме и вперихме очи към водата. Видяхме някаква смесица от жълто и черно да се търкаля в смъртоносна схватка към нас. Грабнахме пушките, и като нахлузихме велдшуните^[2] си, изтичахме нататък. Когато стигнахме, боричкането беше престанало.

И ето какво видяхме. На тревата лежеше мъртва голяма мъжка антилопа, самур, един от най-хубавите екземпляри от този вид антилопи. Прикован на огромните й извити рога, лежеше, също мъртъв, великолепен черногривест лъв. Очевидно антилопата беше отишла да пие вода на вира, около който е дебнел лъвът. Докато е пиела, лъвът се хвърлил върху й, но се надянал на острите й рога и останал прикован на тях. Бях виждал същия случай и по-рано. Като не е могъл да се освободи, лъвът е започнал да хапе и разкъсва гърба и врата на антилопата, която, полуудяла от страх и болка, се е спуснала в бяг, докато е паднала мъртва на земята.

Разгледахме мъртвите животни, повикахме кафрите и всички заедно ги завлякохме до шърма. След това си легнахме и спахме непробудно до зори.

Първите слънчеви лъчи ни изправиха на крака и започнахме подготовката за лова. Взехме със себе си трите тежки пушки, достатъчен запас муниции и големите си бутилки за вода, напълнени със slab студен чай, който винаги съм считал за незаменим при лова.

Закупихме леко и тръгнахме. Умбопа, Кива и Вентфьогел ни придружиха. Другите кафри останаха в лагера. Наредихме им да одерат лъва и антилопата и да нарежат месото на антилопата на парчета.

Лесно намерихме широката пътека, прокарана от слоновете. Вентфьогел я изследва и съобщи, че оттам са минали двадесет или тридесет слона, повечето от които мъжки. Стадото се беше отдалечило през нощта и едва към девет часа, когато беше станало доста горещо, по вида на повалените дървета, ожулени стебла, смачкани листа и димящия тор разбрахме, че вече сме го приближили.

Скоро го открихме. Както беше казал Вентфьогел, то наброяваше между двадесет и тридесет слона. Те стояха в една падина, привършили сутрешната си закуска, и размахваха огромните си уши. Гледката беше великолепна.

Между тях и нас лежаха около стотина ярда. Взех шепа суха трева и я подхвърлих във въздуха, за да установя посоката на вятъра. Знаех, че ако те ни усетеха, щяха да избягат, преди да можем да стреляме. За наша радост вятърът духаше откъм слоновете. Крадешком се промъкнахме напред и прикрити от растителността, се доближихме приблизително на около четиридесет ярда до грамадните животни. Точно срещу ни стояха, удобни за прицел, три прекрасни мъжки слона, единият от които с огромни зъби. Пошепнах на другите, че за себе си избирам средния. Сър Хенри се прицели в слона отляво, а Гуд в третия с огромните зъби.

— Огън! — изкомандувах шепнешком.

„Бум! Бум! Бум!“ — изтрещяха трите тежки пушки и слонът на сър Хенри се повали мъртъв на земята, улучен точно в сърцето. Моят падна на колене. Помислих, че ще умре, но в следващия миг той се изправи и се втурна право срещу мен. Без да се бавя, стрелях повторно в ребрата му и той с грохот се повали на земята. Бързо заредих пушката си с други два патрона, изтичах до слона и с един изстрел в мозъка сложих край на страданията на бедното животно. Тогава се обърнах, за да видя как се беше справил Гуд с огромния слон, когото бях чул да тръби от ярост и болка, докато се разправях с моя. Видях капитана в състояние на голяма възбуда. Разбрах, че раненият слон се е обърнал и се е спуснал право срещу неприятеля си, който едва имал време да отскочи встрани. Слонът минал покрай него, без да го види, и

се отправил към нашия лагер. Междувременно стадото, обезумяло от страх, се беше понесло в друга посока.

Поколебахме се дали да тръгнем след ранения слон или да последваме стадото и накрая решихме да направим второто. Тръгнахме с чувството, че вече няма да видим тези огромни слонски зъби. След това често съжалявах, че не беше станало така.

Да проследим слоновете беше лесно, тъй като след тях оставаше следа, широка колкото коларски път. В страхотния си бяг те така бяха изпотъпкали гъстите храсти по пътя си, като че това беше тревата тамбуки.

Но да ги доближим не беше така лесно. Вървяхме под палещото слънце в продължение на два часа, докато ги открием. С изключение на един всички останали слонове стояха вкупом и по неспокойно вирнатите им хоботи, с които изследваха въздуха, се разбираше, че се страхуват от изненада. Самотният слон стоеше на около петдесет ярда от сам стадото и на около шестдесет ярда от нас. Очевидно беше на стража. Като преценихме, че има опасност той да ни види или подуши и че другите вероятно ще ни избягат, преди да можем да ги приближим, тъй като местността наоколо беше открита, ние всички се прицелихме в него и аз изкомандувах „огън“. Чуха се три изстрела и той падна мъртъв.

Стадото побягна, но за негово нещастие на около сто ярда понататък имаше пресъхнало речно корито със стръмни брегове. Слоновете се спуснаха в него. Когато достигнахме брега, видяхме ги да се опитват отчаяно да се изкачат на другия бряг. Въздухът беше изпълнен с тръбенето им. Те се бълскаха един друг в паниката си също като хора. Разбира се, ние се възползвахме от добрия случай и стреляхме толкова бързо, колкото бързо можехме да пълним пушките си. Убихме пет от горките животни и без съмнение щяхме да изтребим цялото стадо, ако не се бяха отказали от опитите си да се изкачат на другия бряг, а препуснаха презглава надолу по коритото. Почувствувахме се много уморени, за да ги последваме, а може би вече се бяхме наситили да убиваме. Осем слона бяха доста за един ден.

Починахме малко и през това време кафрите изрязаха сърцата на два от убитите слонове за вечеря. След това се запътихме обратно, доволни от това. Смятахме да изпратим носачите да извадят бивните.

Наскоро, след като отминахме мястото, където Гуд беше ранил огромния слон-патриарх, ние се натъкнахме на стадо южноафрикански антилопи. Стрелба по тях не открихме, тъй като вече имахме месо в изобилие. Копитата им прогърмяха покрай нас, а като ни отминаха, те се спряха зад един храсталак и се извърнаха да ни огледат. Гуд полюбопитствува да ги види по-отблизо, тъй като по-рано не беше срещал такива антилопи. Той подаде пушката си на Умбопа и последван от Кива, се запъти към горичката от храсти. Ние се възползвахме от случая да си починем малко и седнахме да ги очакаме.

Слънцето залязващо в най-пурпурните си багри. Сър Хенри и аз се любувахме на красивата картина, когато изведнъж чухме тръбенето на слон и видяхме огромния му силует, откроен върху червения диск на слънцето. С вдигнат във въздуха хобот той се носеше напред.

Следващата секунда видяхме Гуд и Кива да бягат към нас, а раненият слон (защото това беше той) да тича след тях. В първия миг не посмяхме да стреляме, понеже се страхувахме да не ударим някого от тях. А и нямаше да има смисъл от такова разстояние. Тогава се случи нещо ужасно, Гуд, жертва на слабостта си да носи дрехи от цивилизования свят, падна. Ако той се беше съгласил да се раздели с панталоните и гетите си, както бяхме направили ние, и да ходи на лов по фланелена риза и велдушуни, всичко щеше да мине благополучно. Но сега панталоните му пречеха при това отчаяно тичане и когато беше на около шестдесет ярда от нас, изльскани от сухара трева, ботушите му се подхълъзнаха и той падна по лице точно пред слона.

Дъхът ни спря. Разбрахме, че гибелта му е неизбежна, и затичахме бързо към него. След три секунди всичко се свърши, но не така, както бяхме предположили. Кива видя, че господарят му падна. Храброто момче се обърна и хвърли асегая си право в лицето на слона. Копието се заби в хобота му.

Звярът изтръби от болка, сграбчи бедния зулус, хвърли го на земята, настъпи го с огромния си крак, уви хобота си около горната част на тялото му и го разкъса на две.

Ние тичахме, полудели от ужас, и стреляхме отново и отново, докато слонът падна върху останките на зулуса.

Колкото до Гуд, той се изправи и закърши ръце над тялото на храбреца, жертвувал живота си, за да го спаси. Въпреки че съм видял

много през живота си, почувствувах буца да застава на гърлото ми.
Умбопа стоеше загледан в огромния мъртъв слон, под който лежала
смачканите останки на бедния Кива.

— Да-а-а — каза тъжно той. — Кива умря, но умря като мъж.

---

[1] Стоун — мярка за тегло, равна на 6,36 кг — Б. пр. ↑

[2] Велдшуни — обувки от нещавена кожа. — Б.пр. ↑

ПЕТА ГЛАВА

НАВЛИЗАНЕТО НИ В ПУСТИНЯТА

Бяхме убили девет слона. Два дни се бавихме за изваждането на бивните и пренасянето им до лагера. Там внимателна ги зарихме в пясъка под едно голямо дърво, което се виждаше от няколко мили разстояние наоколо. Количество слонова кост беше огромно. Пресметнах, че всеки зъб трябва да тежеше средно между четиридесет и петдесет фунта. Доколкото можахме да преценим, бивните на грамадния слон, който уби горкия Кива, трябва да тежаха сто и седемдесет фунта чифта.

Кива, или това, което беше останало от него, погребахме в един напуснат мравуняк. По зулуски обичай сложихме и един нож, за да се защищава с него по пътя си към по-добраия свят. На третия ден отново тръгнахме с надеждата, че един ден пак ще се върнем да изровим закопаната слонова кост. В предвидения срок след дълго и уморително пътуване и след много приключения, които нямам време да описвам подробно, стигнахме краала на Ситанда, разположен до реката Луканга. Оттук започваше нашата истинска експедиция. Много добре си спомням пристигането на това място. Вдясно беше разпръснато туземно селище с няколко каменни постройки за добитъка. Близо до водата имаше малко обработена земя. Там туземците отглеждаха осъдния си запас от зърнени растения. По-нататък се простираше вълнообразната „велда“, покрита с висока трева, из която се скитаха стада от дребен дивеч. Вляво лежеше пустинята. Краалът на Ситанда беше крайният пункт на плодородната страна и трудно можеше да се каже на какво се дължеше тази рязка промяна в харектара на почвата. Но контрастът беше наистина поразителен. Точно под нашия лагер течеше малък поток, на отвъдната страна на който се издигаше каменист склон. По същия този склон преди двадесет години бях видял да се връща пълзешком горкият Силвестър след безуспешния си опит да достигне Соломоновите рудници. Оттатък каменистия склон се простираше безводната пустиня, покрита на места с храстите кару.

Беше вечер, когато разположихме нашия лагер. Голямата огнена топка на слънцето потъваше в пустинята, заливайки с многоцветния си спектър цялото необятно пространство. Оставихме Гуд да надзирава построяването на малкия ни лагер, а ние със сър Хенри се изкачихме до върха на отсрещния склон и отправихме поглед към пустинята. Въздухът беше много чист и далече, много далече можах да различа слабите синкави очертания на снежните върхове на голямата планина Сулиман.

— Ето там — посочих аз — е стената, преграждаща пътя за Соломоновите рудници: Господ знае дали някога ще се изкачим по нея.

— Моят брат сигурно е там. И щом е там, аз трябва по някакъв начин да стигна до него — отговори сър Хенри със спокойната увереност в гласа, присъща за истинския мъж.

— Дано да е така — въздъхнах аз и се обърнах, за да се върнем в лагера. Тогава забелязах, че не бяхме сами. Зад нас, също втренчил жаден поглед към далечните върхове, стоеше едрият зулус Умбопа Като видя, че го забелязах, зулусът заговори, обръщайки се към сър Хенри, към когото се беше привързал.

— Онази ли е земята, където искате да отидете, Инкубу? (Туземна дума, означаваща слон, така кафрите наричаха сър Хенри.) — Попита той, като посочи планината с широкия си асегай.

Запитах го остро как може да се обръща към господаря си така фамилиарно. Няма нищо лошо туземците да се наричат с прякори помежду си, но не е прилично да се обръщат към някого с разни езически наименования. Човекът тихо се засмя, което ме ядоса.

— Откъде знаеш ти, че аз не съм равен на Инкози, на когото служа? Положително моят господар е от благороден произход. Това личи от ръста и осанката му; а може би и аз съм също от голям род, кой знае? О, Макумазан, бъди мой език и преведи думите ми на Инкубу моя господар, защото аз искам да говоря с него, а и с теб.

Бях ядосан на Умбопа. Не бях свикнал кафрите да ми говорят така, но все пак думите му ми направиха впечатление, а бях и любопитен да чуя какво ще ни каже. Преведох думите му, като изразих същевременно и мнение, че той е нескромен човек и самомнението му е възмутително.

— Да, Умбопа — отговори сър Хенри. — Искам да отида в онази страна.

— Пустинята е голяма и там няма вода; планинските върхове са високи и покрити със сняг и никой не знае какво има зад тях, там, където залязва слънцето; как ще отидеш там, Инкубу, и за какво отиваш?

Преведох и тези думи.

— Кажи му — отговори сър Хенри, — че отивам там, защото зная, че един човек от моята кръв, моят брат, е отишъл там преди мен и аз трябва да го намеря.

— Говориш истината, Инкубу. Един човек, когото срещнах из пътя, ми каза, че преди две години някакъв човек тръгнал през пустинята към онези планини. С него бил слугата му ловец. Но те не са се върнали.

— Откъде знаеш, че това е бил брат ми? — попита сър Хенри.

— Не, това не зная. Но когато попитах човека как е изглеждал този мъж, каза ми, че имал вашите очи и черна брада. Каза също, че слугата му се казвал Джим, бил ловец от Бечуана и се обличал с дрехи.

— Няма съмнение, че е бил брат ви — възкликах аз. — Добре познавам Джим.

Сър Хенри кимна.

— Сигурен бях в това — каза той. — Когато Джордж си наумеше нещо, той винаги го правеше. Такъв си беше от малък. Ако е решил да премине през Сулимановата планина, той е преминал, освен ако му се е случило някакво нещастие. Ето защо трябва да го потърсим от другата страна на планината.

Умбопа разбираше английски, въпреки че рядко проговаряше на него.

— Много е далече, Инкубу — каза той и аз преведох забележката му.

— Наистина — съгласи се сър Хенри. — Далече е. Но няма разстояние на земята, което човек да не може да премине, ако иска. Няма нищо, Умбопа, което човек да не може да направи. Няма планини, които да не може да изкачи, няма пустини, които да не може да прекоси. Важното е общата му да го води и да не държи на живота си. Да е готов да се пожертвува, ако такава е волята на провидението.

Преведох думите му.

— Велики думи, татко мой — отговори зулусът. (Винаги наричах Умбопа зулус, макар че той не беше точно такъв.) — Големи и горди

думи, достойни да излязат от устата на един мъж. Ти си прав, мой татко Инкубу. Послушай! Какво е животът? Перце или тревичка, отвени тук и там; понякога се размножават, понякога умират. Но ако семето е добро и здраво, то може да пропътува част от пътя, който си е предначертало. Хубаво е да вървиш по пътя си и да се бориш с вятъра. Всеки човек трябва да умре. В най-лошия случай той може да умре малко по-рано. Аз ще дойда с теб през пустинята и планината, освен ако случайно не падна по пътя, татко мой.

Той спря за малко, а седне продължи в един от онези изблици на красноречие, тъй характерни за зулусите и които по мое мнение показват, че не са лишени от поетично чувство и интелектуални способности.

— Какво е животът? Кажете ми, о, бели хора, които сте мъдри, които познавате тайните на света, и света на звездите, и света около тях, и този, който лежи над тях; които изпращате думите си отдалеч без звук; кажете ми, бели хора, тайната на нашия живот — къде отива той и откъде идва? Вие не можете да ми отговорите. Вие не знаете. Но чуйте. Аз ще отговоря. Ние идваме от мрака и отиваме в мрака. Като птица, отнесена от бурята в нощта, ние се лутаме в небитието. За миг крилете ни се виждат на светлината на огъня и... отново изчезваме в небитието. Животът е нищо. Животът е всичко. Това е ръката, с която държим настрана смъртта. Това е светулката, която свети през нощта и угасва през деня; това е топлият дъх на воловете през зимата; това е малката сянка върху тревата, която се стопява на залеза.

— Странен човек си ти — забеляза сър Хенри, когато зулусът мълкна.

Умбопа се засмя.

— Аз мисля, че ние с тебе много си приличаме, Инкубу. Може би и аз търся брат си отвъд планината.

Погледнах го подозрително.

— Какво искаш да кажеш? Какво знаеш за планината? — попитах аз.

— Малко. Много малко. Там има една тайнствена страна. Страна, изпълнена с чародейство и красота; страна на храбри мъже, високи дървета, буйни потоци, снежни планини и един голям бял път. Чувал съм за всичко това. Но каква е ползата да говорим? Става тъмно. Комуто е писано да живее, ще види.

Отново го погледнах с недоумение. Човекът знаеше твърде много.

— Не трябва да се страхувате от мен, Макумазан — каза той, тълкувайки погледа ми. — Аз не копая другиму гроб. Аз не върша заговори. Ако някога прекосим онази планина, зад която слънцето залязва, ще ви разправя каквото знам. Но горе на планината дебне смъртта. Бъдете умни и се върнете обратно. Идете да ловите слонове. Аз казах. И без да прибави дума повече, той вдигна копието си за поздрав и тръгна назад към лагера, където по-късно го заварихме да почиства една пушка като другите кафри.

— Чудноват човек — забеляза сър Хенри.

— Да — отговорих аз. — Чудноват! Но понякога държането му не ми харесва. Той знае нещо, а не иска да говори. Предполагам, че няма смисъл да се занимаваме с него. И без това сме потеглили на необикновено пътешествие, така че един тайнствен зулус в повече не е от голямо значение в случая.

На следния ден започнахме приготовленията си за отпътуването. Разбира се, невъзможно беше да мъкнем с нас тежките пушки за слонове и другите оръжия. Ето защо освободихме носачите и се договорихме с един стар туземец, който живееше наблизо, да се грижи за нещата ни до нашето завръщане. Сърцето ме болеше при мисълта, че оставям оръжията ни на милостта на този стар крадец, на този дивак, чийто очи виждаха да се плъзгат лакомо по тях. Затова взех известни предпазни мерки.

Първо заредих всички пушки и му казах, че ако ги докосне, ще изгърмят. Той веднага реши да провери, и то с моята осемкалибрена пушка. Тя наистина изгърмя и продупчи един от воловете му, които в момента се прибраха в краала. При това от удара на пушката самият той се преметна през глава. Изправи се доста уплашен и съвсем не беше зарадван от загубата на вола, който впоследствие нахалникът ме накара да заплатя. Но вече нищо не можеше да го накара да се докосне до нашето оръжие.

— Вдигни тези живи дяволи там горе под навеса — каза той. — Нека стоят далече, че иначе всички ни ще избият.

След това го заплаших, че ако липсва нещо от нещата ни, ще убия и него, и хората му с магия; а ако умрем и той обсеби нещата ни, ще му се явявам като дух и ще го преследвам; ще подлудя стадото му и

млякото на животните ще стане кисело и изобщо животът му ще стане черен; освен това ще заповядвам дяволите от пушките да излязат и да си поговорят с него по начин, който няма да му се хареса. Въобще дадох му добре да разбере какво го очаква, ако не устои на обещанието си. Тогава той ми се закле, че ще се грижи за нещата ни така, като че ли в тях е духът на баща му. Този стар кафър беше голям подлец, но много суверен.

Като се разпоредихме с излишното имущество, подготвихме нещата, които ние петимата — сър Хенри, Гуд, аз, Умбопа и хотентотът Вентфьогел, щяхме да носим със себе си по-нататък. Вещите бяха малко, но колкото и да се мъчихме, не можахме да съмъкнем тежестта им под петдесет фуンта^[1] на човек. Ето какво взехме със себе си:

Трите пушки „Експрес“ и двеста патрона.

Двете автоматични уинчестърки (за Умбопа и за Вентфьогел) с двеста патрона за тях.

Трите револвера марка „Колт“ и шестдесет патрона.

Пет бутилки за вода, всяка от по четиридесет пинти^[2].

Пет одеяла.

Двадесет и пет фунта билтонг (месо от дивеч, изсушено на слънце).

Десет фунта най-хубави мъниста за подаръци.

Колекция от лекарства, включително една унция^[3] хинин и един или два малки хирургически инструмента.

Ножовете си, различни дреболии, като компас, кирит, джобен филтър, тютюн, лопатка, бутилка ракия и дрехите, които бяха на нас.

Това беше цялото ни имущество. Наистина малко за такова приключение, но не смеехме да рискуваме да носим повече. Товарът ни беше достатъчно тежък за човек, който ще пътува през горещата пустиня. По тези места всяка допълнителна унция е от значение. Но колкото и да се стараехме, не успяхме да намалим теглото на багажа си. Нямаше нищо излишно.

С много усилия и след обещанието ми да подаря по един хубав ловджийски нож на всеки, успях да убедя трима туземци от селото да дойдат с нас до първата спирка, отстояща на двадесет мили. Всеки от тях трябваше да носи по една голяма кратуна, съдържаща по един галон^[4] вода. Целта ми беше да можем да напълним отново нашите

съдове след пътуването ни през първата нощ, защото бяхме решили да тръгнем по хладно през нощта. На туземците казах, че отиваме на лов за щрауси, с каквito пустинята изобилстваше. Те бръщолевеха, свиваха рамене и говореха, че сме луди, че ще загинем от жажда, което, трябва да призная, изглеждаше много правдоподобно. Но силното им желание да притежават ножовете, които бяха почти непознато богатство на това място, ги накара да се съгласят. Вероятно решиха, че нашата съдба не е тяхна работа.

Целия следващ ден спахме и почивахме. По залез-слънце се навечеряхме с прясно говеждо, което поляхме с чай, последния чай за доста дълго време, както Гуд тъжно отбеляза. След това приключихме с приготовленията си, седнахме да изчакаме изгряването на луната. Към девет часа луната показва светлия си лик и заля местността със сребърна светлина. Тя хвърли вълшебното си очарование върху необятната пустиня пред нас, която изглеждаше така величествено спокойна и непозната за человека, както обсипания със звезди свод. Станахме и след няколко минути бяхме готови за път. Нещо обаче бяхме поразколебани. Човешката природа е склонна към колебание, когато трябва да предприеме решителни стъпки. Ние, тримата бели мъже, стояхме един до друг. Умбопа с асегай в ръка, преметнал пушка през рамо, стоеше на няколко крачки пред нас, вперил поглед в пустинята. Вентфьогел и тримата наети туземци с пълни кратуни вода се бяха струпали зад нас.

Сър Хенри каза с дълбокия си плътен глас:

— Господа, потегляме на най-необикновеното пътешествие, което може да се предприеме на този свят. Съмнително е дали ще успеем. Но ние сме трима, които ще стоят докрай един до друг и в добро, и в зло. А сега, преди да тръгнем, нека за момент се помолим на всевишния, който определя съдбата на хората и който векове наред чертае нашия път. Нека му се помолим да ни води съгласно волята си.

И като сне шапката си, той закри лицето си с ръце за минута-две и ние с Гуд го последвахме.

Не мога да кажа, че съм много вярващ човек. Малцина ловци са такива. Колкото за сър Хенри, никога не бях го чувал преди да говори така. Оттогава и от един случай по-късно се убедих, че дълбоко в сърцето си той е много религиозен. Гуд също е набожен, макар че е склонен да ругае. И все пак мисля, че с изключение на още един-

единствен път не съм се молил по-искрено в живота си, както през тази единствена минута. От това се почувствувах по-щастлив. Бъдещето ни беше съвсем неизвестно, а смяtam, че именно страхът пред неизвестното издига човека по-близо до създателя му.

— А сега, напред! — каза сър Хенри.

И ние потеглихме.

Нямахме нищо, от което да се ръководим, освен далечните върхове и картата на стария Хосе да Силвестра. И като се вземеше предвид, че картата беше начертана от ръката на един умиращ и немощен човек върху късче плат преди три столетия, то не можеше много да се разчита на нея. Но при нашето положение единствената ни надежда за успех зависеше от нея. Ако не успеехме да намерим блатото със смрадливата вода, което според стария дон беше отбелязано в средата на пустинята, на около шестдесет мили от краала на Ситанда, и на същото разстояние от планината, ние по всяка вероятност трябваше да загинем от жажда. А, според мен, вероятността да го намерим сред морето от пясък и храсти кару беше невероятно малка. Даже да се предположеше, че да Силвестра го беше отбелязал правилно, какво можеше да попречи за пресушаването му от слънцето още преди много години, затлачването му от дивеча или засипването му от пясъците.

Напредвахме мълчаливо като сенки в ноцта, газейки дълбокия пясък. Храстите кару се заплитаха в краката и забавяха вървежа ни, а пясъкът пълнеше обущата ни и ловните ботуши на Гуд. Всяка миля се налагаше да спираме и да ги изтърсваме. Ноцта беше сравнително хладна, въпреки че въздухът беше задушен и почти пълтен. Все пак се придвижвахме добре. Безмълвието на пустинята ни действуваше потискащо. Гуд пръв реагира на това и започна да си подсвирва „Момичето, което оставил у дома“, но мелодията му звучеше печално в необятното пространство и той скоро се отказал. Не след дълго обаче се случи малко произшествие, което първоначално ни уплаши, а после разсмя. Гуд вървеше напред и носеше компаса, с който като бивш моряк прекрасно си служеше. Ние го следвахме спокойно, когато изведнъж извика и изчезна от погледа ни. Веднага се вдигна голям шум, примесен с тропота на бягащи животни. На слабата светлина успяхме да различим мъгливатите очертания на галопиращи животни, изчезващи из пясъчните вълни. Туземците хвърлиха товара си, готови

да побегнат, но се опомниха, разбраха, че няма накъде, паднаха по очи и завикаха, че това е самият дявол. Сър Хенри и аз стояхме в недоумение. Изумлението ни беше още по-голямо, когато разпознахме Гуд да се носи в галоп върху гърба на един кон по посока на планината и да вика като луд. В следващия миг той хвърли оръжието си и го чухме да пада тежко на земята. Тогава разбрах какво се беше случило. В тъмнината се бяхме натъкнали на спящи куагги^[5]. Гуд просто паднал на гърба на едно от тях и уплашеното животно веднага се впуснало в бяг заедно с него. Извиках на другите, че всичко е наред, и изтичах към Гуд, страхувайки се да не би да се е наранил. За голямо мое облекчение го заварих да седи върху пясъка със здраво закрепен монокъл на окото си, разтреперан и доста уплашен, но не и наранен.

Продължихме пътя си без друго приключение до след един часа, когато направихме почивка. Пихме малко вода, но не много, защото водата беше скъпоценност. Починахме около половин час и продължихме отново.

Вървяхме напред и все напред, докато най-сетне изтокът порозовя като страните на срамежлива девойка. Сетне се появиха първите светли лъчи. Те скоро се позлатиха и по тях утрото се спусна над пустинята. Звездите побледняха и ставаха все по-бледи, докато изчезнаха съвсем. Златната луна стана восъчнобледа и планинските вериги ясно изпъкнаха на болnavия й лик, както скулите на умиращ човек. Тогава в надпревара полетяха стрелите на величествената светлина. Те преминаха над безбрежната шир, пронизваха и подпалваха мъгливите воали над пясъците, докато накрая пустинята затрептя в златен блясък. Настъпи ден.

Въпреки че много ни се искаше да починем, ние не спряхме. Знаехме, че щом слънцето изцяло се покаже, щеше да стане толкова горещо, че нямаше да можем да вървим по-нататък. Час по-късно пред нас се показаха скали, до които се довлякохме. За наш късмет под една от скалите имаше килим от мек пясък. Мястото предлагаше великодушна закрила от горещината. Ние се промъкнахме под скалата, пихме малко вода, изядохме по парче билтонг, легнахме и скоро потънахме в сън.

Събудих се около три часа следобед. Видях носачите да се приготвят за връщане. Те сякаш се бяха насили на пустинята и никакъв брой ножове не можеше да ги изкуши да направят и крачка

по-нататък. Пихме вода до насита и напълнихме отново празните си съдове от кратуните, които носачите носеха със себе си, след което туземците тръгнаха назад към дома си.

В четири и половина часа ние също потеглихме. Чувствувахме се много самотни и изоставени. С изключение на няколкото щрауса, върху обширното пясъчно пространство нямаше друго живо същество. Очевидно пустинята беше твърде суха дори и за животните. Като не се вземат предвид една или две полуумрели кобри, не срещнахме дори и влечуги. Едно отвратително насекомо обаче изobilствуваше и това беше обикновената домашна муха. Мухите връхлитаха върху ни не [поединично, а на „батальони“, както мисля, че се казва в Стария завет. Домашната муха е много особено същество. Където и да отидеш, ще го намериш. И така трябва да е било, откакто свят светува. Веднъж видях една вкаменена муха в средата на кехлибар. Казаха ми, че е отпреди половин милион години, а тя изглеждаше точно като своите потомци днес. Ето защо не се съмнявам, че и последният човек да умре на земята, мухата ще продължава да бръмчи наоколо му и да търси удобен миг да се настани на носа му, ако това би се случило през лятото.

След залез-слънце почакахме изгряването на луната. В десет часа ликът ѝ се показва величествен и красив както винаги. Към два часа след полунощ починахме още веднъж и продължихме уморено да се влачим напред в нощта, докато най-сетне дългоочакваното слънце сложи край на усилията ни. Пихме малко вода, хвърлихме се напълно изтощени върху пясъка и веднага заспахме. Нямаше нужда от часовий; нямаше от кого или от какво да се страхуваме в тази обширна необитаема пустош. Единствените наши неприятели бяха горещината, жаждата и мухите. Но винаги бих предпочел да имам за неприятел човек или животно, отколкото тази съзаклятническа троица. Този път не бяхме щастливи да се подслоним под някоя скала, която да ни предпази от блясъка на слънцето. По тази причина към седем часа се събудихме с чувството, като че ли сме бифтеци на скара. Буквално бяхме опечени. Жарещото слънце като че беше изсмукало всичката ни кръв. Седнахме, без да можем да си поемем дъх.

— Пфу — извиках аз и замахнах към орляка мухи, които нахално кръжаха над главата ми. Горещината не им пречеше.

— Ама че работа! — каза сър Хенри.

— Да, горещо е — каза Гуд.

Наистина беше горещо, а нямаше къде да се подслоним. Накъдето и да погледнешме, не се виждаше нито скала, нито дърво, нищо друго освен ослепителната светлина на нажежения въздух, който трептеше над повърхността на пустинята, също както върху нагорещената до червено печка.

— Какво да правим? — попита сър Хенри. — Не можем да издържим дълго така.

Спогледахме се безпомощно един друг.

— Сетих се — каза Гуд. — Да изкопаем дупка и да се пъхнем: в нея, като се закрием с клони от храстите кару.

Идеята не беше много обнадеждаваща, но все пак беше нещо. Така че ние се хванахме на работа. С ръце и с помощта на лопата, която носехме със себе си, за около час успяхме да изкопаем дупка около десет стъпки дълга, дванадесет широка и две стъпки дълбока. С ловджийските си ножове отрязахме доста от ниските храсти и като се вмъкнахме в дупката, закрихме се с тях. Само Вентфьогел, който беше хотентот и не страдаше от слънцето, остана навън. До известна степен си осигурихме прикритие от палещите слънчеви лъчи, обаче горещината в този своеобразен гроб не подлежи на описание. „Черната дупка“ в Калкута сигурно е била рай в сравнение с нашата. И досега не мога да се начудя как оживяхме през този ден. Лежахме и едва дишахме. От време на време само наквасвахме устните си от оскъдния запас вода. Ако се бяхме поддали на желанието си, сигурно още първите два часа щяхме да изчерпим всичката вода. За да не допуснем подобно безразсъдство, наложихме си най-строг режим. Съзнавахме добре, че щом водата ни се свърши, и ние ще загинем по най-мъчителен начин.

Но всичко има край, стига да го доживееш. Най-после този злощастен ден започна да клони към залез. Късно следобед решихме, че не можем да издържим повече. По-добре беше да умрем на път, отколкото да умрем от горещина и жажда в тази ужасна дупка. След като пийнахме по малко вода от бързо изчерпващия се запас, загрят вече до температурата на човешката кръв, ние се повлякохме нататък.

Всичко бяхме изминали около петдесет мили от пустинята. Ако читателят се справи с грубото копие и превода от картата на стария дон да Силвестра, той ще види, че ширината на пустинята е отбелязана

четиридесет левги, а „блатото с лоша вода“ е разположено в средата. Четиридесет левги правят сто и двадесет мили, което означаваше, че отстояхме на около дванадесет или петнадесет мили далеч от водата, ако тя действително съществуваше.

През целия следобед се движехме бавно и мъчително напред, едва извървявайки по миля и половина на час. По залез-слънце починахме отново, пихме малко вода и легнахме да поспим, докато изгрее луната.

Преди да легнем, Умбопа ни посочи неясното очертание на малка могилка върху плоскостта на пустинята, отдалечена около осем мили от нас. Тя изглеждаше голяма колкото мравуняк и преди да заспя, дълго се питах какво ли може да представлява.

С изгряването на луната тръгнахме отново. Чувствувахме се ужасно отпаднали. Страдахме от жажда и от възпаление на кожата вследствие горещината. Който не е изпитвал тези мъки, не може да си представи какво изживяхме. Не вървяхме, а се влачехме, като от време на време падахме от изтощение. Принудихме се да почиваме всеки час. Едва имахме сили да говорим. Дотогава Гуд все бъбреше и се шегуваше, защото по природа си беше веселяк. Но сега като че и последната шега го беше напуснала.

Към два часа, напълно изтощени физически и душевно, стигнахте подножието на чудноватата могилка или пясъчното възвишение, което на пръв поглед изглеждаше като гигантски мравуняк. Около сто стъпки високо, то заемаше пространство от почти два акра.

Спряхме се и не можейки да устоим на непоносимата жажда, погълнахме последните капки вода. Падна ни се по половин пинта на човек, а всеки, един от нас можеше да изпие по цял галон.

Изнемощели, легнахме на земята. Малко преди да заспя, чух Умбопа да казва на зулуски:

— Ако не намерим вода, утре, още преди да изгрее луната, ще бъдем мъртви.

Въпреки горещината потреперих. Представата за такава ужасна смърт не беше приятна. Но даже и тя не можа да ме задържи буден.

---

[1] Фунт — мярка за тежест = 453,6 грама — Б.пр. ↑

[2] Пинта — мярка за обем от около 1/2 литър — Б.пр. ↑

[3] Унция — 1/16 от фунта = 28,3 грама — Б.пр. ↑

[4] Галон — мярка за течности; анг. 4.54 литра; amer. 3.78 литра
— Б.пр. ↑

[5] Куагга — див африкански кон — Б.пр. ↑

ШЕСТА ГЛАВА

ВОДА! ВОДА!

След около два часа се събудих. Часът беше четири. Щом първата потребност от сън беше задоволена, мъчителната жажда, от която страдах, се възобнови. Не можех да спя повече. Сънувах, че се къпя в един скоклив поток със зелени брегове, обрасли с дървета, а се събудих и се намерих в тази безводна пустиня. Тормозеха ме и думите на Умбопа, че ако не намерим вода, гибелта ни е сигурна. Седнах и разтърках изцапаното си лице със сухите си издраскани ръце. Устните и клепачите ми се бяха залепили и едва след като ги разтърках, с усилие успях да ги отворя. Зората не беше далеч, но нямаше и помен от свежестта, която се чувствува призори. Въздухът беше тежък, изпълнен с черен мрак, който не мога да опиша. Другите още спяха. Скоро стана достатъчно светло, за да се чете. Извадих малко джобно издание на „Легендите на Инголдсби“, което носех със себе си, и зачетох „Реймският гарван“. Когато стигнах до мястото, където се казва:

*Едно малко хубаво момченце държеше
златна гравирана кана с вода така кристалночиста,
каквато е само водата течаща между Реймс и
Намур...*

аз буквально мляснах с напуканите си устни или по-право се опитах да млясна. Самата мисъл за тази чиста вода ме подудяваше. И самият кардинал да се беше изправил със свещената си книга и свещ в ръка сред звъна на камбаните, пак щях да се спусна и изпия водата, даже и да беше изпълнена със сапунена пяна, предназначена за умиване ръцете на папата; да, дори и да знаех, че проклятието на цялата католическа църква ще се изсипе върху ми, пак щях да го

извърша. Склонен съм да мисля, че главата ми е била замаяна от жажда, изтощение и глад, защото продължих да си представям изненадата на кардинала, на придружаващото го малко хубаво момченце и на римския гарван, като видят как един почернял ловец на слонове с кафени очи и щръкнала коса се навежда внезапно, пъха мръсното си лице и изпива до капка светената вода. Идеята толкова ми хареса, че аз се разсмях високо или по-скоро се изкисках и събудих всички останали. Те започнаха да търкат лицата си, силейки се да отлепят устните и клепачите си.

Щом всички се събудиха, започнахме да обсъждаме сериозното си положение. Нямахме нито капка вода. Обърнахме шишетата си за вода и напразно облизвахме гърлата им. Те бяха съвършено сухи. Гуд извади бутилката ракия и жадно я погледна, но сър Хенри веднага му я отне. Поемането на алкохол можеше само да ускори края.

— Ако не намерим вода, ще умрем — каза той.

— Ако можем да се доверим на картата на стария дои, водата трябва да е някъде около нас — обадих се аз. Но никой не се ободри от моята забележка. Ясно беше, че не може да се разчита на картата. Постепенно се развиделяваше. Ние седяхме, вгледани безнадеждно един в друг. По едно време забелязах, че хотентотът Вентфьогел се изправи и започна да се разхожда наоколо, вперил очи в земята. Внезапно той спря като закован, промълви някакво възклижение и посочи към земята.

— Какво има? — възкликахме всички едновременно и се изправихме. Приближихме мястото, което той сочеше.

— Да допуснем, че това е твърде прясна следа от газела — казах аз. — Какво от това?

— Газелите не ходят далече от водата — отговори той на холандски.

— Разбира се — окуражих се аз. — Забравих. Слава богу, така е. Откритието вля нова струя живот у нас. Интересно е, че когато се намира в отчаяно положение, човек се хваща за най-слабата надежда и се чувствува почти щастлив. В непрогледната нощ и единствената звезда е добре дошла.

Междувременно Вентфьогел вдигна чиния си нос, душейки горещия въздух като стара импала, почувствува опасността. Скоро той пак проговори:

— Подушвам вода.

Ние просто затържествувахме. Известен беше чудноватият инстинкт, притежаван от тези хора, израсли в пустинята.

В този момент слънцето се показва в цялото си великолепие и разкри пред изумените ни очи такава грандиозна гледка, че забравихме даже жаждата си.

На не повече от четиридесет или петдесет мили пред нас блесна посребрена, осветена от ранните слънчеви лъчи, гръдта на Савската царица. На стотици мили от двете ѝ страни се простираше самата планина Сулиман. Сега, когато се опитвам да опиша необикновеното величие и красота на гледката, думите сякаш ми липсват. Безсилен съм пред спомена. Точно пред нас се издигаха две огромни планини, които, вярвам, нямаха равни на себе си в Африка или някъде другаде по света. Всяка от тях беше най-малко петнадесет хиляди стъпки висока. Те се съединяваха с отвесна скална маса и се извисяваха в тържествена белота направо към небето. Издигащи се като стълбове на гигантски двери, тези две планини имаха напълно формата на женска гръд. Основата им се издигаше изящно от равнината и отдалече изглеждаше напълно кръгла и гладка. И на върха на всяка от тях се открояваш голяма кръгла могилка, покрита със сняг, която отговаряше точно на зърното на женската гръд. Съединяващите ги каменна стена, висока около хиляда стъпки и спускаща се отвесно. От двете им страни, докъдето стигаше окото, се виждаха същите отвесни скали. Само тук-таме личаха плоски върхове, напомнящи много известния връх на Кейптаун Между другото тази геологическа формация е често явление в Африка.

Но не е по силите ми да опиша цялото великолепие на гледката. Имаше нещо толкова несравнено тържествено и величаво в тези две огромни вулкана (без съмнение това бяха угаснали вулкани), че ние просто не можехме да си поемем дъх. За известно време утринната светлина си поигра по снега и по заоблените контури под него, а сутните, сякаш за да скрият царствената гледка от любопитните ни очи, се появиха странни мъгли и облаци. Те бързо се сгъстиха дотолкова, че скоро прекрасните форми едва можеха да се различат през пухкавата им обвивка. Наистина, както по-сетне се уверихме, те често биваха обвити в такива ефирни мъгли, поради които вероятно не ги бяхме забелязали по-рано.

Едва планините се скриха в облакните си наметала и въпросът за изгарящата ни жажда изникна отново пред нас.

Вентфьогел хубаво беше казал, че подушва вода, но накъдето да погледнахме, не можехме да открием и следа от такава. Докъдето стигаше погледът ни, нямаше нищо друго освен сух горещ пясък храсти кару. Заобиколихме могилката, обходихме нетърпеливо и другата ѝ страна, но напразно. Нямаше нито капка вода. Не се виждаш ни котловинка, ни блато или изворче.

— Ти си глупак — казах гневно на Вентфьогел. — Няма никаква вода.

Но той продължаваше да души със смешния си чип нос.

— Подушвам я, баас — отговори той. — Чувствувам я във въздуха.

— Разбира се — казах аз, — няма съмнение, че в облаците има вода и вероятно след някой и друг месец тя ще се изсипе отгоре и ще измие костите ни.

Сър Хенри поглади замислено брадата си.

— Може би тя е на върха на могилката — предположи той.

— Глупости — отговори Гуд. — Къде се е чуло да има вода на върха на могила.

— Да се изкачим и проверим — намесих се аз. Без всянаква надежда ние се закатерихме по пясъчните склонове на могилата. Умбопа водеше. Внезапно той се спря като вкаменен.

— Нанзия маизи^[1] — силно извика той.

Спуснахме се към него и наистина в една дълбока вдълбнатина самия връх на пясъчната могила имаше локва с вода. За съществуванието ѝ на такова необичайно място не се и запитахме, нито се поколебахме пред черния ѝ и непривлекателен вид. Това беше вода или по-точно течност, наподобяваща вода, и това беше достатъчно за нас. След миг всички лежахме по корем и смучехме неприятната течно с такава наслада, като че беше нектар, достоен за боговете. Господи само как пихме! След като утолихме жаждата си, съмкнахме дрехите си и се потопихме в локвата, за да може изсушената от слънцето ни кожа да погълне влага. Читателю, ти, който завъртваш крана и избираш „топла“ или „студена“ от големия невидим резервоар, не можеш и да си представиш какво голямо блаженство ни достави тази локва с блудкавата и топла вода.

От водата излязохме наистина освежени и изгладнели и се нахвърлихме върху билтонга, като се нахранихме до насила. През последните двадесет и четири часа не се бяхме докосвали до него. Изпушихме по лула тютюн и легнахме до благословената локва под сянката на надвисналия бряг. Спахме до обяд.

През целия този ден почивахме край водата. Благодаряхме на съдбата си, че имахме късмет да я намерим, макар че беше толкова лоша. Не пропуснахме, разбира се, да си спомним с благодарност и за стария дон да Силвестра, който така точно я беше отбелязал върху парчето плат от дрехата си. Най-чудно ни се видя как тази вода продължаваше да съществува толкова дълго време. Единственото обяснение беше предположението, че тя се подхранваше от някой поток, течащ дълбоко под пясъка.

Когато луната изгря, пихме отново до насила, напълнихме шишетата си за вода и тръгнахме пак, но с далеч по-добър дух. През нощта преминахме близо двадесет и пет мили. Излишно е да споменавам, че не намерихме повече вода. Щастието обаче ни съпътствуваше и на следващия ден, макар и за кратко, можахме да се подслоним на сянка зад едни мравуняци. Когато слънцето се издигна и поразчисти загадъчните мъгли, съзряхме планината Сулиман да извисява царствената си гръд само на около двадесет мили от нас. Тя изглеждаше по-величествена отпреди. Със стъмването поехме отново. Но да разкажа накратко. Следващата сутрин на разсъмване се намерихме в подножието на лявата гръд на Савската царица, към която неотклонно се бяхме стремили. Водата ни междувременно отново се привърши и ние жестоко страдахме от жажда, но не виждахме начин да облекчим страданията си, преди да достигнем снежната линия, издигаща се високо-високо над нас. Починахме час или два и подтиквани от мъчителната жажда, поехме нагоре. В ужасната горещина се изкачвахме с усилие по склоновете от лава. Оказа се, че цялото огромно подножие на планината се състоеше от лава, изригнала преди много векове.

Към единадесет часа се почувствувахме напълно изтощени, направо казано, дори много зле. Спечената лава, по която се изкачвахме, беше доста гладка в сравнение с други места, за които бях чувал. Например лавата на остров Възнесение. Все пак лавата беше достатъчно грапава, за да ни се подбият краката. Болката от подбитите

ни крака, прибавена към другите страдания, съвсем ни довърши. На няколкостотин ярда по-нагоре видяхме няколко големи издатини от лава и се отправихме към тях с намерение да се подслоним под сянката им. Какво беше учудването ни (доколкото можехме още да се учудваме), когато при пристигането ни открихме наблизо едно малко плато, покрито с гъста зеленина. Сигурно там лавата се беше разпаднала и с течение на времето образувалата се почва е поела пренесените от птиците семена. Но ние не проявихме голям интерес към тази зеленина, защото не може да се живее с трева като Навуходоносор^[2]. Това предполага известно благоволение на провидението и подходящи храносмилателни органи. Така че ние седнахме под скалите и заохкахме. Аз искрено се разкайвах, загдето се бях включил в тази безнадеждна експедиция.

По едно време видях Умбопа, куцайки, да се запътва към зеленината. За голяма моя изненада видях след няколко минути този необичайно въздържан човек да танцува и крещи като ненормален, размахвайки нещо зелено. Всички забързахме към него, колкото ни позволяваха изнурените крайници, с надеждата, че Умбопа е открил вода.

— Какво има, Умбопа, сине на глупак? — извиках на зулуски.

— Това е храна и вода, Макумазан! — и той отново размаха зеленото нещо.

Учуден видях в ръцете му дinya. Попаднали бяхме на диви дини, хиляди, и то напълно узрели.

— Дини! — изревах на Гуд, който стоеше до мен. В следващия миг той вече беше забил изкуствените си зъби в една от тях.

Вероятно всеки от нас изяде по около шест дини, преди да се наситим, и въпреки че вкусът им не беше особено приятен, съмнявам се дали някога нещо повече ми се е усладило.

За съжаление дините не са много хранителни. След като утолихме жаждата си, сложихме известно количество да се изстудява. Разрязахме ги по на две и ги поставяхме на горещото слънце, за да се изстудят чрез изпарение. Тогава усетихме ужасен глад. Имахме още малко билтонг, но стомасите ни не го понасяха вече. Пък трябваше и да го пестим, защото не знаехме кога щяхме да намерим храна. И в този момент се случи нещо чудесно. Като погледнах към пустинята, видях ято от около десет големи птици да лети право към нас.

— Скит, баас, скит (стреляй, господарю, стреляй) — пошепна хотентотът, като се хвърли по очи. Всички го последваха. Установих, че ятото състоеше от дропли и че щеше да премине на около петдесет ярда над главите ни. Грабнах една уинчестърка и задебнах. Когато птиците дойдоха почти над главите ни, скочих на крака. Дроплите ме забелязаха и се събраха накуп, както и бях предполагал. Незабавно стрелях два пъти в най-гъстата част на ятото. За голям късмет улучих една дропла, която падна. Тя тежеше може би около двадесет фунта. След половин час върху накладения огън от сухи динени стъбла се печеше птицата. Нахранихме се така, както не бяхме яли от цяла седмица. От нея останаха само костите и човката й. Почувствувахме се малко по-добре.

Същата нощ продължихме пътя си на лунна светлина. Взехме със себе си толкова дини, колкото можехме да носим. С изкачването ни по-нагоре въздухът ставаше все по-хладен и по-хладен, което беше голямо облекчение за нас. Според пресмятанията ни, приори бяхме на около дванадесет мили далеч от снежната линия. Тук намерихме още дини, така че не се страхувахме от жажда. При това скоро щяхме да имаме сняг в изобилие. Склонът обаче сега беше станал много стръмен и напредването ставаше бавно. Не повече от миля на час. Тази нощ изядохме и последния залък билтонг. След дроплата не бяхме видели живо същество, нито бяхме зърнали никакво изворче или поток. Това ни се стори доста странно, тъй като би трявало снегът над нас понякога да се топи. Но както по-късно открихме, по никаква необяснима причина всичките потоци се стичаха от северната страна на планината.

Започнахме да се страхуваме, че няма да намерим храна. Бяхме избегнали смъртта от жажда, но може би сега щяхме да умрем от глад. Случилото се през следващите три нещастни дни може най-хубаво да бъде предадено, като го пренеса от джобното си тефтерче, където го записвах на времето.

21 май. Тръгнахме в 11 часа преди обяд. Въздухът беше достатъчно студен, за да пътуваме през деня. Носехме няколко дини. Целия ден се катерихме, без да открием повече дини. Сигурно по-нагоре не вирееха. Не срещнахме и никакъв дивеч. При залез спряхме да нощуваме. Не бяхме се хранили вече много часове. През нощта страдахме от студ.

22 май. Призори тръгнахме отново. Чувствувахме се много слаби и отпаднали. През целия ден изминахме само пет мили. На някои места намерихме сняг, който ядохме. Нищо друго. През нощта лагерувахме на края на голямо плато. Беше още по-студено. Всички пихме по малко ракия и се сгущихме заедно, всеки завит в одеялото си, за да се топлим. Ужасно страдаме от глад и изтощение. Мислех, че Вентфьогел няма да оживее тази нощ.

23 май. Щом слънцето се издигна и затопли малко крайниците ни, отново се закатерихме. Намирахме се в страхотно състояние и се боях, че ако не открием храна, това ще бъде последното ни пътуване. Оставаше още малко ракия. Гуд, сър Хенри и Умбопа се държаха чудесно, но Вентфьогел беше много зле. Като повечето хотентоти, той не понася студа. Болките от глада не са много силни, но имам чувството, като че ли стомахът ми се е втвърдил. Другите потвърдиха същото. Достигнахме билото на отвесната верига или стената от лава, която съединяващо двете планини. Гледката е величествена. Зад нас чезне в хоризонта безкрайната блестяща пустиня, а над нас миля след миля ни очаква гладък, твърд сняг. Почти е равно, със съвсем slab наклон нагоре към центъра, където се издига върхът на планината. Той се издига около четири хиляди стъпки нагоре в небето. Обиколката му изглежда да е няколко мили. Никакво живо същество наоколо. Господи, помогни ни! Страхувам се, че часът ни е ударил.

Сега ще оставя дневника, отчасти защото не е много интересно да се чете и отчасти защото това, което следва, изисква може би едно по-точно описание.

През целия този ден (23 май) ние се катерехме бавно по снежния наклон. От време на време лягахме, за да си починем. Поглъщайки околността с гладните си очи, натоварени и влечещи изморените си крака по ослепителната бяла повърхност, ние представлявахме странна групичка от мъченици. Но колкото и да се взирахме, не виждахме нищо за ядене. Този ден не извъряхме повече от седем мили. Точно преди залез се озовахме под върха на лявата гръд на Савската царица, издигащ се хиляди стъпки над нас. Огромна гладка могила от вледенен сняг. Въпреки окаяното си състояние не можехме да; не се възхитим на чудната картина, изглеждаща още по-красива под багрите на залязващото слънце. Те оцветяваха тук-таме снега кървавочервено и увенчаваха с блестяща диадема издигащия се над нас купол.

Неочаквано Гуд произнесе:

— Мисля, че сме някъде наблизо до пещерата, за която старият джентълмен е писал.

— Да — казах, — ако въобще съществува такава пещера.

— Недей, Куотърмейн — изпъшка сър Хенри, — не говори така. Аз вярвам на този дон. Спомни си за водата. Сигурно скоро ще намерим мястото.

— Не го ли намерим, преди да се стъмни, можем да се смятаме за покойници. Само това мага да кажа — беше моет утешителен отговор.

Следващите десетина минути обикаляхме наоколо. Умбопа вървеше до мен увит в одеялото си, пристегнат силно с кожения си колан, за да намали глада си. Талията му изглеждаше като на момиче. Внезапно той ме дръпна за ръката.

— Виж! — каза той и посочи към започващия склон на върха.

Погледнах нататък и на около двеста ярда от нас открих нещо като дупка в снега.

— Ето пещерата — каза Умбопа.

Нетърпеливо се завлачихме натам. Като стигнахме, се уверихме, че тази дупка беше наистина вход на пещера. Без съмнение същата, за която беше писал да Силвестра. Едва достигнахме убежището и слънцето се скри неочаквано бързо. Всичко потъна в мрак. На тази географска ширина здрачът трае много кратко. Вмъкнахме се в пещерата, която ни се стори не много голяма. Сгущихме се един до друг, за да се топлим, пийнахме, каквото беше останало от ракията, едва по глътка за всеки, и се постарахме да забравим болките в съня си. Но студът беше твърде голям, за да заспим. Убеден съм, че на тези места термометърт не е показвал по-малко от четири надесет или петнадесет градуса под нулата. Какво означаваше това за нас, омаломощени от трудностите, изтощени от горещината на пустинята и липсата на храна, читателят по-добре може да си представи, отколкото аз мога да опиша. Достатъчно е да кажа, че никога не съм се чувствувал по-близко до смъртта, както тогава. Часове наред седяхме така през тази черна нощ и чувствувахме как мразът обикаля около нас и ни захапва ту по ръцете, ту по краката, ту по лицето. Напразно се гушехме все по-близо и по-близо. Нямаше топлина в изнурените ни гладни тела. Само от време на време някой от нас изпадаше в къса

неспокойна дрямка. По-дълго не можехме да спим. Може би това беше за добро. Съмнявам се дали, ако заспяхме, щяхме да се събудим. Мисля, че само силата на волята ни запази живи.

Малко преди разсъмване чух хотентота Вентфьогел, чито зъби тракаха през цялата нощ като кастанети, да изпуска дълбока въздишка. Зъбите му изведнъж престанаха да тракат. Тогава не се размислих, предполагайки, че е заспал. Но гърбът му опрян на моя, постепенно ставаше все по-студен и по-студен, докато накрая го чувствувах като лед.

Най-после започна да просветлява и бързи златни лъчи се стрелнаха върху снега. Великолепното слънце се издигна над стената от лава и огря премръзналите ни тела, както и мъртвия, студен като камък Вентфьогел. Разбрах защо гърбът му беше станал така лден.

Нещастникът вероятно беше умрял, когато го чух да въздиша, а сега вече се беше втвърдил. Безкрайно потресени, ние се отстранихме от трупа и го оставихме да седи сам, обгърнал с ръце прибраните си колене. Странно е наистина как всички изпитваме ужас пред мъртвец.

Слънцето вече изливаше студените си лъчи (зашото тук те бяха студени) право във входа на пещерата. По едно време чух някой да възклика ужасено и извърнах главата си към дъното на пещерата.

Ето какво видях. В дъното на пещерата, дълга около двадесет стъпки, седеше друга фигура. Главата беше клюмнала върху гърдите, а дългите ръце висяха надолу. Вгледах се и видях, че това беше също умрял човек и при това бял.

Другите също го видяха, но гледката се оказа непосилна за разстроените ни нерви. Един по един се заизмъквахме от пещерата, колкото бързо можеха да ни носят полуизмръзналите ни нозе.

---

[1] Нанзия маизи — има вода (зулуски) — Б.а. ↑

[2] Навуходоносор — вавилонски цар — Б.пр. ↑

СЕДМА ГЛАВА

СОЛОМОНОВИЯТ ПЪТ

Когато излязохме от пещерата, ние се спряхме. Чувствувахме се някак неволко.

— Аз ще се върна — каза сър Хенри.

— Защо? — запита Гуд.

— Дойде ми на ум, че това... може да е моят брат.

Предположението му ни накара отново да влезем в пещерата, за да проверим.

Очите ни, отслабнали от ослепителното слънце и блясъка на снега, не можеха отначало да пробият мрака на пещерата. Скоро обаче свикнахме с полуутъмнината и приближихме мъртвото тяло.

Сър Хенри коленичи и се вгледа в лицето.

— Слава богу — каза той, като въздъхна с облекчение. — Не е брат ми.

Тогава пристъпих и аз. Трупът беше на висок мъж на средна възраст с орлов нос, посивяла коса и дълги черни мустаци. Кожата беше съвършено жълта и плътно опъната върху костите. Облеклото му, с изключение на това, което изглежда беше остатъци от вълнените чорапи, беше изчезнало и подобното на скелет тяло беше голо. На врата му висеше разпятие от пожълтяла слонова кост. Трупът, беше замръзнал и вкочанен.

— Кой ли може да е това? — казах аз.

— Не можеш ли да отгатнеш? — попита Гуд.

Поклатих глава.

— Та кой друг, ако не старият дон Хосе да Силвестра?

— Невъзможно! Той е умрял преди триста години.

— А какво би могло да му попречи да проседи триста години на този студ, бих искал да зная? — попита Гуд. — Стига само въздухът да е достатъчно студен, месото и кръвта ще се запазят пресни вовеки веков като новозеландско овнешко. А, ей богу, тука е достатъчно студено. Слънцето никога не прониква вътре и никакво животно не ще

се добере дотук, за да го разкъса. Без съмнение неговият слуга, за когото споменава на картата, го е съблякъл и оставил. Не е било по силите му да го зарови. Погледни — продължи той, като се наведе и вдигна една странна на вид кост, чийто край беше източен в остръвръх. — Ето и костта, която е използвал, за да нарисува картата.

Стояхме изумени пред тази необикновена и, както ни се струваше, свръхестествена гледка, забравили за миг собствените си нещастия.

— Гледайте — каза сър Хенри. — Ето откъде е взел мастилото — и той посочи една малка рана на ръката на мъртвия. — Виждал ли е някой нещо подобно?

Нямаше повече съмнение, че това е да Силвестра.

Признавам си, обхвана ме ужас. Там седеше той, умрелият човек, чиито указания, написани преди десет поколения, ни бяха довели до това място. В ръката си държа гробото перо, с което той ги беше написал, а на врата му висеше разпятието, което умиращите му устни бяха целували. Гледах го и въображението ми възстанови цялата картина на умиращия от студ и глад пътешественик. Сред ужасната самота на собствената си смърт той със сетни сили се мъчи да остави на света голямата тайна, която беше открил. Струваше ми се даже, че в рязко изрязаните му черти можах даоловя прилика с чертите на моя беден приятел Силвестър, неговия потомък, който беше умрял в ръцете ми преди двадесет години. Но това може би беше само фантазия. Във всеки случай там седеше той, едно тъжно предупреждение за съдбата на онези, които се опитват да надникнат в неизвестното. И там вероятно ще седи през вековете, белязан с величавия печат на смъртта, за да стряска очите на скитници като нас, ако някога отново смусят неговата самота. Гледката беше пряко силите ни и както бяхме изтощени от глад и студ, просто ни довърши.

— Да вървим — каза сър Хенри с нисък глас. — Не, стойте! Нека му дадем другар — и като вдигна мъртвото тяло на хотентота Вентфьогел, той го постави близо до стария дон. После се наведе и с рязко движение скъса изгнилия синджир на разпятието около врата на стария португалец. Пръстите му бяха съвсем измръзнали, за да се опита да го откопчае. Вярвам, че той все още го пази. Аз взех перото и сега то лежи пред мен, докато пиша, а понякога подписвам името си с него.

След като оставихме гордия бял човек от един отдавна минал век заедно с клетия хотентот да продължат безмълвното си бдение в царството на вечните снегове, ние се измъкнахме от пещерата на благодатното слънце и поехме пътя си. Всеки мълчаливо се питаше колко ли часа ни деляха от момента, в който щяхме да застанем до тях.

Като изминахме около половин миля, дойдохме до края на платото, защото върхът на планината не се издигаше точно в центъра й, както изглеждаше, когато го гледахме от пустинята. Какво лежеше под нас, не можахме да видим, защото пейзажът беше обвит във воали от утринна мъгла. Не след дълго обаче горните пластове на мъглата се поразсеяха и откриха на около петстотин ярда под нас, на края на дългия снежен наклон, ивица зелена трева, през която тичаше поток. Но това не беше всичко. До потока, препичайки се на сутрешното слънце, стояха или лежаха десет-петнадесет едри антилопи. От това разстояние не можеше да се види точно какви бяха.

Гледката ни изпълни с невъобразима радост. Това беше храна, и то в изобилие. Само ако можехме да я достигнем! Но въпросът беше по какъв начин да се доберем до нея. Животните отстояха на цели петстотин ярда, твърде далеч за точен изстрел, и то изстрел, от който зависеше животът ни.

Бързо обмислихме дали да се опитаме да ги издебнем, но накрая неохотно се отказахме. Първо, вятърът не беше благоприятен, а второ, колкото и внимателни да бяхме, сигурно щяха да ни забележат на фона на ослепителния сняг, който трябваше да прекосим.

— Е, добре, ще трябва да се опитаме оттук — каза сър Хенри. — С кое, Куотърмейн, с автоматичните пушки или с винтовките?

Въпросът беше сериозен. Автоматичните уинчестърки, от които имахме две — Умбопа носеше както своята, така и тази на горкия Вентфьогел, — биеха на хиляда ярда, докато винтовките само на триста и петдесет ярда. Да улучиш с тях далечната цел, беше чиста случайност. От друга страна, вероятността да повалят дивеч беше много по-голяма, тъй като те стреляха с взривни куршуми. Това беше трудна работа, но аз реших, че трябва да рискуваме и да използваме винтовките.

— Нека всеки от нас се прицели в животното срещу него. Мерете се право в рамото или малко по-горе — казах аз. — А ти, Умбопа, ще дадеш знак, за да стреляме едновременно.

Настъпи пауза, през която всеки от нас се мъчеше да се прицели така, както трябва да се прицели човек, чийто живот зависи от изстрела.

— Огън! — извика Умбопа на зулуски и почти в същия миг трите пушки оглушително изгърмяха. Три облака дим увиснаха за миг пред нас и стотина отгласа се разнесоха над безмълвните снегове. Скоро димът се разсия и откри — радост! — един едър самец, който лежеше по гръб и яростно риташе в предсмъртна агония. Нададохме победоносни викове. Бяхме спасени! Нямаше да умрем от глад. Изтощени и залитащи, ние се сринахме надолу по снежния склон и след десетина минути, още топли, сърцето и чернияят дроб на животното лежаха пред нас. Но сега се появи нова трудност. Нямахме гориво и не можехме да стъкнем огън, за да ги опечем. Унило се спогледахме.

— Умиращите от глад не трябва да бъдат претенциозни — каза Гуд. — Ще ядем суро месо.

Нямаше друг изход от затруднението и мъчителният глад направи предложението по-малко отвратително, отколкото би изглеждало при други обстоятелства. Взехме сърцето и черния дроб и ги заровихме за няколко минути в една купчина сняг, за да ги изstudим. Измихме ги в леденостудената вода на потока и най-после ги издохме лакомо. Това звучи доста ужасно, но честно да си кажа, никога не съм вкусвал нещо толкова хубаво, колкото онова суро месо. След четвърт час се превърнахме в други хора. Силите ни се възвърнаха, отслабналите ни сърца отново затуптяха и кръвта започна да тече по жилите ни. Но съзнавайки, че прехранването може да има пагубни резултати за изгладнелите ни stomasi, ние се въздържахме да ядем много и спряхме, докато още бяхме гладни.

— Слава богу — каза сър Хенри. — Това животно спаси живота ни. Какво е то, Куотърмейн?

Изправих се и отидох да разгледам антилопата, защото не бях сигурен от кой вид е. На ръст тя не отстъпваше на магаре. Имаше големи закривени рога, кафява кожа с бледочервени ивици и дебела козина. Не бях виждал подобна порода антилопи. Тя беше нова за мен. После разбрах, че обитателите на тази удивителна страна наричаха този вид „инко“. Той се срещаше рядко, и то само на голяма височина, където друг дивеч не живее. Животното беше улучено точно в

плешката, но не можеше, разбира се, да се открие чий куршум го беше свалил. Вярвам, че Гуд, като имаше предвид чудесния си изстрел по жирафата, тайно си приписваше и тоя изстрел. Не спорихме по въпроса.

Бяхме толкова заети да задоволим гладните си стомаси, че досега не бяхме намерили време да се огледаме. Но след като изпратихме Умбопа да отреже от най-хубавото месо толкова, колкото бихме могли да носим със себе си, започнахме да разглеждаме околността. Часът беше вече осем. Мъглата се беше вдигнала, като че слънцето я беше изсмукало, и това ни позволяваше да обхванем с поглед картиината пред себе си. Не зная как да опиша великолепната панорама, която се разкри пред възхитените ни погледи. Никога не бях виждал нещо подобно и предполагам, че няма и да видя.

Отзад и над нас се извисяваща снежната гръд на Савската царица, а долу на около петстотин стъпки под мястото, където стояхме, се разстилаше левга след левга красива просторна земя. Откъм нас тъмнееха гъсти ивици великолепни гори, а по-нататък голяма река извиваше своя сребърен път. Наляво се простираха обширни вълнообразни стени и пасбища, върху които забелязахме безбройни стада от дивеч или добитък — от това разстояние не можехме да установим точно кое от двете. В далечината степите бяха обкръжени със стена от сини планини. Надясно местността беше по-малко планинска. Самотни хълмове се издигаха из нея, заобиколени от обработена земя, по която ясно виждахме групи от куполообразни колиби. Долината лежеше пред нас като на длан. Реки като сребърни змии проблясваха из нея. Върхове, подобни на алпийските, увенчани с дивни корони от сняг, се издигаха в тържествено великолепие. И върху всичко това се разливаше радост на слънчева светлина и се чувствуваше дълбокият дъх на щастливата природа.

Две странни неща ни удивиха. Първо, че склонът пред нас лежеше най-малко пет хиляди стъпки по-високо от пустинята, която бяхме преминали, и второ, че всичките реки текаха от юг на север. От горчив опит знаехме, че на южната страна на огромната планинска верига, върху която стояхме, въобще нямаше вода, докато от северната страна текаха много потоци. Те вероятно се вливаха в голямата река, която се извиваше все по-надалеч, докато изчезваше от погледа ни.

Стояхме и мълчаливо съзерцевахме чудната гледка. Най-сетне сър Хенри проговори.

— Няма ли нещо на картата за Големия път на цар Соломон?

Кимнах, като очите ми все още съзерцеваха далечината.

— Погледни, ето го къде е — и той посочи малко надясно.

Гуд и аз погледнахме нататък и видяхме един широк път да се извива надолу към полето. Не го бяхме забелязали отначало, защото в полето той се скриваше зад хълмиста местност. Не казахме нищо. Поне не много. Започнахме да губим способността си да се радваме. Някак си не изглеждаше особено неестествено, че открихме един римски път в тази странна земя. Просто приехме факта. Това беше всичко.

— Хм — каза Гуд, — той трябва да преминава доста наблизо, ако свием надясно. Не е ли по-добре да тръгнем?

Това беше добро предложение и веднага щом измихме лицата и ръцете си в потока, тръгнахме надясно. Вървяхме около миля по огромни камъни и пресичахме ивици сняг, докато внезапно, след като се изкачихме върху малко възвишение, видяхме пътя да лежи под нозете ни. Това беше великолепен път, изсечен в здравата скала, най-малко петдесет стъпки широк и очевидно добре поддържан. Но най-стрannото беше, че той като че започваше под краката ни. Слязохме и застанахме върху него. На около стотина крачки зад нас, по посока на Гръдта на Савската царица, пътят изчезваше, а цялата повърхност на планината беше осияна с огромни камъни, изпъстрени с петна от сняг.

— Какво мислиш за това, Куотърмейн? — попита сър Хенри.

Поклатих глава, не ми идваше нищо на ум.

— Отгатнах — обади се Гуд. — Без съмнение шосето е преминавало планинската верига и пустинята от другата страна, но пясъкът на пустинята го е засипал, а над нас то е било унищожено от разтопената лава на вулканично изригване.

Това предположение беше правдоподобно. Във всеки случай ние го приехме и продължихме да слизаме надолу по планината. Слизането ни по величественото шосе с пълни stomasi беше съвсем различно от изкачването ни по планината, когато почти умирахме от студ и глад. Действително, ако не беше тъжният спомен за нещастната съдба на горкия Вентфьогел и за онази зловеща пещера, където той остана в компанията на стария дои, ние щяхме да бъдем просто щастливи,

забравили страха от неизвестните опасности, които ни очакваха. С всяка миля, която извървяхме, въздухът ставаше все по-мек и по-благоуханен и земята пред нас блестеше с, все по-лъчезарна красота. Колкото до самия път, не бях виждал такова инженерна творба, макар сър Хенри да твърдеше, че големият път над Сент Готар приличал много на него. Никоя пречка не е била достатъчно голяма за строителя на древния свят, който го беше проектиран: На едно място стигнахме до огромно дефиле, около триста стъпки широко и най-малко стотина дълбоко. Обширната пропаст беше запълнена с огромни обработени каменни блокове, в чийто долн край бяха изсечени сводове за оттичане на водата. Върху тях пътят преминаваше величествено нататък. На друго място той беше изсечен на зигзаг над пропаст, дълбока петстотин стъпки, а на трето се промушваше точно през основата на планински хребет по тунел, дълъг около тридесет ярда или повече.

Забелязахме, че стените на тунела бяха покрити със странни скулптури, повечето на воини, управляващи колесници. Един барелеф, извънредно красив, представляваше цяла битка, а в далечината се виждаше конвой пленници.

— Хм — каза сър Хенри, след като разгледа тези древни творби, — шосето може да се нарича Соломоновия път, но моето скромно мнение е, че египтяните са били тук много време преди да дойдат Соломоновите хора. Ако това не е египетско изкуство, мога само да кажа, че то много му прилича.

По пладне вече бяхме слезли достатъчно надолу, за да стигнем пояса на горите. Отначало срещахме разпръснати храсти, които постепенно растяха все по-нагъсто и по-нагъсто, докато шосето заизвива из безкрайни горички от сребристи дървета, подобни на тези, които бях виждал по склоновете на Тейбл маунтън в Кейптаун. Освен в Кейп не бях ги срещал другаде през време на моите странствования и тяхната поява тук много ме изненада.

— О — възклика Гуд, като с очевидно задоволство оглеждаше дърветата и блестящите им листа. — Тук има купища дърва. Хайде да спрем и сгответим обяд. Аз почти смяях онова сурово месо.

Никой не възрази. Отклонихме се от шосето и се отправихме към един поток, който бълбукаше недалеч. Скоро накладохме хубав огън от сухи клони. Като отрязахме доста големи парчета от месото на инко,

което носехме със себе си, ние го опекохме набучено на остри пръчки, както правят кафрите, и го изядохме с удоволствие. След като се нахранихме до насита, запалихме лулите си и се отдахме на наслада, която след прекараните трудности изглеждаше почти божествена.

Потокът, чиито брегове бяха гъсто обрасли с огромна папрат, напръскана тук-таме с перести туфи от див аспарагус, ромонеше весело; до нас. Мекият въздух шумолеше из листата на сребристите дървета, гъльби гугукаха наоколо и птици с ярки пера проблясваха като живи скъпоценности от клон на клон... Като че ли бяхме в приказния свят на рая.

Очарованието на мястото, спомените за опасностите, които оставихме зад нас, и съзнанието, че бяхме достигнали най-сетне обетованата земя, като че ни омагьосаха. Сър Хенри и Умбопа седяха и с нисък глас разговаряха на смес от завален английски и още по-завален зулуски, а аз лежах с полуутворени очи върху благоуханно папратово легло и ги наблюдавах. Скоро се сетих за Гуд и се огледах да видя какво прави. Видях го да седи на брега на потока, в който се беше окъпал. Той беше облякъл само фланелената си риза и тъй като вродените му навици за извънредна спретнатост се бяха възстановили, беше дълбоко зает с най-подробен тоалет. Беше изпрали яката си, основно изтупал панталоните, палтото и жилетката си и сега ги сгъваше прилежно, като същевременно тъжно поклащаше глава над безбройните съдрани места — естествена последица от ужасното ни пътешествие.

После той свали ботушите си, изчетка ги с китка папрат и ги намаза с парче тъстина от месото на инкото, която грижливо беше скътал за тази цел, докато те придобиха сравнително сносен вид. Като ги разгledа критично през монокъла си, той ги обу и започна нова операция. От една чантичка, която носеше със себе си, извади джобно гребенче с малко огледалце и се огледа в него. Очевидно огледът не го задоволи, защото започна да се реши много грижливо. После отново се огледа, за да види ефекта, но той все още не беше задоволителен. Опипа лицето си, върху което беше поникнала десетдневна брада. „Надявам се — помислих си, — че няма да се опита да се обръсне.“ Но той стори именно това. Като взе парчето тъстина, с което беше намазал ботушите си, той го изми внимателно в потока. После бръкна отново в чантичката и извади оттам джобна безопасна самобръсначка

— от тези, които обикновено се ползват при пътуване по море. Тогава енергично натърка лицето и брадата си с тъстината и започна. Но този процес очевидно беше твърде болезнен, защото той така пухтеше и охкаше, че аз се присвивах от сподавен смях, наблюдавайки как се бори с четинестата си брада. Беше толкова смешно да гледаш как човек се мъчи да се обръсне с парче тъстина на такова място и при такива обстоятелства!

Най-после той успя да обръсне по-голямата част от космите от дясната страна на лицето и брадата си, когато изведнъж видях една светкавица да прелита над главата му. Гуд скочи с цветисто проклятие (ако не държеше безопасна самобръсначка, той сигурно щеше да си пререже гърлото). Скочих и аз, без да проклинам, и ето какво видях. На не повече от двадесет стъпки от мене и на десетина стъпки от Гуд стояха група мъже. Те бяха много високи на ръст, с меден цвят на кожата. Някои от тях бяха наметнати с леопардови кожи, а на главите им се развиваха разкошни украсения от черни пера. Това беше всичко, което забелязах в момента. Пред тях стоеше младеж на около седемнадесет години с все още вдигната ръка и наведено напред тяло в позата на копиехвъргач, от някоя гръцка статуя. Сигурно светкавицата беше причинена от оръжието, което той беше хвърлил.

Видях как от групата излезе един мъж с осанка на стар воин, улови младежа за рамото и му каза нещо. После те тръгнаха към нас.

В това време сър Хенри, Гуд и Умбопа грабнаха пушките си и ги насочиха заплашително срещу им. Групата туземци продължаваше да върви към нас. Мина ми през ума, че вероятно не знаеха какво е пушка, иначе нямаше да се отнасят така пренебрежително.

— Свалете пушките — извиках на останалите. Съзнавах, че единственият шанс за спасение се криеше в разбирателството. Те се подчиниха. Аз пристъпих напред и се обърнах към възрастния мъж, който беше възпрял младежа.

— Привет! — казах на зулуски, като не знаех какъв език да използвам. За мое учудване бях разбран.

— Привет! — отговори мъжът наистина не на съвсем същия език, но на диалект толкова близък до него, че нито Умбопа, нито аз се затруднихме да го разберем. Както открихме по-късно, езикът, който тези хора говореха, беше старинна форма на зулуския. Приличаше на

него дотолкова, доколкото английският език на Чосър^[1] прилича на английския от деветнадесетия век.

— Откъде идвате? — продължи старият воин. — Какви сте и защо лицата на тримата от вас са бели, а лицето на четвъртия е като лицата на синовете на нашите майки? — и той посочи към Умбопа.

Погледнах към Умбопа и се убедих, че имаше право. Умбопа имаше лицето на хората пред нас, а също и тяхното едро телосложение. Но нямах време да разсъждавам върху това обстоятелство.

— Ние сме чужденци и идваме с мир — отговорих аз, говорейки много бавно, за да ме разбере, — а този човек е наш слуга.

— Ти лъжеш — възрази старият воин. — Никой не може да дойде през планината, където всичко живо умира. Но какво значение има твоята лъжа? Ако сте чужденци, трябва да умрете, защото чужденци нямат право да живеят в страната на кукуаните. Такъв е кралският закон. Пригответе се да умрете, о, чужденци.

Да си призная, бях доста объркан, особено като видях ръцете на някои от мъжете да се плъзват по бедрата им, на всяко едно от които висеше нещо прилично на голям и тежък нож.

— Какво казва тоя нахал? — попита Гуд.

— Той казва, че ще ни убият — отвърнах мрачно.

— О, боже! — изпъшка Гуд и както винаги, когато беше в затруднение, хвана изкуствените си зъби, дръпна горната челюст надолу, а после я пусна да се върне на мястото си с тръсък. Това беше най-удачното движение! В следната секунда величествената група кукуани нададе едновременен вик на ужас и се отдръпна няколко ярда назад.

— Какво става? — попитах с недоумение.

— Зъбите му — пошепна сър Хенри възбудено. — Той ги изплаши. Извади ги, Гуд, извади ги от устата си.

Гуд послуша и ловко плъзна комплекта челюсти в ръкава на фланелената си риза.

В следната секунда любопитството надделя над страха и мъжете отново се приближиха към нас. Сега очевидно бяха забравили любезните си намерения да ни прережат гърлата.

— Кажете, о, чужденци — попита старият мъж тържествено, — как може зъбите на този човек (той сочеше Гуд, който нямаше нищо на

себе си освен фланелената си риза и беше само наполовина привършил бръсненето си), чието тяло е облечено, а краката му са голи, който е с брада на едната страна на бледото си лице, а на другата — няма, и който има на едното си око още едно блестящо и прозрачно око, как може зъбите на този човек да излизат от устата му и да се връщат обратно на мястото си.

— Отвори устата си — пошепнах на Гуд.

Капитанът веднага разтвори устните си, озъбвайки се на стария воин като ядосано куче, и откри пред изумения им поглед две червени линии — венци, без следа от зъби като на новородено слонче. Мъжете се стъписаха от изумление.

— Къде са зъбите му? — извикаха те. — С очите си ги видяхме. Гуд извърна леко главата си и с жест на върховно задоволство прокара ръка през устата си. После отново се озъби и — о чудо — там имаше две редици чудесни зъби.

Младежът, който беше запратил ножа, се хвърли на тревата и издаде продължителен вой на ужас. А колкото до стария воин, коленете му трепереха от уплаха.

— Аз виждам, че вие сте духове — каза той, заеквайки, — Няма човек, роден от жена, който да има косми само на едната страна на лицето си, а на другата — не, или такова кръгло и прозрачно око и зъби, които да изчезват и отново да се появяват. Простете ни, о, богове.

Това беше наистина късмет и няма защо да казвам, че аз се възползвах от случая.

— Прощава ви се — казах с великодушна усмивка. — Вие ще узнаете истината. Ние идваме от друг свят, въпреки че сме хора като вас. Ние идваме от най-голямата звезда, която свети през нощта.

— Ох! Ох! — стенеха хорово слизаните туземци.

— Да — продължих, — това е наистина така. — И отново се усмихнах милостиво, произнасяйки тази удивителна лъжа. — Ние идваме да постоим при вас известно време и да ви удостоим с нашето присъствие. Вие виждате, о, приятели, че аз съм се подготвил, като съм изучил езика ви.

— Така е, така е — отговориха те хорово.

— Само, господарю мой — подметна старият воин, — ти си го научил много лошо.

Аз хвърлих възмутен поглед към него и той уплашено се сви.

— Сега, приятели — добавих аз, — вие навярно мислите, че след нашето дълго пътешествие ще искаме да си отмъстим за този нелюбезен прием и да поразим със смърт безбожната ръка, която... която се осмели да хвърли нож към главата на този, чийто зъби идват и си отиват.

— Пощадете го, о, богове! — каза старият човек умолително. — Той е кралският син, а аз съм негов чичо. Ако нещо му се случи, аз ще отговарям за него.

— Да, това е самата истина — подкрепи го младежът, натъртайки на думите си.

— Вие може би се съмнявате в силата на нашето отмъщение — продължих аз, без да обръщам внимание на думите им. — Стойте, ще ви покажа. Ела тук, ти роб и куче (обърнах се към Умбопа със заповеднически глас), дай ми магическата тръба, която говори — и аз намигнах към винтовката си.

Умбопа схвана работата и с угодническа гримаса, каквато не бях виждал на благородното му лице, ми подаде пушката.

Ето я, господарю на господарите — каза той с дълбок поклон.

Точно преди да поискам пушката, бях забелязал една малка антилопа, застанала върху отсрецните скали на около седемдесет ярда далече. Реших да рискувам с един изстрел.

— Виждате ли онова животно? — попитах аз и го посочих на групата пред мен. — Кажете ми възможно ли е мъж, роден от жена, да го убие с шум оттук.

— Не е възможно, господарю — отговори старият човек.

— Все пак аз ще го убия — казах тихо.

Старият човек се усмихна.

— Даже ти, господарю, не можеш направи това — отвърна той.

Вдигнах пушката и се прицелих. Животното беше малко, така че напълно извинително беше да не го улуча, но аз разбирах, че по никакъв начин не трябваше да го пропусна.

Въздъхнах дълбоко и бавно натиснах спусъка. Животното стоеше сякаш извяно от камък.

— Бум! Бум! — Антилопата подскочи във въздуха и падна мъртва на скалата.

Викове на ужас се изтръгнаха от групата туземци.

— Ако се нуждаете от месо — забелязах хладнокръвно, — идете и донесете животното.

Старият човек даде знак на един от хората си. Не след дълго той се завърна с антилопата. Със задоволство забелязах, че съм я ударил доста сполучливо над лопатката. Туземците се насьбраха около убитото животно и с почуда разглеждаха дупката от куршума.

— Вие виждате — казах, — че не говоря празни работи.

Отговор не последва.

— Ако все още се съмнявате в силата ни — продължих, — нека един от вас отиде и застане на скалата, за да постъпя с него така, както с това животно.

Никой от тях не прояви желание да приеме предложението. Мълчанието наруши кралският син.

— Хайде, чичо, иди и застани на скалата. Магията може да убие животно, но сигурно не може да убие човек.

Предложението не се понрави на стария воин.

— Не! Не! — възклика бързо той. — Старите ми очи видяха достатъчно. Това са наистина магьосници. Нека да ги заведем при краля. Все пак, ако някой желае по-нататъшни уверения, нека да застане горе на скалата и да си поговори с магическата тръба.

Чуха се единодушни и бързи протести.

— Нека не оставяме чудното вълшебство да бъде изразходвано по нашите презрени тела — каза един от тях. — Достатъчно е това, което, видяхме. Магическото изкуство на нашия народ не може да се сравни с това.

— Така е — забеляза старият воин с тон на дълбоко облекчение.

— Наистина това е така. Чуйте, синове на звездите, синове на блестящото око и подвижните зъби, които гърмите като гръмотевици и убивате отдалеч. Аз съм Инфадус, син на Кафа, бившият крал на кукуанския народ. А този младеж е Скрага^[2].

— Той наистина щеше да ни убие — измърмори Гуд.

— Скрага, син на Туала, великия крал Туала, съпруг на хиляда жени, вожд и върховен господар на кукуаните, пазител на големия път, ужас за неприятелите, ученик на Черната магия, предводител на сто хиляди бойци, Туала Едноокия, Туала Черния, Туала Страшния.

— Добре — казах презрително, — води ни тогава при Туала. Ние не говорим с низши и подчинени.

— Добре, господарю мой, ние ще ви заведем, но пътят е дълъг. Ние дойдохме тук на лов и оттук има три дни път до жилището на краля. Но нека боговете имат търпение и ние ще ги заведем.

— Съгласни сме — казах пренебрежително. — Ние разполагаме с много време, защото сме безсмъртни. Готови сме, води ни. Обаче знайте Инфадус и ти, Скрага, не се преструвайте и не ни устривате капани, защото преди още калните ви мозъци да ги измислят, ние ще ги узнаем и предотвратим. Светлината от прозрачното око на този, който има голи крака и косми на половината си лице (Гуд), ще ви убие на място и ще унищожи страната ви. Подвижните му зъби ще ви захапят и ще изядат и вас, и вашите жени и деца. Магическите тръби ще ви проговорят гръмогласно и ще ви направят на решето. Внимавайте!

Това внушително изказване им направи голямо впечатление. Наистина то не беше съвсем необходимо, защото нашите приятели бяха вече дълбоко убедени в силата ни.

Старият човек дълбоко се поклони и произнесе думата „куум“, „куум“, което по-късно разбрах, че е кралският поздрав, отговарящ, на „байете“ у зулусите. После се обърна и каза нещо на хората си. Те веднага грабнаха имуществото ни, за да го носят вместо нас. Не взеха само пушките ни, до които за нищо на света не желаеха да се докоснат. Не пропуснаха обаче да вземат и дрехите на Гуд, които, както може да си спомни читателят, стояха прилежно сгънати до него.

Гуд/ти видя и бързо се спусна към тях. Между него и туземците се подигна оживен спор.

— Нека господарят с прозрачното око и подвижните зъби позволи на неговите роби да му носят нещата.

— Но аз искам да ги облека — викаше ядосано Гуд на английски. Умбопа преведе думите му.

— Недейте, господарю — намеси се Инфадус. — Защо иска моят господар да скрие красивите си бели крака от очите на своите слуги? (Макар тъмнокос, Гуд имаше удивително бяла кожа.) Обидихме ли нашия господар, та той иска да направи това?

За малко щях да се пръсна от смях. Междувременно един от туземците пое нататък заедно с вещите.

По дяволите — ревеше подире му Гуд. — Този черен нахал ми задигна и панталоните.

— Виж какво, Гуд — каза сър Хенри. — Ти се появи в тази страна в известен образ и трябва да го поддържаш. Няма да ти подхожда да обуеш панталони. Отсега нататък ще трябва да живееш по фланелена риза, чифт ботуши и монокъл.

— Да — намесих се аз, — и с брада и мустаци само на едната страна на лицето си, а не и на другата. Ако ти промениш някое от тези неща, те ще сметнат, че сме самозванци. Много ми е жал за тебе, но ти сериозно трябва да го направиш. Ако се усъмнят в нас, животът ни нима да струва и пукната пара.

— Наистина ли мислиш така? — попита мрачно Гуд.

— Наистина, разбира се. Твоите „красиви бели крака“ и твоят монокъл сега представляват част от нашата група и, както сър Хенри каза, ти трябва да свикнеш с това. Бъди благодарен, че поне си с ботуши и че времето е топло.

Гуд въздъхна и не каза нищо повече, но трябаше да мине половин месец, докато свикне със своето странно облекло.

---

[1] Чосър (1340–1400) — английски поет, създател на литературния английски език — Б.пр. ↑

[2] Игра на думи. Скраг на английски значи извивам шия, т.е. убивам. — Б.пр. ↑

ОСМА ГЛАВА

НАВЛИЗАМЕ В СТРАНАТА НА КУКУАНИТЕ

Целия следобед вървяхме по величественото шосе, неотклонно водещо в северозападна посока. Инфадус и Скрага вървяха до нас, а хората им крачеха на около стотина крачки напред.

Не след дълго попитах:

— Кажи ми, Инфадус, знаеш ли кой е направил този път?

— Той е бил направен, господарю, в стари времена. Никой не знае как и от кого. Даже и старата мъдра Гагул, дето е живяла поколения наред. Ние не сме толкова стари, за да помним строежа му. Сега никой не може да прави такива пътища и кралят не оставя тревата да расте по него.

— А чии са рисунките по стените на пещерите, през които минахме по шосето? — попитах аз, като имах предвид видените скулптури в египетски стил.

— Ръцете, които са направили пътя, са сътворили и чудните картини, господарю мой. Ние не знаем кой ги е създал.

— Кога се е заселил кукуанският народ в тази страна?

— Народа ни го е донесла бурята преди десет хиляди луни от далечните земи, които лежат оттатък. — И той посочи на север. — Преданията на старите ни бащи, които са достигнали до нас, децата, и Гагул, мъдрата, която умее да подушва злините, казват, че те не могли да отидат по-нататък поради огромната планина, която обкръжава страната — и той посочи към покритите със сняг върхове. — Страната се оказала добра. Те се заселили тук и станали силни и могъщи. Сега броят ни е като морския пясък. Когато Туала, кралят, свика своите полкове, то перата, украсяващи воините му, покриват полето толкова надалече, докъдето вижда окото на человека.

— Е, щом страната ви е заградена с планини, с кого се бият тогава вашите полкове?

— Не, господарю мой, страната е открита там — и той пак посочи, на север. — От време на време върху нас връхлитат орляци от

войни от непозната за нас страна и ние ги посичаме. Сега се намираме в третата част от живота на човека от времето на последната война. Хиляди измряха в нея, но ние унищожихме тези, които дойдоха да ни изядат. Оттогава не е имало война.

— Вашите бойци сигурно са се уморили да си почиват върху копията.

— Господарю, точно след като избихме хората, които ни бяха нападнали, имаше друга война, но тя беше вътрешна война, кучето изяддаше кучето.

— Как стана това?

— Кралят, моят полубрат, имаше брат, роден в същия ден от същата жена. Не е наш обичай да оставяме близнаците да живеят, господарю. По-слабият винаги трябва да умре. Но майката на краля скрила по-слабото дете, което се родило второ. Сърцето я боляло за него и това дете е Туала, кралят. Аз съм негов по-млад брат, роден от друга жена.

— После?

— Кафа, баща ни, умря, когато пораснахме. Брат ми Имоту стана крал на неговото място. Той царува известно време и му се роди син от любимата жена. Детето стана на три години точно след голямата война, когато никой не беше сял, ни жънал. Настъпи глад. Хората роптаеха и бяха готови като изгладнели лъвове да разкъсат всичко. Тогава Гагул, мъдрата и страшната, която е безсмъртна, се обърна към народа и му каза: „Крал Имоту не е законният крал“. А в това време Имоту лежеше болен в колибата си. Беше ранен във войната и не можеше да се движи.

Гагул влезе в една колиба и изведе оттам Туала, моя полубрат и близнак на краля, когото тя беше укривала от рождението му по пещери и скали. Махна превръзката (мучата) около кръста му и показа на кукуаните изображението на свещената змия, увита около тялото му. Този знак се поставя на първородния син на краля. После тя извика високо: „Ето вашия крал, когото аз запазих до ден-днешен“. Народът, измъчен от глад, без да знае истината, завика: „Кралят! Кралят!“ Аз знаех, че това не беше истина. Брат ми Имоту беше по-големият от близнаците и той беше законният крал. И когато виковете бяха най- силни, болният крал Имоту се показва на входа на колибата си. Жена му

го поддържаше да не падне, а малкият му син Игнози (Светкавицата) стоеше до него.

— Какъв е този шум? — попита той. — Защо викате „кралят“, „кралят“?

Тогава Туала, собственият му брат, роден от същата майка, в същия час, изтича към него, сграбчи го за косата и го промуши с ножа си в сърцето. А хората, нали са слаби и всяко готви да обожават изгряващото слънце, запляскаха с ръце и завикаха: „Туала е кралят. Сега виждаме, че Туала е кралят.“

— А какво стана със съпругата и малкия му син Игнози? Туала уби ли и тях?

— Не, господарю мой. Когато жената видя съпруга си мъртъв, тя заплака, сграбчи детето си и избяга. След два дни се довлякла до един краал. Била много гладна, но никой не й дал нито мляко, нито храна. Нейният господар, кралят, бил вече мъртъв, а хората презират нещастните. През нощта едно малко дете, едно момиче, се промъкнало и й занесло храна. Тя благословила детето; и още преди да изгрее слънцето, поела с момчето си нагоре към планините. Там трябва да е загинала, защото никой вече не я е чул, нито видял; нито нея, нито детето Игнози.

— Значи, ако детето Игнози беше оживяло, щеше да бъде истинският крал на кукуанския народ.

— Така е, господарю мой. Свещената змия е обвита около кръста му. Ако е живо, то е законният крал. Но уви! То отдавна е умряло.

— Погледни, господарю — каза той и посочи към равнината пред нас, където видяхме струпани много колиби, заобиколени с ограда, която от своя страна беше заобиколена с ров.

— Ето това е краальт, където жената на Имоту е била видяна за последен път с детето си Игнози. Там ще спим и ние тази вечер, ако — добави той с колебание, — ако моите господари въобще спят на тази земя.

— Когато се намираме между кукуаните, добри ми приятелю Инфадус, ние правим това, което кукуаните правят — отговорих с достойнство и се обърнах, за да кажа нещо на Гуд. Той вървеше навъсено зад нас, изцяло зает с безрезултатните си опити да задържи фланелената си риза да не се развява при подухванията на вечерния вятър. За голямо мое учудване се сблъсках с Умбопа. Зулусът беше

вървял непосредствено зад нас и очевидно беше слушал с голям интерес разговора ми с Инфадус. С изражението си лицето му ми напомни човек, който се мъчи да си спомни нещо отдавна забравено.

През цялото време бяхме вървели доста бързо надолу към вълнообразното поле. Планината, която бяхме преминали сега, се издигаше далече зад нас, а гърдите на Савската царица бяха скромно забулени с прозрачни воали мъгла. С напредването ни страната ставаше все по-хубава и по-хубава. Растилността беше пищна. Без да е тропическо, слънцето грееше силно, но не жареше. Приятната топлина се разхлаждаше от slab ветрец, подухващ леко по омайните склонове на планината. Наистина тази нова земя изглеждаше като земен рай. По красота, природни богатства и климат не съм виждал подобна на нея. Трансваал е хубава страна, но не може и да се сравнява с Кукуаналанд.

Още при тръгването ни Инфадус беше изпратил напред вестител да предупреди хората от краала за пристигането ни. При това краалът се намираше под неговото командуване. Човекът беше тръгнал с необикновена бързина. Както Инфадус ме увери, той щял да запази тази скорост през целия път, тъй като тичането било много упражнявано между местните хора.

Резултатът от предизвестието беше налице. Още на две мили далеч от краала видяхме от вратите му да излизат отряд след отряд воини и да маршируват към нас.

Сър Хенри постави ръката си върху рамото ми и подхвърли, че наглежда ще ни посрещнат „топло“. Нещо в неговия тон привлече вниманието на Инфадус.

— Нека господарите не се страхуват — каза той бързо. — В моите гърди коварство не живее. Този полк се намира под мое командуване и по моя заповед излиза да ви посрещне.

Кимнах леко, въпреки че не ми беше много леко на душата.

На около половин миля от портите на краала имаше дълго възвишение, което с лек наклон се спускаше към шосето. Отрядите се строиха върху това хълмче. Гледката беше наистина прекрасна. Всеки отряд от по триста силни мъже пробягваше бързо по наклона и заемаше мястото си. Копията им блестяха на слънцето, а перата на главите им се развяваха. Когато приближихме склона, дванадесет

такива роти или общо около три хиляди и шестстотин мъже бяха заели местата си покрай шосето.

Скоро достигнахме първата рота и можахме с удивление да разгледаме този сбор от великолепни мъже. Всички бяха на зряла възраст, повечето ветерани на около четиридесет години. Нито един от тях не беше по-нисък от шест стъпки, докато мнозина бяха и по-високи. Върху главите си носела украсения от черните пера на сакабула, същите, с които бяха украсени нашите водачи. Около кръста си и под дясното коляно имаха гривни от бели волски опашки, а в лявата си ръка държаха щитове, широки около двадесет инча. Тези щитове бяха много интересни. Рамката им беше тънка, искусно изкована от желязо с опъната върху нея млечнобяла волска кожа. Оръжието им беше просто, но много внушително. То се състоеше от късо, много тежко двувърхо копие с дървена дръжка. В най-широката си част острието беше около шест инча. Тези копия не се използваха за хвърляне, но както зулуските бандгуани или промушващото асегай се използваха само за близки схватки. Раната, причинена от тях, е ужасна. Освен бандгуаните всеки мъж носеше и три големи тежки ножа, тежащи по два фунта. Един нож се намираше втъкнат в гривната от волска опашка, а другите два на гърба на кръглия щит. Тези ножове, които кукуаните наричат толи, се използват за хвърляне както асегаите у зулусите. Един кукуански воин може да ги хвърли с голяма точност на разстояние от петдесет ярда. Обичаят им е да ги хвърлят едновременно, когато наближават неприятеля.

Воините стояха неподвижни като бронзови статуи. Но когато се изравнявахме с даден отряд, по даден сигнал от командира си, застанал на няколко крачки пред него, наметнат с леопардова кожа, всяко копие се издигаше във въздуха и от триста гърла прогърмяваше кралският поздрав „куум“. Щом отминехме, отряда се формираше зад нас и ни следваше по посока към краала, докато накрая целият полк на „Сивите“ (носещ името си от цвета на своите щитове), елитният корпус на кукуанската армия, маршираще зад нас със стъпка, която разтърсваше земята.

Най-после се отклонихме от големия Соломонов път и достигнахме широкия ров, който опасваше краала. Обиколката на краала беше дълга най-малко миля. Заобикаляше го здрава ограда от побити колове. Върху рова при портата се спускаше примитивен

подвижен мост. Краалът беше извънредно добре разположен. Широк път минаваше през средата му. Той се пресичаше под прав ъгъл от други пътища по такъв начин, че колибите се разделяха на квадратни блокове. Във всеки блок квартируваше по един отряд. Куполообразните колиби от преплетени пръчки с красиви покриви от трева приличаха на зулуските колиби. Но те имаха врати, което е необично при зулусите. Бяха с много по-широки и заобиколени с веранда, около шест стъпки широка. Втвърден, отъпкан варовик на прах застилаше пода.

От двете страни на широкия път, прорязващ краала, стояха подредени стотици жени, доведени от любопитството си да ни видят. За туземна раса те изглеждаха необикновено красиви. Бяха високи и грациозни, а фигурите им — чудесно изваяни. Косите им, макар и къси, бяха по-скоро къдреви, отколкото вълнести. Чертите на лицата — правилни и устните им не така неприятно дебели, както у повечето африкански народи. Но най-голямо впечатление правеше тяхното спокойно, достойно държане. Според техния мироглед за възпитание, те не отстъпваха на посетителките на един съвременен салон. В това отношение се отличаваха не само от зулуските жени, но и от своите братовчедки, масаите, живеещи в областта зад Занзибар. Любопитството им ги бе извело навън да ни видят, без да изпуснат никакви груби изрази на учудване или дивашки неодобрения, докато ние се влечехме уморено покрай тях. Даже когато старият Инфадус тайничко им посочваше върховното чудо — „красивите бели крака“ на горкия Гуд, те пак не дадоха външен израз на дълбокото си учудване. Те само втренчваха тъмните си очи в снежната белота (кожата на Гуд е необикновена бяла) и това бе всичко. Но и то беше прекалено за срамежливия по природа Гуд.

В центъра на краала Инфадус се спря пред входа на една голяма колиба, около която на известно разстояние се редуваха по-малки колиби.

— Влезте, синове на звездите — каза той с тържествен глас, — и благоволете да починете в нашето скромно жилище. Ще ви се донесе храна, така че не ще има нужда да стягате коланите си от глад.

Малко мед и мляко, един-два вола и няколко овце. Не много, господари мои, но все пак храна.

— Много хубаво, Инфадус — отвърнах аз. — И без това сме уморени от пътуването през царството на въздуха. Сега ни оставете да починем.

Влязохме в колибата, богато подредена за наше удобство. В нея бяха поставени легла от щавена кожа да си починем. Бяха донесли вода, за да се измием.

Скоро дочухме навън шум. Излязохме на прага и видяхме да идва редица от девойки. Те носеха мляко, печени царевици и гърне мед. Следваха ги няколко младежи заедно с един млад угоен вол. Приехме поднесените ни подаръци и един от младежите извади ножа от колана си и ловко преряза гърлото на вола. За по-малко от десет минути волът лежеше одран и нарезан. Най-хубавото месо отделиха за нас, а от името на нашата група раздадох другата част на бойците наоколо. Те взеха и си разпределиха „подаръка на белите мъже“.

Умбопа веднага се залови за работа. Подпомогнат от една извънредно приятна млада жена, той сготви нашата част от месото в голямо глинено гърне на огъня, накладен пред колибата. Когато то беше почти готово, изпратихме известие на Инфадус с покана да се присъедини към нас заедно с кралския син Скрага.

Те не закъсняха да дойдат. Седнахме на малките столчета в колибата (кукуаните обикновено не сядат на земята, както правят зулусите) и започнахме да се храним. Възрастният господин се държеше много приветливо и учтиво, но забелязахме, че младият ни наблюдаваше с подозрение. Отначало и той беше поразен като другите кукуани от нашата белота и магическите ни вещи. Но сега ми се струваше, че като ни гледаше да ядем, пием и спим както другите смъртни, благоговението му започна да се изпарява и бе заместено от мрачно недоверие. Това ни караше да се чувствува неудобно.

През време на обяд Хенри ме помоли да се опитам да узная от нашите домакини нещо за съдбата на брат му, дали въобще са го виждали или пък чули нещо за него. Прецених обаче за по-разумно да не засягам този въпрос в момента.

След вечерята напълнихме лулите си и ги запалихме. Инфадус и Скрага останаха крайно учудени. Ясно беше, че кукуаните не познаваха божествената омая на тютюневия дим. Растението никнеше в изобилие около тях, но също като зулусите те го използваха само за смъркане и не можеха да го познаят под тази нова форма на употреба.

Попитах Инфадус кога ще продължим пътешествието. Зарадвах се, че са направени вече приготовления за тръгване на следващата сутрин. Вече бяха изпратили вестители да съобщят за пристигането ни на краля Туала. Разбрахме, че Туала се намираше в главната квартира, наречена Лу. Там се приготвяха за големите годишни тържества, провеждани през първата седмица на юни. На тържествата пред краля дефилираха всички полкове, с изключение на някои отряди, оставени за гарнизонни цели. Тогава ставаше и големият годишен лов на вешниците, за който ще разправя по-нататък.

Трябваше да тръгнем призори и Инфадус, който щеше да ни придружава, смяташе, че ще достигнем Лу през нощта на втория ден, ако не ни забавеше нещо непредвидено или придошли реки.

Скоро посетителите ни пожелаха лека нощ и си отидоха. Уредихме Дежурство помежду си подред. Трима от нас потънаха в сладкия сън на изморените, а четвъртият остана да бди срещу възможна измама.

ДЕВЕТА ГЛАВА

КРАЛ ТУАЛА

Мисля, че не е необходимо да описвам в подробности всички случки по пътя за Лу. Достатъчно е да спомена за двета дни усилен ход по големия Соломонов път, който неотменно следваше посоката си право към сърцето на Кукуаналанд. Колкото навлизахме навътре, страната ставаше все по-богата и по-богата и краалите все по-многобройни, заобиколени с широки пояси обработена земя. Всички бяха построени по принципа на краала, където преспахме първата нощ. Пазеха ги внушителни военни гарнизони. В Кукуаналанд всеки годен мъж е войник, както при германците, зулусите и масаите. Цялата сила на нацията е налице по време на война, нападение или отбрана. По пътя ни настигаха и задминаваха хиляди бойци. Те отиваха към Лу, за да присъствуват на големите годишни тържества. Мога да кажа, че не съм виждал по-внушителна войска.

При залеза на втория ден спряхме да починем за малко на билото на едни възвищения, по които се извиваше пътят. Разположен сред красива и плодородна равнина, пред нас лежеше Лу, доста голям за туземен град. Обиколката му обхващаше почти пет мили. От него се отделяха и няколко други краала, които при нужда се използваха за квартируване на войските. Приблизително на около две мили на север се забелязваше хълм с чудноватата форма на подкова, с който по-сетне ни беше писано да се запознаем по-добре. Красиво разположен, краалът се разделяше на две от тичащата по средата му река с мостове по нея. Може да беше същата река, която проследихме от склоновете на Савската царица. На шестдесет или седемдесет мили в далечината се виждаха три огромни, покрити със сняг планини, разположени във формата на триъгълник. Те израстваха направо от равнината. Очертанията им бяха съвсем различни от тези на гърдите на Савската царица. Издигаха се отвесни и стръмни, а не гладки и заоблени.

Инфадус проследи погледа ни.

— Пътят свършва там — и той посочи планините, известни сред кукуаните под името „Трите вещици“.

— Защо точно там? — попитах аз.

— Кой знае — отвърна той и повдигна рамене. — Планините са осияни с пещери и разделени от голяма пропаст. В старо време там са ходили умните мъже, за да вземат онова, за което са идвали в страната. Сега там погребваме кралете си — в Жилището на Смъртта.

Нетърпеливо зададох въпроса:

— За какво са идвали те?

— Това не зная. Моите господари, които идват от звездите, може би знаят това — отговори той и ни изгледа изпитателно. Вероятно знаеше повече, отколкото искаше да каже.

— Прав си — съгласих се аз. — Ние знаем много неща. Чувал съм например, че умните мъже в миналото са идвали в тези планини, за да вземат светещи камъни и жълто желязо.

— Моят господар е мъдър — каза той хладно. — Пред него аз съм само дете и не мога да разговарям с господаря си за такива неща. Моят господар трябва да говори със старата Гагул в кралския дом, която е мъдра като моя господар.

И той се отдалечи.

Щом си отиде, аз се обърнах към другите и им посочих планините.

— Ето там се намират диамантените рудници на цар Соломон. Умбопа стоеше до нас, но изглеждаше потънал в едно от своите дълбоки размишления, които бяха нещо обичайно за него. Той дочу моите думи и каза на зулуски:

— Да, Макумазан, диамантите сигурно са там и вие ще ги получите, тъй като белите хора много обичат играчките и парите.

— Отгде знаеш това, Умбопа? — попитах строго, защото тайнствените му думи не ми се нравеха.

— Сънувах го през нощта, бели мъже — изсмя се той, обърна се и се отдалечи.

— За какво намеква нашият черен приятел? — недоумяваше сър Хенри. — Той знае повече, отколкото казва. Това е ясно. Но между другото. Куотърмейн, чул ли е той нещо за моя брат?

— Нищо. Разпитвал е всички, с които се е сприятелил, но те заявяват, че никога бял човек не е виждан в страната.

— Мислиш ли той някога да се е добрал дотук? — забеляза Гуд.
— Ние по чудо достигнахме мястото. Малко възможно е да е успял да дойде без помощта на картата.

— Не зная — мрачно отговори сър Хенри. — Но все пак уверен съм, че ще го намеря.

Слънцето бавно залезе и мракът внезапно се спусна над земята. Нямаше промеждутьк между деня и нощта, нямаше това леко преминаване от едното към другото. На тези географски дължини здравът не съществува. Промяната от ден в нощ е толкова бърза и внезапна, както промяната от живота към смъртта. Слънцето залезе и светът бе обвит в тъмнина. Но не за дълго. На изток просветля, сетне се показва сребриста ивица светлина и накрая пълната и величествена луна изплува над равнината, разпращайки сиянието си на дълъг и шир. Земята се изпълни с блясък. Наподобяваше светлото дело на човек след залеза на неговото слънце, останало да осветява пътя на плахите пътешественици към тяхното надеждно утре.

С възторг се любувахме на красивата гледка. Постепенно звездите избледняха през чистотата на сиянието. Сърцата ни се изпълниха с благоговеен трепет. Стояхме удивени пред красотата, която не можехме да проумеем, а аз още по-малко мога да опиша. Жivotът ми беше тежък, читателю, но има неща, заради които съм благодарен, че съм живял. Едно от тях е, че видях как луната изгрява над Кукуаналанд.

Нашият приятел Инфадус наруши съзерцанието ни.

— Ако господарите са си починали, можем да продължим за Лу. Там вече е пригответо жилище за господарите. Сега луната свети добре и няма опасност да събъркаме пътя.

Заслизахме надолу по пътя. След час навлязохме в града, който сякаш се простираше безкраен, осветен от хилядите лагерни огньове. Гуд, който винаги обичаше да се шегува, го нарече „Безкрайният Лу“. Скоро стигнахме до окоп с подвижен мост, където ни посрещна дрънкането на оръжие и дрезгавият вик на часовоя. Инфадус каза паролата, която не можах да чуя. Часовоят отдаде чест и ни пропусна по голямата централна улица на безкрайния град. Половин час вървяхме покрай редица от колиби, докато Инфадус се спря пред портата на група колибки, наредени в кръг около малък двор, покрит

със счукан на прах варовик. Той ни уведоми, че това ще бъде нашата „бедна“ квартира.

За всеки от нас имаше подредена отделна колиба. Тези колиби бяха много по-хубави от онези, които видяхме преди. Във всяка имаше поставено удобно легло от щавени кожи, постлани върху дюшеци от ароматични треви. Имаше и храна. Щом се измихме с водата от пълните глинени делви, няколко хубави млади жени с дълбоки поклони ни донесоха печено месо и царевица, красиво сервирани върху дървени подноси.

Ядохме и пихме до насита. После, изморени от дългото пътуване се изтегнахме върху леглата, които по наша молба бяха събрани в една колиба. На тази наша предпазливост любезните дами отговориха с усмивка.

Когато се събудихме, слънцето грееше високо в небето. Нашите домакинки, които не страдаха от престорен срам, стояха в колибата в очакване заповедите ни, за да ни помогнат „да се пригответим“.

— Как да се приготвиш — изпухтя Гуд, — като имаш само една фланелена риза и чифт ботуши. Това не отнема много време. Бих желал само да получа панталоните си.

Съответно помолих за дрехите му, но ни уведомиха, че тези свещени реликви са отнесени на краля, който щял да ни приеме преди обед.

За тяхно голямо изумление и разочарование помолихме младите жени да излязат от колибата ни, след което направихме тоалета си възможно най-добре при тези обстоятелства. Гуд даже дълго бръсна дясната страна на лицето си; лявата, която беше вече буйно обрасла, по никакъв начин не му позволихме да обръсне. Ние пък се задоволихме да измием и срещем косите си. Дългите къдри на сър Хенри почти достигаха раменете му. Сега той приличаше много повече на древен датчанин, отколкото преди. Моята щръкнала четина достигаше вече един инч дължина, докато обикновено я оставях най-много половин инч дълга.

След закуска изпушихме по лула тютюн. Тогава лично Инфадус ни съобщи, че самият крал Туала с готовност щял да ни приеме, ако сме любезнни да отидем при него.

Отговорих, че предпочитаме да изчакаме слънцето да се издигне по-нависоко, тъй като още сме уморени от пътуването си. Когато имаш

работка с нецивилизовани хора, винаги е добре да не бързаш. Те всяко-
са склонни да смятат учтивостта за страхопочитание или сервилност.
Въпреки нетърпението ни да видим Туала, или по-точно Туала да види
нас, ние изчакахме да мине още един час. През това време
приготвихме някои подаръци, каквито можахме да отделим от
оскъдния си запас. Избрахме едната уинчестърка, използвана преди
от горкия Вентфьогел, и някои мъниста. Пушката и мунициите
решихме да подарим на негово царско величество, а мънистата бяха за
жените и придворните. Бяхме раздали вече няколко мъниста на
Инфадус и Скрага. Те много ги харесаха, тъй като дотогава не бяха
виждали такива. След известно време заявихме, че сме готови и
водени от Инфадус се запътихме към мястото на приема. Умбопа
носеше пушката и мънистата.

Извървяхме няколкостотин ярда и достигнахме до оградено
място, подобно на мястото, обградено от нашите колиби, само че около
петдесет пъти по-голямо. Сигурно имаше не по-малко от шест или
седем акра. Покрай оградата се редуваха колиби, предназначени за
кралските жени. Точно срещу портата в най-отдалечения край на
огромния площад се издигаше самотна една доста голяма колиба. В
нея живееше негово величество кралят. Цялото останало място беше
празно. Искам да добавя, че щеше да бъде празно, ако не беше
изпълнено с многочислени военни отряди. Броят им възлизаше на
седем или осем хиляди души. Всички тези мъже стояха изправени като
статуи, докато ние преминавахме между тях. Неописуема е
величествената картина, която представляваха с разветите пера на
главите си, блъскащите копия и железните си щитове с обтегнати
волски кожи.

Пред голямата кралска колиба беше оставено празно място, а
пред самата колиба имаше поставени няколко столчета. По даден знак
от Инфадус ние седнахме на три от тях. Умбопа застана зад нас.
Самият Инфадус застана до вратата на колибата. Сред мъртвата тишина
останахме така в продължение на десет минути или повече със
съзнанието, че сме обект на вниманието на осем хиляди чифта очи.
Понесохме изпитанието колкото се може по-добре. Най-после вратата
на колибата се отвори и от нея излезе една гигантска фигура,
наметната с великолепна тигрова кожа. Следваха я младежът Скрага и
нещо, което имаше вид на изсушена маймуна, увита в космата дреха.

Гигантът седна на един стол, а Скрага застана зад него. Сбръчканата маймуна се промъкна на четири крака в сянката на колибата и клекна.

Наоколо царуваше пълно мълчание.

Тогава гигантската фигура отметна наметалото си и пред нас се откри една истинска страхотна гледка. Показа се огромен мъж с възможното най-отвратително изражение на лицето, което някога съм срещал. Устните му бяха дебели като на негър, носът сплеснат и той имаше само едно блестящо черно око, на мястото на другото зееше дупка.

Цялото му изражение изглеждаше жестоко и до голяма степен похотливо. Върху голямата му глава стърчеше великолепно украшение от бели щраусови пера. Блестяща ризница обхващаща тялото му. Около кръста и коляното си носеше обичайното украшение от бяла волска опашка. В дясната си ръка държеше огромно копие. На врата му висеше тежка златна огърлица. На челото му проблясваше прикрепен огромен нешлифован диамант.

Все още царуваше тишина. Но не за дълго. Гигантът, когото ние с право взехме за краля, вдигна голямото копие в ръката си. Осем хиляди копия се издигнаха в отговор и от осем хиляди гърла прогърмя кралският поздрав „куум“. Сцената се повтори три пъти. Всеки път земята потреперваше от този вик, който би могъл да се сравни единствено с тътена на гръмотевицата.

— Смирете се, о хора — изписка един тънък глас, излизаш като че ли от маймуната в сянката. — Кралят е пред вас.

— Кралят! Кралят! — прогърмяха осемте хиляди гърла. — Смирете се, о, хора! Кралят е пред вас.

После отново настъпи тишина, мъртва тишина. Неочаквано от лявата ни страна един войник изпусна щита си, който с трясък падна върху пода от варовик.

Туала извърна самотното си студено око по посока на шума.

— Ела тук ти! — заповяда той с гръмотевичен глас.

Един хубав млад човек излезе от редиците и застана пред него.

— Това беше твоят щит, дето падна, нали, глупаво куче? Искаш да ме посрамиш пред очите на странниците от звездите? Как посмя да направиши това?

— Това стана случайно, о, Теле на Черната крава — промълви воинът.

— Но тази случайност ти ще трябва да заплатиш с живота си. Ти ме постави в глупаво положение. Приготви се да умреш.

— Аз съм вол на краля — последва тихият отговор.

— Скрага! — изрева кралят. — Покажи ми как можеш да използваш копието си. Убий това глупаво куче!

Скрага пристъпи напред със зловеща усмивка и вдигна копието си. Бедната жертва закри очите си с ръце и застана смилено. Ние се вцепенихме от ужас.

Един път, два пъти размаха Скрага копието си и го хвърли. Ах, Господи! Право в целта. Ударът беше толкова силен, че копието се показва на една стъпка от гърба на войника. Той размаха ръце и се строполи мъртъв. От множеството зад нас се понесе нещо като ропот, надигна се, но полека-лека загълхна. Трагедията, беше свършила. Пред нас лежеше трупът и ние още не можехме да осъзнаем, че убийството бе извършено. Със страшно проклятие сър Хенри скочи на крака, но покорен от тишината, седна отново.

— Ударът беше добър — констатира кралят. — Изнесете го! Четирима мъже изскочиха от редиците, вдигнаха тялото на убития и го отмъкнаха.

— Заличете кървавите следи, заличете ги! — прописка тънкият глас на маймуноподобната фигура. — Кралят каза своята дума, кралската присъда е изпълнена.

Едно момиче се показа иззад колибата. То носеше гърне със счукан на прах варовик, който изсила върху кървавото петно и го заличи.

В това време сър Хенри кипеше от възмущение от разигралата се сцена. С големи усилия успяхме да го задържим на мястото му.

— Седнете, за бога — пошепнах аз. — Жivotът ни зависи от това. Той ме послуша и седна спокойно.

Туала мълчаливо изчака да заличат следите от трагедията и след това се обърна към нас:

— Привет, бели хора, които не зная откъде идвate и за какво идвate.

— Привет и на тебе, Туала, крал на Кукуаналанд — отговорих аз.

— Откъде идвate и какво търсите, бели хора?

— Ние идваме от звездите. Не ни питай как. Ние идваме да опознаем тази страна.

— Вие идвате отдалече, за да видите малко нещо. А този човек там — и той посочи към Умбопа — и той ли идва от звездите?

— Точно така. На звездите има хора и с твоя цвет, но не питай за неща, които са твърде високи за теб, Туала, кралю.

— Вие говорите високомерно, хора от звездите — отговори Туала с тон, който никак не ми хареса. — Помнете, че звездите са далече, а вие сте тук. Какво, ако постъпя с вас както с този, когото изнесоха?

Изсмях се високо, въпреки че никак не ми беше весело на сърцето.

— Внимавай, кралю! — казах аз. — Стъпвай предпазливо по горещи камъни, за да не изгориш краката си. Дръж копието за дръжката, за да не прережеш пръстите си. Само за един косъм от нашите глави нещастието ще се изсипе върху теб. Нима онези там — посочих към Инфадус и Скрага, който негодяй в това време се занимаваше да чисти копието си от кръвта на войника — не ти разказаха какви хора сме ние? Виждали ли сте някога подобни на нас? — и погледнах към Гуд, убеден, че той никога не беше виждал подобен на него или такъв, какъвто Гуд изглеждаше тогава.

— Вярно е, че не съм — отговори кралят.

— Не ти ли казаха как смъртоносно улучваме отдалече? — продължих аз.

— Разправиха ми, но аз не им вярвам. Нека да видя как убивате. Убийте някой човек от онези, които стоят там — и той посочи към противоположната страна на краала. — Тогава ще ви повярвам.

— Не — отговорих аз. — Ние не проливаме човешка кръв освен в справедливо наказание. Но ако искаш да видиш, заповядай на слугите си да доведат един вол през кралската порта и преди той да изтича и двадесет крачки аз ще го поваля мъртъв.

— Не! — изсмях се кралят. — Убийте ми човек и тогава ще повярвам.

— Добре, кралю, така ще бъде — съгласих се хладно. — Тръгни през откритото пространство и преди краката ти да достигнат вратата, ще бъдеш мъртъв. Или ако искаш, тогава изпрати сина си Скрага. (Да застрелям този негодяй в момента щеше да ми достави голямо удоволствие.)

Чувайки предложението ми, Скрага издаде ужасен вой и се вмъкна в колибата.

Туала се намръщи недоволно. Предложението не му хареса.

— Да доведат един млад вол! — заповяда той.

Двамата мъже веднага изтичаха.

— Сега, сър Хенри — казах аз, — стреляйте вие. Искам да покажа на този главорез, че не съм само аз вълшебникът в групата.

Сър Хенри взе експресната пушка и се приготви.

— Надявам се да дам добър изстрел — изпъшка той.

— Непременно — отговорих аз. — Ако не улучите с първия изстрел, стреляйте повторно. Целете се на сто и петдесет ярда и почакайте животното да обърне тялото си към вас.

Настъпи мълчание. Скоро видяхме един вол да тича право към портата на краала. Той влезе през вратата и като видя голямото множество, застана глупаво и измучена.

— Време е — пощепнах.

Бум! — и всички видяха вола, строполен по гръб, да рита безпомощно във въздуха. Прострелян беше между ребрата. Взривният, куршум свърши добра работа. Въздишка на удивление се понесе над събраниите хиляди.

Обърнах се надменно:

— Лъгал ли съм те, кралю?

— Не, бели човече. Ти каза истината — отговори почтително той.

— Слушай, Туала — продължих аз. — Ти сам се увери в силата ни. Сега знай, че ние дойдохме с мирни намерения. Погледни! (Вдигнах автоматичната уинчестърка.) Ето една куха пръчка, с която и ти ще можеш да убиваш като нас. Само помни, че тя е омагьосана. Не трябва да убиваш хора с нея. Ако я насочиш срещу човек, тя ще те убие. Стой, ще ти покажа. Заповядай на някой да преброи четиридесет крачки и да забие копието си в земята, така че плоската страна на острието да е към нас.

За няколко секунди това беше направено.

— Виж сега как ще счупя копието.

Прицелих се внимателно и гръмнах. Куршумът удари плоскостта на копието и разчули острието на части. Отново се понесе шепот на учудване.

— Сега, Туала, ние ти подаряваме тази магическа тръба (и аз му подадох пушката). — Постепенно ще те науча как да си служиш с нея. Но внимавай да не използуваш вълшебството на звездите срещу човек от земята.

Той я пое много предпазливо и я сложи до краката си. Когато направи това, забелязах, че сбръчканото маймуноподобно същество изпълзя от сянката на колибата. То се движеше на четири крака, но когато достигна мястото, където седеше кралят, се изправи на крака и като отхвърли коженото покривало от лицето си, откри най-необикновеното и свръхестествено лице. Това лице изглеждаше на много, много стара жена, толкова сбръчкано и свито, че големината му не беше по-голяма от лицето на едногодишно дете и то се състоеше изключително от дълбоки жълти бръчки. Между бръските се мъдреше вдълбната цепнатина, представляваща устата. Под нея високо навън се извивате брадичката. Нос не се виждаше. Ако не бяха големите черни очи, цялото лице можеше да се вземе за лицето на някой изсущен от слънцето труп. Като скъпоценни камъни в костница, все още изпълнени с жар и разум, блестяха и играеха те под белоснежните вежди сред изпъкналия пергаментен череп. Колкото до черепа той беше съвършено оголен и жълт на цвят. Сбръчканата му кожа се движеше и свиваше като качулката на кобра.

Видът на тази ужасна личност накара тръпки да полазят по гърба ни. Тя застана за момент мирно, след това протегна изсъхналата си лапа, въоръжена с нокти, дълги цял инч, положи я на рамото на Туала и заговори с тънък креслив глас:

— Слушай, кралю! Слушайте, хора! Слушайте, о, планини, равнини, реки и ти, родино на кукуланите! Слушайте, о, небе и слънце, о, дъждове, бури и мъгли. Слушайте, всички вие, крито живеете и ще умрете. Чуйте ме, всички вие, които сте мъртви и които отново ще живеете, и отново ще умрете! Слушайте! Духът на живота е в мен и аз предсказвам. Аз предсказвам! Аз предсказвам!

Думите загълхнаха в slab вой. Ужас скова сърцата на всички, които ги чуха, включително и нашите. Вещицата беше много страшна.

— Кръв! Кръв! Кръв! Реки от кръв. Навсякъде кръв. Виждам я, надушвам я, вкусвам я — тя е солена. Тя тече червена върху земята, тя пада като дъжд от небесата. Стъпки! Стъпки! Стъпки! Стъпките на белия човек, идващ отдалече. Те разтърсват земята. Земята трепери

пред своя господар. Кръвта е хубава. Червената кръв блести. Няма друга миризма като миризмата на новопролятата кръв. Лъзовете ще я близат и ще реват. Лешоядите ще измият крилата си в нея и ще крещят от радост. Аз съм стара. Много стара. Видяла съм много кръв. Ха, ха! Но преди да умра, ще видя още и ще ми е весело на душата. Колко мислите, че съм стара аз? Вашите бащи ме познаваха, и техните бащи ме познаваха, и бащите на техните бащи. Аз съм виждала белия човек и познавам неговите желания. Аз съм стара, но планините са по-стари от мен. Кой направи големия път, кажете ми? Кой изписа картините на скалите, кажете ми? Кой издигна тримата мълчаливици там, дето бдят над страната? Кажете? (И тя посочи към трите стръмни планини, които бяхме забелязали от предната вечер.) Не знаете, но аз зная. Това бяха белите хора преди вас и които ще бъдат, когато вас няма да ви има, които ще ви избият и унищожат. Да! Да! Да! А за какво идват те, белите, ужасните, които владеят магията и знанията, силните, упоритите? Какъв е този блестящ камък на челото ти, о кралю? Чии ръце изработиха железните доспехи на гърдите ти, о кралю? Вие не знаете, но аз знам. Аз, старата, аз, мъдрата, аз, Исануси — великата магьосница.

Тя обърна голата си, подобна на лешояд глава към нас.

— Какво търсите вие, бели хора от звездите? Ах, да, от звездите! Някой загубен човек ли? Няма да го намерите тук. Той не е тук. Векове наред бял крак не е стъпвал върху тази земя. Освен веднъж, но той я напусна, за да умре. Вие идвате за блестящите камъни. Знам това, знам това. Ще ги намерите, когато кръвта изсъхне. Но ще се върнете ли там, откъде сте дошли, или ще останете при мен? Ха-ха-ха! А ти, ти с тъмната кожа и гордата осанка (и тя посочи с костеливия си пръст Умбопа), кой си ти и какво търсиш тук? Ти не търсиш блестящите камъни, нито жълтия метал, дето свети. Тях ти ще оставиш на белите хора от звездите. Мисля, че аз те познавам, мисля, че мога да подуша кръвта във вените ти. Свали пояса си...

Изведнъж лицето на това необикновено същество се сви конвултивно, на устата ѝ се появи пяна и тя се свлече на земята в епилептичен припадък. Отнесоха я в колибата.

Треперещ, кралят се изправи и махна с ръка. Веднага полковете започнаха да се изтеглят и след няколко минути огромният площад опустя. Останахме само ние, кралят и неколцина придворни.

— Бели хора — обърна се той към нас. — Нещо ми подсказва, че трябва да ви убия. Гагул говори странни думи. Какво ще кажете вие?

Аз се изсмях.

— Внимавай, о, кралю, не е така лесно да ни убиеш. Ти видя съдбата на вола. Искаш ли да имаш същата участ?

Туала се намръщи.

— Не е хубаво да се заплашва един крал.

— Ние не заплашваме, ние говорим истината. Опитай се да ни убиеш, о, кралю, и ще видиш!

Огромният човек покри челото си с ръка.

— Вървете си в мир — каза той най-сетне. — Тази вечер са големите игри. Тогава ще видим. Не се страхувайте, че ще ви устроя капан. Утре ще мисля какво да сторя с вас.

— Добре, кралю — отговорих равнодушно и придружени от Инфадус, ние се завърнахме в нашия краал.

ДЕСЕТА ГЛАВА ЛОВЪТ НА ВЕЩИЦИТЕ

Когато стигнахме до нашата колиба, дадох знак на Инфадус да влезе с нас.

— Инфадус — казах, — искам да говоря с теб. — На нас ни се струва, Инфадус, че Туала, кралят, е жесток човек.

Уви, така е, господари мои. Страната е пропищяла от жестокостите му. Тази вечер сами ще се уверите. Ще присъствувате на големия лов на вещиците. Мнозина ще бъдат подушени като нечестиви и съсне погубени. Никой не е сигурен за живота си. Ако кралят пожелае стадата или живота на някого, или ако се страхува, че някой може да вдигне бунт срещу него, тогава Гагул, която видяхте, или някоя друга от обучените от нея вещици подушва определения човек като нечестив и той бива убит. Мнозина ще умрат, преди луната да избледнее тази нощ. Всякога е било така. Може би аз също ще бъда убит. Досега са ме щадили, понеже съм добър във военното изкуство и войниците ме обичат. Но не зная колко дълго ще ме оставят да живея. Земята пъшка от кръвожадния Туала, краля. Тя е уморена от него и от проливните кърви.

— Тогава защо хората не го свалят, Инфадус?

— Не може, господари мои. Той е кралят. Ако го убият, Скрага ще царува на неговото място. А сърцето на Скрага е по-черно от сърцето на баща му Туала. Ако Скрага стане крал, яремът на врата ни ще бъде по-тежък от ярема на баща му Туала. Ех, да не беше убит Имоту или синът му Игнози да беше жив... Тогава щеше да бъде съвсем друго. Но те и двамата са мъртви.

— Откъде знаеш, че Игнози е мъртъв? — запита един глас зад гърба ни. Обърнахме се учудени да видим кой говори. Беше Умбопа.

— Какво искаш да кажеш, момче? — попита Инфадус. — Кой ти разреши да говориш?

— Слушай, Инфадус — рече Умбопа, — ще ти разправя една история. Преди много години крал Имоту е бил убит в тази страна, а

жена му избягала заедно с момчето си Игнози. Така ли е?

— Така е.

— Разправят, че жената и момчето умрели в планината. Така ли е?

— Така е.

— Добре. Случило се обаче, че майката и момчето Игнози не умрели. Те преминали планината и били преведени от едно пустинно племе през пясъците оттатък, докато достигнали отново вода, трева и дървета.

— Откъде знаеш ти това?

— Слушай! Те пътували още по-нататък. Много месеци пътували, докато достигнали до войнственото племе амазулу, което също произлиза от кукуанския род. Те престояли при тях дълги години, докато накрая майката умряла. Тогава синът Игнози започнал да странствува. Отишъл в една чудна страна, където живеят белите хора. Там в продължение на много години той изучил мъдростта на белите.

— Странна история разправяш ти — поклати недоверчиво глава Инфадус.

— Много години прекарал той там. Работил като слуга или войник, но в сърцето си пазел всичко, което майка му разказала за неговата собствена страна. Той много обмислял как да се завърне обратно при своя народ, за да види бащината си колиба, преди да умре. Дълги години търпеливо чакал. Най-сетне дошъл този час, защото той винаги идва, когато знаеш да го чакаш. Той срещнал едни бели хора, тръгнали да търсят неговата непозната родина, и се присъединил към тях. Белите вървели напред и все напред. Търсели един техен човек, който се бил изгубил по тези места. Те преминали горещата пустиня, пресекли снежните планини и достигнали страната на кукуаните. Там срещнали и тебе, о Инфадус.

— Сигурно си полуудял, за да говориш така — изумено каза старият воин.

— Така ли мислиш? Погледни, чично мой, ще ти покажа. Аз съм Игнози, законният крал на кукуаните.

И с едно-единствено движение той отмахна мучата около кръста си и застана гол пред нас.

— Виж, какво е това? — Той посочи с ръка една голяма змия, татуирана в синьо, обвита около кръста му. Опашката на змията изчезваше в отворената ѝ уста на мястото, където започваха двете му бедра.

Инфадус гледаше, а очите му като че щяха да изскочат от орбитите си. После падна на колене и захълца.

— Куум! Куум! Това е синът на моя брат! Това е кралят!

— Не ти ли казах същото, чичо мой? Стани. Аз не съм още крал. Но аз ще стана крал с твоя помощ и с помощта на тези храбри бели мъже, които са мои приятели. Старата Гагул имаше право. Първо земята ще се окъпе в кръв. Нейната кръв също ще изтече, защото тя уби баща ми с думите си и пропъди моята майка. А сега, Инфадус, избирай! Ще ми подадеш ли ръка и ще бъдеш ли мой верен човек? Ще споделиш ли опасностите, които ме очакват, и ще ми помогнеш ли да свалим този тиранин и убиец или не? Избирай! Часът е ударил.

Старият човек сложи ръка върху главата си и се замисли. После се изправи, приближи се към Умбопа или по-точно Игнози, коленичи пред него и взе ръката му:

— Игнози, законен крал на кукуаните, слагам ръката си в твоите ръце и ще ти бъда предан до смъртта си. Когато ти беше бебе, люлял съм те на коленете си, а сега старата ми ръка ще се бори за теб и за свободата.

— Добре, Инфадус. Победя ли, ти ще бъдеш най-великият в кралството след краля. Ако изгубя, ти можеш само да умреш, а смъртта и без това не е далеч от теб. Стани, чичо мой!

Той се обърна към нас:

— А вие, бели хора, ще ми помогнете ли? Какво мога да ви предложа аз? Ако победя и намеря блестящите камъни, ще получите толкова, колкото можете да отнесете. Доволни ли ще сте от това?

Преведох думите му.

— Кажи му — отговори сър Хенри, — че той греши по отношение на англичаните. Богатството е хубаво нещо. Срещнем ли го на пътя си, ние го взимаме. Да знае обаче, че един джентълмен не се продава, за богатство. От мое име мога да кажа следното. Винаги съм харесвал Умбопа. Всичко в мен ме кара да съм на негова страна в голямото му дело. Особено приятно ще ми бъде да се опитам да

разчистя сметките си с този жесток дявол Туала. Какво ще кажеш ти, Гуд, и ти, Куотърмейн?

— Е — каза Гуд, — за да си послужа с хиперболи, с каквito всички тези хора си служат, можеш да му кажеш, че винаги съм смятал борбата за хубаво нещо, което стопля сърцето. Ето защо може да разчита и на мен. Единственото ми условие е да ми позволи да нося панталони.

Преведох отговора.

— Благодаря, приятели мои — каза Игнози, предишният Умбопа. — А какво ще кажеш ти, Макумазан? Ти също ли си с мен, стари ловецо, който си по-хитър от ранения бизон?

Помислих малко, почесах се по главата и казах:

— Умбопа или Игнози, аз не обичам революциите. Аз съм за мира и съм малко страхлив (тук Умбопа се усмихна). От друга страна обаче, аз държа на приятелите си, Игнози. Ти държеше на нас и се държа мъжки, сега аз ще държа на теб. Но имай предвид, че аз съм търговец и трябва да мисля за себе си. Затова приемам предложението ти за диамантите, в случай че се доберем до тях. И още нещо. Както знаеш, ние дойдохме да търсим загубения брат на Инкубу (на сър Хенри) и ти трябва да ни помогнеш да го намерим.

— Това ще направя — отговори Игнози. — Стой, Инфадус, закълни се и кажи истината пред свещения знак на увитата около кръста ми змия. Знаеш ли някой бял човек да е стъпвал в тази страна?

— Никой, о, Игнози.

— Ако някой бял човек е бил видян или чут тук, ти щеше ли да знаеш за това?

— Сигурно щяха да ми кажат.

— Ти чуващ, Инкубу — обърна се Игнози към сър Хенри. — Бял човек не е идвал тук.

— Предполагам, че той не е стигнал дотук — въздъхна сър Хенри. — Клетникът? Клетникът! Всичко е било напразно. Божията воля е изпълнена.

— А сега на работа — намесих се аз с желание да отклоня разговора от печалната тема. — Много е хубаво да си крал по божие право, Игнози, но как възнамеряваш наистина да станеш крал?

— Не зная. Инфадус, имаш ли някакъв план?

— Игнози, Син на светкавицата — отвърна чичо му, — тази вечер е ловът на вещици. Мнозина ще бъдат подушени и погубени. Зрелището ще породи в сърцата на много други скръб, болка и гняв срещу крал Туала. Преди да са свършили игрите, аз ще съм говорил с някои от големите началници. Ако ги спечеля, те на свой ред ще уведомят полковете си. Отначало ще говоря с вождовете тайно и ще ги доведа да видят, че ти наистина си кралят. Мисля), че още преди да съмне, ще имаш двадесет хиляди копия под своята команда. А сега да си тръгвам. Трябва да помисля, да се послушам и да подгответя нещата. Ако сме живи, след тържествата ще ви намеря тук и тогава ще поговорим. В най-добрая случай предстои ни война.

В този момент съвещанието ни беше прекъснато от шумни възгласи, които подсказваха идването на кралски пратеници. Показахме се на вратата на колибата и наредихме да ги пуснат. Влязоха трима мъже. Всеки от тях носеше по една блестяща ризница и великолепна бойна брадва.

— Даровете на моя господар, краля, за белите хора от звездите — извика вестителят, който ги съпровождаше.

— Благодарим на краля — отговорихме ние. — Оттеглете се.

Мъжете си излязоха, а ние разглеждахме ризниците с голям интерес. Това бяха най-красиво изработените ризници, каквито бяхме виждали. Цялата тази маса от халки можеше да се събере в двете шепи.

— Тук ли изработвате тези неща, Инфадус? — попитах аз. — Те са много хубави.

— Не, господарю мой, имаме ги от прадедите си. Не знаем кой ги е правил и от тях са останали вече малко на брой. Само хора, в чиито жили тече царска кръв, имат право да ги носят. Те са вълшебни облекла, през които никое копие не може да премине. Който ги носи, е добре защищен в боя. Кралят е много поласкан или много уплашен, иначе нямаше да ви ги изпрати. Сложете ги тази вечер, господари мои.

През останалата част на деня почивахме и обсъждахме положението, което беше доста тревожно.

Слънцето залезе и хиляди огньове пламнаха в тъмнината. Понесе се тропот от много крака и звън на стотици копия. Полковете се придвижваха към определените си места, за да се строят за големите игри. Около осем часа пълната луна се показва в цялото си великолепие.

Докато наблюдавахме изгрева ѝ, дойде Инфадус, облечен в пълни бойни доспехи. Придружаваха го двадесетина човека, които щяха да ни съпроводят до мястото на игрите. Както ни беше препоръчано, ние вече бяхме облекли изпратените ни от краля ризници. Сложихме ги под обикновените си облекла и за наше учудване те не се оказаха нито много тежки, нито неудобни. Тези стоманени ризници очевидно бяха правени за мъже с едри телосложения. Поради това ризницата стоеше някак халтаво на Гуд, а също и на мен, обаче прилепна към великолепното тяло на сър Хенри. Окачихме револверите си на кръста, взехме в ръце изпратените ни от краля бойни брадви и тръгнахме.

Площадът на големия краал, където сутринта бяхме приети от краля, беше почти препълнен с около двадесет хиляди мъже, подредени в полкове. Полковете, от своя страна, се деляха на роти и пред всяка рота имаше малка пътечка, позволяваща свободното преминаване на вещиците при техния лов. Едва ли човек би могъл да си представи по-внушителна гледка от безкрайните, правилно разположени редици въоръжени мъже. Луната обливаše със светлината си гората от издигнати копия, мъжествените тела, разветите пера на украсенията и хармоничното съчетание на различно оцветените им щитове. Накъдето и да погледнеме, срещахме редици след редици от мрачни лица, обкръжени с веригите на проблясващите копия.

— Сякаш цялата армия е тук — обърнах се аз към Инфадус.

— Не, Макумазан — отговори той. — Само една трета от нея. Всяка година на игрите присъствува една трета от армията. Втората трета е строена отвън, за да предотврати евентуалните размирици, когато започне убиването. Десет хиляди са на пост около Лу, а останалите пазят краалите из страната. Виждаш, че ние сме много голям народ.

— Много са мълчаливи — забеляза Гуд.

И наистина гробната тишина при тази маса от живи хора беше просто потискаща.

— Какво каза Бугуян? — запита Инфадус.

Преведох му.

— Тези, върху които витае сянката на смъртта, са мълчаливи — отговори той мрачно.

— Мнозина ли ще бъдат убити?

— Мнозина.

— Изглежда, че бесплатно ще присъствуваме на гладиаторски игри — казах аз на другите.

Сър Хенри потрепера, а Гуд изказа желанието си да се махнем час по-скоро оттам.

— Кажи ми — обърнах се към Инфадус, — ние в опасност ли сме?

— Не зная, господари мои. Не съм сигурен. Но не показвайте страх. Ако преживеем тази нощ, всичко може да излезе на добре. Войниците негодуват срещу краля.

Междувременно равномерно се придвижвахме към центъра на откритото пространство, в средата на което бяха поставени няколко столчета. В това време забелязахме друга малка група да идва от посоката на кралската палатка.

— Това е кралят, Туала, и Скрага, синът му. С тях е Гагул, старата, както и тези, които ще убиват — каза Инфадус, сочещ малката група от около дванадесет гиганта със свиреп вид, въоръжени с копия в едната ръка и с тежки керри в другата.

Кралят седна в средата, Гагул се сви в краката му, а другите застанаха отзад.

— Привет, бели господари — извика кралят, когато го приближихме. — Седнете, да не губим ценно време. Нощта е твърде кратка за делата, които трябва да се извършат. Вие идвate в добър час и ще видите славно представление. Огледайте се, о, бели богове, огледайте се!

Злото око се претърколи от полк на полк.

— Можете ли да видите такава гледка на звездите? Погледнете как треперят от страх пред небесното правосъдие всички, които таят зло в сърцата си.

— Започнете! Започнете! — пропища Гагул с тънкия си, сякаш пронизващ глас. — Хиените са гладни, те вият за храна. Започнете! Започнете!

За момент настъпи дълбока тишина, по-ужасна от предчувствието за това, което щеше да стане.

Кралят вдигна копието си. Веднага двадесет хиляди крака, се вдигнаха, като че принадлежаха на един човек, и се стовариха с удар върху земята. Това се повтори три пъти. Твърдата земя сякаш се огъна

и потрепера. Тогава някъде отдалече самотен глас започна песен, подобна на ридание. Припевът звучеше така:

„Какъв е жребият на човека, роден от жена?“

От всяко гърло на огромното множество излезе отговорът:

„Смърт“.

Постепенно песента подемаше полк след полк, докато накрая цялото въоръжено войнство запя. Трудно ми беше да разбирам думите, освен където изразяваха различните степени на човешките страсти, страхове и желания. Песента звучеше ту любовно, ту войнствено, а накрая като надгробно ридание, завършващо внезапно със сърцераздирателен вопъл. Ехoto дълго се носи над множеството, докато най-после загълхна.

Тишината отново се спусна над площада.

Кралят пак вдигна ръка.

Дочу се трополене на крака. От бойните групи се отделиха никакви отвратителни фигури и се затичаха към нас. Когато приближиха, разбрахме, че са жени. Съдейки по белите им коси, повечето бяха стари. Украсенията им от рибени мехури се разяваха зад тях. Лицата им бяха нарисувани на бели и жълти линии. По гърбовете им висяха змийски кожи, а около кръстовете им тракаха колани от човешки кости. Всяка една държеше в съсухрената си ръка малък тризъбец. На брой не надминаваха десет. Те застанаха пред нас и една от тях, като посочи с тризъбца си свитата фигура на Гагул, извика:

— Майко, старо майко, ние сме тук.

— Добре! Добре! Добре — изписка старата вещица. — Остри ли са очите ви, исанусис (врачки), виждате ли добре в тъмното?

— Остри са, майко.

— Добре! Добре! Добре! Отворени ли са ушите ви, исанусис, чувате ли думите, които не излизат през устата?

— Отворени са, майко.

— Добре! Добре! Добре! Събудени ли са сетивата ви, исанусис, можете ли да подушвате кръвта? Можете ли да очистите земята от злосторниците, които замислят зло на краля и неговите приближени? Готови ли сте да извършите небесното правосъдие, вие, които съм ви учила, които сте яли от хляба на мъдростта ми и пили от водата на магиите ми?

— Можем, майко.

— Тогава тръгвайте, не се бавете, лешоядки! Вижте палачите вече точат копията си (и тя посочи злокобната група отзад), белите хора са нетърпеливи да видят. Вървете!

С диви крясъци орисниците се спуснаха в различни посоки. Те се отправиха към различни точки от гъстия човешки пояс. Сухите кости на кръста им зловещо тракаха при тичането. Ние не успяхме да наблюдаваме всичките, така че вперихме очи в тази исануси, която беше най-близко до нас. Тя стигна на няколко крачки от бойците, спря се и започна да танцува бясно. Въртеше се в кръг с невероятна бързина и издаваше писъци като: „Подушвам го, него, злодея. Наблизо е той, той, който, отрови майка си. Чувам мислите на този, който мисли зло на краля.“

Тя танцуваше все по-бързо и по-бързо, докато изпадна в такова възбудено състояние, че пяна започна да хвърчи от скърцащите ѝ челюсти. Очите ѝ без малко да изхвъркнат, а тялото ѝ видимо се тресеше. Внезапно тя се спря като закована и задуши наоколо като ловджийско куче, усетило дивеча. После протегна тризъбеца си и с крадливи стъпки се заприближава към, войниците. Виждахме как твърдостта им се стопяваше с нейното приближаване и те просто се смаляваха пред нея. Ние самите следяхме движенията ѝ като омагьосани. Душейки и промъквайки се като куче, тя скоро спря, посочи насам-натам и после пак пристъпи крачка или две.

Внезапно краят настъпи. Тя нададе вик, скочи и докосна с тризъбеца си един висок боец. Веднага двамата му другари, стоящи непосредствено до него, сграбчиха осъдения човек за раменете и го докараха пред краля.

Белязаният не се съпротивлява, но го видяхме да влачи краката си като парализирани. Ръцете му, които изтърваха копието, бяха ръце на мъртвец.

След като го докараха, двама от злодейците-палачи пристъпиха напред да го поемат. Щом се срещаха със своята жертва, палачите се обърнаха към краля в очакване на неговата заповед.

— Убий! — каза кралят.

— Убий! — изписка Гагул.

— Убий! — с глух кикот повтори Скрага.

Още не бяха произнесени думите и ужасното дело приключи. Единият от мъжете заби копието си в сърцето на жертвата, а другият пръсна мозъка му с тежкия прът.

— Един — преброи Туала.

Отмъкнаха тялото няколко крачки встрани и го проснаха на земята.

Едва свършиха с първия, и доведоха друга жертва, като животно на заколение. По леопардовото му наметало разбрахме, че е човек от висок ранг.

Отново прозвучаха ужасните думи и жертвата падна мъртва.

— Двама — преброи кралят.

И така смъртоносната игра продължи, докато проснаха в редица стотина тела. Чувал съм за гладиаторските игри на Цезар и за испанските игри с бикове, но си позволявам да твърдя, че нито едните, нито другите са били и наполовина толкова ужасни, колкото този лов на кукуански вещици. Гладиаторските зрелища и испанските борби с бикове във всеки случай са допринасяли за забавлението на публиката, а такова нещо тук нямаше.

По едно време се изправихме и опитахме да протестираме, но бяхме възпрени от Туала.

— Нека правосъдието си каже думата, бели хора. Тези кучета са опасни злодеи. Редно е да умрат.

Този беше единственият отговор, с който ни удостои.

Около десет и половина часа настъпи пауза. Видимо изтощени от кървавата си работа, вещиците се събраха, за да си починат. Помислихме, че представлението привърши. За жалост не беше така. За наша изненада видяхме престарата Гагул да се надига от мястото си и подпирачки се на тоягата си, тя се довлече до празното място. Изумителна гледка представляваше това страховито престаряло същество с глава, прилична на лешояд, превито почти на две от годините. Тя набра сили до такава степен, че накрая започна да тича наоколо почти толкова бързо, колкото обучените от нея зли орисници. Тя тичаше напред и назад, като си тананикаше сама. После внезапно се стрелна към снажен висок офицер, изправен пред един от полковете, и го докосна. Веднага се надигна роптане от полка, който очевидно беше под неговото командуване. Независимо от това, двама от хората

му го хванаха и доведоха за екзекутиране. По-късно научихме, че този човек с голямо богатство и високо положение бил братовчед на краля.

С него кралят отброя сто и трима убити.

Гагул пак затича напред-назад, като се приближаваше все по-близо до нас.

— Обесете ме, ако не се опита да изиграе мръсния си номер на нас — възклика Гуд ужасено.

— Глупости — каза сър Хенри.

Гледах старата вещица да идва все по-близо и по-близо и сърцето ми замря. Погледнах назад към дългите редици трупове и потреперех.

Все по-близо и по-близо танцуваше Гагул. Приличаше на оживяла крива пръчка, а от ужасните ѝ очи струеше нечестив бляськ.

Тя съвсем се приближи до нас. Всеки чифт очи от огромното множество с напрегнато внимание наблюдаваше движенията ѝ. Най-после тя застана неподвижно и посочи.

— Кой ли е това? — промълви сър Хенри на себе си.

В следния миг всички съмнения изчезнаха. Старицата се спусна напред и докосна рамото на Умбопа или сега вече Игнози.

— Подушвам го — изписка тя. — Убийте го, убийте го, тъй е изпълнен със зло. Убий го този чужденец, преди да се пролее кръв за него. Убий го, о, кралю!

Настъпи пауза, от която аз веднага се възползвах.

— Кралю — извиках, като станах от мястото си. — Този човек е слуга на твоите гости. Той е тяхно куче. Който пролее кръвта на нашето куче, той пролива нашата кръв. Съгласно свещения закон на гостоприемството, искам защита за него.

— Гагул, майката на врачите, го подуши. Той трябва да умре, бели хора — беше мрачният отговор.

— Не, той няма да умре — отговорих аз. — Но този, който го докосне, наистина ще умре.

— Хванете го! — изрева Туала на палачите, които стояха около него целите потънали в кръвта на жертвите си.

Те тръгнаха към нас, но се поколебаха. Що се отнася до Игнози, той вдигна копието си, решен скъпо да продаде живота си.

— Стойте, кучета — извиках аз, — ако искате да видите светлината на утрото. Докоснете само един косъм от главата му и вашият крал ще умре.

И аз насочих револвера си към Туала. Сър Хенри и Гуд също изтеглиха пистолетите си. Сър Хенри насочи своя към предводителя на палачите, който се приближаваше да изпълни присъдата, а Гуд без колебание се прицели в Гагул.

Туала забележимо примигна, когато дулото на пистолета ми се изравни с широките му гърди.

— Е добре, какво решаваш, Туала? — запитах аз.

Тогава той проговори.

— Свалете вълшебните си тръби — каза той. — Вие ме замолихте в името на гостоприемството и поради тази причина, а не от страх пред това какво можете да направите, аз го пощадявам. Вървете си в мир.

— Добре — отговорих равнодушно. — Ние сме изморени от кръвопролитието и желаем да си починем. Свършиха ли танците?

— Свършиха — отвърна начумерено Туала и посочвайки към дългите редица трупове, разпореди:

— Нека тези кучета бъдат хвърлени на хиените и лешоядите.

И вдигна копието си.

При пълна тишина полковете започнаха да се оттеглят към вратата на краала. Остана само една малка група, която да отнесе труповете на нещастните жертви.

Ние също се изправихме и като направихме „салаам“ на негово величество, който той едва благоволи да забележи, се запътихме към нашия краал.

Седнахме в колибата си и запалихме кукуянската лампа, чийто фитил бе направен от някакъв вид палмово листо, а маслото от пречистена хипопотамова мас. Сър Хенри каза:

— Изпитвам необикновено чувство, сякаш съм болен.

— Ако и най-малко се колебаех дали да помогна на Умбопа срещу този ужасен мерзавец, такива колебания вече не съществуват — каза Гуд. — С мъка се стараех да остана спокоен, докато се провеждаше това безмилостно клане. Мъчех се да държа очите си затворени, но те се отваряха точно в ужасния миг. Чудя се къде ли е Инфадус. Умбопа, приятелю мой, трябва да си ни благодарен. За малко щяха да продупчат кожата ти.

— Благодарен съм, Бугуян, и никога няма да го забравя — отговори Умбопа и аз преведох думите му.

— А Инфадус скоро ще дойде, трябва да почакаме.
За разтуха запалихме лулите си и зачакахме.

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА НИЕ ДАВАМЕ ЗНАМЕНИЕ

Дълго време седяхме мълчаливо. Съсипани от видените страховити, нямахме сили да говорим. Нощта превалаше в утро, когато решихме да си легнем. Неочаквано чухме стъпки. До ушите ни достигна и запитването на часовоя, поставен на пост пред вратата на нашия краал. Изглежда, че отговорът го задоволи, тъй като стъпките се насочиха към нас. В следната минута в колибата влезе Инфадус, следван от половин дузина снажни вождове.

— Господари мои, и ти, Игнози, законни кралю на кукуаните, съгласно дадената дума, аз дойдох. Доведох и тези мъже, които са мъже от висок ранг между нас. Всеки един от тях командува по три хиляди войника. Те служат само на себе си и на краля. Разправих им това, което видях и чух. Сега нека те също да видят свещената змия, обвита около теб, и да чуят историята ти. Игнози, така че да могат да решат дали да дойдат с теб против краля.

В отговор Игнози отново свали пояса си и остави на показ татуираната змия. Един по един военачалниците се приближаваха и я разглеждаха на слабата светлина на лампата и се оттегляха настрани.

После Игнози сложи мучата си и обръщайки се към тях, им разправи историята, която толкова подробно беше разказал сутринта.

Когато свърши разказа си, Инфадус, се обърна към вождовете.

— Сега, след като чухте историята му, ще застанете ли до този човек и ще му помогнете ли да си възвърне бащиния трон или не? Земята е пропищяла От Туала и кръвта на народа тече като пролетна река. Вие видяхте тази нощ. Имаше още двама вождове, с които исках да говоря, а къде са те сега? Хиените вият над труповете им. Скоро и вие ще станете като тях, ако не се борим. Изберете, братя мои.

Най-възрастният от тях, нисък пълен воин с побеляла коса, направи крачка напред и отговори:

— Твоите думи са верни, Инфадус. Земята наистина пищи. Собственият ми брат е между тези, които умряха тази нощ. Но тази

работка е много голяма и човек трудно може да повярва в нея. Откъде можем да знаем, че ако вдигнем копията си, няма да го сторим за някой самозванец? Замисленото дело е велико, но никой не може да бъде сигурен в края му. Защото едно е сигурно: реки от кръв ще текат, преди то да сполучи. Мнозина ще се придържат към Туала, защото хората обожават слънцето, което продължава да свети на небето, а не това, което ще изгрее. Вълшебството на тези хора от звездите е голямо и Игнози се намира под закрилата на тяхното крило. Ако той наистина е законният крал, нека те да ни дадат знак и нека той да бъде такъв, че всички да могат да го видят. Така мъжете ще се присъединят към нас, уверени, че силата на белите хора е с тях.

— Ние имаме знака на змията — отговорих аз.

— Господарю мой, той не е достатъчен. Змията може да, е била поставена много след рождението му. Извършете чудо! Няма да се вдигнем без знамение.

Останалите се присъединиха към думите му и аз загрижено се обърнах към сър Хенри и Гуд, като им обясних положението.

— Мисля, че измислих нещо — каза Гуд тържествуващо. — Помоли ги да ни оставят за малко сами, за да можем да помислим.

Предадох молбата и вождовете се оттеглиха. Веднага щом излязоха, Гуд взе малката кутия, в която държеше лекарствата, отключи я и извади една тетрадка. На предната корица на тетрадката имаше календар.

— Погледнете, приятели, не е ли утре четвърти юни?

Ние бяхме пресмятали дните много внимателно, така че веднага отговорихме утвърдително.

— Много добре. Ето тогава вижте тук: „Четвърти юни, пълно лунно затъмнение, започващо в 8.15 часа по Гринуич, видимо в Тенерифе — Африка и др.“ Ето ви знамение. Кажете им, че утре през нощта ще затъмните луната.

Идеята беше великолепна. Единствената опасност беше да не би календарът на Гуд да не се окаже верен. Ако направехме грешно предсказание по такъв важен въпрос, щяхме да загубим престижа си завинаги, а така също и Игнози щеше да загуби случая да си възвърне трона.

— Ами ако календарът е грешен? — обърна се сър Хенри към Гуд, който беше зает да изчислява нещо върху листче от тетрадката.

— Не виждам причина да се съмняваме — отговори той. — Затъмненията винаги се случват навреме и изрично се казва, че ще се вижда от Африка. Направих изчисления доколкото мога, тъй като не зная точното ни разположение. Мисля, че тук затъмнението ще започне към десет часа вечерта и ще трае до дванадесет и половина. За час и половина или повече ще бъде напълно тъмно.

— Добре — съгласи се сър Хенри. — Тогава да рискуваме.

И аз се съгласих, макар с колебание, тъй като затъмненията не са обикновени неща, та да се занимаваш с тях. Изпратих Умбопа да извика отново вождовете. Когато влязоха, обърнах се към тях със следните думи:

— Велики мъже на кукуанския народ, и ти, Инфадус, слушайте! Ние не обичаме да показваме силата си, защото да правиш това значи да се месиш в работата на природата и да хвърляш света в страх и смущение. Но тъй като въпросът е от много голяма важност и понеже сме разгневени на краля за убийствата, на които бяхме свидетели, и поради действието на исануси Гагул, която искаше да погуби нашият приятел Игнози, решихме да нарушим това правило и да дадем такъв знак, че всички хора да го видят. Елате насам.

И аз ги поведох към вратата на колибата и им показах червеното кълбо на залязыващата луна.

— Какво виждате там?

— Виждаме луната да потъва — отговори упълномощеният от групата.

— Така. Сега кажете ми, може ли смъртен човек да угаси луната преди часа на залязването ѝ и да обгрне земята с черното покривало на нощта?

Вождът се засмя.

— Не, господарю мой, няма такъв човек. Луната е по-силна от човека, който я гледа, и никой не мъже да измени нейния път.

— Вие казвате това. А пък аз ви казвам, че утре вечер два часа; преди полунощ ние ще направим луната да изчезне за час, и половина и пълен мрак ще покрие земята. Това ще бъде знакът, че Игнози е истинският крал на кукуаните. Ако ние направим това, ще бъдете ли доволни?

— Разбира се, господарю мой — отговори старият вожд с усмивка, която се отрази и върху лицата на другарите му. — Ако вие

направите това, ние ще бъдем напълно задоволени.

— Ще го направим. Ние тримата: Инкубу, Бугуян и Макумазан ви казваме това и то ще стане. Чу ли това Инфадус?

— Чух, господарю мой. Вие обещавате да изгасите луната, майката на света, когато тя е в своята пълнота. Та това е цяло чудо.

— И все пак ние ще го направим, Инфадус.

— Добре, господарю мой. Днес, два часа след залез-слънце, Туала ще покани господарите да присъствуват на танца на девойките. Един час след като започне танцът, момичето, което Туала сметне за най-хубаво, ще бъде убито от Скрага, кралския син. То ще бъде пожертвувано за омилостивяване на каменните мълчаливци, които наблюдават от планините там.

Той посочи към трите необикновени върха, където предполагахме, че е краят на Соломоновия път.

— Нека тогава моите господари угасят луната и спасят живота на девойката. Така хората наистина ще повярват.

— Да, народът наистина ще повярва тогава — добави старият вожд все още недоверчиво.

— На две мили от Лу — продължи Инфадус — се намира един хълм, извит във формата на млад месец. То е укрепено място. Там се намира моят полк и още три други полка, командувани от тези мъже. Тази сутрин ще наредим още два-три полка да бъдат преместени там. Ако моите господари успеят наистина да угасят луната, в настъпилата тъмнина аз ще им подам ръка, ще ги изведа от Лу до мястото, където те ще бъдат в пълна безопасност. След това ще можем да обявим война на крал Туала.

— Много добре — казах аз. — А сега ни оставете да поспим малко, за да се подгответим за знамението.

Инфадус стана, поздрави ни и излезе заедно с другите вождове.

— Приятели мои — каза Игнози веднага щом излязоха, — наистина ли можете да направите това чудо или говорихте празни думи на тези мъже?

— Вярваме, че можем да го направим, Умбопа... Игнози, искам да кажа.

— Странно — отговори той. — Ако вие не бяхте англичани, нямаше да ви повярвам. Обаче английските джентълмени не разправят

лъжи. Ако ни е съдено да останем живи, бъдете сигурни, че ще ви се отплатя.

— Игнози, обещай ми едно нещо — помоли сър Хенри.

— Обещавам, Инкубу, приятелю мой, даже преди да чуя — отзова се едрият мъж с усмивка. — Какво е то?

Обещай, че ако някога станеш крал на този народ ще забраниш лова на вещиците, който видяхме тази вечер. И че убиването на хора без съд няма да се извършва в тази страна.

— Игнози помисли малко, след като му преведох думите, и отговори.

— Животът на черните хора не е като живота на белите хора, нито ние ценим живота толкова много, колкото вие. Все пак аз ти обещавам, ако бъде в моята власт да го извърша: вещиците няма да ловуват повече, нито някой ще бъде убит, без да бъде съден.

— Е? Това наистина е цяла сделка — каза сър Хенри. — А сега нека да починем малко.

Напълно, изтощени, ние скоро заспахме. Спахме дълбоко, докато Игнози ни събуди към единадесет часа. Станахме, измихме се и се нахранихме хубаво. След това излязохме да се разходим покрай колибата. С любопитство разглеждахме кукуянските колиби и изучавахме живота на жените.

— Надявам се затъмнението наистина да стане — забеляза сър Хенри, като се връщахме.

— Ако не стане, с нас е свършено — отговорих печално. — Както съм сигурен, че сме живи, така съм сигурен, че някои от тези вождове ще разправи цялата история на краля и тогава ще ни устроят затъмнение, което никак няма да ни хареса.

Завърнахме се в колибата за обед. През останалата част от деня приемахме посещения от учтивост и любопитство. След залеза на слънцето прекарахме няколко спокойни часа, доколкото ни позволяваха лошите ни предчувствия. Най-после към осем и половина дойде пратеник от Туала да ни покани на големия годишен „танц на девойките“, който щеше да се празнува.

Бързо облякохме подарените ни от краля ризници, взехме пушките и амунициите си, за да ги имаме под ръка, ако трябваше да се спасяваме, и се отправихме смело към мястото на празненството, както

ни беше посъветвал Инфадус, въпреки страха и трепета, които изпитвахме.

Обширното място пред кралския краал имаше сега съвсем друг вид от този на предишната вечер. Мрачните редици на бойците се заместваха от редиците на кукуанските девойки. Всяка девойка носеше на главата си венец от цветя. В едната си ръка държаха палмов лист, а в другата дълга бяла лилия. В центъра, огрян от луната, седеше Туала, кралят. В краката му се беше свила Гагул, а до него стояха Инфадус. Скрага и дванадесет телохранители. Присъствуваха още и множество вождове, между които разпознах и нашите посетители от предната нощ.

Туала ни поздрави много сърдечно. Разбира се, аз не пропуснах да забележа как единственото му око злобно се впи в Умбопа.

— Добре дошли, бели хора от звездите — каза той. — Сега ще се насладите на по-различна гледка от тази, която очите ви гледаха на лунната светлина през миналата нощ. Но и тя не е чак толкова хубава. Девойките са приятни за очите и ако не бяха такива, никой от нас нямаше да бъде тук тази нощ (и той посочи с ръка около себе си). Но мъжете са още по-хубави. Целувките и нежностите на жените са сладки, но звукът от сблъскването на копията и миризът на кръвта са още по-сладки. Искате ли да имате жени от нашия народ, бели хора? Ако е така, изберете си най-хубавите тук и ще да имате толкова, колкото желаете.

И той зачака отговора ни.

Предложението не беше непривлекателно особено за Гуд, който като всички моряци имаше слабост към женския пол. Аз като по-стар и по-мъдър предвиждах безкрайните усложнения, които можеха да се породят (защото жените носят със себе си и грижите, тъй сигурно както нощта следва денят) и бързо отговорих:

— Благодарим, кралю, но ние, белите мъже, се женим само за бели жени като нас. Вашите девойки са хубави, но те не са за нас.

Кралят се засмя.

— В нашата страна има поговорка, която казва: „Женските очи са винаги блестящи независимо от цвета.“, и друга, която гласи: „Обичай тази, с която си в момента, защото бъди сигурен, че другата, която е далече, ти е невярна.“ Но може би тези неща не са така на звездите. В страна, където мъжете са бели, всичко е възможно. Така да бъде, бели

хора. Момичетата няма да ви молят. Бъдете отново добре дошли. Добре дошъл бъди и ти, черния. Ако Гагул беше успяла, ти отдавна да беше изстинал. Имаш късмет, че и ти идваш от звездите, ха-ха-ха!

— Аз мога да те убия, преди ти да ме убиеш, о, кралю — отговори спокойно Игнози. — И ти ще изстинеш още преди моите крайници да са се вдървили.

Туала се стресна.

— Ти говориш дръзко, момче — отговори той ядосано, — отиваш много далече.

— Дързък е този, който говори истината. Истината е остро копие, което лети към целта и винаги улучва. Това е предупреждение от звездите, о, кралю.

Туала се намръщи. Единственото му око проблесна свирепо, но той не каза нищо повече.

— Да започнат танците! — извика той.

В следната секунда украсените с цветя девойки се подредиха в групи и запяха, размахвайки нежните палмови листа и белите лилии. Те танцуваха феерично и изглеждаха безплътни на тъжната светлина на изгряващата луна. Ту се въртяха в кръг, ту се срещаха в мима борба, пак се отдръпваха, извиваха се като вихрушка и отново замираха. Беше прекрасно да ги наблюдаваш. Най-после спряха. Тогава една красива млада жена излезе от редиците им и се завъртя в пириет пред нас с такава грация и живост, на които много балерини биха завидели. Когато накрая тя изморена се оттегли, друга зае мястото ѝ. След нея друга и друга, но никоя от тях не надмина дървата, нито по грация, нито по умение, нито по красота.

След като всички избрани момичета танцуваха, кралят вдигна ръката си.

— Коя смятате за най-хубава, бели хора? — попита той.

— Първата — отговорих необмислено. Следващата секунда съжалих, защото си спомних думите на Инфадус, че най-хубавата ще бъда пожертвувана.

— Тогава вашето мнение е мое мнение. И моите очи виждат като вашите очи. Тя е най-хубавата. А това е тъжно за нея, защото тя трябва да умре.

— Трябва да умре! — изписка Гагул и хвърли бърз поглед към бедното момиче, което още не подозираше своята ужасна съдба. То

стоеще на някакви си десет ярда далече в компания с други момичета и лист по лист нервно късаше листенцата на едно цвете от венеца си.

Задържайки с мъка негодуванието си, аз се обърнах към краля:

— Защо, о, кралю? Момичето танцува добре и ни хареса. То е много хубаво. Жестоко е да бъде наградено със смърт.

Туала отговори със смях:

— Такъв е нашият обычай. Каменните фигури, които седят ей там, трябва да получат дела си.

Той посочи към трите далечни върха.

— Ако аз не обрека на смърт най-хубавото момиче днес, нещастие ще; сполети и мен, и моя дом. Такова е поверието сред моя народ. „Ако в деня на танците на девойките кралят не принесе най-хубавото момиче в жертва на древните, които седят и наблюдават от планината, тогава той ще падне, а и неговият род ще загине.“ Чуйте вие, бели хора! Брат ми, който царуваше преди мен, отказа това жертвоприношение, трогнат от сълзите на жената. И той падна. И родът му загина, и аз царувам вместо него. Решено е, тя трябва да умре!

После се обърна към телохранителите.

— Доведете я тук! Скрага, приготви копието си!

Двама мъже скоро я достигнаха. Щом ги видя, момичето мигновено осъзна страшната си съдба, изпища безпомощно и се опита да избяга. Силните мъжки ръце я хванаха и доведоха пред нас въпреки съпротивата и риданията ѝ.

— Как ти е името, момиче? — прописка Гагул. — Какво? Не искаш да отговориш? Веднага ли трябва кралският син да свърши работата си?

При този намек Скрага с още по-сатанинско изражение на лицето пристъпи напред и вдигна голямото си копие. Забелязах как ръката на Гуд се промъкна към револвера му. Горкото момиче забеляза отблъсъка на стоманата през сълзите си и това сякаш го опомни. То престана да се бори и конвултивно закърши ръцете си, треперейки с цялото си тяло.

— Вижте! — извика Скрага весело. — Тя се успокои само при вида на моята играчка, дори преди да я опита — и той потупа широкото острие на копието.

— Само някога да ми се удаде случай, ти ще заплатиш за това, куче такова. — чух Гуд да се заканва тихо.

— Сега, като се успокой, кажи ни името си, моя мила. Говори и не се страхувай — каза подигравателно Гагул.

— О, майко — отговори момичето с треперещ глас, — името ми е Фулата, от рода на Суко. О, майко, защо трябва да умра? Не съм направила нищо лошо.

— Утеши се — продължи старицата със същия отвратителен подигравателен тон. — Ти наистина трябва да умреш в жертва на древните, които седят там — и тя посочи към върховете. — По-добре е да спиш през нощта, отколкото да работиш през деня; по-добре е да умреш, вместо да живееш. А ти ще умреш от ръката на кралския син.

Фулата сви ръцете си от мъка и извика високо:

— О, жестокост, а аз съм тъй млада! Какво сторих, та вече никога да не видя изгрева на слънцето и звездите, които следват пътя му през нощта?! Да не бера росните цветя и да не слушам ромона на водата? Горко ми, че вече няма да видя бащината си колиба, нито да усетя майчина милувка и да се грижа за болното си козленце! Горко ми, че няма да почувствува прегръдката на любимия и да видя очите му в моите; нито да родя мъжки рожби. О, жестокост, жестокост!

Тя отново закърши ръце и обърна обляното си в сълзи и украсено с цветя лице към небето. Изглеждаше толкова красива в отчаянието си, защото наистина беше много хубава жена, че сигурно можеше да стопи сърцето на всеки друг, но не и на трите дяволски изчадия пред нас. Молбите на принц Артур към главорезите, дошли да го ослепят, не са били така покъртителни, както волите на това туземно момиче.

Но те не развлнуваха Гагул, нито нейния господар, въпреки че видях съчувствие по лицата на телохранителите и вождовете. Колкото до Гуд, той изрече някаква дума на негодувание и направи движение, като че искаше да отиде при нея. С женска досетливост осъденото момиче прочете какво минаваше през ума му. С внезапно движение то се измъкна от ръцете на тези, които я държаха, и обви ръцете си около „красивите бели крака“ на Гуд.

— О, бели татко от звездите! — извика то. — Закрий ме с мантията на твоето покровителство! Позволи да се подслоня в сянката на твоята сила, за да се спася. Запази ме от тези жестоки хора и от милостите на Гагул.

— Добре, сърце мое, ще се погрижа за теб — отвърна Гуд на английски с нервно саксонско произношение. — Ела, стани, добро дете — и той се наведе и я хвана за ръката.

Туала се обърна и даде знак на сина си, който се приближи с вдигнато копне.

— Сега е време — пошепна ми сър Хенри, — какво чакаш още?

— Чакам затъмнението — отговорих. — Наблюдавах луната през последния половин час и никога не съм я виждал по-ясна.

— Трябва да рискуваш сега или момичето ще бъде убито. Туала губи търпение.

Аргументът беше много силен и като хвърлих отчаян поглед към светлия лик на луната (и най-запаленият астроном не е очаквал с такова нетърпение небесното явление, за да докаже теорията: си), с цялото достойнство, което можах да си приadam, застанах между сломеното момиче и приближаващото копие на Скрага.

— Кралю! — казах аз. — Това няма да стане. Ние не можем да позволим такова нещо. Пусни момичето да си отиде живо и здраво.

В гнева и изненадата си Туала се изправи от стола си. Шепот на учудване се чу откъм вождовете и редиците на момичетата.

— Няма да стане ли, ти, бяло куче, което лае срещу лъва в собствената му пещера, няма да стане ли? Ти луд ли си? Внимавай, за да не би съдбата на това пиле да сполети и теб, и тези с теб. Как можеш да го предотвратиш? Кой си ти, дето заставаш между мен и волята ми? Оттегли се, казвам! Скрага, убий я! Хей, стражи, хванете тези мъже!

При неговия вик въоръжени мъже изтичаха бързо от колибата отзад, където вероятно са били подгответи нарочно по-рано.

Сър Хенри, Гуд и Умбопа се наредиха до мен и вдигнаха пушките си.

Спрете! — извиках смело, макар че в момента сърцето ми като че падна в стомаха. — Спрете! Ние, белите мъже от звездите, казваме, че това няма да стане. Направете само още една крачка напред и ние ще угасим луната и ще хвърлим страната в тъмнина. Вие ще изпивате нашето вълшебство.

Заплахата ми произведе впечатление. Мъжете се спряха ѝ Скрага застана мирно с вдигнато копие.

Чуйте го! Чуйте го! — изписка Гагул. — Чуйте лъжеца, който казва/ че ще угаси луната като светилник. Нека да го направи и момичето ще бъде пощадено. Да, нека да го направи или да умре заедно с момичето, той и другите с него.

Погледнах към луната. За моя безкрайна радост и облекчение видях, че не бяхме направили грешка. По края на голямото кълбо се забелязваше слаба сянка и като че някакъв дим се събираще върху светлата й повърхност.

Вдигнах тържествено ръка към небето, който пример беше последван от сър Хенри и Гуд, и цитирах един-два реда от „Легендите на Инголдсби“ с най-внушителния тон, на който бях способен. Ом) Хенри съответно ме последва със стих от Стария завет, докато Гуд отправи към царицата на нощта цял куп от класически ругатни, които му дойдоха наум.

Скоро сянката се плъзна по светлата повърхност и когато тя се появи, долових ужасен шепот да се издига от множеството наоколо.

— Погледни, кралю! — извиках. — Погледни, Гагул! Вижте вождове, мъже и жени! Кажете дали белите хора от звездите не държат на думата си и дали говорят празни приказки. Луната потъмнява пред погледа ви. Скоро ще стане тъмно. Да, напълно тъмно, и то по време на пълнолуние. Искахте знамение. То ви е дадено. Закрий лицето си, о, Луна, прибери светлината си, тъй чиста и свещена. Смачкай високомерието на тези пред нас. Нека мрак погълне света!

Вой на ужас се надигна от присъствуващите. Някои стояха като вкаменени от страх, други коленичиха и заридаха. Кралят стоеше мирно, пребледнял под тъмната си кожа. Само Гагул запазваше самообладание.

— То ще премине! — крещеше тя. — Виждала съм такова нещо и преди. Никой човек не може да угаси луната. Не се страхувайте! Стойте спокойно! Сянката ще премине.

— Почакайте и ще видите — отговорих аз, разчитайки на общото възбуждение.

— Продължавай, Гуд, не мога да се сетя за още стихове. Ругай, приятелю!

Гуд достойно изпълни задачата с изобретателните си способности. Никога преди не съм имал и най-слаба представа за широчината, дълбочината и височината на ругателните възможности

на един морски офицер. Той ги изливаше в продължение на десет минути, без да спре и почти без да ги повтори.

Междувременно тъмният обръч пълзеше, цялото огромно множество беше вперило очите си в небето и гледаше мълчаливо като омагьосано. Странни неестествени сенки пропълзяха върху светлата луна. Настъпи злокобна тишина. Всичко замря в мъртъв покой. Сред тези тържествена тишина минутите течаха бавно. Пълната луна постепенно потъваше все по-дълбоко и по-дълбоко в сянката на земята. Мастилените петна по нейния кръг изпълваха с ужасно величие лунните кратери. Голямото бледо кълбо като че ли се приближаваше и растеше. То придоби меден оттенък. После частта от нейната повърхност, която не беше още затъмнена, стана сивопепелява и с приближаването на пълното затъмнение нейните планини и равнини останаха да тлеят червени през кървавия мрак.

Все по-нататък и по-нататък пълзеше тъмната сянка. Вече беше покрила половината от кървавочервеното кълбо. Въздухът се сгъсти и сякаш още повече се запълни с кървав мрак. Ние вече почти не виждахме свирепите лица на хората пред нас. Не се чуваше звук от наблюдалите и Гуд престана да ругае.

— Луната умира! Белите магьосници убиха луната! — изхлипа внезапно Скрага. — Всички ще загинем в тъмнината.

Обладан от страх или гняв, или и от двете, той вдигна копието си и го заби с всичка сила в могъщите гърди на сър Хенри. Но той беше забравил изпратените ни ризници от краля, които ние носехме под облеклото си. Стоманата отскочи, без да причини вреда. Преди да повтори удара си, сър Хенри изтръгна копието от ръката му и го запрати право срещу него. Скрага падна мигновено мъртъв.

При тази гледка, ужасени от настъпващия мрак и злоната сянка, която поглъща луната, редиците на момичетата се разбръкаха в диво безредие и с писъци всички затичаха към вратите. Паниката не спря дотук. Самият крал, последван от пазителите си, някои от вождовете и Гагул, която с учудваща бързина подскача след тях, се отправи към колибите. След няколко минути ние, обречената Фулата, Инфадус и повечето от вождовете, с които бяхме разговаряли предишната нощ, останахме сами с мъртвото тяло на Скрага.

— Ето, вождове — обърнах се към тях, — вие видяхте знамението, което ви дадохме. Ако сте доволни, нека бързо да

избягаме към мястото, за което бяхме говорили. Вълшебството не може да бъде спряно. То ще трае в продължение на час и половина. Нека се възползваме от тъмнината.

— Елате — подкани Инфадус и тръгна.

Вождовете, изпълнени с почитание, последваха примера му, както и ние самите с девойката Фулата, която Гуд държеше за ръка.

Преди да достигнем портата на краала, луната се беше скрила напълно. От всеки кът на небосвода звездите блеснаха на мастилено тъмното небе.

Държейки се един други за ръка, ние с препъване се движехме през мрака.

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА ПРЕД БИТКАТА

За щастие Инфадус и вождовете познаваха отлично пътеките на големия град, така че въпреки тъмнината напредвахме бързо.

Вървяхме около час и нещо, когато затъмнението започна да преминава и този край на луната, който пръв беше изчезнал, стана отново видим. Изведнъж видяхме как от нея бликна сребърен поток светлина, придружен от чудно червено сияние, което като небесна лампа увисна в нощния мрак. Това беше една несравнено красива гледка. След пет минути звездите започнаха да бледнеят и стана толкова светло, че можехме да виждаме наоколо. Тогава видяхме, че бяхме излезли от град Лу и приближавахме към един голям хълм с плоско било, чиято обиколка изглеждаше две мили дълга. Подобно образувание е нещо обикновено в Африка, хълмът не беше много висок. Всъщност най-голямата му височина не беше по-голяма от двеста стъпки, но той имаше формата на подкова и склоновете му бяха доста стръмни и осияни с едри валчести камъни. Билото му представляваше тревисто плато, удобно място за лагеруване. И то наистина беше използувано за разквартирането на една не много малка военна част. Обикновеният гарнизон се състоеше от един полк от три хиляди души, но катерейки се по стръмния склон на хълма при отново блесналата лунна светлина, ние пресметнахме, че тук трябваше да има много повече войска.

На платото заварихме тълпи мъже, току-що станали от сън, сгущени един до друг, треперещи от страх и изпаднали в крайно изумление пред природното явление, на което бяха свидетели. Мълчаливо минахме покрай тях и достигнахме до една колиба в центъра. Там с почуда видяхме да ни чакат двама мъже, натоварени с малкото ни имущество, което бяхме принудени да изоставим в бързото си бягство.

— Аз наредих да ги донесат — поясни Инфадус, — а също и това.

Той посочи отдавна изгубените панталони на Гуд.

В изблик на възторг Гуд се спусна към тях, за да ги обуе.

— Нали моят господар няма да скрие красивите си бели крака!

— възклика Инфадус със съжаление.

Но Гуд настоя и след това само още веднъж кукуанският народ има случай да види отново красивите му крака. Гуд е много срамежлив човек. Оттогава насетне те трябваше да задоволят естетичните си копнежи само с вида на единия му мустак, прозрачното око и подвижните му зъби.

Панталоните на Гуд ни припомниха много работи. Съзерцавахме ги замислено, когато Инфадус ни съобщи, че е заповядал на разсызване полковете да се строят, за да им обясни подробно причините за бунта, решен от вождовете, и да ги запознае със законния владетел на трона — Игнози.

И наистина, веднага щом слънцето се показва, военните части, приблизително двадесет хиляди души, излъчени от цвета на кукуанската армия, се строиха на обширното плато, където отидохме и ние. Мъжете бяха строени в плътно каре и представляваха внушителна гледка. Ние застанахме пред челото на квадрата и скоро бяхме заобиколени от всички главни вождове и военачалници.

След като призова хората към тишина, Инфадус започна да говори. Живо и увлекательно разправи той историята на бащата на Игнози (като всички кукуанци от по-висок ранг, той беше роден оратор), как подло е бил убит от Туала, сегашния крал, а жена му и детето прокудени да умрат от глад. После той изтъкна, че страната страда и пъшка под жестокото управление на Туала и даде за пример деянието от миналата нощ, когато под предлог, че са зложелатели, мнозина от най-благородните в страната бяха съсечени. След това той обясни, че белите богове от звездите, като наблюдавали страната, съгледали нейните тегла и решили въпреки личните си големи несгоди да й помогнат. Разказа как съответно сме взели със себе си законния крал на страната Игнози, който чезнел в изгнание, и сме го превели през планините. Как сме били свидетели на жестокостите на Туала и за да убедим колебаещите се, сме спасили живота на девойката Фулата, като посредством великото си вълшебство сме угасили луната и убили младия злодей Скрага. И сега с готовност заставаме до тях, за да ги

подпомогнем да свалят Туала и да провъзгласят на неговото място законния крал Игнози.

Той завърши изложението си сред възгласи на одобрение. Тогава напред излезе Игнози и започна да говори. След като повтори това, което беше казал чично му Инфадус, той завърши речта си със следните думи:

— Вождове, военачалници, войници и народе! Вие чухте моите думи. Сега трябва да изберете между мен и онзи, който незаконно седи на трона, човекът, който уби брат си и прокуди детето на брат си да умре от студ в нощта. Че аз наистина съм кралят, тези (и той посочи към вождовете) могат да ви уверят, защото те видяха опасаната змия около кръста ми. Ако аз не бях кралят, щяха ли тези бели мъже да застанат до мен с голямото си вълшебство? Вие още треперите, вождове, военачалници, войници и народе. Тъмнината, която те спуснаха над земята, за да смуят Туала и прикрият нашето бягство даже по времето на пълнолуние, не е ли още пред очите ви?

— Виждаме я — отговориха войниците.

— Аз съм вашият крал, казвам ви. Аз съм кралят! — повтори Игнози, изпъна силно едрото си тяло и вдигна огромната бойна брадва над главата си.

— Ако някой между вас твърди, че не е така, нека да излезе напред. Аз ще се боря с него и неговата кръв ще бъде червеният знак на истината. Нека да излезе напред, казвам.

И той размаха огромната брадва, която заблестя на слънчевата светлина.

Изглежда никой не беше склонен да се отзове на поканата на този героичен вариант от песента „Дили, Дили, ела и умри“. Нашият предишен слуга продължи:

Аз наистина съм вашият крал. Ако вие застанете до мен в борбата, аз ще ви поведа към победа и слава. Ще ви дам волове и жени и вие ще застанете начело на всички полкове. Ако падна, ще падна с вас. И чуйте още. Давам ви обещание, че когато седна на мястото на дедите си, кръвопролитията ще престанат в тази страна. Когато искате правосъдие, няма да намирате смърт. Вещиците няма повече да ви ловят и няма да бъдете убивани безпричинно. Никой човек няма да бъде убит, освен ако престъпи законите. Изземването на вашите краали ще престане. Всеки ще спи спокойно в колибата си, без да се страхува.

Правдата ще се разхожда спокойно из страната. Избрахте ли, вождове, военачалници, войници и народе?

— Избрахме, о кралю — проехтя отговорът.

— Добре. Сега обърнете главите си и вижте вестителите на Туала. Те излизат от големия град и тръгват на изток и запад, на север и юг, за да съберат силна армия и погубят мен и вас, и тези, мои приятели и покровители. Утре или може би вдругиден Туала ще дойде с всички, които са му верни. Тогава ще срещне тези, които са истински мъже и не се страхуват да умрат за правото дело. Казвам ви, че те няма да бъдат забравени при разпределянето на плячката. Аз говорих вече, вождове, военачалници, войници и народе. Сега идете по колибите си и се пригответе за боя.

Настъпи мълчание. Един от вождовете вдигна ръката си и в отговор мощно прогърмя кралският поздрав „куум“. Това беше знакът, че полковете приемаха Игнози за крал. Сетне се подредиха по отряди и се оттеглиха.

Половин час по-късно проведохме военен съвет, на който присъствуваха командирите на полковете. За нас беше ясно, че скоро ще бъдем атакувани от превъзходяща ни по численост армия. От нашата позиция на хълма можехме да наблюдаваме събирането на военните сили и вестителите, които излизаха във всички посоки от Лу, с цел да съберат колкото се може повече войска за Туала. Ние имахме на наша страна около двадесет хиляди души. Те принадлежаха към седемте най-добри полка на страната. Според изчисленията на Инфадус и вождовете, Туала можеше да разчита най-малко на тридесет или тридесет и пет хиляди души, които вече се намираха в Лу. Те смятаха, че до обяд на другия ден той ще може да събере още пет хиляди в своя помощ. Разбира се, възможно беше някои части от войската да дезертират и се присъединят към нас, но на това не можеше да се разчита. Междувременно все повече се убеждавахме в голямата предварителна подготовка, която противникът предприемаше. Силни въоръжени части вече заобикаляха основата на хълма, да не говорим за други признания за приближаващата атака.

Инфадус и вождовете обаче бяха на мнение, че този ден няма да има атака. Денят щял да бъде посветен на подготовка, а и на премахване на следите от моралния ефект върху съзнанието на

войската от мнимото вълшебно затъмнение на луната. Те твърдяха, че атаката ще се проведе на другия ден и излязоха прави.

Междувременно се заехме да заздравим позициите си колкото се може по-добре. Почти цялата войска беше хвърлена в работа. Твърде много се свърши през деня, който се оказа доста кратък. Всички пътеки към хълма, използуван повече като санаториум, отколкото като крепост (на хълма най-често са квартирували полковете след служенето си в нездравословните области на страната), бяха внимателно затрупани с купища камъни. Погрижихме се също и другите възможни пътища да станат толкова непристъпни, колкото позволяваше времето. Събрахме големи камъни, струпахме ги на различни места, за да бъдат търкулнати надолу към идващия неприятел. Определихме и местата на различните полкове. Изобщо направихме всяка възможна подготовка, която нашата съвместна изобретателност можа да измисли.

Точно преди залез, когато почивахме след извършената работа, забелязахме малка група мъже да идва откъм Лу. Единият от тях носеше в ръката си палмов лист, което означаваше, че идва с мисията на пратеник.

Когато ни приближиха, Игнози, Инфадус, някои от вождовете и ние слязохме към подножието на хълма, за да ги посрещнем. Човекът с палмовия лист изглеждаше смел и беше наметнат с отличителната леопардова кожа.

— Приветствувам ви — извика той, когато дойде наблизо. — Кралски поздрав на тези, които откриват безбожна война на краля. Лъвски поздрави на чакалите, които ръмжат около петите му.

— Говори! — казах аз.

— Ето кралските думи: „Предайте се на кралската милост, за да не ви сполети нещо много лошо. Рамото на черния бик вече е одрано и кралят го развежда кървящ из лагера.^[1]“

— Какви са условията на Туала? — запитах с интерес.

— Условията му са милостиви, достойни за един велик крал. Тези са думите на Туала, едноокия, силния, съпруг на хиляда жени, господар на кукуаните, пазител на великия път (Соломоновия път), възлюбен от странниците, застанали в мълчание на планините там (трите върха), теле на черната крава, слон, чийто стъпки тресат земята, ужас за зломислещите, щраус, чийто бяг покорява пустинята,

огромния, черния, мъдрия потомък на поколения крале. Тези са думите на Туала: „Аз ще имам милост и ще се задоволя с малко кръв. Един на всеки десет ще бъде убит, останалите ще бъдат пуснати на свобода. Но белият човек Инкубу, който уби моя син Скрага, и черния човек, неговият слуга, който иска да седне на моя трон, и Инфадус, моят брат, който скрои бунт срещу мен, те ще умрат чрез мъчение и ще ги пренеса дар на Мълчаливците.“ Тези са милостивите думи на Туала.

Посъветвах се малко с останалите и отговорих с висок глас, за да могат войниците да ме чуят.

— Върни се назад ти, куче на Туала, който те изпраща, и му кажи, че ние, Игнози, истинският крал на кукуаните, Инкубу, Бугуян и Макумазан, тримата мъдреци от звездите, които затъмниха луната, Инфадус от кралския род и събраните тук военачалници и народ отговаряме така: няма да се предадем и преди слънцето да се скрие втори път, трупът на Туала ще изстива пред кралската порта и Игнози, чийто баща Туала уби, ще царува вместо него. Сега си върви, за да не бъдеш бичуван, и внимавай, когато дигаш ръка срещу такива като нас.

Пратеникът се изсмя високо:

Мъжете не се плашат от такива надути думи — извика той. — Покажете се така смели утре, о, вие, които затъмнихте луната. Гледайте, бийте се и се веселете, преди гаргите да разнесат костите ви, по-бели от лицата ви. Довиждане. Може би ще се срещнем в битката, моля: да ме чакате, бели мъже.

И с този изблик на сарказъм той се оттегли. Почти веднага след него слънцето залезе.

През тази нощ бяхме много заети. Въпреки умората, доколкото лунната светлина ни позволяваше, приготовленията за утрешната битка продължиха. От мястото, където заседавахме, непрекъснато тръгваха и пристигаха пратеници. Най-сетне около един часа след полунощ всичко, което можеше да се направи, вече беше готово. С изключение на някое провикване на часовоя, целия лагер потъна в сън. Сър Хенри и аз, придружени от Игнози и един от вождовете, слязохме в подножието на хълма, за да огледаме предните постове. По пътя ни внезапно от най-неочаквани места проблясваха копия на лунната светлина, за да изчезнат отново, щом произнасяхме паролата. Ясно беше, че никой не спеше на поста си. Върнахме се назад, проправяйки

пътя си между хилядите заспали воини, мнозина от които спяха последния си земен сън.

Лунната светлина трептеше по копията и играеше по лицата на бойците, като им придаваше неестествен вид. Пронизващият нощен вятър развяваше дългите им украшения от пера. Те лежаха в диво безредие, с прострени ръце и свити колена. Стройните им силни тела изглеждаха свръхестествени и нереални на лунната светлина.

— Колцина от тях ще бъдат живи утре по това време? — запита сър Хенри.

Поклатих глава и отново погледнах заспалите мъже. В умореното ми и възбудено въображение се стрелна мисълта, смъртта ги беше вече докоснала. Мислено виждах избраните да умрат утре. Сърцето ми се изпълни със съзнанието за тайната на човешкия живот и безкрайна тъга за неговата безполезност и мъка. Тази нощ хиляди спяха здрав сън, а утре те и много други с тях, а може би и ние между тях, нямаше да бъдат между живите. Жените им ще останат вдовици, децата — сираци. Те няма никога да видят отново дома си. Само старата луна ще продължава да свети неизменно от небето, нощният вятър ще огъва тревите и обширната земя ще продължава да спи спокойно, както е правила това векове наред преди нас и ще го прави, след като всички бъдем вече забравени.

Много още такива разсъждения минаха през главата ми, защото колкото по оставявам, трябва със съжаление да кажа, че все повече ме обхваща този отвратителен навик да размишлявам.

Стоях и наблюдавах мъглиявите и фантастични очертания на спящите воини и разбрах значението на тяхната поговорка „спят върху копията си“.

— Къртис — обърнах се към сър Хенри, — изпаднал сам в жалко, страховито състояние.

Сър Хенри поглади жълтата си брада и с усмивка каза:

— Чувал съм да правиш такова изказване и преди, Куотърмейн.

— Сега наистина го казвам. Знаеш ли, много се съмнявам дали някой от нас ще остане жив до утре вечер. Ние ще бъдем атакувани от превъзходяща ни сила. Крайно невероятно е да успеем да се задържим на това място.

— Във всеки случай ще дадем добър урок на някои от тях. Виж. Куотърмейн, тази работа, наистина е неприятна. Откровено казано, не

трябващо да се забъркваме в нея. Обаче вече сме се хванали, така че ще тряба да я довършим, както може най-добре. Що се отнася до мен, бих предпочел да умра в битка, отколкото по друг начин. Сега, след като почти няма шанс да намеря горкия си брат, нещата ми се виждат по-лесни. Но съдбата закриля смелите и ние може да успеем. Във всеки случай клането ще бъде ужасно. За да запазим доброто си име, ще тряба да бъдем на най-опасните места.

Последната забележка на сър Хенри беше произнесена с тъжен глас, но блясъкът на очите му го опровергаваше. Хрумна ми, че сър Хенри Къртис наистина обича да се бие.

След това отидохме да си легнем и спахме няколко часа.

Точно преди зори бяхме събудени от Инфадус, който дойде с вестта за голямо раздвижване в Лу. Съобщи ни също, че леки части от кралските войски нападали предните ни постове.

Станахме и бързо се пригответхме за боя. Сложихме си и ризниците, за които бяхме много благодарни при сегашните обстоятелства. Сър Хенри отиде дотам, че се облече като местните бойци.

— Когато си в Кукуаналанд трябва да правиш това, което кукуаните правят — забеляза той, навличайки блестящата стомана върху широкия си гръден кош. Тя му прилепна пътно. Но той не се задоволи с това. По негова молба Инфадус го снабди с пълен комплект бойно облекло. На врата си завърза леопардово наметало, каквото носят военачалниците. На главата си сложи украсение от черни щраусови пера, носено само от висши военачалници, а около кръста си великолепна мучка от бели волски опашки. Чифт сандали от козя кожа, тежка бойна брадва с дръжка от рог на носорог, кръгъл железен щит, покрит с бяла волска кожа и подобаващо число толи или ножове за хвърляне, довършваха облеклото му. Към него обаче той прибави и своя револвер.

Облеклото несъмнено беше туземно, но трябва да призная, че никога не бях виждал по-хубава картина от тази, която представляваше сър Хенри Къртис в него. То подчертаваше великолепното му телосложение до най-голяма степен и когато не след дълго се яви Игнози, облечен в подобен костюм, помислих си, че рядко могат да се видят двама такива прекрасни мъже.

На Гуд и мен ризниците не стояха чак толкова добре. Но да започна с Гуд. Той настояваше да задържи панталоните си и какъвто беше нисък и набит, с монокъл, с половин обръснато лице, облечен в риза, внимателно напъхана в одърпаните му плюшени панталони, изглеждаше повече поразителен, отколкото внушителен. Аз пък навлякох върху всичките си дрехи голямата за мен ризница, така че тя се изду по един твърде непривлекателен начин, но се отказах от панталоните си и реших да вляза в битката с голи крака. Щеше да ми бъде по-леко в случай, че се наложеше да се оттеглим бързо. Задържах само велдшуните си. В този си вид плюс копие и щит, които не знаех как да използвам, няколко толи, револвера и огромно украшение от пера, което забодох отгоре на ловджийската си шапка, за да си предам по-войнствен вид, завърши скромното си облекло. В допълнение на всичко това, разбира се, носехме и пушките си. Мунициите обаче бяха недостатъчни и пушките щяха да се окажат безполезни в случай на атака. Затова наредихме да ги носят след нас.

Веднага щом се приготвихме, хапнахме набързо и тръгнахме, за да видим как се развиват нещата. В единия край на равното планинско било се издигаше малка постройка от кафяви камъни, която имаше двойното предназначение — на главна квартира и бойна кула. Тук заварихме Инфадус, заобиколен от полка си. Сивите, който полк без съмнение беше елитната част от кукуанската армия и първият, който бяхме видели в най-отдалечения краал. Този полк от три хиляди и петстотин здрави мъже бе определен за резерв. Мъжете лежаха на тревата по отряди и наблюдаваха как кралските сили прииждат от Лу, приличащи на дълги колони мравки. Тези колони изглеждаха безкрайни и всяка от тях се състоеше приблизително от 11 или 12 хиляди души. Веднага щом излязоха от града, колоните се прегрупираха на три части. Едната част се отправи надясно, другата наляво, а третата пое бавно към нас.

— А — възклика Инфадус, — те се готвят да ни нападнат едновременно от три страни.

Това беше твърде сериозно за нашето положение на върха на хълма, който имаше най-малко миля и половина окръжност. Дължината беше много голяма, а за нас беше важно да сгъстим доколкото можехме сравнително малката си отбрана. Невъзможно беше да диктуваме на противника как да ни нападне. Оставаше ни да

се погрижим да го посрещнем най-добре и съответно разпратихме заповеди до различните полкове да се приготвят за отблъскване на отделните атаки.

---

[1] Този жесток обичай не съществува само сред кукуаните. Той е разпространен и сред други африкански племена при обявяването на война или някое друго важно обществено събитие — Б.а. ↑

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА НАПАДЕНИЕТО

Трите колони ни приближаваха бавно, без най-малък признак на бързане или възбуда. Когато достигнаха на около петстотин ярда от нас, главната или по-точно средната колона се спря при основата на едно равно място, което се изкачваше нагоре по хълма, за да даде възможност на другите две колони да ни заобиколят. Нашата позиция имаше форма на подкова, обърната с двата си края към Лу. Без съмнение те смятаха да ни нападнат едновременно от три страни.

— Ex, да имах една „гетлинг“^[1] — въздъхна Гуд, наблюдавайки гъстите редици под нас, — за двадесет минути щях да разчистя полето.

— Тъй като не притежаваме такава, излишно е да съжаляваме. Но нека да опитаме един изстрел, Куотърмейн. Хайде да видим на какво разстояние ще удариш от оня високия, дето изглежда, че командува. Басирал се две към едно, че няма да улучиш. А също и по една златна лира, която честно ще си платим, ако някога се измъкнем оттук, че куршумът ти няма да мине по-близо от десет ярда до него.

Това ме подразни, така че заредих експресната пушка с хубав куршум и почаках, докато моят „приятел“ се отдалечи на около десетина ярда от войската, за да може да разгледа по-добре нашата позиция. Придружаваше го само ординарецът му. Тогава залегнах върху скалата и се прицелих в него. Пушката, като всички експресни, имаше мерник само до триста и петдесет ярда, така че за да коригирам траекторията, аз се прицелих във врата му, като според пресмятанията си трябваше да го улуча в гърдите. Той стоеше доста спокойно и това ме улесняваше. Но дали поради вятъра или поради факта, че човекът отстоеше на голямо разстояние, не зная защо, но ето какво се случи. След като прецених, че съм се премерил добре, натиснах спусъка и когато облачето дим се разсея, за мое разочарование видях човека да стои невредим, докато ординарецът му, който отстоеше най-малко на три краски, вляво, да лежи проснат на земята, очевидно мъртъв.

Военачалникът, в който се бях целил, се обърна бързо и затича към частта си, явно разтревожен.

— Браво, Куотърмейн, здравата го изплаши — присмя се Гуд.

Това много ме ядоса. Не обичах да се излагам пред свидетели, ако можех да го избягна. Когато можеш да вършиш само едно нещо добре, трябва да си пазиш името. Ядосан от неуспеха си, аз изстрелях втория куршум. Горкият човек разпери ръце и падна на земята. Този път не сърках. И искам да подчертая, че това доказва колко малко мислим за другите, щом собствената ни гордост или репутация са засегнати. Бях достатъчно коравосърден, щом изпитах радост при тази гледка.

Нашите воини, свидетели на моя подвиг, завикаха диво от радост пред явното вълшебство на белите хора, което те взеха като знамение за победа, докато в частта, която беше командувал убитият, настана смущение. Сега пък сър Хенри и Гуд вдигнаха своите пушки и започнаха да стрелят. Последният ожесточено стреляше в гъстата маса пред себе си с автоматичната уинчестърка. Аз също дадох още един-два изстрела, така че накрая, доколкото можахме да видим, бяхме извадили от строя осем или девет човека, преди да се отдръпнат от обсега на пушките ни. Точно когато спряхме да стреляме, чухме зловещи викове откъм дясната си страна, а след това те се повториха и от лявата ни страна. Другите две дивизии ни нападаха.

Чувайки виковете, човешката маса пред нас се разреди малко и настъпи към хълма нагоре по голия склон с бавно полюшване, пеейки някаква гърлена песен. Ние подновихме стрелбата си. Игнози също ни подпомагаше от време на време. Въпреки че свалихме няколко мъже, не произведохме по-голям ефект сред могъщия наплив на въоръженото множество, отколкото като хвърляш камъчета срещу идващата вълна.

Те се приближаваха с викове и звън на копия. Скоро се натъкнаха на нашите постове, скрити между скалите в подножието на хълма. След това прииждането им се забави, макар още да не бяхме оказали сериозна съпротива, тъй като атакуващите трябваше да се изкачват нагоре, което затрудняваше дишането им. Нашата първа отбранителна линия се намираше по средата на хълма, втората — на около петдесет ярда по-нагоре, докато третата беше наредена по края на платното.

Те напредваха, крещейки бойния си вик: „Туала, Туала, чиле, чиле!“ (Туала, Туала, бий, бий.)

„Игнози, Игнози, чиле, чиле“ — отговориха нашите хора.

Те вече бяха дошли доста наблизо и толите започнаха да хвърчат напред-назад. С отвратителен вой битката започна.

Напред-назад се люшкаше масата от вкопчили се в жестока битка яки воини. Бойците падаха така често, както листата през есента. Не след дълго обаче превъзходящата численост на атакуващите надделя и нашата първа отбранителна линия се огъна назад, сливайки се с втората. Тук борбата стана много жестока, но отново нашите хора бяха избутани назад и нагоре, докато накрая, само десет минути след започването на битката, третата ни отбранителна линия влезе в действие.

За щастие по това време нападателите вече бяха много уморени, а при това бяха загубили и доста убити и ранени. Да се промъкнат отвъд третия ред от копия беше извън силите им. Няколко мига гъстата маса от биещите се воини се люлееше напред-назад в ожесточения прилив и отлив на битката и изходът беше съмнителен. С пламтящи очи сър Хенри наблюдаваше ожесточеното сражение. Без да пророни дума, той се впусна напред и последван от Гуд, се хвърли в разгара на боя. Аз останах на мястото си, където бях.

Съзирайки високата му фигура сред редиците си, войниците завикаха одобрително:

— Нанзия ункунгунклово! Слонът е тук! Чиле! Чиле!

Това като че беше решителният момент и изходът от боя не беше вече под съмнение. Инч по инч, биейки се с отчаяна решителност, отблъснатите атакуващи сили отстъпваха надолу по хълма, докато накрая в безредие се оттеглиха при резервите си. Тогава при нас се яви един пратеник на нашите сили да доложи, че и атаката отляво била отблъсната. И точно когато се поздравявахме с временното приключване на битката, за най-голям наш ужас видяхме хората си от дясната отбранителна линия да бягат през полето, преследвани от неприятелските пълчища, които очевидно ги бяха разбили.

Игнози, който стоеше до мен, с един поглед схвани положението и издаде бърза заповед. Незабавно резервният полк около нас, Сивите, се строи.

Игнози отново изкомандува. Заповедта му беше подета и предадена от командирите. В следващата секунда за голямо мое недоволство се намерих сред свирепата атака на идващия неприятел.

Стараейки се да се прикривам, доколкото може, зад могъщия гръб на Игнози, правех всичко от лошо по-лошо и като че нарочно се излагах на показ да ме убият. За минута или две, струваше ми се, че времето тече твърде бързо, ние се включихме в бягащите групи на нашите хора, които веднага започнаха да се строяват зад нас. Сигурен съм, че след това не помня какво се случи. Всичко, което помня, е ужасният шум от сблъскването на щитовете и внезапното появяване на един огромен грубиян, чиито очи буквално щяха да изскочат от орбитите. Той неочеквано застана срещу мен с кървавото си копие в ръка. Но с гордост мога да кажа, че запазих самообладание. При такова положение много хора биха изгубили ума и дума. Мигновено схванал, че където стоях, щяха веднага да свършат с мен и се хвърлих на земята пред него. Това беше добре измислено, защото той се спъна в проснатото ми тяло и падна. Но преди да се изправи отново, аз вече бях станал и уредих работата с револвера си.

Веднага след това обаче някой ме повали и повече нищо не помня.

Когато се съвзех, намерих се отново в главната квартира, а Гуд се беше надвесил над мене с една кратуна вода.

— Как се чувствуваш, стари приятелю? — попита той загрижено. Аз се изправих и се разтърсих, преди да отговоря.

— Доста добре, благодаря.

— Слава богу! Когато видях да те носят насам, просто ми стана зле. Мислех, че е свършено с теб.

— Не този път, моето момче. Предполагам, че само са ме хлопнали по главата, та съм изгубил съзнание. Как завърши всичко?

— Досега ги отблъснахме навсякъде. Загубите са доста тежки. Имаме почти две хиляди убити и ранени, а ония трябва да са изгубили три хиляди. Погледни, виж каква картина!

И той посочи дълги редици мъже, които идваха насам, подредени по четириима. Всяка група носеше някаква табла, направена от кожа, с нещо като дръжки в четирите края. Кукуянската армия беше снабдена с голямо количество такива носилки. Върху тези табли, а техният брой беше безкраен, лежаха ранените. Щом ги донасяха, те бързо бяха преглеждани от лекителите. Към всеки полк имаше прикрепени по десетина такива специалисти. Ако раната не беше фатална, отнасяха ранения настрани и се погрижваха за раната му, според възможностите

при дадените обстоятелства. Но от друга страна, ако състоянието на ранения се окажеше безнадеждно, следваше нещо ужасно, макар безсъмнено то да беше проява на най-сърдечна, милост. Някой от личителите под претекст, че извършва преглед, бързо прерязваше с острия си нож една артерия и минута по-късно раненият безболезнено издъхваше. Много подобни случаи имаше през този ден. Фактически тия операция се извършваше в случаите, когато раната беше в тялото. Оздравяването на рана, причинена от проникването на огромните копия, употребявани от кукуните, беше безнадеждно. В повечето случаи горките ранени бяха в безсъзнание, а фаталното прерязване артерията на другите се извършваше толкова бързо и безболезнено, че те едва ли го чувствуваха. Но все пак сцената беше страхотна, трудно поносима за нашите нерви. Не си спомням нещо друго да ми е правило такова поразяващо впечатление, както преустановяването на болките на тези храбри войници от окървавените ръце на личителите. Само веднъж бях виждал нещо подобно, а именно когато след една битка видях суазите да заравят живи безнадеждно ранените.

За да избегнем ужасната картина, отидохме към другия край на бойната кула, където заварихме да се съвещават сър Хенри, все още с окървавена бойна брадва в ръка, Игнози, Инфадус и един-двама вождове.

— Слава богу, че си тук, Куотърмейн. Не мога добре да разбера какво иска да предприеме Игнози. Изглежда, че след като отбихме атаката, Туала възнамерява да ни обсади с цел да ни умори от глад. Той получава и големи подкрепления.

— Но това е ужасно!

— Разбира се, особено след като Инфадус казва, че запасът от вода е на привършване.

— Така е, господарю — каза Инфадус. — Изворът бързо се изчерпва. Не може да задоволи нуждите на толкова много хора. Преди да се стъмни, всички ще бъдем жадни. Слушай, Макумазан, ти си умен и без съмнение си видял много войни в земите, откъдето идваш, ако, разбира се, воюват на звездите. Кажи ни сега какво трябва да правим. Туала е докарал пресни сили на мястото на падналите. Но Туала получи урок. Соколът не е смятал, че ще намери чаплата подгответена. Нашата човка прободе гърдите му. Той няма да ни нападне отново. Ние

също сме ранени и той ще изчака да умрем. Той ще ни опаше, както змията опасва жертвата си, и ще води борбата на изчакването.

— Разбирам те — казах аз.

— Така ти виждаш, Макумазан, че нямаме вода тук, а и храната ни е много малко. Трябва да изберем едно от трите: да изгаснем като гладен лъв в дупката си, да се опитаме да си пробием път на север или — тук той се изправи и посочи към гъстата маса наши неприятели — да се спуснем направо към гърлото на Туала. Нашият голям герой Инкубу днес се би като бизон и войниците на Туала падаха под брадвата му като царевицата под градушка, с очите си видях — Инкубу казва да нападнем. Слонът е винаги наклонен да напада. Но да чуем какво казва Макумазан, хитрата стара лисица, който много е видял и предпочита да ухапе врага си изотзад. Последна дума има Игнози, кралят, защото да се решава войната е кралско право. Нека чуем твоят глас, о, Макумазан, а също и гласа на този с призрачното око.

— Какво ще кажеш ти, Игнози? — попитах аз.

— Не, татко мой — отговори нашият бивш слуга, който сега облечен в пълно бойно туземно облекло, изглеждаше крал-воин от главата до петите, — говори ти и позволи на мен, който съм дете в мъдростта пред теб, да чуя твоите думи.

Притиснат по този начин, след като набързо се посъветвах с Гуд и сър Хенри, изказах накратко мнението си в смисъл, че след като сме уловени като в капан и предвид свършването на водния запас, най-добре ще бъде да нападнем фронтално войската на Туала. Препоръчах атаката да бъде проведена веднага, „преди раните ни да се подлютят“ и преди гледката от прииждащите сили на Туала да окаже въздействие върху сърцата на нашите войници и смелостта им да се разтопи, както сланината пред огъня. В обратен случай, изтъкнах аз, някои от војдовете могат да променят мнението си, да се помирят с Туала, да избягат при него и даже да ни предадат в ръцете му.

Моето мнение беше посрещнато с одобрение. Никъде другаде преди и след това мнението ми не е било приемано с такова уважение, както сред кукуланите.

Но истинското решение за нашето поведение можеше да бъде взето само от Игнози. Той беше признат за законен крал и имаше право да упражнява почти неограничена власт. То включваше и последното

решение по главните военни въпроси и сега всички очи се обърнаха към него.

След известно мълчание, през което време изглеждаше да мисли съсредоточено, той проговори:

— Инкубу, Макумазан и Бугуян, храбри бели мъже и мои приятели; Инфадус, чично мой, и вие, вождове! Сърцето ми е решено. Днес ще нападна Туала и ударът ще реши съдбата ми и моя живот. Моя живот, а и вашия също. Чуйте! Ще нападна така: вие виждате как хълмът се закривява като полумесец и как полето се промъква нагоре към нас като зелен език.

— Виждаме — отговорихме.

— Добре. Сега е пладне и хората ядат и почиват след битката. Когато слънцето измине малко път към тъмнината, нека твоят полк, чично мой, да настъпи с още един полк надолу към зеления език. Когато Туала го види, той ще хвърли своите сили, за да ги смачка. Но мястото е тясно и полковете могат да се срещнат само по един едновременно. Така че те ще бъдат унищожавани един по един и очите на цялата войска на Туала ще бъдат вперени в битката, подобна на която не ще е виждал никой от присъстващите. И с тебе, чично мой, ще тръгне и Инкубу, моят приятел, така че когато Туала види бойната му брадва да блести в първите редици на Сивите, сърцето му да се свие. Аз ще тръгна с втория полк, който ще ви следва, така че ако бъдете унищожени, което може да се случи, все пак ще остане кралят, за когото да се бият. С мен ще дойде Макумазан, мъдрият.

— Това е добре, о, кралю — каза Инфадус, който ясно разбра сигурното унищожаване на своя полк, но го прие с пълно спокойствие. Наистина тези кукуани са чудесен народ. Смъртта не представлява ужас за тях, когато я срещнат изпълнявайки дълга си.

— И докато очите на многобройните полкове на Туала бъдат впити в битката — продължи Игнози, — една трета от мъжете, които са ни останали живи (т.е. около шест хиляди), ще се промъкне по десния рог на хълма и ще се озове срещу лявото крило на войската на Туала. Втората трета ще се промъкне по левия рог, за да нападне дясното крило на Туала. И когато видя, че роговете са готови да се нахвърлят върху Туала, тогава аз с хората, които са ми останали, ще се хвърля в лицето на Туала. Ако провидението ни покровителствува, денят ще бъде наш и преди нощта да придвижи конете си от планината

до другите планини, ние ще се настаним спокойно в Лу. А сега нека се нахраним и пригответим, а ти, Инфадус, се погрижи планът ми да бъде изпълнен. И почакай, нека моят бял баща Бугуян да тръгне с десния рог, така че неговото блестящо око да дава кураж на войниците.

Приготвленията за атаката, така кратко изказани, бяха проведени в действие с бързина, която може само добре да говори за отличните качества на кукуанската военна система. В по-малко от час раздадените дажби на хората бяха погълнати, трите дивизии се сформираха, планът за атаката беше обяснен на командуващите и цялата сила (с изключение на стражата, оставена при ранените), на брой около осемнадесет хиляди души, беше готова за действие.

Скоро дойде Гуд и протегна ръка на сър Хенри и мен.

— Довиждане, другари — каза той, — тръгвам с дясното крило съгласно заповедите. Ето защо дойдох да се сбогуваме, защото може да не се видим вече — добави той многозначително.

Стиснахме мълчаливо ръцете си без проява на много чувства, както е присъщо на англичани.

— Това е доста забъркана работа — каза сър Хенри и неговият дълбок глас леко потрепера. — Да си призная, не очаквам да срещна утрешното слънце. Доколкото предполагам, Сивите, към които ще се присъединя, ще се бият, докато бъдат изтребени напълно, за да дадат възможност на крилата да се спуснат незабелязано и ударят крилата на Туала. Но тъй да бъде! Във всеки случай ще бъде мъжка смърт. Довиждане, стари приятелю. Бог да те благослови. Надявам се, че ще успееш да се измъкнеш жив и ще намериш диамантите. Но ако сполучиш, послушай съвета ми и никога не се захващай повече с претенденти за престоли.

В следващата секунда Гуд пусна ръцете ни и си отиде. След него дойде Инфадус и отведе сър Хенри на мястото му в първите редици на Сивите, докато аз, изпълнен с лоши предчувствия, тръгнах с Игнози към мястото си във втория атакуващ полк.

---

[1] Гетлинг — вид картечница, старо огнестрелно оръжие на името на изобретателя си Р. Гетлинг — Б.пр. ↑

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

ПОСЛЕДНИЯТ БОЙ НА СИВИТЕ

Няколко минути по-късно определените за провеждане на фланговото нападение полкове се отдалечиха мълчаливо, грижливо прикривайки се зад възвищенията, за да се изплъзнат от будните очи на наблюдателите на Туала.

Измина още половин час от заминаването на „роговете“ или тъй наречените крила на войската, преди Сивите и резервният полк, известен като Бизоните, да предприемат някакво действие. Те сформираха фронталната част на войската, имаща за задача да понесе най-голямата тежест от битката.

Двата полка бяха с почти напълно запазени сили. Сутринта Сивите бяха в резерва и изгубиха съвсем малък брой хора при отблъсването на атаката, която успешно сполучи да пробие нашата отбранителна линия. Това беше същата атака, в която бях въвлечен и за жалост така глупаво повален. Полкът на Бизоните беше образувал третата отбранителна линия вляво. Понеже атаката на това място не успя да пробие през втората ни линия, той въобще не беше влизал в действие.

Инфадус, който беше хитър стар военачалник и разбираше колко е важно да се поддържа духът на мъжете в навечерието на такова отчаяно сражение, използува времето, за да се обърне към полка си — Сивите — с подходяща реч. Той им обясни честта, с която се удостояват — да бъдат начело в борбата, както и честта да се бие сред техните редици големият бял герой от звездите. Обеща им също големи награди от добитък и повишение на всички оживели в случай, че Игнози спечели битката.

Погледнах към дългите редици развети черни пера със смуглите лица под тях и въздъхах при мисълта, че най-много след един къс час, ако не всички, то повечето от тези великолепни бойци ветерани, от които нито един не беше под четиридесетгодишна възраст, ще се търкалят умрели в праха. Не можеше да бъде другояче. Те щяха да

бъдат пожертвувани чрез безумно смелото решение, присъщо на великия пълководец, който често жертвува известно число хора, за да спести силите си и победи с останалата част от войската си. Те бяха предопределени да умрат и го знаеха. Тяхна задача беше да въвлекат в тесния проход под нас полк след полк от армията на Туала до своето пълно унищожение или докато крилата на войската намереха удобен случай да атакуват. Въпреки това обаче у тях нямаше нито колебание, а върху лицето на нито един войник не се забелязваха признания на страх. Те отиваха на сигурна смърт. Никога вече нямаше да видят светлината на деня и все пак приемаха съдбата си, без да трепнат. В този момент не можех да не сравня тяхното душевно състояние с моето, което далеч не беше така спокойно. Придружих сравнението си с въздишка на завист и възхищение. Не бях виждал такава абсолютна преданост към чувството за дълг и такова съвършено безразличие към неговите горчиви перспективи.

— Вижте вашия крал! — завърши старият Инфадус, сочейки към Игнози. — Бийте се и умрете за него. Такъв е дългът на смелите. А с проклятие и срам да се покрие навеки името на този, който трепери пред смъртта за краля си или обърне гръб на неприятеля. Вижте своя крал! Вождове, военачалници и войници, отдайте своята почит на свещената змия, а след това вървете натам, където Инкубу и аз ще ви покажем пътя към сърцето на армията на Туала.

За момент настъпи тишина, а после внезапно от подредените редици пред нас се надигна тътен, подобен на далечния рев на морето. Причиняващо го тихото удряне на дръжките на шест хиляди копия върху шита на притежателите им. Тътенът бавно се разстилаше нашироко и високо, докато се превърна в грохот. Екът му наподобяваше гръмотевиците от отсрешните планини. Постепенно той намаля и бавно замря в тишина, из която мощно прогърмя кралският поздрав.

Игнози истински можеше да се гордее в този ден, защото надали някой римски император е бил така приветствуван от „готовите да умрат“ гладиатори.

Той прие тази величествена проява на почит с повдигане на бойната си брадва. След това Сивите се строиха в три редици, всяка една от около хиляда бойци без командирите. Когато и последната редица отмина на около петстотин ярда, Игнози застана начело на

Бизоните. Те също бяха подредени в три редици. Той даде команда за тръгване и ние потеглихме. Няма нужда да споменавам за прочувствените молитви, които произнасях, само и само да можех да измъкна кожата си невредима от цялата тази работа. В много необикновени положения бях изпадал през живота си, но никога в такова неблагоприятно, в каквото се намирах в момента и от което шансът ми за спасение изглеждаше съвсем малък.

Когато достигнахме края на платото, Сивите бяха вече на половината път надолу по склона. Там започващата зелената ивица, която като език се вмъкваща нагоре в планината, както издатъкът от конското копито се вмъква в подковата. Оживлението в лагера на Туала, разположен долу в полето, беше много голямо. Полк след полк се виждаха да се отправят с бърз ход нагоре с цел да достигнат основата на тревния език, преди атакуващата войска да навлезе в полето на Лу.

Това парче земя, подобно на език, беше само никакви си триста ярда дълго. В основата си или по-точно в най-широката си част не беше повече от четиристотин и петдесет крачки широко, а на върха си едва ли имаше и деветдесет крачки. Сивите, които при спускането си надолу бяха образували колона, щом достигнаха мястото, където то се разширява, отново сформираха тройната си редица и замряха в очакване.

Тогава ние, Бизоните, се придвишихме по върха на езика и като резерва заехме мястото си на около стотина ярда зад последната редица на Сивите, малко по-високо от тях. Междувременно имахме възможност да наблюдаваме цялата войска на Туала, която очевидно беше подсиlena след сутрешната битка. Сега, без да се смятат загубите им, тя наброяваше не по-малко от четиридесет хиляди. Когато наблизиха основата на езика, те се поколебаха пред открытието, че само поединично полковете можеха да минат през теснината. Смути ги също обстоятелството, че там, само на осемдесет ярда от устието, неуязвим от другаде освен отпред поради стръмните склонове на каменистата почва от двете им страни, стоеше прочутият полк на Сивите, гордостта и славата на кукуянската армия, готов да защити пътя срещу тях, също както тримата римляни някога са защищавали моста срещу хилядния неприятел. Неувереността им ги принуди да спрат настъплението си. Изглежда нямаха желание да кръстосат

копията си с нашите три редици навъсени бойци, застанали в твърда решителност.

Скоро един висок военачалник с обичайното украсение от люлеещи се щраусови пера изтича нагоре, придружен от група вождове и ординарци. Стори ми се, че това е не друг, а самият Туала. Той даде никаква заповед и първият полк с вик настъпи към Сивите, очакващи ги с мълчаливо спокойствие. Когато нападателите ги приближиха на около четиридесет ярда, облак от толи се изсипа шумно върху гъстите им редици.

Те изведнъж отскочиха, но после ревнаха и с вдигнати копия се понесоха напред. Двата полка се вкопчиха в смъртоносна схватка. В следващата минута като гръм проеча грохотът от сблъскалите се щитове и сякаш цялото място оживя от отблясъците на пронизващите копия. Но това не трая дълго. Редиците на нападателите постепенно изтъняха. С нарастващо надмощие Сивите ги прегазиха, прилични на голяма вълна, помитаща потъналия риф. Схватката приключи. Този полк беше напълно унищожен, но и от Сивите бяха останали само две редици. Една трета от тях бяха мъртви.

Бойците отново се наредиха рамо до рамо и спряха мълчаливо в очакване на ново нападение. Щастлив, съзрях жълтата брада на сър Хенри и самия него да подрежда редиците. Той беше още жив!

Междувременно ние се придвишихме към мястото на сражението, затрупано от около четири хиляди човешки същества, умрели, умиращи или ранени. Земята беше почервяла от кръв.

Игнози издале заповед, която бързо се понесе по редиците. Никой от ранените неприятели не биваше да бъде убиван и доколкото можах да се уверя, тази заповед беше съвестно изпълнена. Иначе това би било една покъртителна гледка, непосилна за моите нерви.

Но ето че втори полк, отличаващ се с белите си пера, къси полички и щитове, запълзя нагоре, за да атакува останалите две хиляди от Сивите, които стояха в същото злокобно мълчание като преди. Когато неприятелят дойде на четиридесет ярда от тях, те се нахвърлиха върху му с ярост, на която трудно можеше да се устои. Пак долетя до нас оглушителният тътен на сблъскалите се щитове. Ние стояхме и наблюдавахме отново сутрешната трагедия. Но този път краят по-дълго време беше под съмнение. Теоретически изглеждаше невъзможно Сивите отново да надвият. Нападащият полк се състоеше

изключително от млади мъже, които се биеха крайно свирепо. Като че ли само със силата на числеността си щяха да пометат ветераните назад. Клането беше ужасно. Стотици падаха всяка минута и сред виковете на бойците, стоновете на умиращите, оглушителния шум от сблъскалите се щитове до нас непрекъснато долиташе съскащото „сгии“, „сгии“, което беше триумфалният вик на всеки боец, промушил с копието тялото на поваления си враг.

Но отличната дисциплина и безкрайната храброст могат да вършат чудеса. И както скоро стана ясно от развоя на битката, един войник ветеран струваше колкото двама млади. Защото точно когато смятахме, че със Сивите е свършено и се готвехме да ги заместим веднага след тяхното унищожение, чух силния глас на сър Хенри да кънти над тряська и зърнах блъсъка на бойната му брадва, която той размахваше високо над главата си. Изведнъж настъпи промяна. Сивите престанаха да се огъват. Те застанаха твърдо като скала, върху която се разбиваха яростните вълни на нападателите. За голяма радост нашите хора не само не отстъпиха, но успяха и този път да се придвижат напред. Понеже нямаше огнестрелно оръжие, нямаше и дим. Можехме ясно да виждаме всичко. Минута още, и нападението на врага отслабна.

— Ах, това са истински мъже. Те отново ще победят! — извика Игнози, който от възбуждение скърцаше със зъби до мен. — Виж, свърши се!

Като димни кълба, изригнати от някое оръдие, неприятелите се разпръснаха на бягащи групи. Те изоставиха противника си. Сивите победиха, но уви... това не беше вече полк. От доскорошната тройна редица, която преди четиридесет минути хвърли в боя три хиляди силни мъже, сега останаха най-много около шестстотин души, окъпани в кръв. Другите лежаха под краката им. Победителите крещяха, размахвайки копията си от радост. Но вместо да се върнат назад, както очаквахме, те подгониха бягащия неприятел. Там, на стотина ярда понадолу, имаше едно малко възвишение. Като се подредиха отново в три редици, те образуваха троен обръч около него. Тогава, слава богу, за минута съзрях сър Хенри и до него нашия стар приятел Инфадус, застанали на върха на възвищението, очевидно още невредими. Полкът на Туала се запъти към тях и битката пак започна.

Читателите на тази история вероятно отдавна са разбрали, че аз да си кажа право, съм малко, страхлив и съвсем не обичам да се бия, въпреки че съм попадал често в неприятни положения и съм бил принуден да проливам човешка кръв. Но винаги съм мразел това. Ако съм запазил непокътнатото количеството на собствената си кръв, то е защото разумно използвам петите си. Сега обаче за първи път през живота си почувствувах в гърдите си боен плам. Войнствени откъси от „Легендите“ на Инголдсби, както и няколко кървави стиха от Стария завет изникнаха в мозъка ми като гъби в тъмнината. Кръвта ми, полуизстинала от ужас, потече във вените ми и почувствувах диво желание да убивам без пощада. Погледнах бойните редици зад нас и се сепнах при мисълта, че изразът на лицето ми може да бъде като техния. Те следяха сражението с протегнати напред глави над щитовете си, със стиснати ръце, разтворени устни и освирепели от жажда за бой лица. В очите им светеше пламъкът на хрътката, надушила жертвата.

Съдейки по самообладанието му, въпреки че зъбите му продължаваха да скърчат, сърцето на Игнози изглеждаше да бие спокойно под леопардовата кожа. Аз обаче не можех да издържам повече.

— Ще стоим тук да пуснем корени ли, Умбопа, Игнози, искам да кажа, докато Туала погълъща братята ни там долу? — попитах аз.

— Не, Макумазан — беше отговорът. — Ето сега моментът назря. Нека го използваме.

Докато той говореше, нов полк на противника се втурна към обръча около малкото възвишение, обгради го и го атакува от всички страни.

Игнози вдигна бойната си брадва и даде дългоочакваната заповед за нападение. Като нададоха бойния вик на кукуните, Бизоните се понесоха напред и пристъпът им приличаше на прилива на морето.

Последвалото е извън възможностите ми да го разкажа. Единственото, което помня, е дивият и все пак командуван пристъп, който сякаш разтърсващ земята. Полкът пред нас веднага се сформира, за да посрещне атаката. Разноцветната човешка маса се размеси в ужаса на жестокото сблъскване, прогърмя глух тътен от гласове и метал и всичко потъна в облака на кървава мъгла.

Когато съзнанието ми се избистри, намерих се сред остатъка от Сивите близо до върха на възвищението, и то не зад някой друг, а зад самия сър Хенри. Как съм попаднал там, в момента нямах представа. След това сър Хенри ми разказа, че с първото яростно нападение на Бизоните съм бил довлечен почти пред краката му и след това изоставен, тъй като били отхвърлени назад. Тогава той се спуснал към мен и успял да ме вмъкне в кръга на Сивите.

Кой ли би могъл да опише последвалата атака? Все по-упорито се спускаха пълчищата към нашия непрекъснато намаляващ обръч и със сетни сили ние, отново ги отблъсквахме.

*Упоритите копиеносци
стояха като гъста непроходима гора.
Всеки заемаше мястото на другаря си
в секундата на неговото падане,*

както някой красиво го беше описал.

Беше прекрасно да наблюдаваш тези храбри батальони да връхлитат един след друг върху барикадите от мъртви. Понякога те държаха трупове пред себе си, за да се защитят от нашите копия, и да оставят после собствените си трупове върху нарастващите купове. Възхитителна гледка представляваше старият воин Инфадус. Хладнокръвен, като че се намираше на парад, той издаваше заповеди, шегуваше се, подиграваше се и с умение поддържаше духа на малцината останали живи. При всяко ново нападение излизаше напред в най-трудните места, за да даде своя дял в отблъскването на атаката. Още по-чудесен беше сър Хенри. Неговите щраусови пера бяха отнесени от някой удар на копие, така че жълтата му коса се развяваше свободно на вятъра. Той стоеше приличен на древен викинг. Ръцете, брадватата, облеклото му, всичко беше почервяло от кръв, но никой не оставаше жив след неговия удар. Едно след друго го виждах да удря, щом някой противник се изпречеше срещу му. Той надаваше вик „О-хой! О-хой!“ като своите берсекерски прадеди и ударът му покосяваше и щит, и копие, и бойно облекло, и черепи. Накрая никой не смееше да се доближи до великия бял магъосник, който убиваше, а сам не падаше.

Но изведнъж се чу вик „Туала, Туала“ и напред изскочи не друг, а самият огромен едноок крал, облечен в ризница и въоръжен също с бойна брадва и шит.

— Къде си ти, Инкубу, ти бели човече, който уби Скрага, моя син? Да видим можеш ли да убиеш мен! — изкрещя той, захвърляйки своята тола право срещу сър Хенри. За щастие сър Хенри го видя навреме и посрещна удара с щита си. Ножът остана да виси забит върху желязната обкова на шита.

С вик Туала се спусна към него. С бойната си брадва той му нанесе такъв силен удар по щита, че само от сътресението сър Хенри какъвто як мъж беше, падна на колене.

Но работата не отиде докрай, защото в този миг от заобикалялите ни полкове се надигнаха викове на уплаха. Огледах се и разбрах причината.

Надясно и наляво полето беше оживяло от перата на нашите нападащи воини. Странничните отряди ни бяха дошли на помощ. Не можеше да бъде избран по-подходящ момент. Както Игнози правилно предвиди, цялата войска на Туала следеше с напрежение кървавата битка, развиваща се около остатъка от Сивите и Бизоните, които понастоящем се биеха на групи. Тези два полка образуваха челото на нашата армия. И едва след като крилата ни ги бяха обградили, те забелязаха приближаването им. И сега, преди противниците да могат да се подредят добре за отбрана, нашите флангове се нахвърляха с яростта на сиви хрътки върху крилата им.

В разстояние на пет минути изходът от битката беше решен. Ударени от двете страни и уплашени от страхотния отпор на Сивите и Бизоните, полковете на Туала се спуснаха в бяг и цялата равнина между нас и Лу се изпълни с групи от бягащи воиници. Те търсеха спасение в отстъплението си. А войската, която допреди малко обкръжаваше Бизоните и нас, като че магически се стопи. Стори ни се, че стоим подобно на самотна скала, от която морето се беше отдръпнало. Но каква гледка беше това! Около нас на купища лежаха умрели и агонизиращи. От чудесните Сиви бяха останали деветдесет и пет человека. Само от този полк бяха паднали две хиляди и деветстотин души, повечето от които никога нямаше да станат.

— Войници! — извика спокойно Инфадус, който докато се бе спрял да превърже раната на ръката си беше огледал остатъка от

войската. — Вие запазихте името на полка си и за днешната битка ще бъде разправяно от децата и внуците ви.

После той се обърна към сър Хенри и разтърси ръката му.

— Ти си велик човек, Инкубу — каза той просто. — Дълго съм живял между военни и съм виждал не един храбрец, но за пръв път виждам подобен на теб.

В този момент Бизоните се заизреждаха покрай нашата позиция на път за Лу. Същевременно получихме известие от Игнози, който умоляваше Инфадус, сър Хенри и мен да се присъединим към него. Съответно бяха дадени заповеди до останалите деветдесет человека от Сивите да се заемат със събирането на ранените. Ние се присъединихме към Игнози, който ни уведоми, че възnamерява да притисне Лу, за да затвърди победата си, като плени Туала. Преди да отминем много, видяхме Гуд да седи върху един мравуняк на около стотина крачки от нас. Близо до него лежеше тялото на един кукуанец.

— Трябва да е ранен — каза загрижено сър Хенри.

Едва-що беше изрекъл тези думи, когато стана нещо невероятно. Умрялото тяло на кукуанския войник или по-право това, което изглеждаше да е труп, изведнъж скочи, удари Гуд по главата и го преметна през глава от мравуняка. След това се втурна да го прободе. Ние се спуснахме ужасени напред. Тичайки, видяхме как силният воин нанасяше удар след удар върху проснатия Гуд. При всяко мушване злощастният ни приятел разперваше крайниците си във въздуха. Като ни видя да приближаваме, кукуанецът нанесе един последен жесток удар, изкрещя: „На ти, магъснико“ и офейка. Гуд лежеше неподвижно. Помислихме, че нашият беден приятел е свършил. Тъжно се приближихме до него, но безкрайно изненадани, го видяхме блед и треперещ, запазил спокойната си усмивка на лицето заедно с монокъла, прикрепен на окото му.

— Това е чудесна ризница — измърмори той,оловил изражението на надвесените ни над него лица. — Колко изльган остана... — не довърши той и припадна.

Прегледът ни установи, че Гуд е сериозно ранен в крака от тола по време на сражението, но стоманената ризница беше попречила на копието на последния нападател да извърши нещо друго, освен да го контузи тежко. Това беше милостиво избавление. В момента не можехме да направим нещо друго за него, освен да го поставим на

една от носилките, употребявани за ранените, и да го носим със себе си.

При пристигането си до най-близката порта на Лу заварихме един от нашите полкове да я пази в изпълнение на заповедта, издадена от Игнози. Останалите полкове по същия начин наблюдаваха другите изходи на града. Командирът, който водеше този полк, дойде, поздрави Игнози като крал и му докладва, че войската на Туала се е прибрала в града, където се намирал и самият Туала. Той изрази мнение обаче, че неприятелят е демобилизиран и че е готов да се предаде. Тогава Игнози, след като се посъветва с нас, изпрати вестители при всяка порта да поканят защитниците да отворят, като им даваше кралската си дума да пощади живота им. Обещаваше милост за всеки войник, който свали оръжието си. Това съобщение не остана без резултат. Скоро сред викове и радостните възгласи на Бизоните мостът беше спуснат над рова и портата на другия край се разтвори.

Като взехме предпазни мерки срещу възможна измама, ние влязохме в града. По цялото продължение на пътя стояха наредени унили воини с отпуснати глави и сложено оръжие при нозете. Когато Игнози преминаше край тях, те го поздравяваха като крал. Ние вървяхме направо към краала на Туала. Намерихме обезлюдено обширното място, където ден или два пред това бяхме присъствували на танците и лова на вещиците. Не бива да твърдя, че беше съвсем безлюдно, защото там, на най-отдалечения край, пред колибата си седеше сам Туала с единствено верния си приятел — Гагул.

Той представляваше жалка картина: отпушнал глава върху мъжествените си гърди, поставил щита и брадвата до себе си в компанията само на една отвратителна старица. Виждайки го в това състояние, забравих всичките му жестокости и злини и чувство на съжаление ме обзе пред „падналото величие“. Нито един войник от цялата му войска, нито един от стотиците придворни, които по-рано се тълпяха около него, нито една от жените му даже не остана да сподели съдбата му или да намали горчивината от поражението му. Горкият дивак! Той учеше урока, който съдбата от хилядолетия преподава: очите на хората се отвръщат от победените; беззащитният и падналият имат малко приятели и не може да разчита на милост.

Разбира се, в този случай той не заслужаваше такава.

Влязохме в краала и се отправихме право срещу мястото, където седеше бившият крал. На около петстотин ярда полкът ни застана мирно, а ние, придружени от малка група телохранители, тръгнахме към него. В това време Гагул отправи към нас най-злобни хули. Щом доближихме, Туала за първи път вдигна украсената си с пора глава и впери единственото си око в своя съперник и победител — Игнози. Окото му блестеше от потисканата ярост почти така силно, както огромният диамант, прикрепен на челото му.

— Здравей, кралю! — каза той с горчив сарказъм. — Ти, който яде от хляба ми, а сега с помощта на магиите на белите хора примами полковете ми и победи войската ми. Приветствувам те! Каква съдба си определил за мене, о, кралю?

— Съдбата, която ти определи на моя баща, на чийто трон седя в продължение на толкова много години — беше студеният отговор.

— Добре. Ще ти покажа как трябва да се умира, за да го имаш за пример, когато ти дойде времето. Погледни, слънцето потъва в кръв — и той посочи с бойната си брадва към залязыващото огнено кълбо. — Хубаво е, че и моето слънце ще залезе с него. А сега, кралю, готов съм да умра. Моля за милостта на кукуанския кралски двор^[1] да умра в борба. Ти не можеш да ми го откажеш, защото ще се посрамиш дори в очите на побягналите днес страховити.

— Милостта ти е дадена. Избери с кого искаш да се биеш. Аз самият не мога да се бия с теб, защото кралят не се бие другаде освен на война.

Мрачното око на Туала пробягна по нашите редици и когато за момент се спря върху мен, почувствувах новосъздалото се ужасно положение. Какво ли щеше да стане), ако избереше да се бие с мен? Какъв ли шанс можех да имам срещу този отчаян дивак, шест и половина стъпки висок и с грамадно телосложение? По-добре да се самоубиех веднага. Нямах време за много мислене. Взех решение да отклоня двубоя е риск да бъда освиркан в Кукуаналанд. Пресметнах, че е по-добре да бъда освиркан, отколкото да понеса удара от бойната брадва на Туала.

Скоро той каза:

— Инкубу, какво ще кажеш? Ще довършиш ли това, което започнахме днес, или ще трябва да те нарека страховитец?

— Не — прекъсна го бързо Игнози. — Няма да се биеш с Инкубу.

— Разбира се, не, ако той се страхува — каза Туала.

За нещастие сър Хенри разбра забележката и кръвта изби по лицето му.

— Ще се бия с него — каза той. — Той ще разбере, че не ме е страх.

— За бога! — помолих го аз. — Не рискувай живота си срещу един отчаян човек. Всеки, който те е видял днес, знае, че не си страхливец.

— Ще се бия — мрачно отговори той. — Никой жив човек не може да ме нарече страхливец. Готов съм. — И той пристъпи напред с вдигната брадва.

Закърших ръце пред тази глупава донкихотска постъпка. Но той беше решил да се бие и аз не можех да го спра.

— Недей да се биеш, мой бели братко — каза Игнози и постави нежно ръката си върху рамото на сър Хенри. — Ти се би достатъчно. Ако е съдено да паднеш от неговите ръце, това ще разсече сърцето ми на две.

— Ще се бия, Игнози — повтори сър Хенри.

— Добре, Инкубу. Ти си храбър мъж. Ще бъде чудесна борба. Виж, Туала, слонът, е готов да те посрещне.

Бившият крал се изсмя дивашки, пристъпи напред и застана с лице към Къртис. За миг залязыващото слънце улови с лъчите си мъжествените им фигури и ги обгърна в пламъци. Те бяха подходящи съперници.

После започнаха да кръжат един около друг с вдигнати секири.

Внезапно сър Хенри се хвърли напред и нанесе страхотен удар на Туала, който отстъпи настрана. Толкова силен беше ударът, че нападателят почти изгуби равновесие, обстоятелство, от което противникът веднага се възползува. Като завъртя тежката секира над главата си, той замахна с ужасна сила. Сърцето ми се качи в гърлото. Сметнах, че беше свършено. Но не. Като вдигна светкавично лявата си ръка нагоре, сър Хенри постави щита си между себе си и брадвата. В резултат брадвата отсече единия край на щита и се стовари върху лявото рамо на сър Хенри, но вече недостатъчно силно, за да причини сериозна рана. В следващата секунда сър Хенри удари втори път. Туала

също посрещна удара с щита си. Последваха удар след удар, които бяха посрещани върху щита или избягвани. Възбудението нарастваше много. Полкът, който наблюдаваше борбата, забрави дисциплината си и като дойде наблизо, крещеше и виеше при всеки удар. Точно в този момент Гуд, който беше положен на земята до мен, дойде на себе си и седна на носилката, за да разбере какво става. В следващия миг той скочи и като ме задърпа за ръката, заскача на място на един крак, като крещеше насищително към сър Хенри.

— Удряй, стари приятелю! — крещеше той. — Това беше добре. Браво! Постави го натясно! — И така нататък...

След като отби нов удар с щита си, сър Хенри неочеквано замахна и с всички сили стовари брадвата си върху Туала. Секирата премина през щита на Туала, проби стоманената му ризница и го улучи в рамото. С вик на болка и ярост Туала отвърна на удара с такава сила, че пречупи дръжката на противниковата секира, направена от рог на носорог и подсилена със стоманени ленти, и рани Къртис в лицето.

Вик на уплаха се чу откъм Бизоните, когато остието от брадвата на нашия герой падна на земята. А Туала вдигна отново оръжието си и с вик се хвърли към него. Затворих очи. Когато отново ги отворих, видях щита на сър Хенри на земята, а самият той обвил огромните си ръце около кръста на Туала. Като две мечки двамата се люшкаха насам-натам, напрягайки силните си мищци за защита на свиден живот и още по-свидна чест. С върховно усилие Туала успя да свали англичанина на земята и те се затъркаляха един през друг върху варовития плочник: Туала удряше със секирата си по главата на Къртис, а сър Хенри се опитваше да пробие ризницата на Туала с толата, която беше извадил от колана си.

Това беше величествена борба, ужасна за моите очи.

— Вземи му брадвата! — крещеше Гуд.

И може би нашият герой го чу.

Във всеки случай той захвърли ножа и сграбчи брадвата, привързана с биволски ремък към кръста на Туала. В тази схватка те още по-ожесточено се затъркаляха един през друг. Едва поемайки си дъх, те се биеха като диви котки за скъпоценното оръжие. Изведнъж ремъкът се скъса и със сетни сили сър Хенри можа да се освободи, като оръжието остана в ръцете му. В следващата секунда той се изправи на крака. Кръв струеше от раната на лицето му. Туала също се

изправи, изтегли тежката тола от колана си, хвърли върху Къртис и го удари право в гърдите. Ударът беше точен и силен, но който, някога беше изработил тези ризници, е разбирал от занаята си. Защото тя устоя на стоманата. С дивашки рев Туала удари отново и отново тежкият нож отскочи, а сър Хенри отстъпи назад. Още веднъж се нахвърли Туала, но нашият английски герой вече беше дошъл на себе си. Той завъртя тежката секира около главата си и замахна с всичка сила. Мощен вик спонтанно се изтръгна от хилядите гърла. Главата на Туала отскочи от раменете му, падна и се претърколи по земята към Игнози, спирайки точно пред краката му. За част от секундата тялото остана право, кръвта избликна като фонтан от скъсаните артерии, а седне глухо се стовари на земята. Златната кована огърлица отхвъркна встрани. Омаломощен от борбата и загубата на кръв, сър Хенри тежко падна върху мъртвия си противник.

Мигновено го вдигнахме и грижливи ръце изсипаха вода върху лицето му. Още една минута и големите сиви очи се разтвориха широко.

Той не беше мъртъв.

Тогава аз, точно когато слънцето се скриваше, пристъпих към лежащата в праха глава на Туала, откачих диаманта от мъртвото чело и го подадох на Игнози.

— Вземи го — казах, — законни кралю на кукуаните.

Игнози сложи диаманта на челото си и като пристъпи напред, постави крак върху широките гърди на своя обезглавен враг и запя песен или по-скоро победен химн, толкова прекрасен, макар и напълно дивашки, че аз се съмнявам дали ще мога да ви го предам правдоподобно. Веднъж бях слушал един учен с хубав глас да рецитира гръцкия поет Омир. Помня, че звучността на стиховете караше кръвта ми да замира. Песента на Игнози, произнасяна на език така красив и звънлив като древногръцкия, произведе точно същото впечатление върху мен, въпреки че бях изтощен от борбата и многото вълнения.

— Сега — започна той, — сега нашият бунт се увенча с победа и правдата възтържествува!

Сутринта нашите врагове станаха, разтърсиха се, сложиха перата си и се приготвиха за война.

Те станаха и грабнаха копията си. Войниците викаха на командирите си: „Елате, водете ни“, а командирите молеха краля: „Води ни в битката“.

Те се надигнаха горди — двадесет хиляди мъже и още двадесет хиляди.

Перата на главите им закриваха земята, както перата на птицата закриват гнездото й. Те разтърсваха копията си и крещяха. Те въртяха копията си на слънчевата светлина. Те предвкусваха битката и се радваха.

Те настъпиха срещу мен. Техните смелчаци тичаха бързо към мен, за да ме смачкат. Те крещяха: „Ха, ха, той е почти мъртъв“.

Тогава аз духнах срещу тях и моят дъх беше като дъха на бурята. И, о, свършено беше с тях.

Моите светкавици ги пронизаха. Аз изсмуках силата им със светкавиците от моите копия. Аз ги повалих на земята с гърма на моя вик.

Те се огънаха, те се разпръснаха, те изчезнаха като утринна мъгла.

Те станаха храна за гаргите и лисиците и мястото на битката е напоено с кръвта им.

Къде са смелите, които станаха тази сутрин?

Къде са горделивците, които люлееха перата си и крещяха: „Той е почти мъртъв“?

Те наведоха глави, но не за сън. Те са проснати на земята, но не за сън.

Те са забравени. Те преминаха в тъмата и няма да се върнат. Други ще отведат жените им и децата им няма да си спомнят за тях.

А аз, аз, кралят, като орел намерих своето гнездо.

Ето, далеч се скитах аз в нощта, но все пак се завърнах при малките си в зори.

Подслонете се под сянката на моите крила, о, хора, и аз ще ви утеша и вие няма да се страхувате повече.

Сега е хубаво време, време за възнаграждение.

Мои са стадата в долините, девойките в селата са също мои.

Зимата премина, лятото настъпи.

Злото ще закрие лицето си и благodenствието ще разцъфне в страната като лилия.

Радвай се, народе! Нека цялата страна ликува, защото тиранията е отхвърлена и аз съм кралят.

Той замъкна и от сгъстилия се мрак като ехо долетя:

— Ти си нашият крал!

Така се сбъдна моето предсказание към вестителя. В разстояние на четиридесет и осем часа обезглавеният труп на Туала изстиваше пред портата на краала му.

---

[1] Има закон между кукуаните, че никой мъж от кралска кръв не може да бъде убит без собственото му съгласие, което, разбира се, той винаги дава. Той може да избере редица противници, одобрени от краля, с които да се бие, докато един от тях го убие — Б.а. ↑

ПЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

ГУД БОЛЕН

След двубоя отнесохме сър Хенри и Гуд в колибата на Туала. И двамата бяха крайно изтощени от напрежение и загуба на кръв. Моето състояние също не беше много по-добро. Аз съм живав и поиздръжлив от много други мъже вероятно поради лекото си тегло непродължителната тренировка, но тази вечер като че ли силите ми се бяха свършили. На всичко отгоре, както винаги става в подобни случаи, старата рана от лъва започва да ме боли. Главата също ужасно ме болеше от удара, който бях получил сутринта и от който бях паднал в несвяст. Мъчно би могло да се намери тази вечер една по-нещастна тройка от тази, която представлявахме ние тримата. Единственото ни утешение беше, че съзнавахме какво безкрайно щастие е да се намираме в това състояние тук, отколкото прострени мъртви на бойното поле в компания на хилядите смелнаци, които тази сутрин бяха още живи и здрави.

С помощта на хубавата Фулата, която поради това, че бяхме спасили живота й, се самоназначи за наша прислужничка и поспециално за такава на Гуд, ние успяхме да свалим ризниците си, благодарение на които двамина от нас бяха останали живи през този тежък ден. Тогава видяхме, че телата под тях бяха страховито контузени. Стоманените бримки бяха попречили на оръжиета да ги промушат, но не ги бяха предпазили от натъртванията. Сър Хенри и Гуд бяха изцяло насищени, а и аз имах няколко натъртвания. Фулата донесе някакви скълцани зелени листа с приятна миризма. Ние се наложихме с тях и наистина скоро почувствувахме известно облекчение. Въпреки че контузиите бяха болезнени, те не ни създаваха толкова грижи, колкото раните на сър Хенри и Гуд. Гуд имаше дупка точно в месестата част на своя „красив бял крак“, вследствие на която беше изгубил голямо количество кръв. Сър Хенри пък имаше дълбок разрез на челюстта си, причинен от секирата на Туала. За щастие Гуд се оказа много сръчен и веднага щом донесоха малката му кутия с

медикаментите, почисти основно раните и успя да зашие твърде задоволително на слабата светлина на примитивната кукуанска лампа в колибата и раната на сър Хенри, и своята. След това извади едно бурканче от кутията и ги намаза обилно с някаква антисептична помада. Бинтовахме ги с остатъците от една носна кърпа, която навреме открихме; че притежаваме.

Междувременно Фулата ни беше приготвила силен бульон, тъй като от умора не бяхме в състояние да ядем. Изгълтахме набързо бульона и се отпуснахме върху купищата великолепни животински кожи, разпръснати из колибата на умрелия крал. По някаква страннаironия на съдбата тази нощ сър Хенри спа завит със завивките и в леглото на Туала, когото беше убил.

Казах „спахме“. Беше трудно да се спи сред преживения ден. Да започна с това, че въздухът беше изпълнен със

„сбогуване с умиращите и
оплакване на умрелите.“

Отвсякъде долитаха риданията на жените, чито съпрузи, синове и братя бяха загинали в битката. Нищо чудно, че плачеха, защото над двадесет хиляди мъже или почти една трета от кукуanskата войска беше унищожена в този ужасен бой. Сърцата ни се късаха, като чувахме воплите им за тези, които никога нямаше да се върнат: Това ни караше да съзнаваме големия ужас на извършеното през деня в интерес на човешката амбиция.

Към полунощ безкрайните плачове на жените намаляха. Тишината се нарушаваше само на интервали от по няколко минути от единични и пронизващи вопли, идващи от една колиба в непосредствена близост до нашата. После открих, че воплите са идвали от Гагул, която оплаквала мъртвия крал Туала.

Късно през нощта изпаднах в неспокойен сън. От време на време се сепвах при мисълта, че преживявам отново страхотните събития от последните двадесет и четири часа. Ту ми се присънваше, че ме напада боецът, който беше загинал от собствената ми ръка, ту отново се намирах сред славния боен кръг на Сивите, които водеха безсмъртната си битка срещу полковете на Туала върху малкото възвишение. После

виждах окървавената и украсена с пера глава на Туала да се търкаля в краката ми със скърцащи зъби и злобното си святкащо око. Така или иначе най-после нощта отмина. На сутринта разбрах, че и другарите ми не бяха прекарали нощта по-добре от мен. Гуд имаше силна треска и започна да губи съзнание. За мой ужас забелязах, че плюе кръв, вероятно в резултат на някое вътрешно увреждане, причинено му от отчаяните усилия на кукуанския боец да промуши с копието си ризницата му. Сър Хенри се посъвзе от съня, макар че тялото така го болеше, че не можеше да се помръдне, а раната на лицето му пречеше да яде и дори да се смее.

Към осем часа ни посеви Инфадус. Той не изглеждаше по-зле от преживяното напрежение предния ден, при все че не си бил лягал цялата нощ. Зарадва се много, като ни видя, и се здрависа сърдечно. Състоянието на Гуд го натъжи. Забелязах обаче, че се отнасяше с особено почитание към сър Хенри, като че ли той не беше обикновен човек. Както по-после разбрахме, всички кукуани смятаха храбрия англичанин за свръхестествено същество. Войниците разправяха, че никой друг мъж не можел да се бие като него, нито би могъл в края на такъв уморителен и труден ден да убие в двубой Туала. За краля се предполагаше, че е най-силният воин в Кукуаналанд. Да се пререже с един удар биволският му врат, беше невероятен подвиг. Този удар стана наистина баснословен в Кукуаналанд и оттогава насетне всяка изключителна проява на сила беше назована „като удар на Инкубу“.

Инфадус ни разправи също, че полковете на Туала се подчинили на Игнози. Вече започнали да пристигат вождовете от страната и да се поставят на негово подчинение. Смъртта на Туала от ръцете на сър Хенри приключи всички по-нататъшни безредици, защото Скрага бил единственият му син и нямаше друг жив претендент за трона.

Направих забележка в смисъл, че Игнози доплува до трона през кръг. Старият вожд сви рамене.

— Наистина — каза той, — но кукуанският народ може да бъде спокоен само когато от време на време му се пуска кръв. Мнозина бяха убити, но жените останаха, а други скоро ще пораснат, за да заемат местата на падналите. След всичко това страната ще бъде спокойна за известно време.

След него имахме кратко посещение от Игнози, на чието чело беше поставена кралската диадема. Като го наблюдавах да се

разпорежда с кралско достойнство, с почетна стража, следваща го по петите, не можех да не си спомня за високия зулус, който ни се представи в Дърбан преди няколко месеца и помоли да го вземем на служба при нас. Наистина непонятни са по някой път странните кръговрати на колелото на съдбата.

— Здравей, кралю — казах аз, като се изправих.

— Здравей, Макумазан. Най-после съм крал с помощта на вашите три десници — последва готовият отговор.

Той разправи, че всичко вървяло добре, и се надявал до две седмици да може да уреди едно голямо пиршество, на което ще се покаже пред народа.

Попитах го какво е решил да прави с Гагул.

— Тя е злият дух на страната — каза той. — Ще я убия заедно с всичките други вещици. Тя е живяла толкова дълго, че никой не си я спомня млада. В името на небето тя е обучавала вещиците на лов и е причинявала зло на страната.

— Все пак тя знае много — забелязах аз. — По-лесно е да унищожиш знанието, отколкото да го събереш.

— Така е — потвърди той замислено. — Единствено тя знае тайната на „Трите магьосници“ там, където свършва големият път, където са погребани кралете и където седят каменните мълчаливци.

— А също и къде се намират диамантите. Не забравяй обещанието си, Игнози. Ти трябва да ни заведеш до рудниците дори ако ще трябва да пощадиш живота на Гагул, за да ни покаже пътя.

— Няма да забравя, Макумазан, ще помисля върху това, което казваш.

След посещението на Игнози, отидох да видя Гуд и го намерих почти в безсъзнание. Треската от раната му го беше обхванала изцяло, допълнена по всяка вероятност и от някой вътрешен кръвоизлив. В продължение на четири или пет дни състоянието му беше много критично. Убеден съм, че ако не бяха неуморните грижи на Фулата, той щеше безславно да умре.

Жените са си жени навсякъде, независимо от цвета им. И все изглеждаше странно да виждаш тази тъмнокожа красавица, надвесена деновонощно над леглото на трескавия мъж, да изпълнява всичките задължения по гледането на болния така бързо, нежно и с такава увереност като обучена болнична сестра. През първата и втората нощ

се опитах да ѝ помогна. Присъедини се и сър Хенри, веднага щом можа да стане. Тя прие намесата ни с неудоволствие и накрая настоя да оставим болния на нейните грижи. Според нея, нашето присъствие го правело неспокоен, което мисля, че беше вярно. Ден и нощ бдеше тя и се грижеше за него. Даваше му едно-единствено лекарство за спадане на температурата, приготвено от мляко, в което беше разбит сокът от луковицата на специален вид лалета. Бранеше го и от мухите. И сега виждам цялата картина, тъй както я виждах нощ след нощ на светлината на примитивната лампа. Гуд, мятащ се насам-натам, с изпito лице, със светещи трескави очи, бълнуващ несвързани неща, и седналата до него, облегната на стената на колибата стройна кукуанска красавица с кадифени очи, изтощено лице, но одухотворено от безкрайно съчувствие или може би това беше нещо повече от съчувствие.

Цели два дни смятахме, че той ще умре! С изпълнени със скръб сърца едва се движехме наоколо. Само Фулата не вярваше.

— Той ще живее — казваше тя.

На триста ярда около централната колиба на Туала, където лежеше болният, цареше пълна тишина. По заповед на краля всички живущи в колибите зад нея, с изключение на сър Хенри и мен, бяха преместени, с оглед никакъв шум да не достига до ушите на страдащия. Една нощ, това беше петата нощ от боледуването му, преди да се прибера, по навик отидох да го видя за няколко часа.

Внимателно влязох в колибата. Поставената на пода лампа осветяваше Гуд. Той не се мяташе вече, а лежеше съвсем спокойно.

Ето че най-после се беше свършило! От мъката, която ме обхвана, издадох нещо като стон.

— Тихо! — долетя от тъмнината зад главата на Гуд.

Доближих се повече до Гуд и разбрах, че той не беше мъртъв.

Спеше спокойно, здраво стиснал в бялата си ръка тънките пръсти на Фулата. Кризата беше преминала и той щеше да живее!

Той спа така цели осемнадесет часа. Едва се осмелявам да твърдя по причина, че може да не ми повярват, но през цялото време това предано момиче седя до него, страхувайки се да не би, ако се раздвижи или изтегли ръката си, той да се събуди. Как е изтряяла в това неудобно положение със свити, изтръпнали крака, уморена, да не говорим за липсата на храна, никой не знае. Истина е само, че когато най-после

той се събуди, нея трябаше да я отнесат на ръце — така бяха изтръпнали крайниците ѝ, че не можеше да ги движи.

Щом веднъж настъпи обратът, оздравяването на Гуд тръгна бързо. След като оздравя почти напълно, сър Хенри му разправи какво дължи на Фулата. Когато стигна дотам как тя беше седяла до него в продължение на осемнадесет часа от страх, че ако се раздвижи, ще го събуди, очите на честния моряк плувнаха в сълзи. Той се обърна и се отправи право към колибата, където Фулата приготвяше обяд (сега се бяхме върнали в старата си квартира). Взе и мене със себе си, за да превеждам, в случай, че тя не може да го разбере. Задължен съм да кажа обаче, че тя го разбра чудесно въпреки извънредно ограничения му кукуански речник.

— Кажи ѝ — каза Гуд, — че ѝ дължа живота си и че никога няма да забравя нейната доброта.

Преведох и ми се стори, че тя се изчерви под тъмната си кожа.

Обръщайки се към него с едно от тези бързи и грациозни движения, които винаги ми наподобяваха полета на дива птица, тя отговори кротко, гледайки го с големите си кафени очи.

— Не, господарю мой, моят господар забравя. Не спаси ли той моя живот и не съм ли аз негова слугиня?

Сигурно ще забележите, че младата дама изглежда беше напълно забравила това, което сър Хенри и аз бяхме сторили, за да я изтъръгнем от ноктите на Туала. Но това е присъщо на жените. Помня, че и скъпата ми съпруга беше такава.

Оттеглих се от краткия разговор с тъжно сърце. Не ми харесваха милите погледи на госпожица Фулата, защото добре ми бяха познати фаталните любовни предразположения на моряците изобщо и на Гуд по-специално.

Както съм установил, има две неща в света, които не могат да бъдат избегнати. Не можеш да възпреш зулуса да не се бие и моряка да не се влюби при най-малкия повод.

Няколко дни по-късно Игнози свика великата „индаба“ (съвет), на който беше официално признат за крал от „индууните“ (старейшините) на Кукуаналанд. Зрелището беше великолепно, понеже включваше и голям военен парад. На този ден манифестираха и оцелелите Сиви. От името на войската им беше изказана благодарност за героичното им държане във великата битка. На всеки човек кралят

подари добитък и го направи военачалник в новия полк на Сивите, който щеше да се създаде. Издадена беше също, заповед надлъж и шир из Кукуаналанд, че докато удостоявахме с присъствието си страната, ние тримата трябваше да бъдем поздравявани с кралския поздрав и да ни бъдат отдавани почестите, присъщи за краля. Провъзгласено беше също, че ние можехме да разполагаме с живота и смъртта на хората. В присъствието на събрания народ Игнози отново потвърди обещанията, които беше дал, в смисъл, че няма да се пролива човешка кръв без съд и че ловуването на вешциците ще бъде преустановено в страната.

След церемонията изчакахме Игнози и го уведомихме за нашето желание да открием тайната на рудниците, до които извеждаше Соломоновия път. Запитахме го дали е научил нещо за тях.

— Приятели мои — отговори той, — ето какво открих. Именно там се намират трите огромни фигури, наречени „Мълчаливците“, на които Туала искаше да принесе в жертва девойката Фулата. Там също в една голяма пещера дълбоко в планината са погребани кралете на тази страна. Там ще намерите и тялото на Туала да седи между онези, които са отишли преди него. Има и една огромна дупка, където някога отдавна умрели мъже са копали, за да се сдобият с камъните, за които говорите. Чувал съм мъжете да разправят за такива дупки и в Кимбърли. Пак там, в Жилището на Смъртта, има една тайна стаичка, неизвестна на никого друг освен на краля и на Гагул. Но Туала е мъртъв, а аз не зная къде е стаичката, нито какво има в нея. Има обаче една легенда в страната, че някога, преди много поколения, един бял човек преминал планината. Една жена го завела при тайната стаичка и му показала богатството, но преди да може да го отнесе, тя го предала и той бил прогонен от тогавашния крал обратно в планината. От този ден никой човек не е влизал в стаичката.

— Историята сигурно е вярна, Игнози, защото горе на планината ние намерихме беля човек — казах аз.

— Да, ние го намерихме. И сега аз ви обещавам, че ако можем да открием стаичката, и камъните са още там...

— Камъкът върху челото ти доказва, че те са там — прекъснах го аз, като посочих големия диамант, който бях свалил от челото на мъртвия Туала.

— Може би. Ако те са там — продължи той, — ще имате толкова, колкото можете да вземете, ако, разбира се, ме напуснете,

брата ми.

— Първо трябва да намерим стаичката — казах аз.

— Има само един човек, който може да ви я покаже — Гагул.

— А ако тя не иска?

— Тогава ще умре — каза твърдо Игнози. — Пощадих я само за тази цел. Но тя трябва да избере. — И като извика един пратеник, той му нареди да доведе Гагул.

След няколко минути врачаката дойде, влачена от двама стражи, които тя непрекъснато кълнеше.

— Оставете я! — заповяда краля на стражите.

Веднага щом те се отстраниха, изсъхналият стар вързоп, защото тя изглеждаше точно така, се свлече на земята и се сви на кълбо. От нея останаха да блестят само две злобни змийски очи.

— Какво искаш от мен, Игнози? — изписка тя. — Не смей да ме докоснеш. Само да ме докоснеш, ще те унищожа там, където седиш. Пази се от моите магии.

— Твоите магии не можаха да спасят Туала, стара вълчице. Те не могат да навредят и на мен — отговори той. — Слушай! Искам от теб да покажеш къде се намира стаичката с блестящите камъни.

— Ха-ха — прописка тя. — Никой не знае освен мен, а аз никога няма да ти кажа. Белите дяволи ще си отидат оттук с празни ръце.

— Ти ще ми кажеш. Ще те принудя да кажеш.

— Как, кралю? Ти си силен, но може ли силата да изтръгне истината от устата на една жена?

— Това е трудно, но все пак ще го направя.

— Как, кралю?

— Ако не искаш да кажеш, ще умреш от бавна смърт.

— Да умра? — изкреша тя от ужас и гняв. — Не смей да ме докоснеш, човече! Ти не знаеш коя съм аз. Колко мислиш, че съм стара? Аз познавах вашите бащи и башите на бащите на бащите. Когато страната беше млада, аз бях тук, когато страната отаре, аз пак ще бъда тук. Аз не мога да умра, освен ако случайно бъда убита, а никой не смее да ме убие.

— Все пак аз ще те убия, Гагул, майко на злото, ти си толкова стара, че не можеш повече да обичаш живота си. Какво представлява животът за такава баба като теб, която няма нито образ, нито форма,

нито коса, нито зъби, освен едни магии и зли очи. Да те погубя, това ще бъде милост за теб, Гагул.

— Ти, глупако! — изписка старата вещица. — Ти, проклет глупако, ти мислиш, че животът е сладък само за младите? И какво знаеш ти за сърцето на човека? Наистина, за младите смъртта е понякога добре дошла, защото младите имат чувства. Те обичат и страдат. Щом любимите им преминат в страната на сенките, това ги съкрушава. Но старите нямат чувства. Те вече не обичат и, ха-ха, те се смеят, когато виждат другите да преминават в тъмнината. Ха-ха-ха! Те се радват да виждат злото, което се върши под слънцето. Всичко, което обичат, е животът, топлото, топло слънце и сладкия, сладкия въздух. Те се страхуват от студа и тъмнината. Ха-ха-ха!

И старият вързоп се загърчи в ужасно веселие на пода.

— Престани със своите злобни приказки и ми отговори! — заповядва ядосано Игнози. — Ще покажеш ли мястото, където са камъните, или не? Ако не го покажеш, ти ще умреш още сега. — И той насочи копието си към нея.

— Няма да го покажа. Ти не смееш да ме убиеш, не смееш. Който ме погуби, ще бъде прокълнат завинаги.

Бавно Игнози приближи копието, докато бодна проснатата купчина парциали.

С див писък тя скочи на краката си и после отново падна и се претърколи по пода.

— Недей, ще го покажа. Само ме остави да живея. Остави ме да седя на слънцето и да имам парче месо за смучене и аз ще ти го покажа.

— Съгласен съм. Знаех, че все ще има начин, да те вразумя. Утре ще тръгнеш с Инфадус и моите бели братя към мястото и внимавай да не изльжеш. Не го ли покажеш, ще умреш от бавна смърт. Казах.

— Няма да изльжа. Игнози. Аз винаги държа на думата си. Ха-ха-ха! Веднъж една жена показа мястото на един бял човек и злото го сполетя. — Злите й очи заискриха. — Нейното име също беше Гагул. Възможно е аз да съм била тази жена.

— Лъжеш! — обадих се аз. — Това се е случило преди десет поколения.

— Може би, може би. Когато живееш дълго, забравяш. Възможно е да е била майката на моята майка, която ми го е

разправяла, но сигурно е, че нейното име също е било Гагул. Но запомнете: на мястото, където са блестящите играчки, ще намерите една кожена торба, пълна с камъни. Онзи човек е напълнил торбата, но не е могъл да я изнесе. Злото го сполетя, ви казвам, злото го сполетя. Може би майката на моята майка ми го е разказвала. Но пътуването ще бъде весело, по пътя ще видим телата на тези, които умряха в битката. Те няма да имат вече очи и ребрата им ще са оглозгани от хищниците. Ха-ха-ха!

ШЕСТНАДЕСЕТА ГЛАВА ЖИЛИЩЕТО НА СМЪРТТА

Привечер на третия ден от описаната сцена в предишната глава ние се разположихме в няколко колиби в подножието на Трите вещици, както наричаха трите върха на планината, до която извежда големият Соломонов път. Трупата ни се състоеше от нас тримата и Фулата, която се грижеше за нас и по-специално за Гуд, Инфадус, Гагул, носена на носилка, откъдето се чуваше непрекъснато мърморене и клетви, и известен брой стражи и придружители. Планината, или по-право трите върха на планината (защото ясно се виждаше, че цялата маса представлява едно повдигане на пластовете), бяха разположени, както казах, във формата на триъгълник. Основата на този триъгълник беше обърната към нас: единият връх от дясната ни страна, другият от лявата и третият точно пред нас. Никога няма да забравя, гледката, която ни предложиха тези три върха, извисяващи се в ранната слънчева светлина на следващата сутрин. Високо, много високо над нас, горе в синия въздух се издигаха техните увенчани със сняг чела. Под снежната граница върховете изглеждаха лилави на цвят, покрити с изтравниче. Лилави бяха и дивите мури, които се катереха по склоновете им. Точно пред нас се бе проточила бялата лента на големия Соломонов път. Той се изкачваше нагоре по склона до подножието на средния връх на около пет мили от нас. Там беше краят му.

По-добре е да предоставя на въображението на читателите чувствата за голямото вълнение, което ни беше обзело тази сутрин при нашето потегляне. Най-после се приближихме до чудните рудници, причина за нещастната смърт на стария португалски дон още преди три века, на моя беден приятел и негов потомък, а така също, както се опасявахме, и на Джордж Къртис, брата на сър Хенри. Дали след всичко, което бяхме преживели, ни бе определена една по-добра участ? Както старата врачка Гагул каза, тях ги бе сполетяло злото. Щеше ли то да сполети и нас?

Вървейки по този последен преход от красивото шосе, не можех да спра лошите предчувства, които ме изпъльваха, а сигурно същото чувствуваха и Гуд, и сър Хенри.

Около час и половина или повече ние вървяхме по обраслия с изтравниче път. От вълнение вървяхме толкова бързо, че носачите на люлката на Гагул едва смогваха да ни следват, а от време на време тя изпискаше с тънкия си глас, за да ни възпре:

— По-бавно, бели хора — викаше тя, като показваше отвратителното си съсухreno лице иззад завесите, и впиваше блъскащите си очи в нас. — Защо тичате да срещнете по-скоро злото, което ще ви сполети, вие, търсачи на богатства?

И след това се изсмиваше с онзи ужасен смях, който винаги караше да ме ползват студени тръпки и който за известно време намаляваше ентузиазма ни.

Ние обаче продължихме да вървим, докато стигнахме до една огромна кръгла дупка с полегати страни, триста стъпки или повече дълбока и почти половин миля в окръжност.

— Не можете ли да познаете какво е това? — запитах сър Хенри и Гуд, които гледаха изумени надолу в ужасната пропаст под нас.

Те поклатиха глави.

— Тогава ясно е, че вие никога не сте виждали диамантените рудници в Кимбърли. Тази дупка доказва, че това са диамантените рудници на Соломон. Погледнете! — И аз посочих към твърдата синкова глина, която все още се виждаше между храстите и тревата, които обвиваха пропастта отстрани. — Съставът е същият. Обзала гам се, че ако слезем там долу, ще намерим елмазоносните „тръби“, останали в скалите. Погледнете също това — и аз посочих към цяла серия от изтрити плоски скални площи, които бяха поставени на един лек наклон под устието на водопровод, изсечен някога в здравата скала. — Ако това не са маси, използвани за промиване на материала да не се казвам Куотърмейн.

На края на огромната яма, която беше именно отбелязаната мина на картата на стария дон, големият път се разклоняваше на две и я заобикаляше. На много места този заобикалящ я път беше изцяло построен от огромни каменни блокове, очевидно с цел да заздравят краищата на пропастта и да я предпазят от свличането на скалите.

Ние забързахме по пътя. Подтикваше ни любопитството да разберем какви бяха трите издигащи се предмета на отсрещната страна на огромната яма. Когато наблизихме, видяхме, че това са някакъв вид идоли и правилно отгатнахме, че трябва да бяха Тримата мълчаливци, толкова почитани сред кукуанския народ. Едва от близко разстояние можахме да разберем голямата величие на тези Мълчаливци.

Върху огромни пиедестали от тъмна скала, изваяни по неизвестен начин, на двадесет крачки един от друг, устремили поглед към пътя, който пресичаше в продължение на шестнадесет мили полето до Лу, седяха три колосални фигури, две мъжки и една женска. Всяка от тях беше около двадесет стъпки висока от короната на главата си до пиедестала.

Женската фигура беше гола и се отличаваше с голяма, но мрачна красота. За нещастие чертите бяха повредени от времето. От двете страни на главата ѝ се издигаха роговете на полумесеца. За разлика от нея двата мъжки колоса бяха облечени и имаха отвратително нахвърляни черти, особено на този вдясно, който в лицето приличаше на дявол. Фигурата отляво беше по-ведра на вид, но в спокойствието ѝ имаше нещо ужасно. Това беше спокойствието на човешката жестокост. Жестокост, както забеляза сър Хенри, приписвана от древните на силните същества, които могат да наблюдават страданията на човечеството безчувствено, без да страдат. Трите фигури представляваха много внушителна група, седнали там в своето усамотение сечно устремен поглед към полето. Съзерцавайки тези Мълчаливци, както ги наричаха кукуаните, обзе ни безкрайно любопитство да разберем чии са били ръцете, които са ги изобразили. Кои са били тези, дето са изкопали ямата и построили пътя. Както ги разглеждахме, внезапно ми хрумна (тъй като бях запознат със Стария завет), че Соломон имал склонност към старинни богове, на трима от които помнех имената: Ашторет — богиня на сидонианците, Чемош — бог на моабитите, и Милком — бог на децата на Амон. Изказах пред другарите си предположението, че трите фигури пред нас може би представляваха именно тези лъжливи божества.

— Хм — каза сър Хенри. Той притежаваше учена степен и в колежа беше получил висока титла по класическите езици и литература. — Може да има нещо вярно в това. Ашторет у евреите е била Астарта на финикийците, които са били най-големите търговци

по Соломоново време. Астарта станала след това Афродита у гърците. Изобразявали са я е рогове като полумесец, а на челото на тази женска фигура се виждат рогове. Вероятно тези колоси са издигнати от някой висш финикийски сановник, ръководител на рудниците. Кой може да знае?

Още не бяхме завършили разглеждането на необикновените паметници, оставени от далечното минало, когато при нас дойде Инфадус. Той поздрави Мълчаливците с вдигане на копието си и ни запита дали възnamерявame веднага да влезем в Жилището на смъртта или първо предпочитаме да обядваме. Гагул изказала готовността си да ми води, ако решим веднага да влезем.

Тъй като още нямаше единадесет часа, а и изгаряхме от любопитство да надникнем в тайните на вечността, ние съобщихме желанието си да продължим проучванията си. Аз предложих да вземем и малко храна с нас в случаи, че се забавим в пещерата. Донесоха носилката на Гагул и тя самата без ничия помощ слезе от нея. По моя молба Фулата сложи малко билтонг, сушено мясо от дивеч и няколко кратунки с пода в една тръстикова кошница. Точно срещу нас, само на около петдесет стъпки зад колосите, се издигаше отвесна скална стена, висока осемдесет стъпки или повече. Тя постепенно се наклоняваше към горния си край, докато образуваше основата на величествения, увенчан със сняг връх, изправил снагата си на три хиляди стъпки над нас.

Щом слезе от носилката си, Гагул злобно ни се ухили. Подпирайки се на тояжката си, тя закуцука към отвесната скална стена. Ние я последвахме и скоро стигнахме до един тесен извит портал, вероятно вход на минна галерия.

Тук Гагул многозначително ни изгледа със злобната усмивка на ужасното си лице.

— А сега, бели хора от звездите — изписка тя, — велики воини, Инкубу, Бугуян и мъдрий Макумазан, готови ли сте? Виждате, аз съм тук, за да изпълня повелята на моя господар краля и да ви покажа съкровището на блестящите камъни.

— Готови сме — отговорих аз.

— Добре. Добре. Подгответе сърцата си леко да понесат това, което ще видите. Ти също ела, Инфадус, ти, който измени на своя господар.

Инфадус се намръщи и отговори:

— Не, аз няма да дойда. Но ти, Гагул, обуздай езика си и внимавай да не сториш нещо с моите господари. Ще отговаряш за всеки косъм от главите им, Гагул. Дори да струваш колкото петдесет врачки, пак ще умреш, чуваш ли?

— Чувам те, Инфадус, и добре те познавам. Винаги си обичал големите думи. Когато ти беше бебе, помня как се отнасяше към собствената си майка. А това като че ли беше вчера. Но не се страхувай, не се страхувай. Аз живея, за да изпълнявам повелите на краля. Изпълнявала съм заповедите на много крале, Инфадус, докато накрая те изпълняваха моите. Ха-ха! Сега ще видя лицата им още веднъж, а и лицето на Туала. Хайде елате. Ето светилника — и тя измъкна изпод косматата си дреха една голяма кратуна, пълна е масло, и с фитил, пъхнат в нея.

— Ти ще дойдеш ли, Фулата? — запита Гуд на отвратително лошия си кукуански език, в който всеки ден напредваше под ръководството на младата жена.

— Страхувам се, господарю мой — отговори уплашено момичето.

— Тогава дай ми кошницата.

— Не, господарю мой, където отиваш ти, там ще дойда и аз.

„Разбира се, че ще дойдеш — помислих си. — Ще бъде чудно, ако някога въобще можем да се измъкнем от тая каша.“

Без да се бави повече, Гагул се вмъкна в прохода. Той беше достатъчно широк, за да могат двама души свободно да се движат един до друг. Вътре беше тъмно и ние се ориентирахме по гласа ѝ. С чувство на страх потрепервахме при всяко нейно провикване да я следваме. Уплаши ни и внезапният шум от крила.

— Ей, какво е това? — извика Гуд. — Някой ме удари по лицето.

— Прилепи — отговорих. — Продължавай!

Според моите пресмятания, след изминаването на около петдесет крачки забелязахме, че в прохода стана малко по-светло. Още минута и ние стояхме на най-чудното място, каквото са виждали очите на някой жив човек.

Нека читателят си представи залата на най-огромната катедрала, без прозорци, разбира се, но слабо осветена отгоре (вероятно от процепи, пропускащи въздуха и прокарани в покрива, който се

издигаше на стотина стъпки над главите ни) и тогава той ще добие представа за големината на грамадната пещера, в която се намирахме, с тази разлика, че изваяната от природата катедрала беше по-висока и по-широва от която и да е друга, построена от човек. Но нейните изумителни размери бяха най-малкото от чудесата на това място, защото там, наредени в редици по дължината ѝ, се издигаха големи колони сякаш лед, но които всъщност бяха гигантски сталактити. Невъзможно ми е да предам поразяващата красота и величие на тези бели стълбове. Основата на някои от тях имаше двадесет стъпки в диаметър. С изящна красота те се издигаха право нагоре към далечния покрив. Други бяха още в процес на образуване. Струваше ни се, като че върху скалния под виждахме, както каза сър Хенри, пречупени колони от древен гръцки храм. Високо горе, спускащи се отвесно от покрива, неясно се очертаваха върховете на други огромни ледени висулки. Както ги съзерцевахме, присъствувахме и на процеса на образуването им. Скоро със slab плясък една малка капка падна от далечната висулка върху стълба под нея. Върху някои от колоните капките падаха само по една на две или три минути. В такъв случай интересно беше да се пресметне колко време би било необходимо посредством това капене да се образува стълб, да кажем, осемдесет стъпки висок и десет стъпки в диаметър. Пресмятанията наистина ще докажат колко невероятно бавен е този процес. Врязано в един от тези стълбове, открихме грубото очертание на мумия, до главата на която седеше, както изглеждаше, някакъв древен египетски бог. Без съмнение това беше ръчна работа на някой древен труженик в рудниците. По този начин някой суетен човек на древността беше опитал да се обезсмърти за сметка на природата. По времето, когато го разглеждахме, преценихме, че мумията трябва да е била поставена преди три хиляди години. Сега колоната беше само осем стъпки висока и все още в процес на формиране, което означава, че размерът на порастването ѝ е една стъпка на хиляда години или малко повече от един инч на век. Докато стояхме, чухме как падна една капка в потвърждение на разсъжденията ни.

Някои от сталактитите имаха странни форми, особено когато водата не е капвала на едно и също място. Така една огромна маса, тежаща може би сто тона, имаше формата на амвон, украсен красиво отвън с нещо подобно на дантела. Други представляваха чудновати

животни, а по стените на пещерата имаше ветрилообразни отпечатъци също като тези, които мразът оставя по прозорците.

От огромната зала се отклоняваха тук-таме по-малки пещери. Сър Хенри забеляза, че приличат точно на параклисите в големите катедрали. Някои от тях бяха големи, но една-две бяха миниатюрни. Те бяха чудесен пример за това как по едни и същи неизменни закони природата вае своите творения. Едно малко ъгълче например, което почти се равняваше по размери на една по-голяма кукленска къща, изцяло наподобяваше голямата зала, защото и там водата капеше, малките шушулки висяха и белите стълбове се образуваха точно по същия начин.

За съжаление обаче нямахме достатъчно време да разгледаме основно това красиво място, тъй като Гагул се отнасяше с безразличие към сталактитите и бързаше да свърши работата си. Нейното държане много ме ядоса, понеже бях особено любопитен да разбера начина, по който светлината проникваше в това място, дали човешката ръка или ръката на природата го бяха направили. Подобна хипотеза би била лесно обяснима, ако в древността пещерата е била използвана по някакъв начин. Утешихме се с мисълта, че можем да я разгледаме по-подробно при завръщането си и безропотно последвахме нашия тайнствен водач.

Гагул ни поведе точно към най-далечния край на огромната пещера, където открихме друг излаз. Той не беше сводест като първия, но имаше правоъгълен таван, както входовете на египетските храмове.

— Готови ли сте да влезете в Жилището на смъртта? — попита Гагул с явното намерение да ни стресне.

— Води ни. Макдъф^[1] — каза Гуд тържествено, стараейки се да не изглежда уплашен. Ние наистина не бяхме изплашени с изключение на Фулата, здраво вкопчена в рамото на Гуд.

— Става доста тайнствено — каза сър Хенри, като надникна в мрачния проход. — Хайде, Куотърмейн, *seniores priores*^[2]. Не карайте старата дама да чака.

Той учтиво ми направи път да мина пръв, но вътрешно аз съвсем не му бях благодарен.

„Туп-туп“ — чувахме ударите от тояжката на Гагул и отвратителното й хихикане. Обзет като че от някакво необикновено лошо предчувствие, забавих крачките си.

— Хайде по-бързо, приятелю — подкани ме Гуд, — или ще загубим красивата си водачка.

Ускорих крачката си. След около двадесет стъпки се озовах в някакво мрачно помещение. Дълго приблизително четиридесет и широко тридесет стъпки, в миналите векове то очевидно е било изсечено с човешки труд в планината. Това отделение не беше така добре осветено, както обширната сталактитова пещера. Първото нещо, което видях, беше една массивна каменна маса, поставена по дължина на помещението. Начело на масата седеше една колосална бяла фигура, а други бели фигури в обикновена големина бяха наредени покрай нея. Сред белите фигури видях и една кафява. Приближих се. Очите ми попривикаха с тъмнината и изведнъж добре видях какво представляваха всичките тези неща. Не издържах. Дръпнах се назад и побягнах колкото бързо можеха да ме носят краката. В общи линии не съм нервен човек и почти не съм суеверен, понеже в живота си имах много случаи да се убедя в безсмыслието му. Но мога откровено да кажа, че гледката ме потресе. Сър Хенри, който идваше след мен, ме улови за яката и ме задържа. Иначе вярвам, че в следващите пет минути щях да бъда обратно в сталактитовата пещера и даже да ми обещаеха всичките диаманти на Кимбърли, нямаше да се изкуша да вляза отново тук. Но той ме държеше здраво и аз се спрях въпреки волята си. Междувременно и неговите очи също свикнаха с полумрака и той неочаквано ме пусна, като започна да бърше потта от челото си. От своя страна Гуд изрече едно проклятие, а Фулата с писък обви ръцете си около врата му. Само Гагул се кискаше високо и продължително.

Наистина картината беше страшна. Там на другия край на дългата каменна маса уловила с костеливите си пръсти едно голямо бяло копие, седеше самата Смърт, изобразена като колосален човешки скелет, петнадесет и повече стъпки висок. Тя държеше копието високо над главата си, готова да удари. Другата ѝ костелива ръка беше поставена на масата така, сякаш се канеше да се надигне от мястото си. Самият скелет беше леко наведен, така че вратните прешлени и ухиленият лъскав череп зловещо се проточваха напред. Най-непоносимото обаче бяха празните очи, сякаш вперени в нас. Полуутворените челюсти като че щяха да проговорят.

— Боже Господи! — простенах тихо. — Какво може да е това?

— А какви са онези неща? — запита Гуд, сочейки към бялата компания около масата.

— А пък онова там какво ли е? — недоумяваше сър Хенри, като гледаше кафявото същество, седнало сред тях.

— Хи-хи-хи — смееше се Гагул. — Злото сполетява онези, които влязат в Жилището на смъртта. Хи-хи-хи, ха-ха!

— Ела, Инкубу, герой на битката, ела и виж този, когото погуби! Старата вещица хвана със съсухраните си пръсти сър Хенри за палтото и го поведе към масата. Ние плахома ги последвахме.

Скоро тя спря до кафявата фигура, седнала на масата. Сър Хенри възклика и се дръпна назад. Нищо чудно! Защото на масата, почти гол, с глава на коленете си, същата, която сър Хенри беше отсякъл с брадвата си от тялото му, седеше мрачният труп на Туала, последният крал на кукуаните. Главата се блещеше върху коленете му с цялата си грозота. По повърхността на трупа се забелязваше някакъв тънък прозрачен слой, придаващ му още по-ужасен вид. Отначало не си дадохме сметка за това, докато постепенно ни направи впечатление непрекъснато капещата вода от тавана на стаята. Кап, кап, кап, върху врата на трупа. Оттам тя се стичаше надолу, обливаше го целия и накрая изчезваше в скалата през една малка дупчица. Тогава разбрах какво означаваше това — тялото на Туала се превръщаше в сталактит.

Погледнах към белите фигури, насядали по каменната скамейка около масата, имитиращи някакво ужасно заседание, и те потвърдиха мисълта ми. Те наистина бяха човешки същества или по-право са били човешки същества. Сега се бяха превърнали в сталактити. По този начин от незапомнени времена кукуанският народ запазваше своите мъртви крале. Те се вкаменяваха. Как точно ги приготвяха, ако имаше такъв начин, преди да ги изложат в продължение на дълги години под капещата вода, аз никога не открих. Но те седяха там целите вкаменени и завинаги запазени от силициевата течност. Човек мъчно би могъл да си представи нещо по-внушително. Изпитахме страхопочитание пред дългата редица на минали величия. Обвити в савани, подобни на лед, през които неясно се виждаха чертите им (те бяха двадесет и седем на брой, а последният от тях беше бащата на Игнози), те седяха потънали в зловещо мълчание около масата като на съвет, председателствуващ от самата Смърт. Съдейки по числото им, традицията да запазват по този начин кралете си очевидно беше твърде

стара. Да вземем средно по петнадесет години за едно царуване, разбира се, ако всеки крал е бил поставен там, нещо съвсем невероятно, тъй като някои от тях са загинали в боя далеч от дома си, то като начало датата може да се търси някъде четири и половина века назад. За колосалната статуя на Смъртта, която председателствуваше този съвет, спокойно би могло да се твърди, че е много постара от тях. По моему тя бе направена от същия ваятел, който беше издигнал трите колоса. Статуята беше издялана от един-единствен сталактит. Като художествено произведение представляваше прекрасно изпълнение на най-чудновато хрумване. Гуд, добре запознат с анатомията, заяви, че доколкото може да прецени, анатомическото изображение на скелета е съвършено до най-малките подробности.

Моето собствено мнение е, че този страшен предмет е бил прищявка на фантазията на някой древен скулптор. Присъствието на фигурата е породило идеята у кукураните да поставят своите мъртви крале под нейното председателствуване. Или може би я бяха поставили, за да плаши мародерите, които биха се запътили към съкровищницата зад нея. Не мога точно да кажа. Всичко, което мога да направя, е да опиша нещата, каквито бяха, а читателят сам ще си състави свое собствено заключение.

Във всеки случай така изглеждаха Бялата смърт и Белите мъртвъци.

---

[1] Макдъф — шотландски феодал, един от водачите на въстанието против крал Макбет (XI в.). — Б.пр. ↑

[2] По-старите са първи (лат.) — Б.пр. ↑

СЕДЕМНАДСЕТА ГЛАВА

СЪКРОВИЩНИЦАТА НА СОЛОМОН

Постепенно започнахме да свикваме със страхотните чудесии на това място и да се отърсваме от ужаса си. Гагул използуваше времето си за други неща. По някакъв начин (тя беше учудващо подвижна, когато поискаше) вешицата се беше покатерила върху голямата маса непосредствено до нашия покоен приятел Туала. Вероятно искаше да се увери дали добре се „консервира“, както предположи Гуд, или пък поради някаква друга тайнствена цел, известна само на нея. После, накуцвайки, тя се върна назад, като се спираше от време на време да отправи някоя забележка, смисълът на която не можах да доловя, към една или друга от фигуранте, точно както вие или аз бихме се здрависали със стари познати. След като извърши тази загадъчна и отвратителна церемония, Гагул се хвърли върху масата точно пред Бялата смърт и доколкото можах да схвана, започна да се моли. Беше толкова ужасяващо да гледаме това злобно старо същество да излива своите без съмнение зли молби към този лукав враг на цялото човечество, че ние избързахме да приключим с нашето разглеждане.

— Хайде, Гагул — казах аз с нисък глас. На това място човек не се осмеляваше да говори другояче освен с шепот. — Хайде, води ни в стаичката.

Старицата веднага се съмкна от масата.

— Моите господари не се ли страхуват? — попита тя, като примигваше в лицето ми.

— Води ни!

— Добре, господари мои — и тя закуцука към мястото откъм гърба на огромната Смърт, — Стаячката е тук. Нека господарите запалят светилника и влязат — и тя постави пълната с масло кратунка на пода, като се облегна на стената.

Извадих клечка кибрит от малкото останали в една кутийка в джоба ми, запалих грубия фитил и се огледах за вратата. Пред нас обаче нямаше нищо друго освен непробиваемата скала. Гагул се ухили.

- Вратата е там, господари мои.
- Не се шегувай с нас — казах строго аз.
- Не се шегувам, господари мои, ето вижте — и тя посочи към скалата.

Насочих светлината по указаната посока и видяхме един огромен камък бавно да се издига нагоре и да изчезва в скалата, където без съмнение имаше някаква кухина, в която потъна. На скалната стена се откри широка врата около десет стъпки висока и не по-малко от пет стъпки широка. Скалата, която се беше отместила, вероятно тежеше около двадесет или тридесет тона. Тя сигурно се задвижваше по някакъв прост балансиращ принцип, може би същият, който се прилага при отварянето и затварянето на обикновения съвременен плъзгаш се прозорец. Естествено никой от нас не можа да види как беше приведен механизъмът в действие. Гагул внимателно го беше прикрила. Аз предполагам, че съществуващо някакъв много обикновен лост, който се задвижваше при натискането на съответно скрита точка. Така се създаваше допълнителна тежест, предизвикваща издигането от земята на цялата огромна скала. На мястото на издигнатата скала се появи черна, тъмна дупка.

Когато видяхме открит пътя към Соломоновата съкровищница, възбуждението ни толкова много нарасна, че аз започнах да треперя. Недоумявах дали всичко щеше да излезе измама или старият да Силвестра беше прав. И дали в това тъмно място наистина имаше огромни купища богатства, купища, които щяха да ни направят най-богатите хора в целия свят.

— Влезте, бели хора от звездите — подкани ни старата вещица, като пристъпи в дупката. — Но първо чуйте вашата стара слугиня Гагул. Блестящите камъни, които ще видите, са били изкопани от ямата, над която бдят Мълчаливците, и са били складирани тук не зная от кого. От времето, когато тези, които са ги струпали тук, е трябвало да ги изоставят и набързо да избягат, само веднъж още е влизано тук. Преданието за съкровището се е повтаряло от народа на страната от век на век, без никой да узнае къде се намира стаичката или тайната за отварянето на вратата. Случило се обаче, че един бял човек достигнал тази страна през планините. Случайно той също идвал „от звездите“. Царуващият тогава крал приятелски го приел, ето онзи там — и тя посочи към петия от мъртвите крале край масата. — Разказват, че с

една от тукашните жени той дошъл на това място и жената научила тайната на вратата, а хиляда години можете да я търсите и пак няма да я откриете. Тогава белият човек влязъл заедно с жената и намерил камъните. Веднага напълнил една торба от кожата на малка коза, в която жената носела със себе си храна. Когато излизал от стаичката, той взел още един камък, един голям камък, и го скрил в ръката си.

Тук тя прекъсна разказа си.

— Е? — казах аз, останал без дъх от любопитство като другите.

— Е, какво се е случило с да Силвестра?

Старата дрипа трепна при споменаването на името.

— Откъде знаеш името на умрелия? — попита тя остро и после, без да чака отговор, продължи:

— Никой не знае какво се е случило. Разправят, че белият човек се изплашил. Той захвърлил кожената торба с камъните и избягал навън само с един, камък в ръката си и кралят взел този камък. Това е същият камък, който ти, Макумазан, свали от челото на Туала.

— Оттогава никой ли не е влизал тук? — запитах аз и надникнах в тъмния проход.

— Никой, господарю мой. Само тайната на вратата е запазена. Всеки крал е могъл да я отваря, но никой не е влизал. Казват, че който влезе, ще умре в разстояние на една луна, както белият човек умря там, в пещерата на планината, където ти го намери, Макумазан. Ха-ха, моите думи са верни думи.

В този миг очите ни се срещнаха и аз усетих студ и уплаха. Как можеше тази стара дрипа да знае тези неща?

— Влезте, господари мои. Ако съм казала истината, кожената козя торба с камъните ще лежи на пода. И ако е вярно, че ще срещнете смъртта, ако влезете там, това ще узнаете по-късно. Ха-ха-ха!

Тя закуцука в отвора, като понесе светлината със себе си. Трябва да призная, че аз пак се поколебах дали да я последвам.

— По дяволите! — каза Гуд. — Няма да се уплаша от тая стара вещица.

Следван от Фулата, която цялата трепереше от страх, той се мушна в отвора след Гагул. Ние бързо ги последвахме.

На няколко ярда от тясната, изсечена в самата скала пътека, Гагул се беше спряла и ни чакаше.

— Погледнете, господари мои — каза тя, държейки светилника пред себе си. — Хората, струпали съкровището, е трявало да избягат набързо. Те са искали да го запазят от тези, които биха узнали тайната на вратата, но не са имали време.

Тя посочи към големите квадратни каменни блокове, поставени в два реда напреки на пътечката, за да я преградят. По дълбината на прохода видяхме още такива блокове, пригответи за същата цел. Най-чудното от всичко беше струпаният хоросан и няколко мистрии, досущ като тези, употребявани от нашите зидари днес.

Фулата, която беше много уплашена, заяви, че ще припадне, ако върви по-нататък, и поискава да ни чака на това място. Накарахме я да седне на недовършената стена, сложихме кошницата с храната и я оставихме да се посьвземе.

Петнадесет стъпки по-нататък внезапно се озовахме пред една изкусно боядисана врата. Тя зееше широко отворена. Който е бил последен вътре или е нямал време, или беше забравил да я затвори.

Точно пред прага лежеше торба от козя кожа, явно пълна с камъни.

— Ето, ето, бели хора — изкикоти се Гагул, когато светлината падна върху ѝ. — Какво ви казах аз: белият човек е влязъл тук, но бързо е избягал. Изпуснал е и торбата. Ето, вижте я!

Гуд се наведе и я вдигна. Тя беше тежка и издрънча.

— За бога! Мисля, че е пълна с диаманти — пошепна той с благовоние.

Наистина представата за една малка козя торбичка, пълна с диаманти, е достатъчна да изпълни с благовоние всеки човек.

— Продължавайте — каза сър Хенри нетърпеливо. — Моля ви, стара лейди, дайте на мен лампата.

Той взе лампата от Гагул и пристъпи през прага, като я вдигна високо над главата си.

Ние се вмъкнахме след него и дори забравихме за торбата, защото се отзовахме в стаичката на Соломоновото съкровище!

Всичко, което отначало видяхме на слабата светлина на лампата, беше една изсечена в самата скала стая, не по-голяма от десет квадратни стъпки. Второто нещо беше една великолепна колекция от слонски бивни, натрупани чак до тавана. Броят им не можах да пресметна, но сигурен съм, че не бяха по-малко от, четиристотин или

петстотин, и то от първо качество, в което несъмнено се уверихме. Това количество от слонова кост би стигнало да обогати всеки от нас за цял живот. Мина ми през ума вероятността Соломон да е извлякъл материала за своя прочут трон от слонова кост, подобен на който няма и досега в което и да е царство, именно от този запас.

На отсрещната стена в стаята имаше поставени двадесетина дървени сандъка, подобни на тези за мунициите на фирмата „Мартини-Хенри“, различаващи се с по-големия си размер и червения си цвят.

— Там са диамантите! — извиках аз. — Дайте светлината!

Сър Хенри приближи светлината до най-горния сандък. Капакът му, изгнил от времето даже и на това сухо място, се оказа счупен, сигурно от самия да Силвестра. Вмъкнах ръката си през дупката и я извадих пълна, но не с диаманти, а със златни монети. Не бяхме виждали монети с такава форма. Образите по тях имаха еврейски черти.

— Е — казах аз, като поставих обратно монетите, — все пак няма да се върнем с празни ръце. Във всеки сандък сигурно има по няколко хиляди парчета. Предполагам, че с тях са заплащали на работниците и търговците. Това трябва да е всичко. Не виждам никакви диаманти, освен ако старият португалец не ги е сложил всичките в торбата.

— Нека моите господари погледнат там, където е най-тъмно, ако искат да намерят камъните — обади се Гагул, очевидно подразбрала думите ми. — Там господарите ще намерят една ниша и в нея три големи каменни ковчега. Двата са запечатани, а третият отворен.

Преди да преведа думите й на сър Хенри, който държеше светлината, не можах да устоя на изкушението да не и задам въпроса откъде знаеш тя за тези неща, щом от времето на да Силвестра никой друг не беше влизал на това място.

— О, Макумазан, ти, който бдиш през нощта — чух присмехулния й отговор, — ти, който живееш на звездите, не знаеш ли, че някои виждат с очите си даже през скалата?

— Погледни в онзи ъгъл, Къртис — казах аз и посочих към ъгъла, за който беше споменала Гагул.

— Ей, приятели — извика той. — Тука има ниша. Велики Боже! Погледнете!

Приближихме до нишата под формата на малък сводест прозорец. В нея, поставени до стената, имаше три големи ковчега, всеки един от около две квадратни стъпки. Двата лежаха със затворени каменни похлупаци. Капакът на третия беше вдигнат и опрян на стената.

— Вижте, вижте — повтаряше сър Хенри е пресипнал глас, размахвайки лампата над отворения ковчег.

Ние погледнахме и в първия момент сребристото сияние ни заслепи. Когато очите ни привикнаха, видяхме, че три четвърти от ковчега беше пълен с необработени диаманти, повечето от които доста големи. Наведох се и взех няколко от тях. Да, нямаше грешка. Почувствувах нещо като мазнина по тях, непогрешим белег за истинските диаманти. Задъхан от вълнение ги пуснах и казах:

— Ние сме най-богатите хора в целия свят! Монте Кристо е нищо пред нас.

— Ще наводним пазара с диаманти — каза Гуд.

— Първо трябва да ги пренесем — припомни сър Хенри.

Стояхме и се гледахме с побледнели лица. На слабите лъчи на лампата изглеждахме като съзаклятници, замислящи престъпление, вместо да приличаме на най-щастливите хора на земята.

— Хи-хи-хи! — смееше се Гагул. От злорадство тя се мяташе насам-натам като някой прилеп кръвопиец. — Ето ги блестящите камъни, бели хора, дето толкова много ги обичате, ето толкова, колкото искате. Вземете ги, радвайте им се, яжте ги, хи-хи, пийте ги, хи-хи!

Толкова смешно ми се видя в момента да ям и пия диаманти, че започнах гръмко да се смея. Примерът ми зарази и другите. Смеехме се гръмогласно пред диамантите, които бяха наши, изкопани за нас преди хиляди години от трудолюбивите копачи долу в голямата яма и складирани за нас тук от отдавна умрелия надзорител на Соломон, чието име случайно беше изписано върху восьчните печати, прикрепени към капака на ковчега. Нито Соломон, нито Давид, нито да Силвестра, нито някой друг беше получил диамантите. Ние ги намерихме. Пред нас се намираха милиони фунта стерлинги в диаманти, хиляди стерлинги в злато и слонова кост. Те само чакаха да бъдат изнесени.

Внезапно пристъпът премина и ние престанахме да се смеем.

— Отворете и другите ковчези — изкряка Гагул. — Там има още. Вземете колкото се може повече, бели господари.

Не чакахме втора покана. Заловихме се на работа — да вдигнем каменните капаци и на другите ковчези. Чувство на светотатство ни обхвани при разчупването на печатите.

Ура! Вторият също беше пълен, и то догоре. Никой нещастен да Силвестра не беше пълнил с тях кози кожи. Колкото до третия сандък, камъните в него заемаха само една четвърт, но всичките бяха избрани. Нито един не беше по-малък от двадесет карата, а някои от тях бяха големи колкото гъльбови яйца. Разглеждайки ги на светлината на лампата, забелязахме, че някои от най-едрите камъни имаха малко жълтеникав оттенък или бяха „оцветени“, както ги наричаха в Кимбърли.

Това, което обаче не забелязахме, беше ужасното намерение на Гагул, измъкнала се като змия от стаичката със съкровището назад към массивната врата от твърда скала.

— Чуйте!

Вик след вик идват и отекват в сводестия проход. Това е гласът на Фулата.

— О, Бугуян! Помощ! Помощ! Скалата пада!

— Остави ме, момиче, или...

— Помощ! Помощ! Тя ме промуши...

Още при първия вик, ние се спуснахме назад по прохода и при светлината на лампата видяхме скалата бавно да пада. Оставаха още само три стъпки до пода. Фулата и Гагул се бореха близо до нея. Цялото окървавено, храброто момиче стискаше здраво вещицата, която като дива котка се бореше да се освободи. Със сетни сили тя успя да се откопчи. Фулата падна, а Гагул се хвърли на земята, за да, се промъкне като змия през намаления отвор. Ето тя пълзи под скалата. Ax, Господи, твърде късно! Твърде късно! Скалата я притиска и тя надава предсмъртен вик. Все по-надолу и по-надолу слиза скалата. Цялата маса от тридесет тона бавно смазва старото тяло под себе си. Писък след нисък, каквито никога не бяхме чували, после дълъг болезнен стон и изходът бавно се затвори точно когато стигнахме до нето.

Всичко се свърши за никакви четири секунди.

Тогава се обърнахме към Фулата. Бедното момиче беше намушкано с нож. Разбрах, че няма да живее дълго.

— О, Бугуян, аз умирам — задъхваше се красивото създание. — Гагул се промъкна, без да я видя, беше ми лошо — и вратата започна да пада. Тогава тя се върна назад и погледна нагоре по пътеката. Видях я да се провира под бавно падащата скала и я хванах, за да я задържа. Тогава тя ме промуши и аз умирам, о, Бугуян!

— Бедно момиче! Бедно момиче! — плачеше Гуд и тъй като не можеше да направи нищо повече, започна да я целува.

— Бугуян — каза тя след малко. — Тук ли е Макумазан? Става тъмно, не мога да виждам.

— Тук съм, Фулата.

— Макумазан, бъди мой език, моля те, защото Бугуян не може да ме разбере, а преди да потъна в тъмнината, искам да кажа нещо.

— Кажи, Фулата, аз ще му го предам.

— Кажи на моя господар Бугуян, че аз го обичам и че умирам с радост, защото той не може да свърже живота си с такава като мен, както слънцето не може да се свърже с мрака, нито бялото с черното... Кажи му, че понякога съм усещала сякаш имам птица в гърдите си, която един ден ще отлети и ще пее някъде другаде. Даже и сега, когато не мога да вдигна ръката си и чувствувам мозъка ми да се сковава, не вярвам душата ми да умре. Тя е толкова изпълнена с любов, че може да живее хиляди години, без да остане. Кажи му, че ако живея отново, може би ще го срещна на звездите. Аз всичките ще ги претърся, даже и ако там се случи пак да бъда черна, а той бял. Кажи... не, Макумазан, нищо повече не казвай, освен че го обичам. О, прегърни ме, Бугуян, не чувствувам ръцете ти. Ох, ох!...

— Тя е мъртва, тя е мъртва! — изстена Гуд и тъжно се изправи.

Сълзи се стичаха по честното му лице.

— Това не трябва много да те тревожи, стари приятелю — каза сър Хенри.

— Какво искаш да кажеш? — запита Гуд.

— Това, че скоро ще бъдеш в състояние да я последваш. Човече, не виждаш ли, че ние сме живи погребани?

Преди сър Хенри да произнесе тези думи, ние не съзнавахме целия ужас на случилото се с нас, тъй като бяхме заети с нещастния край на Фулата. Но сега разбрахме. Масивната скала се беше затворила, вероятно завинаги, защото единственият ум, познаващ тайната ѝ, лежеше смазан под нея. Такава врата би могла да се разбие

единствено с динамит, а за наш най-голям ужас ние бяхме на обратната страна.

Няколко минути стояхме като изтръпнали пред трупа на Фулата. Цялото ни мъжество изведнъж изчезна. Страшната сцена и представата за бавния и мъчителен край, който ни очакваше, ни съсипваха. Сега всичко ни стана ясно. Още от самото начало тази вешница Гагул ни беше приготвила капана. Само нейният зъл ум можеше да измисли нещо подобно. Примириала е от злорадство при мисълта за тримата бели мъже, ненавиждани и мразени от нея, умиращи бавно от глад и жажда сред съкровищата, към които се бяхме домогвали. Сега разбрах сарказма на нейните подмятания: да ядем и да пием диаманти-, те. Вероятно някой беше искал да изиграе същия номер и на горкия стар дои, та той се беше принудил да изостави торбата с диамантите.

— Няма какво да се прави — сепна ни дрезгавият глас на сър Хенри. — Лампата скоро ще угасне. Нека да видим дали не можем да открием пружината, която движи скалата.

Хвърлихме се напред и с отчаяни усилия, подхълзвайки се из кървавата маса, започнахме да опипваме нагоре и надолу вратата и стените на прохода. Ръцете ни се изжулиха, но не можахме да открием и следа от ръчка на някакъв механизъм.

— Пружината не ще да е от вътрешната страна — досетих се аз.
— Иначе Гагул не би рискувала да се промъкне под скалата. Именно това я накара да се опита да се измъкне на всяка цена, проклетницата.

Сър Хенри сухо се изсмя.

— Във всеки случай — каза той — възмездietо дойде много бързо. Нейният край е почти толкова ужасен, колкото по всяка вероятност ще бъде и нашият. Нищо няма да постигнем с вратата. Хайде да се върнем в стаичката със съкровището.

С отпуснати глави ние се запътихме обратно. До недовършената стена, която преграждаше прохода, видях кошницата с храната, носена от бедната Фулата. Вдигнах я и я занесох в тази проклета съкровищница, предназначена сякаш за наша гробница. После се върнахме и почитателно пренесохме и трупа на Фулата. Положихме го на земята до пълните с монети сандъци.

Сетне седнахме на земята. За удобство опряхме гърбовете си на трите каменни ковчези с несметното богатство.

— Нека да си поделим храната — предложи сър Хенри — по начин, че да може да трае колкото се може по-дълго време.

Направихме и това. Според пресмятанията, разполагахме с четири съвършено малки дяла храна за всеки от нас, колкото да поддържат живота ни няколко дни. Освен билтонга — изсушеното месо от дивеч, имахме и две кратунки с вода, всяка една съдържаща около една квартатина.

— Сега — предложи сър Хенри — нека да хапнем и пийнем, защото утре ще умрем.

Всеки от нас изяде малката си порция билтонг и отпи няколко гълтка вода. Излишно е да споменавам за липсата на апетит, макар че се нуждаехме от храна. След като хапнахме, се почувствувахме по-добре. После отново направихме системен преглед на стените на нашия затвор със слабата надежда да намерим някакъв изход. Прегледахме основно и пода.

Нищо не открихме. Малко вероятно бе да има втори изход в една съкровищница.

Лампата започна да примигва. Мазнината беше на привършване.

— Куотърмейн, колко е часът? Твой часовник върви, нали? — попита сър Хенри.

Извадих часовника и погледнах циферблата. Показваше шест часът. В пещерата бяхме влезли в единадесет.

— Инфадус ще ни потърси — рекох аз. — Ако не се завърнем тази нощ, ще ни подири сутринта, Къртис.

— Той може да ни търси, но напразно. Той не знае тайната на отварянето, нито дори къде се намира стаичката. Никой жив човек не я знаеше вчера освен Гагул. А днес вече никой не я знае. Даже и да открие вратата, той не може да я отвори. Цялата кукуанска армия не може да счупи тази врата от дебелата пет стъпки, твърда скала. Приятели мои, не виждам нищо друго, освен да се преклонни пред волята на всемогъщия. Търсенето на съкровища е донесло нещастен край на мнозина. Ние ще увеличим техния брой.

Лампата запримигва още по-често.

Неочаквано пламъкът силно проблясва и ясно освети цялата стая: огромното количество слонова кост, пълните със злато сандъци, проснатия пред нас труп на горката Фулата, пълната със скъпоценни камъни кожена торба, слабия отблъсък на диамантите и мрачните

бледи лица на тримата бели мъже, седнали на земята в очакване на собствената си смърт.

В следния миг пламъкът се смали и угасна.

ОСЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

ИЗГУБВАМЕ НАДЕЖДА

Не мога да направя правилно описание на ужаса през последвалата нощ. До известна степен бяхме милостиво обладани от съня, защото даже и в това положение като нашето изтощеният организъм си иска своето. Въпреки това обаче не можах да заспя. Извън потресаващата мисъл за предстоящата ни участ (защото и най-храбрият човек на земята не би останал равнодушен пред съдбата, която ни очакваше), самата заобикаляща ни тишина беше преголяма, за да я понеса. Читателю, ти може би си лежал някога буден през нощта и си смятал тишината за потискаща, но мога със сигурност да кажа, че трудно ще си представиш какво действително осезаемо нещо е абсолютната тишина. Върху повърхността на земята винаги има някакъв звук или движение. Колкото и да са незабележими, все пак те омекотяват непоносимостта на абсолютната тишина. Но тук нямаше такова нещо. Ние бяхме живи погребани в недрата на огромен снежен връх. На хиляди стъпки над нас свежият въздух преминаваше над белия сняг, без звукът му да достигне до нас. Дълъг тунел и пет стъпки дебела скала ни деляха даже от онази отвратителна зала с мъртвците. А мъртвците не вдигат шум. Грохотът на цялата земна и небесна канонада не би достигнал ушите ни в нашата гробница. Откъснати от всички земни звуци, бяхме вече почти мъртви.

И тогава осъзнах иронията на положението, в което се намирахме. Около нас лежаха съкровища, достатъчни да изплатят националните дългове на една не много малка държава, или да се построи флота от броненосци. И все пак ние с радост щяхме да ги заменим срещу най-малкия шанс за спасение. Без съмнение съвсем скоро с готовност щяхме да ги заменим за къс храна или чаша с вода, а след това даже и за привилегията да ускорим края на страданията си. Наистина богатството, за спечелването на което хората жертвуват целият си живот, се оказа накрая без стойност.

Нощта едва се влачеше.

— Гуд — чу се най-после гласът на сър Хенри. Той прозвучава ужасно в дълбоката тишина. — Колко клечки кибрит имаш в кутията?

— Осем, Къртис.

— Драсни една да видим колко е часът.

Гуд драсна една клечка и в контраст с гъстата тъмнина пламъкът почти ни заслепи. Часовникът ми показваше пет часа. Красивата зора сега порозоваваше вън снежните калпаци, издигащи се високо над главите ни, а вятърът щеше да натика нощните мъгли в пещерите.

— Да хапнем нещо, за да поддържаме силите си — предложих аз.

— Каква полза да ядем — отговори Гуд. — Колкото по-бързо умрем, толкова по-добре.

— Докато има живот, има надежда — каза сър Хенри.

Пак хапнахме и отпихме малко вода. Така измина още малко време. После някой предложи да се приближим колкото се може поблизо до вратата и да викаме, та да ни чуят отвън. Съответно Гуд, който имаше дълга морска практика и висок глас, налучка пътя из прохода и започна да вика. Трябва да кажа, че шумът, който той вдигна, беше непоносим. Никога не бях чувал такива ужасни крясъци. Произведеният ефект, обаче би могъл да се сравни с бръмченето на комар.

Скоро той прекъсна опитите си и ожаднял се върна при нас, за да пийне вода. Отказахме се да викаме повече. Това се отразяваше на запаса ни от вода.

Седнахме по местата си и се облегнахме на ковчезите с ненужните диаманти, уморени от бездействието, което беше най-лошото обстоятелство в нашата съдба. За себе си съм принуден да кажа, че се поддадох на отчаянието. Облегнал глава на силното рамо на сър Хенри, аз избухнах в плач. Струва ми се, че чух Гуд да хълца от другата страна и да се кори с дрезгав глас за слабостта си.

Ах, колко добър и храбър беше сър Хенри, този истински мъж! Пренебрегвайки своето нещастие, той направи всичко възможно, за да успокои опънатите ни нерви. Разправи ни случки за хора, които също са изпаднали в подобно положение и накрая са се спасявали. Когато и това не ни успокои, той се принуди да ни изтъкне, че смъртта е един очакван край, който идва за всички. Че всичко скоро ще се свърши и че смърт чрез изтощение е милостива смърт (което обаче не е вярно).

Сетне, по друг начин, както и по-преди го бях чувал, той каза, че трябва да се оставим на милостта на по-висшата сила, което аз от своя страна направих много енергично.

Сър Хенри има прекрасен характер, много спокоен, но и много силен.

Тъй или иначе измина и денят, както беше изминал и нощта (ако ми е позволено да си послужа с тези две понятия, след като ни заобикаляше непрогледна нощ). Драснах клечка кибрит. Часовникът ми показваше вече осем часа.

Още веднъж ядохме и пихме малко вода. Междувременно ми хрумна една мисъл.

— Как става това — попитах аз — че въздухът в това място се поддържа свеж? Той е гъст и тежък, но все пак пресен.

— Велики Боже! — възклика Гуд и се изправи. — Как не се сетих?! Въздухът не може да прониква през каменната врата, ако може да я нарека врата, защото тя е плътно прилепнала. Той прониква отнякъде другаде. Ако тук не влиза чист въздух, ние щяхме да се задушим още когато дойдохме. Нека да огледаме.

Тази малка искра надежда имаше чудноват ефект върху нас. В същия миг и тримата запълзяхме по ръце и колене с усилие да доловим и най-слабото раздвижване на въздуха. Скоро жарът ми угасна. Сложих ръката си на нещо студено, а то се оказа лицето на мъртвата Фулата.

Повече от час обикаляхме и опипвахме наоколо, докато най-сетне сър Хенри и аз се отказахме отчаяни. Достатъчно не бяхме нааранили от непрекъснатото удряне на главите си в слонските бивни, ковчезите й стените на стаята. Но Гуд продължаваше да търси с убеждението, че така е по-добре, отколкото да не прави нищо.

— Ей, приятели — каза неочеквано той със сподавен глас. — Елате тук.

Излишно е да споменавам за бързината, с която се придвишихме към него.

— Куотърмейн, сложи ръката си, където е моята. Сега не чувствува ли нещо?

— Мисля, че чувствувам проникването на въздух.

— Чуй сега!

Той се изправи и затропа с крака върху мястото. Нов пламък на надежда лумна в сърцата ни. Удряше на кухо.

С треперещи ръце запалих клечка кибрит. Останаха само още три. Установихме, че сме в най-отдалечения ъгъл на стаята. Поради тази причина вероятно не бихме забелязали как кухо кънти това място по време на предишните ни изтощителни търсения. Доколкото можахме на светлината на клечката кибрит, ние внимателно огледахме мястото. В солидния каменен под имаше цепнатина и слава богу, там, вдълбната в скалата, се виждаше каменна халка. Не казахме нито дума. Бяхме много възбудени. Сърцата ни, изпълнени с надежда, забиха тъй силно, че не можехме и да говорим. Гуд разполагаше с нож. Към него беше прикачена една от онези куки, предназначени да измъкват камъчета от конски копита. Той го отвори и зачегърта под халката. Най-после успя да вмъкне куката под нея и леко натисна, страхувайки се да не я счупи. Халката се раздвижи. Направена от камък, тя беше останала невредима през течение на вековете, което не би се случило, ако беше желязна. Скоро изправихме халката. Тогава Гуд я хвана с ръце и с всичката си сила я дръпна. Но напразно.

— Дай аз да се опитам — казах нетърпеливо. Разположението на камъка в самия ъгъл не даваше възможност, на двама ни да дърпаме едновременно. Хванах и се напънах, но безуспешно.

Тогава сър Хенри също се опита, но... и той не успя.

Гуд отново задълба с ножа по цялата дължина на цепнатината, през която усещахме да влиза въздух.

— Сега, Къртис — каза той, — напъни се здравата, с всичка сила. Ти си силен за двама. Чакай!

Верен на чувството си за чистота и спретнатост, той извади една голяма черна копринена кърпа, която още носеше със себе си, и я вмъкна през халката.

— Куотърмейн, хвани Къртис през кръста и щом дам знак, дърпай колкото можеш. Хайде!

Сър Хенри вложи цялата си огромна сила. Гуд и аз направихме същото, доколкото ни позволяваха силите.

— Движи се! Движи се! Поддава се — задъхано ни окуражаваше сър Хенри и аз долових как мускулите на мощнния му гръб пропукват.

Внезапно се чу изскърцване, после поток от въздух и ние в миг се строполихме по гръб на пода с каменната плоча върху ни. Силата на

сър Хенри беше доказала своето. Никога мускулната сила не е допринасяла по-голяма полза на човека.

— Запали клечка кибрит, Кутърмейн — каза той веднага щом си поехме въздух и се изправихме на крака. Само че внимателно.

Направих каквото ми каза. О, слава на Бога! Точно пред нас видяхме първото стъпало на малка каменна стълба.

— Какво да правим сега? — попита Гуд.

— Ще слезем по стълбата, разбира се, и ще предоставим съдбата си на провидението.

— Чакайте! — спря ни сър Хенри. — Кутърмейн, вземи остатъка от билтонга и водата. Може да ни дотрябват.

Пропълзях до мястото на ковчезите. В този момент ми хрумна, че през последните двадесет и четири часа и на ум не ни идваше за диамантите. Само при мисълта за тях ни се повдигаше. Като се сетехме само в какво положение бяхме изпаднали заради тях...

Все пак реших, че няма да е лошо да сложи няколко в джоба си в случай, че се измъкнем от тази страхотна дупка. Пъхнах ръката си в първия ковчег и напълних всичките джобове на старата си ловджийска куртка. Най-отгоре поставих няколко шепи от избраните едри диаманти от третия ковчег. Това беше блестяща идея.

— Хей, приятели — извиках аз, — няма ли да вземете малко диаманти със себе си? Аз си напълни джобовете.

— О, да му се не видят и диамантите — вземути се сър Хенри.
— Надявам се, че виждам диаманти за последен път.

Гуд не отговори. Той мислено се сбогуваше с трупа на нещастната девойка, обичала го толкова много приживе. И колкото невероятно да ти се вижда сега, читателю, когато си седиш удобно у дома и размишляваш как можахме да изоставим тези несметни богатства, мога спокойно да те уверя, че ако и ти беше прекарал двадесет и осем часа като нас, без да имаш каквато и да било храна и вода, вече нямаше да те е грижа за диамантите. Повярвай ми, и ти щеше да побързаш час по-скоро да се спуснеш надолу в тайнствените недра на земята с единствената надежда да се спасиш от сигурна и мъчителна смърт. Ако не бяха навиците, станали втора природа в живота ми, благодарение на които се бях научил да не оставям нищо ценно зад гърба си, когато имах и най-малката възможност да го взема със себе си, то нямаше да се погрижа да напълни джобовете си.

— Хайде, Куотърмейн — каза сър Хенри, който вече стоеше на първото стъпало на каменната стълба. — Внимателно, аз ще вървя пръв.

— Гледай къде ще сложиш крака си. Може да стъпиш в някоя ужасна дупка — предупредих аз.

— Много е вероятно да се озовем в друга стая — усъмни се сър Хенри, докато слизахме бавно надолу и брояхме стъпалата.

Когато стигна до „петнайсет“, той спря.

— Това е дъното — каза той — и да благодарим на Бога, изглежда, че е проход. Хайде слезте.

Гуд слезе втори, а след това и аз. Като стигнах дъното, запалих едната от двете последни клечки. На светлината установихме, че се намираме в един тесен тунел, завиващ в прав ъгъл наляво и надясно от стълбата, по която бяхме глезли. Преди да видим още нещо, клечката обгори пръстите ми и угасна. Тогава възникна съдбоносният въпрос: накъде да тръгнем? Разбира се, не беше възможно да отгатнем какъв беше този тунел и накъде водеше. И все пак ако тръгнем в едната посока, той можеше да ни изведе до спасението, а в другата — до нашата гибел.

Стояхме объркани пред неизвестността, без да знаем какво да правим. Изведнъж Гуд се сети, че когато кибритената клечка горяла, течението на въздуха беше подухвало пламъка наляво.

— Да тръгнем срещу течението — предложи той. — Въздухът винаги тегли навътре, а не навън.

Единодушно се съгласихме. Бавно заопипвахме с ръце стените и предпазливо запристиряхме. Стъпка по стъпка ние се отделихме от проклетата стая със съкровището и тръгнахме към страшната неизвестност. Ако някога там отново влезе жив човек, което не ми се вярва, като доказателство за пребиваването ни ще намери отворените ковчези, доторялата лампа и костите на бедната Фулата.

След не повече от около четвърт час, вървейки пипнешком из тунела, констатирахме, че той внезапно прави остьр завой, като че ли беше пресечен от друг тунел. Ние продължихме по него и не след дълго навлязохме в трети такъв. Така се движехме в продължение на няколко часа. Добихме впечатление, че се движим в каменен лабиринт, който не водеше никъде. Не мога да кажа какво представляваха всичките тези тунели, но мислех, че това са древни останки от мини.

Различните шахти криволичеха насам-натам, според това накъде ги е водила рудата. Единствено по този начин си обяснихме огромния брой тунели.

Накрая се спряхме напълно изтощени и отпаднали. Надеждата постепенно се заличи в тъжните ни сърца. Изядохме последните парчета билтонг и си поделихме останалите гълтки вода. Гърлата ни обаче продължаваха да са ненаситни како варници. Чувствувахме, че се бяхме изпълзнали от смъртта в тъмната стая, за да я срещнем отново в непрогледната тъмнина на тунелите.

Стоях отчаян, с потиснат дух и пресъхнало гърло. Изведнъж ми се счу звук, за което обърнах внимание и на другите. Той беше много далечен и едва се долавяше. Слаб, повтарящ се звук, който другите потвърдиха, че също чуват. Няма думи, с които да опиша обхваналото ни щастие след всичките часове на безмълвна тишина.

— За бога! Това е течаща вода — каза Гуд. — Да вървим.

Забравихме умората и тръгнахме по посоката на слабия ромон. Движехме се с опипване по каменните стени, както преди. Звукът ставаше все по-доловим и накрая прозвуча много силно в тишината. Забързахме. Сега вече определено дочувахме шум от бушуваща вода. И все пак каква беше тази течаща вода в земните недра? Дотолкова се доближихме до нея, че Гуд, който вървеше най-напред, се закле, че може да я подуши.

— Върви внимателно, Гуд — каза сър Хенри, — трябва да сме съвсем близо.

Плясък! Внезапният вик на Гуд проряза тишината. Ужас! Той беше паднал.

— Гуд! Туд! Къде си? — закрещяхме в смъртна уплаха — Къде си, Гуд?

За голямо облекчение дочухме задъхания му глас.

— Всичко е наред, хванах се за скалата. Светнете да видя къде сте. Бързо запалих последната клечка кибрит и на слабата й светлина се намерихме пред дълбока река с черна вода. Трудно можеше да се прецени широчината й, но успяхме все пак да видим на известно разстояние от нас тъмното очертание на нашия другар, заловил се за издатината на една скала.

— Налага се да поплавам малко — извика Гуд. Ще се хвърля, но вие се помъчете да ме хванете.

Той с плясък се пусна във водата и започна голяма борба с водната стихия. Минута след това ни достигна и успя да улови протегнатата ръка на сър Хенри. Издърпахме го на сухо в тунела.

— Честна дума — каза той, като се мъчеше да си поеме дъх. — Намирах се на косъм от смъртта. Ако не се бях хванал за скалата и ако не знаех да плувам щеше да е свършено с мене. Водата е бърза като във воденичен яз и не можах да достигна дъното.

Разбрахме, че оттук не можехме да очакваме нищо. Смълчахме се. Почакахме Гуд да си почине, напихме се до насита от тази подземна река, чиято вода беше сладка и прясна, измихме добре лицата си, които наистина се нуждаеха от това, и напуснахме бреговете на тази африканска Стикс^[1], завръщайки се по стъпките си в тунела, Гуд пак вървеше пред нас, оставяйки неприятна водна диря след себе си. Не след дълго стигнахме до друг тунел, който водеше надясно.

— Може да завием — каза сър Хенри уморено, — всичките пътища си приличат. Нямаме друг избор, освен да вървим, докато капнем.

Дълго, дълго вървяхме по този нов тунел. Краката ни се преплитаха. Чувствувахме се безкрайно уморени. По този тунел водеше сър Хенри. Внезапно той спря и ние се бълснахме в него.

— Погледнете! — пошепна той. — Ума ли си загубвам или онова наистина е светлина?

Разтворихме широко очи и далеч напред наистина видяхме една слабо блещукаща точка. Тя не изглеждаше по-голяма от малкото прозорче на планинска хижка. Светлината беше толкова слаба, че е съмнително дали някои други очи, освен такива като нашите, не виждали цели дни нищо друго освен непрогледен мрак, биха я забелязали.

Задъхани от вълнение, ние се втурнахме напред. Пет минути по-късно нямаше никакво съмнение. Слабата светлина беше истинска! След още някоя минута почувствувахме приток на истински свеж въздух. Тунелът изведнъж се стесни. Сър Хенри се принуди да лази на колене, което направихме и ние. Тунелът ставаше все по-малък. Накрая стана колкото една голяма лисича дупка в земята, забележете — сега имайте земя, скалата се беше свършила.

Един напън, едно последно усилие и сър Хенри се провря навън. След него и Гуд, и аз, а там над нас блестяха благословените звезди.

Ние широко разтворихме гърди и с наслада поехме пресния въздух. Но... нов ужас! Земята под нозете ни изведнъж поддаде и ние се затъркаляхме надолу-надолу върху храсти и трева и мека влажна пръст.

Успях да се заловя за нещо и се спрях. Седнах и високо извиках. Отговори ми се някъде под мен, където вероятно бесният кариер на сър Хенри беше прекъснал върху някаква площадка. Допълзях до него и го намерих невредим, въпреки че беше останал без дъх. Тогава се огледахме за Гуд. Намерихме го малко по-далеч, натъкнат на един чатаест корен. Той се беше доста понатъртил, но скоро се съвзе.

Тримата заедно седнахме на тревата. Избликуът на чувствата ни беше толкова силен и мисля, че плакахме от радост. Бяхме се измъкнали от ужасния подземен затвор, който за малко щеше да стане наш гроб. Някоя милостива сила навярно ни бе насочила към чакаловата дупка в края на тунела, тъй като без съмнение това беше дупката на чакал. А горе над планините зората, за която допреди малко смятахме, че никога няма да видим вече, спокойно се сипаше розовочервена.

Скоро полуздрачът се повлече надолу по склона и ние се видяхме на дъното или почти на дъното на огромната яма, която бяхме видели по-рано при входа на пещерата. Можехме вече да различим смътните очертания на трите колосални фигури, надвесени над дълбоката яма. Явно беше, че тези ужасни тунели, из които бродихме в продължение на цялата нощ, са били свързани първоначално с голямата диамантена мина. Колкото до подземната река в недрата на планината, само небето знае каква е, откъде идва и накъде отива. Нямах никакво желание да изследвам нейното направление.

Ставаше все по-светло и по-светло. Можехме вече добре да се видим един друг, но гледката, която представлявахме, беше много жалка: с изпъти лица, хълтнали очи, покрити с прах и кал, наранени, окървавени. Всичко у нас издаваше преживения страх от гризящата ни смърт. Наистина бихме могли да уплашим дори светлината.

И все пак за отбелязване беше, че монокълът на Гуд стоеше здраво прикрепен на окото му. Съмнявам се дали изобщо го беше свалял през цялото това време. Нито непрогледният мрак, нито падането в подземната река, нито търкалянето по склона бяха успели да разделят Гуд от неговия монокъл.

Изправихме се, понеже се страхувахме да не ни се схванат краката, като стоим дълго време на едно място. С бавни стъпки мъчително започнахме да се катерим, за да излезем от огромната яма. Около час и нещо се изкачвахме упорито нагоре по синята глина, залавяйки се за корените и тревите, с които бяха обрасли страните ѝ.

Най-после сполучихме! Отново стояхме на големия път, само че от отсрещната страна на колосалните фигури.

Край шосето на стотина ярда по-далеч видяхме няколко колиби, пред които гореше огън. Наоколо се мяркаха хора. Подкрепяйки се един друг, се упътихме към тях. Спирахме се на всеки няколко крачки, за да си починем. Скоро един от хората край огъня се изправи, видя ни, хвърли се на земята и завика уплашен.

— Инфадус, Инфадус, това сме ние, твоите приятели!

Той изтича към нас, разтреперан от ужас, като че ли виждаше призраци.

— О, господари мои, господари мои, вие наистина се върнахте от Царството на смъртта! Върнахте се от Царството на смъртта!

И старият воин повторно се хвърли на земята пред нас, обви с ръцете си колената на сър Хенри и зарида от радост.

---

[1] Стикс — река и подземното царство и древногръцката митология — Б.пр. ↑

ДЕВЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

СБОГУВАНЕ С ИГНОЗИ

Десет дни след онази паметна сутрин ние отново се намирахме в старата си квартира в Лу. Интересно е да се отбележи, че бързо се съвзехме след страшното приключение. Изключение представляващо косата ми, която след излизането ми от пещерата стана три пъти посива, а и Гуд не беше вече съвсем същият, както преди смъртта на Фулата. Изглежда смъртта на девойката го беше много разстроила. Разглеждайки въпроса за Фулата като човек на една по-напреднала възраст, смяtam, че нейният край беше едно щастливо обстоятелство. В противен случай щяха да се появят много усложнения. Бедното същество не беше едно обикновено туземно момиче, а жена с голяма, бих могъл да кажа, величествена хубост и със значителни умствени способности. Но нито красотата ѝ, нито умът ѝ биха могли да направят желателен съюза между нея и Гуд, защото, както тя самата каза, „може ли слънцето да се съедини с мрака или денят с нощта?“

Едва ли има нужда да казвам, че вече не влязохме в Соломоновата съкровищница. След като се възстановихме от прекараните страдания, който процес ни отне четиридесет и осем часа, ние слязохме в огромната яма с надеждата да намерим дупката, през която се бяхме проврели и измъкнали от планината. Но... без успех. Да започна с това, че беше валял дъжд, който заличи следите, оставени от нас. Пък и по стените на огромната дупка имаше много животински и различни други дупки. Невъзможно беше да познаем на коя от тях дължахме спасението си. За всеки случай в деня преди тръгването ни обратно за Лу разглеждахме повторно чудесата на сталактивата пещера. Водени от неспокойните си чувства даже влязохме още веднъж в Жилището на смъртта. Промъквайки се под копието на Бялата смърт, с чувства, които ми е почти невъзможно да опиша, ние дълго съзерцевахме огромната скала, която ни беше преградила пътя към живота. Мислехме и за безценните съкровища зад нея, и за тайнствената вещица, чийто останки стояха смачкани под скалата, и за

хубавото момиче, към чиято гробница, тя препречваше пътя. Казах, че „съзерцавахме скалата“, тъй като направеният от нас обстоен преглед не можа да открие следи от плъзгащата се врата. Не успяхме и в опита си да се натъкнем на секрета, който я поставяше в действие. Тайната му остана завинаги запазена. За времето, когато е бил създаден, механизъмът се отличаваше със силата си и загадъчната си простота. Съмнявам се дали някъде има в света друг подобен нему.

Най-накрая, разочаровани, се отказахме от усилията си. И все пак, ако внезапно скалата се беше отместила пред очите ни, не зная дали щяхме да съберем кураж да прекрачим смачканите останки на Гагул и да влезем още веднъж в стаята със съкровището, макар да бяхме сигурни, че ще намерим там безброй диаманти. Но признавам, че бях неутешим при мисълта да изоставим всичкото това съкровище, вероятно най-голямото съкровище в историята на света, събрано на едно място. За голямо мое съжаление обаче нищо не можеше да се направи. Предполагам, че само динамит можеше да пробие тази солидна скала, широка най-малко пет стъпки.

И така, ние се отказахме. Може би в някой далечен следващ век някой по-щастлив изследовател ще се натъкне на „Сезам отвори се“ и ще наводни света с диаманти. Но позволете ми и в това да се съмнявам. Струва ми се, че скъпоценните камъни със стойност милиони фунта никога няма да красят шията на някоя земна красавица. Те ще останат при костите на Фулата, докле свят светува.

Въздъхнахме разочаровано и си тръгнахме. На следващия ден потеглихме за Лу; Наистина не беше честно от наша страна да останем разочаровани. Ако читателят си спомня, преди да напуснем нашия затвор, аз напълних джобовете на старата ловджийска куртка със скъпоценни камъни. Много от тях изпадаха по време на търкалянето ни надолу по склона на огромната яма, и то предимно по-едрите, които бях сложил най-отгоре. Но у мене все пак беше останало едно голямо количество, между които и осемнадесет едри камъка, тежки от сто до триста карата. Старата ми ловджийска куртка бе побрала достатъчно богатство, за да ни направи ако не милионери, то поне богати хора и пак щяха да останат диаманти за три от най-хубавите колекции в Европа, по една за всеки от нас. Така че положението ни не беше многолошо.

При пристигането ни в Лу бяхме най-сърдечно посрещнати от Игнози. Той се чувствуваше добре. Беше извънредно много зает с утвърждаването на властта си и възстановяването на полковете, които най-много бяха пострадали през време на боевете с Туала.

Игнози с голям интерес изслуша необикновените ни приключения. Когато му разправихме за страшния край на старата Гагул, той се замисли. После се обърна към един много стар индуна (съветник), седнал между другите в кръга около краля, и го повика.

— Ела тук.

Старият човек стана, приближи се, поздрави и седна.

— Ти си стар — каза Игнози.

— Да, кралю.

— Кажи ми тогава, когато си бил малък, виждал ли си Гагул, вешницата?

— Да, кралю.

— Как изглеждаше тя тогава, млада като тебе ли?

— Не, кралю. Тя изглеждаше почти така, както днес: стара ѝ изсъхнала, много грозна и изпълнена със злини.

— Тя не съществува вече. Тя умря.

— Хубаво, кралю. Така едно проклятие си е отишло от страната ни.

— Върви!

— Куум! Отивам си, черно кученце, което прегриза врата на старото псе. Куум!

— Вие виждате, братя мои — каза Игнози, — че Гагул беше една необикновена жена и аз се радвам, че сега е мъртва. Тя щеше да ви остави да умрете на онова тъмно място, а после сигурно щеше да намери начин да погуби и мен, както е погубила баща ми, за да постави на мястото му Туала, когото нейното сърце обичаше. Сега продължете историята си, сигурно няма друга подобна на нея.

След като разказах цялата история на нашето избавление, аз, както се бяхме споразумели предварително помежду си, използувах случая да уведомя Игнози за нашето отпътуване от Кукуаналанд.

— И сега, Игнози, дойде време да се сбогуваме с теб, за да потеглим към нашата страна. Ти, Игнози, дойде тук с нас като слуга, а те оставяме като могъщ крал. Ако изпитваш благодарност към нас, помни това, което ни обеща: да управляваш справедливо, да почиташ

законите и никого да не осъждаш на смърт без причина. Така ще преуспееш. Утре, при изгрев-слънце, Игнози, ще ни дадеш ли охрана, за да ни преведе през планината? Съгласен ли си, кралю?

Преди да отговори, Игнози закри за известно време лицето си с ръце.

— Сърцето ме боли — каза той най-после. — Твоите думи разчупиха сърцето ми на две. Какво ви сторих, Инкубу, Макумазан и Бугуян, че ме оставяте така неутешим? Вие, които стояхте до мен в борбата и сражението, ме оставяте в деня на победата и мира. Какво желаете вие? Съпруги? Изберете си. Място да живеете ли? Гледайте, земята е ваша, докъдето стига погледът ви. Къщите на белите ли? Вие ще научите народа ми да ги строи. Добитък за мясо и мляко ли? Всеки семеен мъж ще ви доведе по един вол и една крава. Дивеч, за да ловувате ли? Не се ли разхожда слонът из моите гори? Не спи ли хипопотамът в тръстиките? Да воювате ли искате? Моите полкове чакат заповедите ви. Ако има още нещо, което да ви дам, ще ви го дам.

— Не, Игнози, ние неискаме тези неща — отговори аз. — Ние искаме да се върнем в нашата страна.

— Сега разбирам — каза Игнози горчиво, с искрящи очи. — Вие обичате блестящите камъни повече от мен, вашия приятел. Вие имате камъните. Сега ще отидете в Натал и през черната подвижна вода ще ги продадете и ще станете богати, което, изглежда, е най-голямото желание в сърцето на белия човек. Проклети да бъдат тези камъни заради вас и проклет да бъде този, който ги потърси. Смърт ще постигне всеки, който стъпи в Жилището на смъртта, за да ги търси. Аз говорих, бели хора. Можете да си вървите.

Поставих ръка върху рамото му.

— Игнози — казах, — кажи ни, когато ти се скиташе из Зулуланд и между белите хора в Натал, сърцето ти не се ли стремеше към страната, за която твоята майка ти бе разказвала, за родната страна, където си видял светлината и където си играл като малък, страната, на която принадлежиш?

— Така беше, Макумазан.

— Защо тогава сърцето ти е настроено срещу нашата страна, нашата родина?

Настъпи мълчание. Когато Игнози го наруши, той говореше с променен глас.

— Разбирам, че твоите думи както винаги са мъдри и основателни, Макумазан: което, хвърчи във въздуха, не обича да тича по земята; белият човек не обича да живее заедно с черния. Е добре, вие трябва да си отидете и ще оставите сърцето ми изпълнено със скръб. Все едно, че ще умрете за мен, защото оттам, където ще бъдете, няма да достигат известия до мен.

За миг прекъсна и пак продължи:

— Но чуйте и нека всички бели хора знаят думите ми. Никой друг бял човек няма да премине планината. Не желая да виждам търговци с пушки и ром. Моите хора ще се бият с копия и ще пият вода, както са вършили това техните прадеди. Няма да допусна и свещеници, които да вселят в сърцата на хората ми страх от смъртта, да ги подбуждат срещу техния крал и да проправят път на белия човек, който ги следва, за да не си отиде. Ако бял човек дойде до вратите ми, аз ще го върна обратно; ако дойдат сто, ще ги избутам назад: ако дойде войска, аз ще ѝ противопоставя всичките си сили тя няма да ме надвие. Никой няма да достигне свещените камъни, даже и с войска. Защото ако дойдат, аз ще изпратя един полк и войници ще запълнят ямата, ще разбият белите колони в пещерата и ще я напълнят с камъни, за да не може никой да намери вратата, за която говорите. Така тайната за отварянето ѝ ще изчезне напълно. Но за вас тримата, Инкубу, Макумазан и Бугуян, пътят е винаги отворен; защото, знайте, вие сте ми по-мили от въздуха, който дишам. И вие ще си отидете. Инфадус, моят чично и мой съветник, ще ви поведе заедно е елин полк. Както научих, има и друг път през планината, който той ще ви покаже. Чуйте, издавам заповед и тя ще бъде разгласена от планина на планина. Вашите имена, Инкубу, Макумазан и Бугуян, ще бъдат все едно имена на починали крале и горко му, който смее да ги произнесе. Той ще умре^[1]. Така споменете за вас ще бъде запазен завинаги в страната. Вървете сега или очите ми ще започнат да проливат сълзи като жена. Някога, когато погледнете назад по пътя на живота или когато останеете и се съберете заедно на топло край огнището, ще си спомните как стояхме рамо до рамо в голямата битка, чийто край ти мъдро предрече, Макумазан Или как ти беше в това крило, което надви фланга на Туала, Бугуян. Как ти стоеше в пръстена на Сивите, Инкубу, и мъжете падаха под брадвата ти като жито под сърпа; и още как пречупи силата на дивия бик (Туала) и хвърли гордостта му в праха.

Сбогом завинаги, Инкубу, Макумазан и Бугуян, господари мои и приятели мои.

Игнози се изправи гледа ни продължително няколко секунди и после притегли края на наметалото върху главата си, за да скрие лицето си от нас.

Мълчаливо се оттеглихме.

Призори на следващия ден напуснахме Лу, придружени от стария приятел Инфадус, който много тъжеше за нашето отпътуване, и от полка на Бизоните. Въпреки че беше толкова рано, по цялата главна улица на града биха излезли много хора. При преминаването ни начало на полка те ни приветствуваха с кралския поздрав. Жените ни благославяха, задето бяхме освободили страната от Туала, и хвърляха по пътя ни цветя. Това наистина беше много трогателно и неприсъщо на туземците.

Случи се обаче нещо много забавно, за което бях много благодарен, тъй като стана причина да се посмеем и развеселим.

Още с навлизането ни в пределите на града към нас изтича едно хубаво младо момиче с красиви бели лилии в ръката си и ги поднесе на Гуд. (Изглежда, че всички харесваха все Гуд; мисля, че неговият монокъл и единствен мустак му придаваха въображаема стойност.) Тя каза, че искала да помоли за някаква милост.

— Говори — подкани я Гуд.

— Нека моят господар покаже на своята слугиня красивите си бели нозе, така че да може неговата слугиня да ги види и запомни за през целия си живот и да разказва за тях на децата си. Неговата слугиня е пътувала четири дни само за да ги види, защото мълвата за тях се е разнесла из цялата страна.

— Да ме обесят, ако направя това — каза сърдито Гуд.

— Хайде, хайде, приятелю — каза сър Хенри, — не можеш да отхвърлиш молбата на една дама.

— Няма да го направя — повтори упорито Гуд, — това е просто неприлично.

Накрая обаче той се съгласи да навие крачолите на панталона си до коленете сред въздоржените възклициания на присъствущите жени и специалната благодарност на младото момиче. Той вървя в този си вид, докато излязохме от пределите на града. Страхувам се, че краката на Гуд никога вече няма да бъдат предмет на такова възхищение.

Инфадус ми разправи, че съществувал друг път през планината по на север от Соломоновия велик път или, по-точно, че имало едно място, където било възможно да се слезе по скалистата стена, която отделя Кукуаналанд от пустинята и чиято линия се нарушава само от възвисяващата се Гръд на Савската царица. Научихме; че преди около две години група кукуански ловци слезли по тази пътека в пустинята на лов за щрауси, чиито пера толкова много се ценят между кукуаните и се употребяват за украса на бойните им облекла. По време на лова те се отдалечили твърде много от планината и започнали да страдат от жажда. По едно време забелязали на хоризонта дървета и се запътили към тях. Така открили един голям и плодороден оазис, дълъг няколко мили, където намерили вода в изобилие.

Инфадус смяташе, че при завръщането си ние трябва да минем през оазиса. Идеята ни се видя добра. Щяхме да избегнем стръмния планински път, а и някои от ловците щяха да ни придружат, за да ни заведат до оазиса. Кукуаните твърдяха, че оттам се виждали и други оазиси, разпръснати далече из пустинята^[2].

Пътувахме леко. Привечер на четвъртия ден от тръгването си ние още веднъж се озовахме на гребена на планината, която отделяше Кукуаналанд от пустинята. Далеч пол нас планината се губеше в големите пясъчни вълни, а на север от Гръдта на Савската царица се разстилаше в продължение на двадесет и пет мили.

На следващата сутрин ни показва една стръмна пътека, по която трябваше да се смъкнем и достигнем пустинята, отстояваща на повече от две хиляди стъпки под нас.

Сбогувахме се с нашия верен приятел и стар боец Инфадус. Той тържествено призова всичките добрини върху нас и почти се разплака от мъка.

— Никога вече, господари мои, старите ми очи няма да видят подобни на вас. Като си спомня само как Инкубу поваляше мъжете в битката или ударя, с който отсече главата на брат ми Туала! То беше красота, красота! Не мога и да се надявам да видя друг път нещо подобно освен в някой щастлив сън.

Тъжно ни беше да се разделим с него. Гуд дотолкова се разчуствува, че му даде за спомен — какво мислите? — Едно стъкло за монокъл (после открихме, че имал запасно). Инфадус беше възхитен. Притежаването на един такъв предмет щеше да увеличи

необикновено много престижа му. След няколко несполучливи опита той действително успя да закрепи стъклото на окото си. Не съм виждал нещо по-несъвместимо от този стар воин и монокъла на окото му. Монокъльтът съвсем не подхождаше на наметалото му от леопардова кожа и украсението от червени щраусови пера.

След като се убедихме, че нашите носачи са натоварени с вода и храна в достатъчно количество, и след като получихме последния гръмогласен поздрав от Бизоните, ние стиснахме ръката на стария Инфадус и започнахме да се спускаме надолу. Това се оказа много трудна работа, но все пак до вечерта успяхме да се смъкнем без произшествия.

— Знаете ли — каза сър Хенри тази вечер, когато седяхме около огъня и гледахме към мрачните скали, надвиснали над нас, — мисля, че в света има и по-лоши места от Кукуаналанд. Преживял съм много по-нешастни часове, отколкото през последните един-два месеца, макар и не тъй необикновени... А вие, приятели?

— Аз почти мечтая да се върна обратно — каза Гуд с въздишка.

Колкото за себе си помислих, че добрият край оправя всичко. Но през целия си изпълнен с приключения живот не бях имал такива преживявания, както тези напоследък в Кукуаналанд. При спомена за онази битка все още чувствувах студени тръпки по тялото си, а колкото до преживяното в стаичката със съкровището!...

На другата сутрин се отправихме на труден поход през пустинята. Разполагахме с добър запас от вода, носен от петимата ни придружители. Нощта прекарахме на открито и рано призори на другия ден тръгнахме отново.

Към обяд на третия ден от пътуването съзряхме дърветата на оазиса, за който ни бяха говорили нашите водачи. Един час преди залез-слънце отново вървяхме върху трева и слушахме ромона на течаща вода.

---

[1] Това е необикновен и отрицателен начин за оказване дълбока почит, който и познат сред африканските народи. Резултатът с такъв: както е обикновено, въпросното име има някакво значение. Това значение трябва да бъде изразено с друга подходяща дума. По този начин споменът се запазва за поколенията или докато новата дума замести старата. — Б.а. ↑

[2] Често сме недоумявали как е било възможно майката на Игнози, като е водила при това и дете със себе си, да преживее опасностите при преминаването из планината, опасности, които за малко не се оказаха фатални за нас самите. Тогава се сетих и сега споделям хрумването си с читателя, че тя трябва да е тръгнала по втория път. Така няма нито необяснимо в нейната история. Както Игнози сам разказа, преди да загине с детето си, тя е била прибрана от ловци на щрауси и заведена при оазиса. След това са я повели през пустинята и все по-нататък на отделни интервали е стигнала на юг до Зулуланд. — Б.а. ↑

ДВАДЕСЕТА ГЛАВА НАМЕРЕН

А сега ще разкажа за най-необикновеното нещо от цялата тази изключителна история, което доказва какви чудновати неща могат да се случват понякога.

Вървях спокойно по брега на един поток, започващ от оазиса и забързал в далечината, докато биваше, жадно погълнат от пясъците на пустинята. Намирах се на малко разстояние пред другите двама, когато внезапно спрях и взех да тряя очите си от почуда. Разположена сред най-чаровно място, на двадесетина ярда пред мен се издигаше приветлива колиба, построена малко или много на принципа на кафърските колиби — от трева и ракитови пръти, само че с напълно нормална врата вместо дупка.

— От къде на къде има колиба тук? — помислих си.

В този миг вратата се отвори и оттам изскочи един бял човек, облечен в кожи и с необикновено дълга черна брада. Помислих, че съм слънчасал. Това беше невъзможно. Нямаше кой да дойде до това място, пито пък да се засели тук. Гледах го с изненада. Същото правеше и непознатият човек. Точно в този момент сър Хенри и Гуд се приближиха.

— Погледнете, приятели — казах, — това бял човек ли е или аз съм полуудял?

Сър Хенри и Гуд погледнаха, накъдето им сочех. Тогава неочеквано белият човек нададе силен вик и бързо закуца към нас. Когато приближи, той получи някакъв припадък.

С внезапен скок сър Хенри се озова над него.

— Велики Боже! — извика той. — Та това е брат ми Джордж!

Привлечен от шума, от колибата се подаде друг човек, облечен също в кожи, но с пушка в ръка и затича към нас. Като ме видя, той също нададе вик.

— Макумазан! — извика той. — Не ме ли познаваш, баас? Аз съм Джим, ловецът. Аз загубих бележката, дето ми даде да я предам на

господаря си. Ние сме тук почти цели две години.

Човекът се хвърли в краката ми и започна да се търкаля и плаче от радост.

— Ах, ти, негоднико — извиках. — Заслужаваш жив да те одерат!

Междувременно човекът с черната брада се посъвзе. Той се изправи и двамата със сър Хенри сърдечно си стиснаха ръцете. От вълнение не можеха да говорят. За каквото и да се бяха карали в миналото (подозирах, че имаше замесена жена, въпреки че никога не попитах), сега всичко изглеждаше забравено.

— Мой мили, стари братко — продума най-после сър Хенри. — Мислех, че си умрял. Ходих чак до Соломоновата планина да те търся, а те намирам сред пустинята като някой стар лешояд.

— Приблизително преди две години аз също се опитах да отида до Соломоновата планина — отговори Джордж с неуверения глас на човек, имал малко случаи да използува езика си напоследък, — Но когато стигнах дотук, един камък падна върху крака ми и го счупи. Затова не можах нито да отида напред, нито да се върна назад.

Приближих се към тях.

— Как сте, мистър Невил — попитах аз. — Помните ли ме?

— Не е ли това Куотърмейн? А, ето също и Гуд. Почакайте малко, приятели, пак ми се завива свят. Всичко е така необикновено, особено когато човек е престанал да се надява... Всичко е така хубаво...

Тази вечер около лагерния огън Джордж Къртис ни разправи своите приключения. Те бяха почти толкова, колкото нашите. Накратко състояха се в следното. Преди около две години той тръгнал от краала на Ситанда с намерение да достигне планината. За бележката, която бях изпратил по Джим, той научи едва сега, защото Джим я беше загубил. Но като действувал съобразно сведенията, които получил от туземците, той не се отправил към Гръдта на Савската царица, а към стълбовидната пътека на планината, по която ние слязохме. Този път беше много по-добър от онзи, начертан върху плана на стария дон да Силвестра. Той и Джим претърпели големи лишения в пустинята, но най-сетне спипали оазиса, където ужасното нещастие сполетяло Джордж Къртис. В деня на пристигането им Джордж седнал да си почине край потока. На брега, непосредствено зад него, Джим се

опитвал да извади меда от едно гнездо на пчели без жила, каквите често се срещат в пустинята. В старанието си той несъзнателно бутнал един голям камък, който паднал върху десния крак на Джордж Къртис и страхотно го смачкал. От този ден Джордж така окуцял, че било невъзможно нито да продължи напред, нито да се върне назад. Предпочел спокойно да дочака смъртта си в оазиса, отколкото да загине в пустинята.

По отношение на храната не се чувствували зле. Имали и добър запас от муниции. Нощно време оазисът често бил посещаван от големи стада дивеч, които идвали тук, подгонени от жаждата. Двамата използвали пушките си или ловели животните в ями. Месото използвали за храна, а кожите за облекло, след като дрехите им се износили.

— И така — завърши той, — ние живяхме почти цели две години като втори Робинзон Крузо и неговия Петкан. Надявахме се, че някои туземци ще минат оттук и ще ни помогнат да си отидем. Но такива не дойдоха. Миналата нощ решихме аз да остана, а Джим да се опита да стигне до краала на Ситанда и да потърси помощ. Той щеше да тръгне утре, но аз не се надявах да го видя някога отново. А сега от всички хора по земята, вие, именно вие, за които предполагах, че отдавна сте ме забравили и спокойно си живеете в старата Англия, се озовахте случайно тук и ме намерихте, където най-малко очаквахте. Това е най-хубавото нещо, което може да се случи, и най-милостивото, разбира се.

После сър Хенри му разказа най-главното от нашите приключения. Така останахме да седим до късно през нощта край огъня.

— Боже мой! — възклика Джордж Къртис, когато му показвах някои от диамантите — Добре поне, че освен моята безценна личност сте получили и нещо друго в замяна на преживяните страдания.

Сър Хенри се засмя:

— Те принадлежат на Куотърмейн и на Гуд. Това беше част от уговорката: те да си поделят всичките богатства, ако намерим такива.

Тази забележка ме накара да се замисля. След като разговарях с Гуд, казах на сър Хенри, че единодушното ни желание е той да вземе едната трета от диамантите. Ако той откаже, тогава неговата част ще предадем на брат му, който беше изстрадал много повече от нас в опита си да се добере до тях.

Най-после успяхме да получим съгласието му за това разпределение, но Джордж Къртис узна за него много по-късно.

И сега на това място смяtam, че се налага да привърша моя разказ. Пътуването ни назад през пустинята към краала на Ситанда беше много трудно. Непрестанно, трябаше да подкрепяме Джордж Къртис, чийто десен крак беше в много лошо състояние. Да описвам подробностите ще бъде само повторение на преживяното през първото ни пресичане на пясъчната пустош.

В Ситанда намерихме пушките си и другите оставени от нас неща и добро състояние, въпреки че старият туземец беше много разочарован, като ни видя живи и здрави. Шест месеца по-късно ние се озовахме в моя малък дом в Берея, близо до Дърбан, където понастоящем пиша и тази история. Тук се сбогувах с тези, които ме бяха придружили през най-необикновеното пътешествие в целия ми живот.

Тъкмо написах последната дума, когато забелязах, че по алеята с портокаловите дървета се задава един кафър, втъкнал в една разцепена пръчка писмо от пощата.

Писмото беше от сър Хенри. Предавам съдържанието му изцяло, защото то ясно говори само за себе си:

Брейли хол, Йоркшир

Драги Куотърмейн,

Преidi известно време ти изпратих няколко реда, аз да ти кажа, че ние тримата, Джордж, Гуд и аз, достигнахме Англия благополучно. Слязохме от парахода в Саутхамптън и оттам — в града. Трябаше да видиш какво конте стана Гуд още на другия ден. Гладко избръснат, с нов монокъл, костюмът му прилепнал по тялото и т.н., и т.н. Отидохме заедно в парка, където срещнах някои познати и веднага им разказах за неговите „красиви бели крака“.

Той побесня, още повече че историята се появи в едно модно списание.

Но да говоря по същество. Гуд и аз отнесохме диамантите за оценка на Стрийтър, както се бяхме уговорили. Просто се страхувам да ти съобщя оценката им. Това е нещо огромно. Те казват, разбира се, че малко яли много оценката е приблизителна, защото не им е известно да са били пускани на пазара подобни камъни в такива количества. Стана ясно, че с изключение на един-два от най-големите, всичките са забележително прозрачни и са равностойни на най-хубавите бразилски диаманти. Попитах ги дали биха искали да ги купят, но те отговориха, че това е извън възможностите им. Препоръчаха ни да ги продаваме постепенно, защото се страхуват, че ще наводним пазара. Предложиха ни сто и осемдесет хиляди за една малка част от тях.

Ти трябва да дойдеш у дома, Куотърмейн, и да се погрижиш за тези неща, още повече че настояваш да направиш този великолепен жест и да подариш третата част, която не принадлежи на мен, на моя брат Джордж. Колкото за Гуд, той не е гуд^[1]. Цялото му време е ангажирано с бръснене и други подобни неща, свързани с напразното разкрасяване на външността. Но мисля, че той все още скърби за Фулата. Той даже ми повери, че откакто се е върнал в къщи, не е видял друга жена, която да се сравнява с нея нито по отношение на фигурата, нито по красота на лицето.

Аз искам да се завърнеш у дома, мой мили стари приятелю, и да си купиш място някъде наблизо. Ти вече приключи с професията си, притежаваш куп пари, а наблизо до нас се продава едно място, което чудесно ще ти подхожда. Върни се. Колкото по-скоро, толкова по-добре. Можеш да довършиш описанието на приключениета си на борда на кораба. Ние отказахме да разкажем историята, докато тя не бъде написана от теб, защото се страхуваме, че няма да ни повярват. Ако тръгнеш веднага след получаването на писмото ми, ще бъдеш тук за Коледа. Каня те да ми гостуваш по този случай. Гуд също ще дойде, ще дойде и Джордж, а също и твоят син Хари. (Това е

примамка за теб.) Бях го поканил по-рано на лов за цяла седмица и той ми се хареса. Има хладнокръвна ръка. Простреля ме в крака; после извади сачмите и изтъкна преимуществото при всеки лов да се кани студент по медицина.

Довиждане, старче. Няма какво повече да кажа, но зная, че ще дойдеш.

Твой искрен приятел
Хенри Къртис

П. П. Бивните на големия слон, който уби Кива, са изложени сега тук в хола над бизонските рога, които ти ми подари. Изглеждат великолепно. Брадвата, с която отсякох главата на Туала, е забита над работната ми маса. Смятам, че ще бъде хубаво да се бяхме опитали да донесем и ризниците.

Х. К.

Днес е вторник. Един параход тръгва в петък и наистина мисля, че трябва да се вслушам в думите на Къртис и да отпътувам за Англия. Дори и да сторя това само за да видя моя син Хари и да се погрижа за отпечатването на тази история. Тази задача не бих желал да поверя на никого другого...

---

[1] Игра на думи. Гуд на английски значи добре. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.